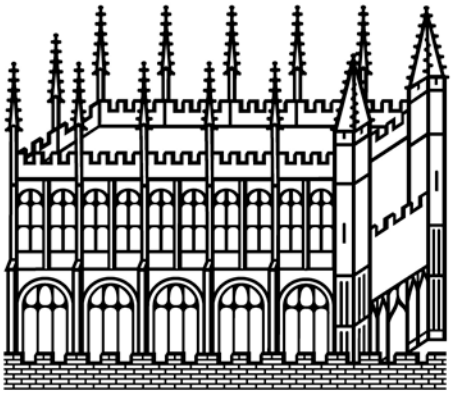

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

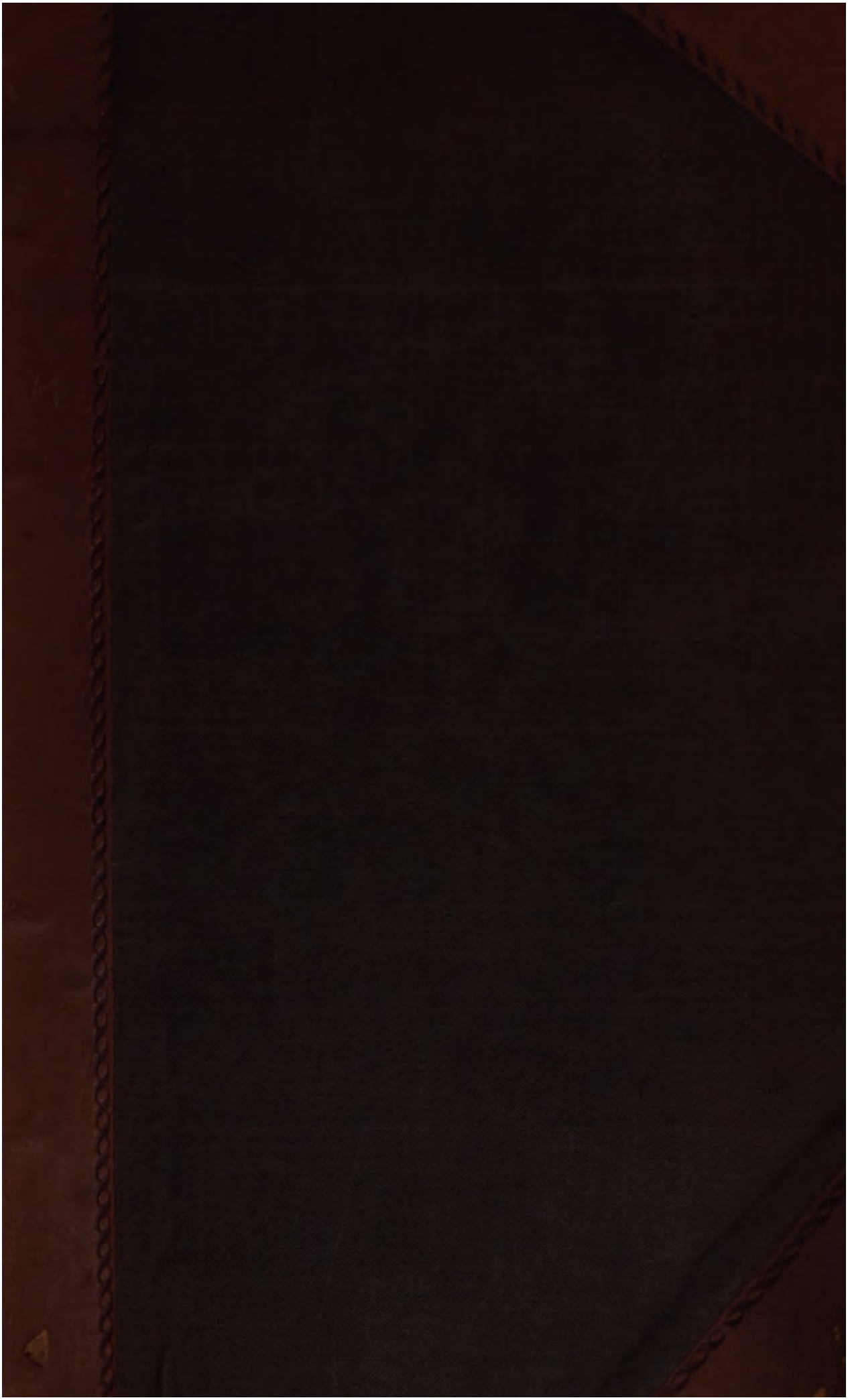

49. 1369.

Oehlenſchlägers Tragødier.

Niende Bind.

Oehlenſchlägers

Tragødier.

Niende Bind.

Kiøbenhavn.

Paa Univerſitetsboghandler Andr. Fred. Høſts Forlag.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1849.

Indhold.

Karl den Store.

Hugo von Rheinberg.

Den lille Hyrdedreng.

Karl den Store.

Tragødie i 4 Handlinger.

(1829.)

Perſonerne.

Karl den Store, de Frankers og Longobarders Konge.
Faſtrade, hans Dronning.
Pipin, hans Søn.
Imma, Bertha, } hans Døttre.
Eginhard, Angilbert, } deres Beilere.
Alkuin, Ærkebiſkop af Tours.
Aſtolf, en frankiſk Ridder.
Wittekind, Sachſernes Hertug.
Albion, hans Broder.
Hildegund, Albions Elſkede.
En Overdruide.
Siegbert, Buto, } Sachſer.
En Kriger.
Grimwald, Pipins Svend.
Karls Svend.
Franker, Druider.

Handlingen foregaaer paa Heresburg i Weſtphalen og i Sachſerſkoven, i Nærheden af Allerſkoven. Tiden er 782.

Første Handling.

En Hal paa Heresburg.

Karl. Alkuin.

Karl.

Jeg elſker disſe Skoler, Alkuin!
Det varme Jern maa ſmeddes før det kiøles,
Og Oviſten bøies maa mens den er ung.
For Gud er vi desuden alle Børn,
Og Menneſket kan lære, mens han lever.
Det gaaer ei os, ſom Dig, min bolde Ven!
I hvem al verdslig Viisdom er forenet,
Skiøndt Biblen og de hellige Kirkefædre
Beſtandig blive dog din Hovedſag.
Du eſt den bedſte Fakkel i min Nat;
Og ſaa nødvendig mig, ſom Himmelſtiernen
For kiække Skipper, at han ei ſkal ſtrande.

Alkuin.

Det er et Kiendemærke paa det Store,
At det er ei ſin Storhed ſig bevidſt,
Og ſkatter tidt en ringe Hiælp for høit.

Karl.

Nei, Alkuin! min Ven, der feiler Du!
Hver Virkekraft maa være ſig bevidſt,
Thi ellers virked den jo kun i Blinde.

Tro mig: Kong Karl godt føler, hvad han er;
Og ſtundom ſelv vel hvad han ikke er!
Thi vi er alle Syndere for Gud,
Og fik Forfænglighed til Faddergave
Paa Vuggen.

Alkuin.

Ved din Vugge ſtod en Engel,
Som kyſſed Dig paa Panden og paa Bryſtet,
Og vied ind Forſtanden Dig og Hiertet,
Imens en Seraf hærdede din Arm.

Karl (ſmilende).

En Engel ſtaaer ved hver en Chriſtens Vugge;
Om der ved min har ſtaaet fleer, min Ven!
Jeg lader uſagt; thi ſom lille Noer
Man ſtielner ſlet, og Englen er uſynlig.
Saameget veed jeg, at jeg løb omkring
For Lud og kold Vand, ſom en bitte Pog,
I Ingilheim med Møllerdrengene.
Jeg lærte Intet, uden, ſom Kong Cyrus,
At føre Pilteſlokken an i Krig.
Pipin, min Fader, var en mægtig Herre;
Men frygted for, at Videnſkab og Kunſt
Forføre ſkulde Frankeren, at vorde
Til Romerſkrantning. Ofte derimod
Han tog mig med i Karl Martellus-Graven,
Og lod mig løfte Kæmpens tunge Hammer.

Alkuin.

Han bar ſin Faders Hammer ſom en Mand,
Skiøndt liden kun af Legem, ſtor af Aand.
Og ædelt var hans Heltehierte; ſkiøndt
Hans Adfærd tidt bar Præget af Barbaren.
Dig blev det forbeholdt, at ene Kraft
Med Viisdom, Chriſtendom med Kiærlighed
Til Oldtids Kunſt og ſindrig Videnſkab.
O, Karl! Det kommer ikkun an paa Dig,
Saa blomſtrer et Athen igien i Franken.

Karl.

Nei, nei! Det ſørger nok min Nabo for.
Hvad er en Hauge, ſom har intet Hegn?
Som ſavner Fred? Hvor Honſegaardens Kræ,
Med kaade Spræt og uforſkammet Kradſen,
Tilintetgiør hver Nat, hvad Du om Dagen
Med ærlig Flid har plantet, ſaaet og vandet?
Nei — til vor Sorg, og for at Herrens Viingaard
Skal trives ei, har Menneſkenes Fiende,
Har Diævlen ſelv ſkabt Sachſerne, der lure
Som frygtelige Rovdyr ved min Grændſe.
Og ſtiøndt jeg aver dem og tugter dem
Med Seir paa Seir, og ſtiøndt de love Bedring,
Sig lade døbe, lære Chriſtendom —
Forbryderne dog ſpotte Sakrament
Og Eed og ærligt Løfte; vente kun
Min Bortgang, for paany med morderſk Daad
At ængſte Franken.

(Med ſtigende Vrede.)

Men ved Himlens Konge!
Retſnart forgaaer Taalmodigheden mig,
Og Krukken gaaer tilvands indtil den briſter.

Alkuin.

Tal Dig ei varm og bliv ei heftig, Herre!
De vove det ei meer.

Karl.

Du ſtuer dybt
I Grammatik, min Ven! Geometri,
Dialektik, Aſtronomi, Muſik; —
Men Karl ſeer mere dybt i Sachſers Hierte;
De vove det! Men lad dem vove! De
Skal finde Karl for ſig, at møde dem.
Lad os nu nytte dette Puſterum!
Som Jakobs Børn vi ſpiſe Paaſtelammet
Med Sværd ved Belte, ſtaaende. Til Middag

Maa Du mig atter læſe for, min Fader!
Af St. Hieronimus og Auguſtin.
O havde jeg kun tolv deslige Mænd,
I dette øde, ſtore Kongerige!
Det ſkulde hiælpe.

Alkuin (venlig).

Himlens, Jordens Skaber
Har ſelv kun eiet tvende ſlige Mænd;
Og Du forlanger tolv, Du ſtolte Karl?

Karl.

Jeg ſiddet har den hele Morgenſtund,
Arbeidet i min Lov, Lex salica.
Hvad Nyt idag?

Alkuin.

Hans Helligheд os ſender
Fra Rom en Skare gode Sangere,
At holde Kirkemeſſen.

Karl.

Det var ſkiønt!

Alkuin (mork).

Endnu en Nyhed!

Karl.

Ha, men ingen god;
Det ſpaaer dit Øie for mig.

Alkuin.

Pipin, din Søn,
Er atter her.

Karl.

Den Ulykſalige!
Hvad vil han mig? Han er den Eneſte,
Blandt alle Menneſker, ſom ængſter mig. —
Han er min Søn —

Alkuin.

Et Slegfredbarn!

Karl.

Det ſamme

Var Karl Martel, min ſtore Stammefader,
Og dog en Verdenshelt, ſom faa paa Jord.
Men, Alkuin! Pipin har Intet af
Sin Fader. Hans umættelige Hovmod
Og lumſke Grumhed hader jeg; mig hader
Min Søn, fordi jeg vil forjage Sluden,
Der ſlører Tidens første Morgenrøde.

Alkuin.

Ifald der høſtes ſkal, hvor Du har ſaaet,
Saa lad Pipin ei arve Kongeſpir.

Karl.

Han er den Eneſte blandt mine Sønner,
Som eier Kraft; men han er ſlet af Hiertet;
De Andre — gode, venlige, — men ſvage!
Tidt forekommer mig min hele Virken,
Min Livsdaad, ſom en prægtig Urtekoſt,
Der blomſtrer i et Vandglas, — uden Rod.

Alkuin.

Nei, Du har plantet Chriſtendommens Palmer
I Frankens, i Germaniens Egeſkov;
Og de vil ſtige høit mod Himlens Blaa,
Naar Du er vandret længſt til dine Fædre.

Karl.

Der kommer Eginhard og Angilbert.
Nu munter, gamle Ven!

Alkuin.

Vi holde dog
Vor Samling paa ſædvanlig Viis?

Karl.

Forſtaaer ſig!
Mit Hof er hvor jeg er; og jeg er vant til
At være hiemme paa det Sted, jeg er.
For os er ingen Reſidents; ſkiøndt Aachen
Og Ingilheim og mine Fædres Hiem
Det gamle Heriſtal, mig hue bedſt,

Er ſnart en Borg i Sachſen, ſnart Paris,
Snart Pavia vort Ophold.

Eginhard og **Angilbert** komme med Pergamentboger.

Eginhard.

Naadige Konge,
God Morgen!

Karl.

Hvilken Konge, Eginhard?

Eginhard (ſmilende).

Kong David, tænker jeg.

Karl.

Forſtaaer ſig ſelv!
Den Konge burde ſtedſe hedde David,
Som gaaer i Mark mod Barbari og Glubſthed.
Og David frygter ikke Goliath!

Eginhard.

Du har beæret os med ſtore Navne,
Selv tog Du Davids af Beſkedenhed.

Karl (til Angilbert).

Nu, min Homer? Hvad har Du? Har Du ſamlet
De gamle Bardeſange, ſom jeg bad?
Du bringer mig en prægtig Bog, ſaa tyk,
Saa ſkiønt indbunden.

(Angilbert rækker ham Bogen; han aabner den.)

Og hvor deiligt ſkrevet,
Med tydelig og ſtor Fractur; og Guld
Og Farver, ſnørklet i hvert førſte Bogſtav.
Hvor jeg beklager, at jeg ei har lært
At ſkrive ſmukt. Jeg øver mig vel tidt,
Men Haanden, ſtivnet af at føre Sværdet,
Vil ikke følge Tanken ret. Det var Dig
Vel vanſkeligt at ſamle diſſe Viſer?

Angilbert.

I Førſtningen, mens Hyrden, Bonden troede,
Jeg vilde ſpotte dem; men ſiden, Herre,

Da vel de mærkte, hvor min Siæl blev henrykt,
Ved Fædrelandets gamle Skialdequad,
Var' Alle villige. Da ſang mig Bonden
Ved Plougen, om den lille Dverg i Høien,
Som hialp at meie Kornet. Gierne Pigen
Qvad gammel Elſkovsviſe, der ſaa lidt
Bli'er gammel, naar hun ſynger den, ſom Morgen=
Og Aftenrøde falme; ſteds et Værk
Af Øieblikkets Sky og evige Sol.
Og mangt et herligt Sagn om Wodans Idræt
Iblandte ſig.

Karl (ſmilende).

Hvad ſiger Flaccus dertil?
Om Nordens Jupiter?

Alkuin.

Jeg kalder ei ham:
„Gentis humanæ pater atque custos.“

Karl (vender ſig til Eginhard).

Nu, min Hiſtoriker! Nu, min Latiner!
Der tumler dine Ord med ſamme Lethed,
Som Cicero, paa Grammatikens Mark;
Har Du nu ſkrevet op vort Eventyr — —

(Eginhard rækker ham Bogen.)

Karl

(aabner den og bliver pludſelig alvorlig).

I Spanien, ved Ronceval —

Eginhard.

Og Intet
Fordreiet og udſmykket, Herre Konge!

Karl

(ſom har læſt i Manuſcriptet med dyb Følelſe).

Ja, ja! Her ſtaaer det! Dette Nederlag —
Ulægelige Saar, dybt i mit Hierte,
Som ingen Tid, først Døden ſletter ud.
Deri, min Ven! var ogſaa Sachſen Skyld.
Alt havde jeg indtaget Pampelona,

Til Saragossa gik jeg over Ebro,
Den aabned mig sin Port; og atter indsat
Blev i sit Embed Ibinalarabi. —
Da bragtes mig den onde Tidende
Om Sachsens Opstand; og jeg ilte hiem.
Til Uheld gik vor Vei, paa snevre Sti,
Hen giennem Roncevallens bratte Klipper.
Vi maatte vandre Mand for Mand, — det blev
Gasconierne let at hævne sig.
Jeg var afskaaret fra min Helteflok;
Og Roland faldt, og Olger Danske faldt —
Og Ekhard hin Trofaste.

Angilbert.

Dine Venner!

Karl.

Det er I ogsaa. Men Du Alkuin
Er meget ældre; Eginhard og Du,
Min Angilbert, er yngre. — De var mine
Jevnaarige. O kiære, unge Brødre!
I veed endnu ei ret, hvad det betyder
At miste Dem, som vandred Livet med os
Det bedste Stykke, mellem Barndoms Morgen
Og Oldings Aften.

(Stærkt bevæget.)

Roland! Skiønne Helt!
Og Du, min Olger, drabelige Danske!
Og Du, min ærlige, min vise Ven,
Min Ekhard! hvis bekiendte Trofasthed
Er bleven til et Ordsprog rundt i Landet.
Jeg offred Eder mine Brodertaarer!
Nu flyde de paany; og de skal ofte,
Ret ofte flyde; thi den Mand fortiener
Ei Ven, som ei begræder Vennens Død.

(Han vender dem Ryggen og træder tilbage i Salen for at fatte sig.)

Angilbert.

O, hvilket Hierte!

(Griber Eginhards Haand og ſiger ſagte til ham:)

Skal vi vove det?

Eginhard.

End ei! Vi bør ei overraſke ham
I ſligt et Øieblik. Det er imod
Min Følelſe. Med Billighed og Kiækhed
Vi ærligt møde hans Beſindighed!
Det vil ham hue bedre. Nu har han
Ei Følelſe for Bertha, for ſin Imma,
Nu tænker han kun paa de tabte Helte.

Bertha og **Imma** komme.

(Alkuin hilſer venligt og gaaer.)

Angilbert (griber Berthas Haand).

Min Bertha!

Bertha.

Angilbert!

Eginhard.

Min Imma!

Imma.

Eginhard —

Siig! Har I vovet det?

Eginhard.

End ei.

Imma.

Desbedre!

Angilbert.

Naar faae vi Mod dog til at ſkrifte for ham?

Imma (ſmilende).

Jeg haaber aldrig.

Angilbert.

Aldrig?

Imma.

Modet kommer,

Naar Kiærligheden ſvinder, ſiger man;
Og ſligt et Mod var altfor dyrt betalt.

Eginhard.

Vi vil gaae bort. Han ſtaaer i dybe Tanker.
Ei ſømmer det ſig at forſtyrre ham.
Vi lade med hans Døttre ham alene.

(Eginhard og Angilbert gaae.)

Karl

(vaagner af ſin Grublen, ſeer ſine Døttre og nærmer ſig dem med megen Venlighed).

Imma, — kiække Bertha!
Velkommen, mine ſmaa Huusholderſker!

(Kyſſer dem.)

Har nogen Mand i Franken dem ſaa ſmukke?
Hvor gaaer det Skarlagormene? Siig, dandſer
Med Uld og Linned flittigt Væverſtolen?
Men mine Piger bringe deres Fader
Slet intet? Ha, I Efterladne! Skal
Jeg knibe Jer den dovne Orm af Panden,
Som da I var Smaaglutter? Huſker I?

Imma (munter).

Ja viſt, vi ſtod imellem dine Knæ;
Saa rulled Du imellem Fingrene
Et Blad, kneb os det ud af Øienbrynet;
Det var den dovne Orm.

Karl.

Desværre maa
Den ikke være knebet rigtigt ud.
Hvorlænge ſkal jeg gaae med denne Kiortel?
Jeg trænger til en ny; og bærer ingen
Til daglig Brug, ſom ei er ſpundet af
Min Immas Haand og tvundet af min Berthas.

Imma (ſkiælmſk).

Men, kiære Fader! Skikker det ſig ogſaa
For Kongebørn, at ſtrikke, væve, ſpinde?

Karl.

Var ei Penelope ſaa god ſom Du?
Hun ſad ved Væverſtolen hele Dagen;

Det var et Mønſter! Og den ſtakkels Kone
Dog aldrig havde Ro for Friere.

Bertha.

Og vi forlange heller ingen Ro.

Imma.

Ifald vi ſpinde ſkal ſom andre Piger,
Saa burde vi vel vente Pigeløn.

Karl.

Og hvilken Løn?

Bertha.

Man ſiger, at de ſpinde
Sig til en Mand, naar de er' flittige.

Karl.

Lad den Fugl flyve! Jeg har ofte ſagt Jer,
At jeg vil ikke af med Jer, kan ei
Undvære Jer. Her maae I blive hos mig!
Hvad hiælper det, en Fa'er har ſmukke Døttre,
Naar han dog ſtrax ſkal miſte dem igien?

Imma.

Men har Du ikke nylig giftet Dig
Igien, vor gode Fader?

Karl.

Stille Børn!
Jeg venter et Geſandtſkab med en Tolk
Fra Harun Alraſchid, Bagdads Kalif.
Fra Rhinens grønne Vinbierg Rygtet gik
Til Tigris Palmekyſt om Karls Bedrift.
Nu ſender Harun kiærlig Venſkabshilſen.
Han er en tapper Helt; men Helt ei blot,
For Menneſkeligheden ſlaaer hans Bryſt;
Og ſkiøndt med krumme Sabel kun han følger
Profetens Maane; — Maanen ſtinner klar
I Haruns Ørk, hvor Aand og Kunſter trives.
Og venligt møder han nu chriſtne Drot,
Som ſlaaer for Korſet med det lige Sværd?
O Gud! Hvor faa uſkyldige Mænd behøves,

Med Viisdom, Tapperhed og Kongemagt,
At giøre Jorden lykkelig! — O, Herre!
Lad ofte ſlige To ſig række Haand —
Og Jordens Slægter vil ei længer ſukke.

(Han gaaer med ſine Døtre.)

Pipin træder ind og ſeer ſig om.

Saa ſtaaer jeg da igien i disſe Haller!
En Fremmed — en Fordreven — Landsforviiſt.
Her holdes Skole — her er Spindehuus,
Fortælles Eventyr i Ammeſtuen.
En gammel Munk er Kongens bedſte Ven;
En Skriver og en Viſemager nyde
Hans Siæls Fortrolighed. — Den ſtore Karl!
En god ſiirſkaaren Bonde, — ſom med Fynd
Sig lægger efter Avlingen. — En Gnier,
Der giemmer Pengene paa Kiſtebunden,
Og ſaa til anden Tid — en Ødeland,
Vellyſtig gammel Mand, der gifter ſig
Hvert Øieblik igien, og holder Friller. — —
Og hvorfor hades jeg? Fordi jeg er
Baſtard. Ha! Men min Moder Himmeltrud
Opveied alle Kongens Ægtegvinder,
Og jeg de tykke, langtopløbne Brødre.
Min Fader hader mig, fordi jeg føler
Hvad Fyrſten bør; fordi jeg overſeer
Den Hob, ſom Skiæbnen gav mig Magten over;
Fordi jeg troer, at Heltekraften ſpildes,
Naar ikke den forbinder ſig med Strenghed.
Har Elementerne Medlidenhed?
De knuſe Tag og Hytter, Maſt og Flaader.
Den røde Ild ſig hvirvler med ſin Flamme,
Frit i ſin Skionhed, uden Skaanſomhed,
Og Havet ſmiler, mens det drukner Folk.
Men derfor bliver Ild og Vand og Luft
Dog Adels-Elementer. — Men min Fader
Tilhører Jorden kun. Han nærer dem!

Og veed ei, at en lydig, dygtig Flok
Skal aves, ſom et Kobbel magre Hunde. —
Men nu maa jeg dog lidt betvinge mig,
Og ſtemme Viſen noget i hans Tone.
Jeg haaber, den Opdagelſe, jeg bringer,
Skal lønnes mig. Thi ſtolt er han dog ogſaa,
Paa ſin Viis; og han vælger ſikkert ei
En Skriver og en Skiald til Svigerſønner.
Saa lønner han mig med Auſtraſien!
Og ſidder jeg kun faſt i Sadlen der,
Da ſkal Turneringen først ret begynde.

Alkuin kommer.

Pipin.

God Morgen, Alkuin!

Alkuin (med ſtreng Alvor).

Den har Du ei.

Pipin.

Hvorfor ei det?

Alkuin.

Fordi Gud lader vel
Sin ſkiønne Sol opgaae for Onde, Gode;
Men kun den Gode fryder ſig i Solen.

Pipin.

Saa rig paa Tankeſprog?

(Alkuin vil gaae.)

Pipin.

Hør, Alkuin!

Alkuin.

Hvad vil Du mig?

Pipin.

Advare Dig, min Gubbe!
Hvis Du har kiær din Ærkebiſpeſtol.

Alkuin.

Den rokkes ei ſaa let.

Pipin.

Hvis Du har kiært
Dit Liv.

Alkuin.

Det kan ei Døden røve mig.

Pipin.

Frygt for den Stærke!

Alkuin.

Frygter Du den Stærke?

Pipin.

Ja, kun for Styrken bøier ſig min Nakke.

Alkuin.

O gid Du talde ſandt; ſaa var din Siæl
Ei evig alt fordømt.

Pipin.

Løs mig din Gaade!

Alkuin.

Har Du Legenden læſt om St. Chriſtopher?

Pipin.

Fortæl! Jeg hører gierne Eventyr.

Alkuin.

Han vilde tiene kun den Stærkeſte.
En gruſom Konge kaldte ſig den Stærke;
Ham gik Chriſtopher til, og tiente tro.
Engang blev Diævlen nævnt, — da gyſte Drotten.
„Hvi gyſer Du? Er Diævlen mere ſtærk?“ —
„Jeg kan ei nægte det.“ — „Saa har Du jo
Bedraget mig! Jeg tiener kun den Stærke.“
Han gik at tiene Diævlen; tiente tro.
Engang ved Midnat rede de ad Veien;
Da ſtandſed Helveds Fyrſte, drog ſin Gauger
I Vidſlet, ſaa den ſteiled hen i Marken.
„Du giør en Omvei!“ raabte St. Chriſtopher. —
„Jeg tør ei ride did!“ — „Hvorfor?“ — „Seer Du
Ei Korſet der i Maanſkin, med den Døde,
Som ei er død; hvem ikke jeg tør nævne?“

„Da tør jeg nævne ham: det er Herr Chriſtus!
Er da Herr Chriſtus mere ſtærk end Du?"
„Jeg kan ei nægte det!" — „Saa har Du jo
Bedraget mig! Jeg tiener kun den Stærke." —
Han gik og tiente Chriſtus, tiente tro.
Han gik den lige Vei — og kom til Maalet!

Pipin.

Og hvad betyder dette Eventyr?

Alkuin.

Du troer Dig ſtærk — og ſtolt — og ligefrem?
Gak ligefrem, med Stolthed! ſom Du vil,
Kun ligefrem — giør ingen Sideſpring!
Du kommer til det Gode, kan ei andet.

(Med overordentlig Kraft.)

Men ſkeier Du fra Veien ud, ſom Diævlen
I Mørke, fra det hellige Kors, Pipin!
Lad hele Verden kalde Dig en Helt, —
Jeg kalder Dig en Træl!

Pipin.

Forvovne Munk!

(De forlade hinanden.)

Anden Handling.

Forrige Sal.

Pipin (alene, lytter).

Jeg haaber, Audientſen er forbi.
Araberne har bragt Foræringer
Og ſmigret ham. Og jeg maa ſtaae herude
Som fattig Betler i en Krog i Hallen,
For at lykſaliggiøres med en kort
Opmærkſomhed af — ha — min egen Fader!

Karl kommer.

Hvad vil — hvad har Du nu at ſige mig?

Pipin.

Guds Fred, min Fader!

Karl.

Dette ſkiønne Navn
Blier i din Mund mig en Bebreidelſe.

Pipin.

Jeg ei bebreider Dig, fordi Du ſkiænkte
Mig Livet; ſkiøndt Du ei var viet til
Min Moder. Livet er en ſkiønne Ting.

Karl.

Ja, naar man ei misbruger det. Hvad vil Du?

Pipin.

En Fader ſpørger Sønnen, hvad han vil?

Karl.

Drev Længſel Dig, da var mit Spørgsmaal Synd.

Pipin.

Saa ſtreng? Saa tvivlſom? Saa mistænkelig?

Karl.

Ei af Natur er jeg mistænkelig;
Langt meer: jeg gierne troer alt Godt om Folk,
Indtil gientagen Slethed lærer mig,
At jeg har faret vild.

Pipin.

Jeg tilſtaaer Dig,
At Ungdomslidenſkab har mig forført.
Man bliver Mand engang, man faaer Forſtand.
Glem Drengens Kaadhed, ſkiænk mig Fadertillid!
Jeg ſkal ei ſvigte den.

Karl.

Pipin! Jeg veed
At ſkiælne mellem Skrøbelighedsſynd
Og Ondſtabsſynd. Det er min Chriſtenpligt.
Var Du blot kaad, — hvor gierne jeg tilgav!
Men nei, desværre, Synden kom ei fra
Dit hede Blod, men fra dit kolde Hierte.

Pipin

(henter ſit Skiold, ſom han har ladet ſtaae ved Døren).

See dette Skiold! Det blev saa ſlemt forhugget,
Dengang jeg ſtred med Dig mod Thaſſilo.

Karl.

Jeg veed det, Du er ingen ſvag Forbryder.
Endſkiøndt af Vært kun liden —

Pipin.

Som min Farfar.
Jeg ligner ham i Fødſel, Vært, i Navn.

Karl.

Han var ei ſkiæv. O gid Du var det kun
Paa Legem, ei paa Siæl.

Pipin.

Det mærkes ei,
Naar Ingen veed det. Hader Du mig derfor?

Jeg er den Ældſte, lad mig arve Riget!
Karl og Pipin — de Navne burde ſkifte
Steds i vor Ret paa Kongeſtolen. Ludvig
Ei ligner Merovingen Klodevig,
Der grunded Frankers Magt. Du kan ham hæve
Saa høit Du vil, han bliver dog en Munk.

Karl.

Hvis vælges ſkal af to heelonde Kaar:
Dog heller ærlig Munk, end gruſom Bøddel.

Pipin.

Jeg er ei grum, min Fader!

Karl.

Værſte Grumhed!
Der aldrig plages af Samvittigheden.

Pipin.

Jeg har i Hidſighed dræbt nogle Fiender.

Karl.

Du har tildøde ladet martre Fanger.
Dit Liv er uden Troſkab, uden Sæder.
Du er ugudelig, beſøger aldrig
Guds Huus, og Herrens Frygt Du kiender ei.

Pipin.

Du ſiger —

Karl.

Sandhed. Tidt i Drukkenſkab
Du pralte med: at ingen Leo ſkulde
Med Korſet atter gienne Dig fra Rom,
Hvis Du var Attila; at ingen ſnakſom
Forfærdet Cicero med tomme Floſkler
Til Intet ſkulde giøre dine Planer,
Hvis Du var Catilina. Du har ſagt:
Man giorde Nero Uret; at han var
En Mand af uſædvanlig ſieldne Gaver;
Og at den Kiækhed hued Dig, for alle,
Da han paa palatinſke Bierg, ved Harpen

Sang Viſer; mens i Rom han vilde ſee,
Hvorledes Troia brændte.

Pipin.

Gode Himmel!
Hvad kan ei ſiges i et Drikkegilde?

Karl.

Jeg veed at ſkielne mellem Sort og Hvidt.

Pipin.

Et gammelt Biergſlot har Du ſkiænket mig; —
Urorer kan jeg fælde der og Vildſviin,
Imens Du overvinder Sachſerne.
Hvi maa jeg ikke hiælpe Dig? Betragt
Mig ſom en graadig Jagthund, om Du vil!
Den er dog god til Jagt, kan gribe Dyret
I Struben, hænge faſt. — Naar det er fældet, —
Forlyſt i Hallen Dig med Jægerne,
Og lad din Hund i Gaarden gnave Been!
Den bliver Dig dog tro.

Karl.

Du tro, Pipin?

Pipin.

Meer, ſtrenge Fader! end Du vel formoder.
Og til Beviis derpaa kan mit Beſøg
Idag Dig tiene. Jeg udſætter mig
For Skiældsord og Foragt, og kommer dog.

Karl.

Hvad er dit Ærinde?

Pipin.

Du ſkuer grant;
Men ofte ſeer man Skoven ei for Træer,
Og ofteſt mærker Den, ſom videſt ſkuer,
Ei hvad der i hans Nærhed foregaaer.

Karl.

Tal uforblommet!

Pipin.

Gerverd bygger Dig
Et Kammer i dit nye Slot i Aachen,
Hvorfra Du grant kan ſkue, hører jeg,
Alt hvad i Kongeborgen foregaaer.
Stor Skade, det var ikke færdig længſt;
Saa havde Du ſeet meer, end Du behøved,
For at forbittres paa to Nidinger,
Som nu Du overøſer blind med Kiærtegn.

Karl.

Tal tydeligt! Hvis ei — ved Himlens Konge!
Jeg tugter Dig.

Pipin.

Siig, Fader! Elſker Du
Ei Eginhard og Angilbert?

Karl.

Som Sønner.

Pipin.

Maaſkee Du ſnart vil hade dem, — ſom Sønner;
Thi viid: de tækkes Imma, tækkes Bertha,
Med uanſtændig Broderkiærlighed.

Karl.

Bagvaſker!

Pipin.

Ved den høie Himlens Konge,
Som Du ſaa tidt anraaber, fromme Fader!
Jeg taler Sandhed. Bertha, Imma ſætte
Din Krønikſkriver og din Viſemager
Høit over alle Menneſker paa Jorden,
Selv over Dig. Din Eginhard har ſkrevet
Sig Immas Hierte til; hun er heroiſk,
Og ſværmer for Bedrifternes — Fortæller!
Den kiække Bertha lytted ſom Hyrdinde,
Naar Angilbert ſang gamle Kæmpeviſer.
Skal Karolingers ædle Blod nu blandes
Med Tieneres, der knap blev fødte frie?

Karl.

Ti, Uforſkammede!

(Han ſlaaer i Bordet med ſit Sværd, en Svend kommer.)

Kald mine Døttre!
Kald Angilbert og Eginhard! Paa Timen!

(Svenden gaaer.)

Pipin.

Jeg ønſker ei at være ſeet af dem;
Og Du kan bedre tale med dem ene.

Karl.

Viig fra mig, Satanas!

Pipin (afſides).

Det virker. Herligt!

(Skiuler ſig i en Krog.)

Imma, Bertha, Eginhard og **Angilbert** komme.

Karl

(ſtirrer paa dem uden at tale, med vredtſunklende Øine).

Angilbert.

Han veed det! Det er ude med os.

(Han kaſter ſig paa Knæ og ſkiuler ſit Anſigt i ſine Hænder.)

Eginhard

(mere rolig, men behiertet).

Veed han?
Saa vil jeg høre ſtaaende min Dødsdom.

(Han felder ſine Hænder og ſtirrer ned for ſig. Angilbert reiſer ſig igien.)

Karl (til Imma og Bertha).

Hvem er I?

Imma (venlig og behiertet).

Dine Døttre.

Karl.

Nei, umuligt!
Thi Datterens Natur er Lydighed
Og Aabenhiertighed imod ſin Fader,
Og Kongedatterens Natur — er Høihed.

Imma.

Men Menneſkets er Kiærlighed! Før Konger

Fik Børn og Fædre Døttre, ſtore Fader,
Var Kiærligheden Menneſkets Natur.

Karl.

Jeg har opvarmet Slanger i min Barm,
Og gruſomt føler jeg mig her bedragen.
Gud gav mig Kraft til at beherſke Jorden;
Mit ſtore Rige breder ſig fra Sachſens
Iiskolde Vinterſkov til Østens Palmer;
Min Aand behøver brede Tumleplads,
Mit Hierte nøies med et lille Rum.
Jeg veed, en Æts Lykſalighed ved Arnen
Opveies ei af alle Kongekroner:
Og derfor var jeg Fader, var jeg Husbond,
I al min Vælde; kaſted Purpurkaaben,
Og tog den ſlette Frankerkiortel paa,
Naar jeg ſtod inden for min egen Tærſkel.
Og ſaae mig mine Døttre mildt i Øiet,
Da ſvandt Bekymringen. — Men jeg tog feil.
To Gioglerſker har ſpillet Giæk med mig!
Og tvende Trælle, ſom jeg drog af Støvet,
Til Tak ſtial mine kiæreſte Juveler.

Bertha (ſtolt og heftig).

Kom, Angilbert! Min Fader har forſtødt mig.
I Pialter hænger alt Fyrſtindekaaben
Om mine Skuldre, — lad mig bytte den
Med Hyrdens Gedeſkind. Tag Harpen med!
Den kan dog ingen Drot berøve Dig;
Og giør han det, da tømrer Du en ny
Af Egens Træ og Faarets Tarmeſtrænge.
Men maae vi ei — da ſynke vi tilſammen
For Bøddeløxen — glade. — Jages vi
Bort med Foragt? O, den — den kan vi taale.
Ja Fader — jeg var ſmeltet — jeg var nærved
At ſynke dybt i Støvet for din Fod;
Thi Du har høilig Ret til at fortørnes,

Og aldrig kunde jeg forſvare mig; —
Men Du har kaldt min Angilbert en Træl,
Dit Barn en Gioglerſke! — Kom, Angilbert!
En ædel Stolthed luer i dit Blod,
Saa heftig, ſom i mit —

Karl.

Forvovne Pige!
Du trodſer mig?

Bertha.

Jeg trodſer din Foragt —

(Kaſter ſig med udbrydende Taarer for hans Fødder, og kyſſer hans Haand.)

O, ſtore Karl! Var ellers jeg din Datter?

(Karl er bevæget.)

Imma (rolig).

Viis, Bertha, Dig Kong Karl den Stores Datter
Med Værdighed — Beſindighed — Fornuft!
Vor Fader vredes — det er heel naturligt,
Da pludſelig han først opdager nu,
Hvad længſt han kunde ſeet, ifald hans Hoved
Ei havde været fyldt af andre Tanker.
Thi har vi dulgt vor Venlighed, vor Ynde ſt
For Eginhard og Angilbert? Selv naar
Vor Fader var tilſtede? Har han tidt
Ved ſit Exempel ei opmuntret os
Til at høiagte diſſe Ynglinger,
Hvem langt han foretrak for mange Fyrſter?
Har Fyrſter ikke beilet til vor Haand
Forgiæves? Har vor Fader yttret ei
Sit Mishag med et Ægteſkab, ſom ſkilte
Ham langt fra ſine Døttre? — Nu velan!
Hvortil beſtemte han da ſine Døttre?
Til Nonner? Nei! Thi Kiærlighed til Qvinden
Han føler ſelv, ſaa ſtærkt ſom nogen Mand;
Og vi har arvet hans Tilbøilighed,
Og elſke Mænd, fordi vi ere Qvinder.

Karl.

Ha, Pige, Pige!

Imma.

Er det nu en Feil,
At Angilbert og Du, min Eginhard!
End ei er Fyrſter? Nu den Feil kan rettes,
Saaſnart han vil; thi han kan ſkabe Fyrſter
I Hobetal. — Men elſker han endnu
Sin ſtakkels Imma, ſamt ſin lille Bertha;
Behandler han vor ſalig Moders Børn
End ſom en Fader, ikke ſom en Stedfa'er,
Fordi vi fik en ung og deilig Stedmo'er; —
Seer han endnu os gierne pusle lidt
Omkring ſig; trænger han til vore Haandtryk,
Til vore Kys og til vort Favnetag,
Til vor uoverlagte Barndomsſpøg,
Hvorved hans ſtore Siæl paa ſtor Bedrift
Igien, ſom halv i Slummer, ſamler Kræfter; —
O, Bertha! Da forſtøder han os hverken
Til Orken eller til et Kongerige.
Vi følge ham, ſom Aftenſtiernen Solen,
I Opgang og i Nedgang. Eginhard
Og Angilbert gior han til Fyrſter ei;
Nu er de meget meer, — de er hans Venner!

(Hun griber hans Haand og trykker den til ſine Læber.)

Karl (mildere).

Jeg har bekæmpet Sachſer og Langbarder,
Bayrer og Vender, alle tappre Mænd; —
Skal atter her, veltalende, med Ord
En Qvinde mig beſeire? Men den Helt
Kun ſtrider ſlet, ſom ei med Rette ſtrider;
Og Imma — deſtoværre — Du har Ret!
Hvor kunde jeg forlange vel, I ſkulde
Fornægte Jer Natur, og være blinde
For diſſe Ynglingers Fortieneſter,

Da ſelv jeg bragte dem i Fruerſtuen?

(Atter mork.)

Men at ſaa hemmeligt, — men Eginhard
Og Angilbert! Hvad kalder jeg ſlig Daad?
At leſle hemmeligt for Kongens Døttre;
At vinde dem ved ſnedig Elſkovskunſt,
Mens jeg — uvidende — med ſikker Tillid
Jer ſkiænkte min Fortrolighed — mit Venſkab?
Det var uædelt, egennyttigt, falſkt.
Jeg vil ei ſtraffe Jer; jeg kiender Hiertet!
Jeg veed, at Kiærlighed giør Hiertet ſvagt;
Men I er ikke Mænd, ſom jeg formoded! —
Den, ſom idag bedrager mig med Eet,
Imorgen kan bedrage mig med Andet.
Tag mine Døttre da, forlader mig!
Til Hertuger vil jeg udkaare Jer;
Men — mine Venner kan I ikke være.

Bertha.

Nei Fader! Angilbert og Eginhard
Har ikke leſlet egennyttigt, falſkt.
Troer Du, at egennyttigt Leſleri
Dem havde vundet dine Døttres Hierter?

Imma.

Vor var kun Skylden! Vi dem kom imøde;
Vi talde først! O, hvis Du havde ſeet
Hvor tappert disſe redelige Svende
Forſkandſed ſig mod vore kiælne Blik
Bag gammel ſtøvet Bog og Pergament;
Hvorledes Hin ſin Tilflugt vilde tage
Til Roms og Grækenlands berømte Mænd,
Der lidet kiendte kun til kiælen Elſkov;
Hvordan den Anden løb i Natten ud,
Betroede først ſin Ild den kolde Maane; —
Du havde viſt tilgivet dem! Os rørte
Den rene, ſtærke Kiærlighed kun meer.

Vi kaſted os i vore Heltes Arm;
Og Fader, derſom dine Venner taug,
Var det af Skaanſel kun for dine Piger.

Karl
(efter en kort Tausheb, vludſelig venlig og oprømt).

Jeg indſeer klart den hele Sammenhæng;
Og hvor jeg indſeer Sammenhængen klar,
Jeg pleier ſnart at fatte min Beſlutning.
I er uſkyldige! — Jeg ſkiænker Eder —
Dog nei, jeg ſkiænker Eder Intet, Børn!
Den Vredesengel vil jeg blot ei være,
Som jager Jer af Eders Paradis.
Da intet er forbrudt, hvi ſkulde jeg
Da nærme mig med Hævnens Flammeſværd?
Den høie Himlens Konge være lovet,
Som ſkiænkte mine Døttre ſlige Mænd;

(Han lægger deres Hænder i hinanden, og ſiger med høi Roſt henimod Krogen, hvor Pipin har ſkiult ſig:)

Og ſom erſtatte Tabet af en nedrig
Uværdig Søn, med To mig værdige!

(De gaae.)

Pipin kommer frem.

Du driller mig? Saa kan jeg ogſaa drille!

(Raaber ind ad Døren, hvor Karl gik med ſine Døttre og deres Brudgomme:)

Kong Karl — et Ord! Min naadige Fader! Hør
Din Søn et Øieblik! før han forlader
Din Tærſkel, og gaaer atter ud i Skoven,
Hvor Du ei ſeer ham. Aldrig, om Du vil!

Karl (kommer tilbage).

Hvad vil Du mig? Jeg intet har at tale
Med Dig meer. Troer Du, jeg vil kives med Dig?
Gak til din Skov og kæmp mod Skovens Dyr,
Pipin! Saa kæmper Du med dine Lige.
Hvad der Du bruger, ſkal jeg ſende Dig;
Men vogt Dig for blodtørſtig Gruſomhed!

Det første Mord vil koste Dig dit Liv.
Tungt bli'er det mig, at see mit eget Blod
Rødfarve Bøddeløxen, — men dog heller
Det rødme der, end paa min Kind af Skam.

Pipin (med paatagen Kulde).

Min Fader, Du har Ret! Med Nidinger
Bør man ei overbære. Derfor ærgrer
Det mig saa meget meer, naar store Konger
Beskyldes, ufortient, for Nidingsværk.
Dog hvo gaaer fri paa denne Verdens Jord?
I denne snevre Skorsteen, Livets Vei,
Fra Hyttens Ildsted op mod Himlens Blaa,
Man plettes let, mens man i Soden kryber;
Og i det mindste pletter Rygtet os.

Karl.

Jeg er et syndigt Menneske, som Andre,
Har ofte feilet; men et Nidingsværk
Skal Ingen forekaste mig.

Pipin.

O nei!
Thi sæt, at Alt var sandt, — et Nidingsværk
Kan rask Ærgierrighed dog ikke kaldes.
Med min Philosophie er Du forsvart.

Karl.

Med ondskabsfulde Smil, jeg seer, Du blotter
Din Huggetand. Bid Hugorm! Brug din Gift!

Pipin.

At Desidor Du skilte ved sit Rige,
Og Tassilo ved sit, at Rotgaud misted
Sit Hoved i Friaul, at Sachserne
Til Affald fra de gamle Fædreguder
Du tvang, ved mange blodige Skiærmydsler —
Det dadler Ingen. Men man mumler om —
Afskylige Bagvaskelse! Jeg veed det;
Men — Rygte ligefuldt.

Karl.

Hvad mumler man?

Pipin.

Du vär jo alt forſonet med din Broder.
Den lange fiendtlige Forbittrelſe,
Som ødelagde Rigets Marv og Kraft,
Jo havde tabt ſig alt. Hver var tilfreds
Med Sit; og var Du det juſt ei med Dit,
Saameget meer Beundring Du fortiente,
Som tvang din Herſkelyſt. — Da døde Karlman —
Beleiligt — pludſeligt; — juſt ſom man frygted
For flere Kampe. Pludſelig han døde;
Som han var allerfriſkeſt — i ſin Borg.
Ei nogen Sygdom foregik, han døde,
Og blev begravet. Og Du græd, ſom Broder,
Ved Heltens Liig — og arved Heltens Rige!

Karl.

Afſkum! Du kalder mig en Brodermorder?

Pipin.

Bevares! Jeg har ſagt, hvad Rygtet ſiger.

Karl.

Du lyver! — Folket kiender mig. Enhver,
Som ſaae mig i mit Die, veed, at Karl
Er ingen Morder, ingen lumſk Forbryder. —
Mig glæder Livet, Herrens Ord mig troſter;
Troer Du det muligt, hvis jeg var en Kain?
Ærgierrigheden rev mig hen, ſom Karlman;
Jeg ſtred mod Karlman i en aaben Feide
Om Enevælden; — det var ikke Ret.
Den Ungdomsbroſt maa Himlen mig tilgive!
Dog ærlig var min Strid, og mine Vaaben
Var ei Misgierningens. Kun Nidingen,
Der er iſtand til Sligt, miſtænker mig.
Men at min egen Søn — o Gud, o Gud!
Jeg kaldte ſtundom mig for Spøg en David,

Og nu forfølger mig min Abſalon.
Men vogt Dig, Abſalon! at ei Du hænger
Dig i dit eget Haar og giennembores
Af fremmed Spyd! Jeg ſkal ei hævne mig,
Jeg vrider mine Hænder over Dig.

(Gaaer.)

Pipin.

Ja vrid Du dine Hænder, til Dig Blodet
Udſpringer af din Neglerod! Ei over
Din Søn, ſom Du forſtiød, men over Dig!

Grimvald kommer.

Ja Herre, lad ham vride ſine Hænder!
Jeg tænker, at han ſnart ſkal vride dem.

Pipin.

Grimvald, min raſke Svend, hvad bringer Du?

Grimvald.

Et Evangelium; men ſom dog neppe
Vil ſmage Karl, thi det er ikke bibelſk.

Pipin.

Forkynd!

Grimvald.

Jeg Dig forkynder, hvad Herolden
I dette Øieblik forkynder Karl.
Vi fulgtes ad. Jeg haabed dog at være
Den Første; men han var ſaa ſnel ſom jeg.

Pipin.

Saa ſtig da —

Grimvald.

Sachſerne har giort et Oprør,
Et mægtigt Oprør, kæmpet mandeligt,
Ved Sontal, — overvundet Frankerne.

Pipin.

Umuligt!

Grimvald.

Wittekind er vendt tilbage,
Han været har i Danmark hos Kong Godfred.
Man ſiger, Danſken iler ham til Hiælp.

Pipin.

Men at min Fader ikke vidſte det?

Grimvald.

Deri var Adalgis og Grillo Skyld.
De frygted, Thedrik ſkulde høſte Frugt
Af denne Seir, og gav ham intet Vink,
Skiøndt han var ſat af Kongen over Hæren;
Begyndte Slaget ſelv, paa egen Haand,
Uordenligt, i utilſtrækkelig Mængde.
De haabed, ſom ſædvanligt, ſtrax at vinde;
Men Albion i Spidſen mødte dem,
Med en forfærdelig og talrig Skare.
De ſtred ſom Løver, men de faldt ſom Faar.

Pipin.

Jeg gad ei være nu i Adalgis
Og Grillos Sted.

Grimvald.

Jeg ikke heller, Herre!
Thi Adalgis og Grillo beed i Græsſet.
De bøded deres Driftighed med Livet,
Og ſpared Kongen den Ulejlighed
At ſtraffe dem.

Pipin.

O herligt! — Jeg ei længer
Er Franke, jeg er Sachſer. Jeg mig ſkynder
Til Wittekind og Albion; og — ſkal jeg —
Saa offrer jeg til deres blodige Guder.
Min Fader trænger ikke til min Hiælp;
Han har forſmaaet, han har forſtødt ſin Søn.
Jeg fægte ſkal med Skovens vilde Dyr?
Vel, ſtrenge Drot! Jeg ſøger mine Lige.

(Gaaer med Svenden.)

Karl kommer hurtig, med Harniſket paa ſit Bryſt, ſom endnu ikke er ſpændt bag til, med Hielmen i Haand, ſom han ſætter paa og binder om Hagen. Tvende Svende, ſom følge ham, ſkynde ſig med at ſnøre Harniſket faſt, og Skinnerne paa Arm og Been. Andre bringe hans Vaaben.

Nu hurtig! Raſk! Bring mig mit Spyd! min Glavind!
Er Skimlen ſadlet?

En Svend.

Hallo, trækker den

Af Stalden.

Karl.

Langſomt kryber I, ſom Snegle!
Nu — ſnør mig Skinnerne paa Arm og Been.
Ha, Wittekind, velkommen! Ret ſom kaldet!
Jeg trænger til en ſtærk Bevægelſe.
Pipin har ærgret mig, og jeg har ſiddet
For længe ſtille. — Ha, min gode Glavind!
Saa ſkal jeg bruge Dig ſaaſnart igien?
Og Du mit Spyd — rag over Flokken høit,
Og jag din Rædſel i Oprørerhiertet!
Ja jeg ſkal tugte dem! O det er herligt! —
Mod Liſt og Ræнker, Løgn, Bagvaſkelſe,
Kun ſtrider Helten ſlet; men mød mig Diævel
I aaben Mark! Ved Heſtevrinſt, Trompetſtød,
I Stormens Brus; lad Regnen ſkylle ned
Og Solen ryſte ſin fortærende Fakkel —
Karl ſvigter ei! Nu er han klædt i Staal,
Og, Sachſe! tung ſom Staalet falder Hævnen.

(Gaaer.)

Tredie Handling.

Skov med Telte.

Faſtrade. Aſtolf.

Faſtrade (kold og ſtreng).

Vi ſeired altſaa? Ingen Fare meer?

Aſtolf.

Det ſtærke Tordenveir har faaet Bugt
Med Lummerheden. Karl ſlog ned ſom Lynet;
Han ſplitted Hedningernes Flok. Nu trygle
De atter om hans Naade.

Faſtrade.

Ingen Naade!
Selv Herren er ei naadig mod den onde
Til Helvede Fordømte.

Aſtolf.

Du har Ret.

Faſtrade.

Da Sachſerne for tre Aar ſiden brændte
Min Fader Radolfs Borg, da kun med Nød
Jeg undgik Skiændſelsdøden, gode Ridder!
Da ſvor jeg ved den hellige Jomfrues Krone,
Jeg ſkulde hævne mig. Nu kommer Hævnen.

Aſtolf.

Ifald kun Kongen ei — Han let bevæges!

Faſtrade.

Velan, min Ven! Vi ſkal bevæge ham.

Aſtolf.

Du gjælder meſt hos den forelſkte Karl;
Men han har Venner, og de kiære Døttre —

Faſtrade.

Ei bede vil for deres Elſktes Morder.
Har Du opfyldt mit Ønſke?

Aſtolf.

Ja tilvisſe!
Ei Angilbert og Eginhard herefter
Skal vove ſig i Kampen meer; vil ei
Med ſtolte Blik ſee tiere ned paa Folk,
Der ei, ſom de, har lært at læſe, ſkrive.
Forklædt ſom Sachſer grebe mine Trælle
Dem begge, da de red igiennem Skoven,
Og bragte dem —

Faſtrade.

Til?

Aſtolf.

Wodans Offerpræſter.

Faſtrade.

Det gior mig ondt, at de ſkal lide Døden
Paa denne Viis.

Aſtolf.

Den lides uden Smerte.
De døe, ſom Helten døer, for Ørens Hug.

Faſtrade.

Det var nødvendigt mig, at fierne dem
For evig fra min Kreds; thi de forførte
Min Husbond. Angilbert og Eginhard
Er begge fødte Sachſer. Deres Gudsfrygt
Ei havde dybe Rødder. De beloe
I Smug, jeg veed det, min Gudstieneſte
For Splinten af den hellige Martyrs Kors,
Og for den Knibtang, hvormed Bødlerne
Afſled Agathes huldе Jomfrubarm.
Jeg veed, at Alkuin, ſkiøndt Ærkebiſp,

Befordrer ikke mindre fæle Vantro,
Og at med Kongen hemmeligt han læſer
I Kietternes og Hedningernes Skrifter.

Aſtolf.

Det giør han ofte.

Faſtrade.

Han er gammel, graa,
Han døer vel ogſaa ſnart. Men Kongens Døttre
Skal ikke dele Magten med Faſtrade.
Jeg tænker Nonneſløret klæder bedſt,
Og at i Kloſteret de bedſt begræde
De tabte Beilere.

Aſtolf.

Ja lad dem græde!
Jeg tidt nok ſaae dem uforſkammet lee.
„Enfoldig, Rænkefuld, Uvidende,“
Med disſe Skiældsord rutted de beſtandig.

Faſtrade.

Og ſligt et Ægteſkab var uanſtændigt,
Uværdigt for Kong Karl den Stores Døttre.
Du har dog tydelig forſtaaet mig?

Aſtolf.

Jeg bringer Tidenden om Eginhards
Og Angilberts Henrettelſe —

Faſtrade.

Saaſnart
Jeg giver Tegnet, lader Du fremtræde
De dierve Hævnere. Og andengang
Du bringer ſelv den gyſelige Nyhed;
Fortæller Alt, ſom ſkeet; og det ſaa grumt
Som Du kan ſkildre det. Nu gaa i Teltet!
Der kommer Kongen.

Aſtolf.

Vel, min høie Dronning!

(Gaaer.)

Karl kommer.

Min ſkiønne Huſtru! Hvor jeg maa beundre
Din Tapperhed. Du følger med din Husbond
I Striden! Frygter ei bag Skov og Krat,
Mens voldſomt Skare ſtormer imod Skare?

Faſtrade.

Den trygge Borger ſidder bag ſin Vold,
Og driver kiæk ſit fredelige Haandværk
Midt under Krigen; thi han veed, at Volden
Beſkytter ham. Hvor er en Vold, ſom Karl?
Min Ven! Mens Blodet rinder for din Fod,
Groe fromme Lilier freidigt bag dit Sværd.

Karl.

Din Kiækhed, Viv! er kun en Trolddom meer,
Hvormed den lille Amor fanger mig.

Faſtrade.

O nævn ei disſe ſtygge Hedningguder!

Karl.

For Spøg?

Faſtrade.

Selv ei for Spøg.

Karl.

Den ſtakkels Amor!
Det giør mig ondt for ham, at han ſkal høre
Til Hedenſkabet. Lad os da forvandle
Ham til en liden ſølvervinget Engel.

Faſtrade.

Ja Herre! Kiærligheden er en Engel.

Karl.

Og ſaa er Du! Der mangler Dig kun Vinger.
O drag den mørke Handſke fra din Haand!
Lad mine Læber ſvales paa din Snee,
Du ſkiønne Haand! Thi, under aaben Himmel,
Tør Munden vel ei lønne med et Kys?

Faſtrade (kyſſer ham).

O ringe Løn for vældige Bedrift!

Karl.

Hvad er min Seir? Jeg ſtammer mig faſt ved
At kalde det en Seir. En Ulvejagt,
Det er det rette Navn. En Horde Vildmænd,
Som ei forſtaaer engang at føre Krig,
Og ſkiælver, naar den ſeer en Helteflok.
Ha, hvis jeg før ei havde Krige ført
Imod Langbarder, Bayrer, Spanierne,
Jeg vidſte ſlet endnu hvad Kampen var.
Her ſlaaer en Mand blot i en Humlerede;
Den, ſom han træffer, knuſes; og de Andre
Flye, for at ſtikke ham i Halſen atter,
Saaſnart han vender Ryggen. — Nei, her er
Ei andet for, end at — udryddе dem.

Faſtrade.

Det var aldeles talt mig ud af Hiertet.

Karl.

Af Hiertet taler jeg mig ikke ſelv!
Nei, tvertimod, man reent maa glemme Hiertet,
Thi Hiertet er ved ſlige Leiligheder
En ſvag Forførerſke, ſelv førſt forført.
Naar Ilden brænder, — mon jeg mig betænker,
At ſløife Skuret, for at ſkaane Borgen
Og ſtandſe Luen? Disſe Jammerhelte!
Halvfemtetuſind i den dunkle Skov!
Der ſidde ſammenkoblet de ſom Hunde,
Og ſkiælve feigt for Straffens hvaſſe Sværd.

Faſtrade (iiskold).

Saa lad ei Hævnens Sværd forgiæves blinke!
Viis ei mod Sachſerne Barmhiertighed!
Tidt viſte Du den før, — det var forgiæves.
Har Du ei ladet hugge Kæmper ud
Omkring i Riget, ſtore Kampeſtene,
Der holde Lovens tunge Sværd i Haand?
Saa lad Steenkæmperne bevæge ſig!
At ei man ſpaſer med dem, ſom i Kiæret

Næsviſe Frøer med den døde Klods.
Lad dybt i mørken Skov, hvor mangen Franke
Har blødt for Offerpræſtens Bøddelkniv,
Til Dødens Blokke ſtore Stammer fælde!
Saa ſkeer dem deres Ret.

Karl (gyſende).

Halvfemtetuſind!

Faſtrade.

Retfærdigheden ſpørger ei om Tallet,
Kun om Forbrydelſen.

Karl.

Hvor findes Bødler
Til denne Mængde?

Faſtrade.

Det er let. Jeg har
Alt fundet dem.

Karl.

Du?

Faſtrade
(klapper i Hænderne og raaber):

Mine Hævnere!

(En Flok Frankertrælle i røde Kapper, med ſtore Øxer paa Skuldrene, træde tauſe frem og ſtille ſig i Række.)

Faſtrade.

Der ſeer Du Mænd, ſom ikke gyſe for
At fælde Sachſer efter Lovens Bud.

Karl.

Skarprettere? — Saamange! — Vil I være
Skarprettere?

Formanden.

Ja, Herre! Vi er Børn
Af myrdede Forældre; Brødre, Venner
Af lumſkeligt i Freden dræbte Franker.

Faſtrade (heftig).

Og jeg maa ſlutte mig til denne Flok.
Min Faders Borg end brænder for mit Øie,

Paa Klippen i den frygtelige Nat,
Da kun med Nød din Huſtru redded ſig
Fra Vindvet, i et ſønderrevet Lagen,
Ned i en Afgrund, der var meer barmhiertig,
End Nidingerne, ſom forfulgte mig.
Jeg ſvor i Kirken, for den hellige Jomfru,
At Skoven ſkulde drikke Sachſerblod. —

Karl.

Ved Himlens Konge! De fortiente Døden.

Faſtrade.

Ved Roden ligger Øxen alt. Nedhug
Det hule Træ, ſom ei vil bære Frugt!

Karl (tier).

Faſtrade (ſagte).

Nu er det Tid! Kom nu min anden Hiælp!
(Hun vinker med Lommetørklædet.)

Aſtolf kommer.

Et rædſomt Budſkab bringes Dig, Herr Konge!

Karl.

Hvad vil Du Aſtolf? Hvor er Eginhard
Og Angilbert?

Aſtolf.

O gid de vare faldne
For Fienden, ſtore Karl! Saa vilde Du
Begræde dem, men finde Trøſt i Sorgen.
Nu er der ingen!

Karl.

Tving dit Ugleſkrig!
Jeg veed, Du aldrig kunde lide dem.
Hvad er der hændt dem?

Aſtolf.

Som vi reed fra Slaget,
Anfaldt i Skoven os en fiendtlig Sværm,
Og Eginhard og Angilbert blev ſtilt
Fra Flokken, reves bort af Sachſerne.

De flygted med dem, — til den nære Klippe;
Og ſnart vi ſaae i Dalen langt derfra
Hvorledes Wodans Offerpræſt dem dræbte
Paa Biergets ſtore musbegroede Steen,
Rev Hiertet dem af Bryſtet, og ſaa blodigt
Det var, det rakte rygende mod Solen.

Karl (ſmertelig).

O hellige Jomfru! Chriſtus! Himlens Konge!

Faſtrade.

Min ædle Husbond! Fat dig, gode Karl!

Karl.

O Venner! Eginhard og Angilbert!
O mine ſtakkels Døttre — mine Piger!

Faſtrade.

De Nidinger!

Karl.

O ædle, ſtore Hierter!
Udrevne! Dampende mod Solens Straaler!
Affkyelige, dyrekiøbte Seir!

Faſtrade.

Græd ei, min tappre Husbond! Sømme Taarer
Sig vel den ſtore Helt?

Karl.

O lad mig offre
Mit Venſkab diſſe ærlige Demanter,
Som ingen Værd har paa den usle Jord,
Men ſom Guds hellige Engle veed at ſkatte. —
Stig Eginhard! og Du min Angilbert!
Til Himlens Forgaard, hvor i Straalepandſer
Jer Roland, Olger møde, ſom Cheruber.
Tryk dem til Broderfavn, og ſlig, at Karl
Snart følger efter.

Faſtrade.

Det forbyde Gud!

Karl (ſtærk).

Længſt Liv er Øieblik mod Evigheden.

End lever jeg, og jeg ſkal ogſaa virke;
Ei ſukke blot og græde, min Fyrſtinde!
Vær Du forſikkret!

(Opbragt.)

Nu, ſaa lad da Ørен
Med Blodet farve Sachſers Egeſkov!
Barmhiertighed er kun en Dyd, ſom viſes
Mod Skabninger, der Hierte har i Barmen;
Men diſſe vilde Dyr har intet Hierte.
Saa lad dem dræbes kun i Ræveſaren,
I Ulvegruben. Lad dem blode, Trælle!
I ſtumle blodigklædte Dødsherolder,
For Eders Ører. Ingen Skaanſomhed!
I Luften ſtaaer Retfærdighedens Engel,
Svøbt i en brandguul Tordenhvirvelſky;
Hun holder i hver Haand et blodigt Hierte —
Ha, det er Angilberts og Eginhards!
Hun raaber Hævn? Op! Dommens Dag er nær;
Forſoner hende med et Rædſelsoffer!

(De gaae.)

Sachſernes Lund.

Aften. Fuldmaane. Irminſøilen i Baggrunden.

Sachſer af begge Kion. Overdruiden.

Druiden.

I tappre Brødre, vene Søſtre, hører mig!
Høit ſtige bør af Seirens Glæde Hiertet os;
Thi Albion ſlog med ſine Skarer Frankerne;
Og Wittekind nu med ſin Hær ved Paderborn
Forfølger Fienden. Snart med glade Budſkab vi
Tilbagevente ham i Hiemmets Egeſkov.
Nu lader os, ved denne gamle hellige Gud,
Af Steen udhuggen, feire hellig Glædesfeſt!

Nu, ved den fulde Nattemaane, holde vi
Vort aarlig igientagne lystige Mummespil.
Lad Lysets Alfer drive bort Svartalferne!
Som Sachser hine, disse flye, som Frankerne.
Rundt om i Skoven feire Sachserflokke sleer,
Med Spil og Maaltid, Festen; men for Irminsul
Bør ene dandses Alfelegens Glædespil!

Vild krigersk Musik. Spilfægteri mellem formummede Sachser, som Lysalfer og Svartalfer; hine med smukke Fuglevinger og blinkende Spyd; disse i Dyrehuder med Koller. Efterat de dandsende Flokke i selsomme Stillinger have kæmpet nogle Gange mod hinanden, drives Svartalferne paa Flugt. Flere Sachser komme; blandt dem

Buto med **Siegbert.**

Buto.

Du Alt har tabt! Jeg vandt i Tærningspil
Dit Bytte, dine Klæder.

Siegbert.

Det er dit.

Buto.

Men Du paa Spil har sat tilsidst Dig selv;
Og nu est Du min Træl.

Siegbert.

Det kan ei nægtes!
Det stærke Øl forførte mig. Saa tag
En Sachser, fri som Luften før, og stolt
Som Havets Bølge, naar den slog mod Stranden.

(Rækker ham Hænderne.)

Der har Du mine Hænder! Bind dem, Buto!
Med Skovens Bast, bortslæb mig, som din Træl!

(Buto vil binde ham.)

Albion kommer.

Ha, hvad er det?

Siegbert.

Et Billed, Albion!
Paa den bedrageriske, falske Lykke.

Albion.

Nei, det ſkal aldrig ſkee! Jeg kiender Siegbert.
Din hele Krop opveier ikke, Buto!
Hans mindſte Finger. Vil Du ſælge ham?

Buto.

Ja, derſom jeg kan faae ham godt betalt.

Albion
(tager en Kiæde af ſin Hals).

Vil Du afhænde ham for dette Guld?

Buto.

Ja nok!

Albion (giver ham den).

See nu er altſaa Kiæden din.

Buto.

Og Siegbert din.

Albion.

Min Ven? Det haaber jeg,
Fordi jeg atter ſkiænker ham ſin Frihed.

Sigbert (omfavner ham).

O ædelmodige Hertug! Albion!
Der kiender jeg vor Helt — vor Helt igien!

Albion.

Kiend ogſaa Dig, og ſæt ei Alt paa Spil
For det bedrageriſke Tærningkaſt!

Siegbert.

Jeg føre vil din Lærdom mig til Nytte.

(Et Krigsqvad ſpilles. Eginhard og Angilbert føres bagbundne ind af Druider.)

Overdruiden.

Paa denne Dag har Wodan rigt velſignet os,
Og værdigt Offer ſkiænket denne Glædesfeſt.
To Franker, og, ſom Rygtet ſiger, Konning Karl
Den Slagters Venner, fødte Sachſer, men ſom Børn
Opdragne tidligt i en chriſten Overtro,
Blev fanget levende, da de drog mod os fra Kamp,
Og bringes nu til Wodans Lund, at deres Bryſt
Maa bløde for Druidens hellige Flintekniv.

Albion.

O, Sachſer! Hvis I ſkylde Seiren Albion,
Som ſelv I frit tilſtaaet har, ſaa lonner mig
Med diſſe Tvende, offrer dem til Guden ei.

Overdruiden.

Vi meget ſkylde Dig, min Søn! men Wodan meer.

Albion.

I lonne ham kun ſlet med blodig Offerfeſt.

Overdruiden.

Din Vantro, Hertug! kiender og fordømmer jeg.

Albion.

Ei, Gubbe! nogen Sachſer elſker Guderne,
Tilbeder dem af Hiertet meer end Albion;
Men denne blodige Skik, at offre Menneſker,
Er ſtiftet ei af Wodan, Frea, Thuner ei;
Kun Menneſket har drømt det til ſin egen Oval.

Overdruiden.

Da Sachſers første Drot, da hiſt paa Harzens Bierg
Af Egen Afkan vorte, ved det hellige Væld,
Ham lærte Wodan tidligt alt ſlig Offerſkik.
Vi kiende Dig og ſkatte dine Dyder, Drot!
At Du tilbeder Guder, at Du ſlaaer for dem
Med Kæmpekraft, beviſte Du paa Seirens Dag;
Thi være denne Svaghed Dig tilgivet her.
Men intet rokker Fædrelandets gamle Sæd;
Og hvo formaſtelig dadler vore Fædres Tro,
Han ligner Karl den Slagter, underſtøtter ham.

Flere Sachſer.

Nei! Wodan kræver Offeret. Fæld Frankerne!

Albion (vender ſig fra dem).

Ulykkelige! Jeg kan ikke frelſe Jer.

Overdruiden.

End ſtaaer tilbage først at høre Varſlerne.
En ædel Jomfru kaares bør af ædel Æt.
Hidbringer Hildegunde med de fagre Haar,

Hvis Die ferten Gange saae Kiærminderne
Bedække Flodens Bredder.

En Druide bringer hende.

Der er Hildegund.

Overdruiden.

Følg, unge Mø! os flux i Lundens Helligdom,
Bag Billedstotten! Der Du spaa af Fuglens Flugt,
Og af de hvide Hestes Trav blandt Stokkene,
Hvad Wodan fordrer; om han kræver Disses Blod,
Hvad eller, om han skaaner dem til Trælleſtand.

Hildegunde.

Jeg følger Eder.

Overdruiden.

Eden har Du svoret høit
Paa Freas Krands, at være tro, og tolke ret
Hvad hellige Varsler, vene Mø! tilsige Dig.

(Druiderne gaae med Hildegunde, fulgt af den store Hob.)

Albion (afsides).

Jeg elsked hende heftigt, fra jeg hende saae!
End har ei Læben tolket, hvad i Hiertet boer.
Det kommer an idag paa hendes Spaadomsord;
Indvier hun til Døden disse fangne Mænd,
Da tier jeg, og da begrave, Taushed, Du
Min Kiærlighed, til Døden selv begraver den.

(Han følger efter; kun fire bevæbnede Sachſer blive tilbage i Baggrunden, for at bevogte Angilbert og Eginhard.)

Angilbert (efter et kort Opholt).

Min Eginhard, lad end os tale sammen!

Eginhard.

Jeg kan ei tale! Modet har forladt mig.

Angilbert.

Maaskee dog redder denne Jomfru os.

Eginhard.

Til evig Trældom!

Angilbert.

Ha, Du grønne Skov!
Som Bertha, Du er ung og friſk og ſkiøn;
Og dog — dog ſkal vi myrdes i din Favn,
Og ſpodſt begræder os den kolde Kilde.

Eginhard.

Lad os i Døden hæve vore Hierter
Til Ham, ſom leed, før vi, den bittre Død.

(De knæle og bede.)

Angilbert (reiſer ſig).

Forunderligt! Hvor kraftigt Bønnen ſtyrker.

Eginhard (ligeledes).

Indbildning ſtrækker, Følelſen os troſter.

Angilbert.

Farvel, Du ſtore Karl! O ſeired Du,
Og ſønderknuſte Du den fæle Blodſteen,
Mit Blod da maatte gierne flyde paa den
For ſidſte Gang.

Eginhard (begeiſtret).

Karl ſeirer! Jeg det aner!
Han knuſe ſkal den røde Offerblok,
Og ſkiænker vore Liig en Fadertaare.

Angilbert.

Og Imma, Bertha binde Blomſterkrandſe,
Ei til vor Grav, thi vi ſik ingen Grav;
Men paa den Kiſte, Eginhard! hvor Du
Har gjemt de dyrebare Pergamenter,
Hvor jeg har lagt de gamle Bardeſange,
Der ſkal de hænge Krandſen hen, og ſidde
Med hviden Haand til Kind, og mindes os.

Eginhard.

Vi kan ei favnes. Bunden er vor Arm;
Giv mig dit Broderkys!

Angilbert (kyſſer ham).

Vi følges ad!

Eginhard.

Og nu ei noget Ord i Verden meer. —

(De ſætte ſig hen, hver paa ſin Steen. Albion kommer tilbage med Hildegunde.)

Albion.

I Trælle! Løſer diſſe Frankers Baand,
Thi de er frie; de hellige Varſler udfaldt
Til deres Frelſe.

Angilbert.

Hellige Jomfru, Tak!

(De løſes og omfavne hinanden.)

Albion.

Tak denne Jomfru!

Hildegunde.

Takker Guderne!
Jeg har kun talt af min Samvittighed.
Mod Venſtre fløi med Skrig den ſorte Ravn,
Og Heſten ſnubled for den hvide Stav;
Hvis Guder havde krævet Eders Død —
Det var min tunge Lod, at fordre den.
Men Albion maae I takke; thi Druiden
Ham ſkiænked Jer til Trælle; Helten ſkiænker
Jer atter Frihed.

Eginhard (glad forundret).

Du os ſkiænker Frihed?

Albion.

Hvor ofte ſkal jeg plages af Beundring,
Fordi jeg ingen Trælle lider om mig?
Jeg hader Trældom! Derfor ſtrider jeg
Mod Karl den Slagter, ſom hans evige Fiende.
Jeg elſker Frihed. Kun mod frie Mænd
Jeg løfter Sværd. Gaaer! Henter Eders Vaaben!
Saa mødes vi vel ſnart i aaben Mark,
Og der fornyer jeg gierne vort Bekiendtſkab.

Angilbert.

Nei aldrig mere ſtride vi mod Dig.

Albion.

Det ſkal I, hvis I end Jer kalde Franker.

Eginhard.

Hvorledes? Løfte Sværd mod ſin Velgiører?

Albion.

Hvad kommer Eder min Velgierning ved?
For Eders Skyld har jeg ſlet intet giort;
Jeg følger kun mit eget Hiertes Drift.

Angilbert.

O, Jomfru! Nu ſaa tak Du ham for os;
Thi hvis mit Øie ſeer ei ganſke feil,
Da er din Tak ham ikke ligegyldig.

Albion.

Har Du en Fæſtemø?

Angilbert.

Dem har vi begge.

Albion.

Saa ſtynder Eder hiem, at de ei græde
De ſmukke Øine ud. Men vogter Eder,
At falde ſtrax igien i Sachſerhænder;
Thi alle mine Landsmænd drives ei
Af ſamme Tænkemaade; leed ſaameget
Af Karl den Slagter, at det ei kan laſtes,
Om ſtundom noget plumpt de hævne ſig.
Gaaer ned ad denne Klippeſti til Høire!
Den fører Eder i en ſnever Huulvei,
Som ſtaaer forladt, og bringer i en Dal,
Beboet af fredelige Frankerhyrder,
Som gierne viſe Jer til Eders Hiem.

Angilbert.

Vi takke Dig!

Albion.

Jeg ønſker ingen Tak
Af Franker, og af Sachſer allermindſt,
Som Franker blev.

Eginhard.

O hvis Du kiendte ham,
Du blev det selv!

Albion (leer).

Ja saa blev ogsaa Harzen
En sumpig Eng, hvor Faar kan gaae paa Græs. —
Farvel, og glemmer alt hvad her er skeet!

Eginhard.

O, Helt! Du taler mod dit eget Hierte.
Saa mild og dog saa bitter?

Albion.

Bitterheden
Er styrkende. Ja Fieldets Bitterurt
Os læger Saaret snart. Siig Karl den Slagter,
At vore Saar er lægt; nu falder Raden
Til ham at bløde. Men det lunkne Vand
I Aachen stiller ikkun Blodet slet.

Eginhard.

Farvel! Vi skal fortælle ham din Høimod.

Angilbert.

Og Ingen skatter Høimod meer end han.

(De gaae.)

Albion.

Den sledske Franke saae mig ind i Hiertet,
Og understod sig at fortælle Dig,
Min Landsmandinde! hvad knap Albion
I hele tre Aars Tid har sagt sig selv.
Nu veed Du det, og hvis min Krigerdaad
Fortiener Løn, — ei Egeskovens Krands
Kan yde den; men hvis din hvide Haand
I Lunden plukker mig en blaa Viol —

Hildegunde.

Vort Folks Beundring, Albion! Vor Helt!
Er det forundt den svage Mø, at lønne
Dig med et Hierte — som alt længst var dit?

Albion (omfavner hende).

Nu ſmiler Frea dobbelt fra ſin Luft.

En Sachſer kommer.

O, Hertug! Nu er det ei Tid at favne
Den kiælne Mø. Det frygteligſte Budſkab
Jeg bringer Dig. Kong Karl den Slagter ſeired!
Den halve Hær han har til Fanger giort,
De Andre ſpredtes, ſom for Stormen Avner.
Og Wittekind kun med en ringe Flok
Er her igien og kommer Dig imøde.

Albion.

Min Elſkte! Fly til Hytten, til din Moder.

(Hildegunde og Krigeren gaae.)

Wittekind kommer, med den venſtre Arm i et Klæde.

Min Broder!

Albion.

Wittekind!

(De ſtaae tauſe og ſtirre paa hinanden.)

Du her igien,
I denne Tilſtand?

Wittekind.

Du har Ret! Det var
Langt mere rimeligt, at jeg var bragt
Som Liig paa Skioldene, ja endnu meer,
At jeg bagbunden ſad blandt mine Landsmænd,
Som Karl den Stores Træl.

Albion.

Kald ham ei ſtor,
Kald ham en Slagter! Dette Øgenavn
Bør ingen Sachſerhelt ham ſkaane for.

Wittekind (med et Smil).

En Slagter er han! Hvo vil nægte det?
Saa kaldes den, ſom fælder Høveder;

Og meer Forſtand ei viſte mine Stridsmænd
Paa Farens Dag.

Albion.

Har han paany da ſeiret?
Vor ſidſte ſkiønne Seier over ham
Har Intet frugtet?

Wittekind (forundret).

Seier over Karl?
Du taler uforſtaaeligt, min Broder!

Albion.

Og vandt ved Sontal ikke vi en Seier,
Hvormed vi hævned lang Forhaanelſe?

Wittekind.

Jo! — Over Adalgis og over Grillo,
Der knap ſaa godt forſtod at føre Krig,
Som een af os. — Men dennegang var Karl
Selv med i Hæren. Tag det tunge Lod
Af Skaalen, og det allermindſte Gran
Faaer Overvægt imod den tomme Skaal.

Albion.

Dom ei uværdigt om vor Heltedaad!

Wittekind.

Af os var den ret hæderlig og herlig,
For Karl den Store var det Børneleg.

Albion.

Jeg kiender ikke Wittekind igien.
Du ſaaret er, jeg ſeer din venſtre Arm
Indbunden i et Klæde.

Wittekind.

Ligemeget!
Den høire bruger jeg ſaa godt ſom Du.
Jeg har ſlet intet miſtet, fra vi ſaaes;
Kun faaet mere.

Albion.

Hvad?

Wittekind.

Erfarenhed.

Albion.

Og kiendte Du ham ikke før?

Wittekind.

Ei ret!

Min egen Sag, min vilde Heftighed
Mig giorde blind for hans Bedrift. Hvad hiælper
Vort Raseri? Hos ham er Krigen Kunst;
Og tapper er han, som den bedſte Sachſer.

Albion.

Er Slaget tabt, saa vil vi hævne det,
Saa sandt, som Wodan skuer Alt i Hlidskialf.

Wittekind (meget alvorlig).

Saa sandt han skuer alt? O ja! Saa sandt!

Albion.

Du faaer mig til at gyse Wittekind!
Har Karl forheret Dig? Selv Guderne
Du stoler meer ei paa?

Wittekind.

Nei, aldrig meer;
Thi vid: jeg er en Christen.

Albion.

Karl Dig tvang
Engang til Daaben; men af Trælletvang
Forlader ingen Sachſer sine Guder.

Wittekind.

Nei, nei! Frivilligt jeg forlader dem.

Albion.

Ha, løs mig denne Gaade!

Wittekind.

Da i Slaget
Jeg havde kæmpet til det Yderſte,

Jeg kaſted mig i Faren for at døe.
Snart blev jeg ſaaret, ikke blot i Armen,
Men dybt i Skulderen, og ſandſesløs
Jeg ſank til Jorden. — Da jeg vaagned atter
Fandt i en lille Kirke jeg mig ene,
Forladt, i fierne Skovkapel bag Bierget,
Hvorhen mig mine Trælle havde bragt.
De kom at lædſke mig med Kildevand,
Forbandt mig mine Saar og gik igien.
Jeg ſkulde ſove, men det var umuligt.
Huldt kysſed Aftenſolen brogede Rude,
Oplyſte Kirken med de ſmaa Gudsengle.
Den hellige Jomfru ſtod for Alteret,
Hun ſmilte til mig, bøied mildt ſit Hoved,
Og raabte: „Wittekind!“ — Jeg troede først,
Det var en Feber af mit hede Blod,
Og lytted atter; men fra hendes Læber
Jeg hørte tydeligt en Sølverſtemme:
„Ha, hvi forfølger Du mig, Wittekind?“
Da ſlog med Vingerne de ſmaa Gudsengle,
Og fløi fra Altret til mit Smertesleie. —
Snart kom jeg mig; hun har helbredet mig;
En Eremit mig døbte, jeg er Chriſten.
Jeg ſtrider ikke meer mod Karl den Store!
Jeg gaaer til Heresburg, at tjene Karl.
Tvedragt ſkal meer ei ſønderſlide Tydſkland,
Eendrægtig knæle Folket for een Gud,
Og ingen Menneſker meer offres Guder!

Albion.

O lad først Munkene faae Magt i Landet,
Saa, tro mig, Offeret vil først begynde.
De vil ei ſlagte blot den Enkelte,
Men brænde Kiættere vel tuſindviis,
Til Ære for de blege Helgener,
Som ſelv blev pinet græsſeligt tildøde.
Held mig, at vaagen jeg har havt et Syn,

Som overveier dit. Det var ei, Broder!
I Feber, i en Hvælving; men paa Harzen,
Hvor Himlens Loft ſtaaer over evige Fielde.
Der ſaae jeg Wodan, Hertha, Thuner, Frea
Paa Morgenſkyer ſvæve giennem Luften,
Mens Kildevældet ſuſed under Klippen.
De raabte: Svigt ei dine Fædreguder,
Hvem i totuſind Aar germanſke Stammer
Tilbedte, frie og herlige; ſom fulgte
Fra Aſabierget dem til Elbens Kyſter!
Jeg ſvoer at være tro, — og jeg er tro.

Wittekind.

Velan! Vi ſkilles ad, ſom ærlige Fiender.

Albion.

Thi Brødre vil vi dog beſtandig være.

Wittekind.

Vi føre Hær mod Hær i blodige Kampe.

Albion.

Men løfte dog ei Sværd mod Broderisſe.

Wittekind.

Naar jeg er død, jeg kommer til min Frelſer.

Albion.

Og jeg til Wodan, til den hvide Frea.

Wittekind.

Min Aand en Engel vorder.

Albion.

Min en Alf.
I Skoven ſkal maaſkee da Englen, Alfen
Tidt atter mødes.

Wittekind.

Ja, det give Gud!
At end Du kunde frelſes efter Døden.

Albion.

Jeg ønſter ingen Frelſe! Kun et Tryk

Af dine Broderarme. Vil Du nægte
Mig dette Favnetag til Afſked?

(Han aabner ſine Arme.)

Wittekind.

Nei!

(Han omfavner ham.)

Albion.

Følg Du nu din, jeg følger mine Guder

(De ſtilles ad.)

Fierde Handling.

Skov.

Albion. Hans Frigivne.

Albion.

Hvo er den Mand, ſom kommer der?

Svenden.

En Franke.

Han ſiger, han vil tale med Dig ene.
Jeg frygter Svig.

Albion.

Han er kun Een, jeg Een.
Lad ham kun komme. Han har vovet ſig
Ind i vort Land; han vover meer end jeg.

Svenden.

Men de er falſke, disſe Franker, Herre!
Og hvis det er en Raſende, ſom offrer
Sit eget Liv, blot for at dræbe Dig?
Jeg holder Die med ham.

Albion (ſmilende).

Nu — det kan Du.

(Trællen gaaer.)

Pipin kommer forklædt.

Wodan og Thuner, Frea, glæde Dig!

Albion.

Jeg hører paa dit Sprog, Du eſt en Franke,
Og dog med Ærefrygt Du nævner Wodan?

Pipin.

Er der ei mangen Sachſer, ædle Hertug!
Som nævner Helgener?

Albion.

Desværre jo!

Pipin.

Her ſpilles Legen omvendt. Jeg, en Franke,
Forlader Chriſtendommen, vorder Hedning.

Albion.

Du? — Selſomt!

Pipin.

Kan jeg vorde det?

Albion

(efter at have betænkt ſig et Øieblik, ryſter paa Hovedet).

Jeg troer ei
Det la'er ſig giøre.

Pipin.

Og hvorfor? Med Glæde
Jeg underkaſter mig hver hellig Skik.

Albion.

Vi har ei ſlige Skikke. Ei hos os!
End har jeg ingen Chriſten kiendt, ſom tilbød
Sig at forſværge Chriſtendommen. Flygtigt
Du lærer vore Guder ei at kiende
Ved nogle Dages Omgang med Druiden.
Fra Barnsbeen maa man kiende dem. Som Dreng
Maa Du i Mørke have ſtiælvet for
Den gamle Wodan med det iisgraae Skiæg,
Seet Thuner lyne fra ſin Tordenvogn,
Seet Freas Maaneſmil, og Hertha lee
Hver Vaar i ſine Blomſter. Dag og Time
Forvandler ingen Chriſten til en Hedning.

Pipin.

Jeg ønſker inderligt at tækkes Dig.

Albion.

Og derfor vil Du være Hedning? Skam Dig!

Pipin.

Hvor dybt jeg ſkammer mig, det ſeer Du her:
Jeg næſten mig har ſvøbt i Sæk og Aſke.
Dog er jeg ikke ganſke Den, jeg ſynes.
Du troer maaſkee, Du ſeer en Tigger for Dig?

Albion.

Det er Du; tigger Du ei om min Gunſt?

Pipin.

Saaledes vil jeg gierne kaldes Tigger.
Men da Du Fred har lovet mig, ſaa viid:
Du ſkal ei ſkamme Dig ved mit Bekiendtſkab.

(Han lukker Kittelen op og viſer ſin rige Dragt.)

Jeg var tilforn en mægtig Frankerhøvding.

Albion.

Du aabner Kitlen? Det vil lidt forſlaae!
Hvis jeg ſkal kiende Dig, da maa Du knappe
Meer op endnu og viſe mig dit Hierte.

Pipin.

Det bærer jeg paa Tungen.

Albion.

Ei paa Panden,
Og ei i Øiet.

Pipin.

Bitter Harm og Modgang
Har furet Panden, ſvækket Øiets Ild.

Albion.

En Frankerhøvding?

Pipin.

Som fik Skam til Tak,
Og ſom i flere Slag ſit Blod har ſpilt
For Karl den Slagter, uden Vederlag.
Nu vil jeg ikke længer tiene ham;
Dig byder jeg min Arm, og Dig min Kunſt.
Jeg lære vil dit Folk at føre Krig.
Du veed, at Karl har ſlaaet Wittekind;
Det kræver Hævn — og jeg ſkal hævne Dig!

Albion.

En Hævn paa Borg, og af en Anden laant,
Var kun en daarlig Hævn. Jeg vil ei hævnes;
Men tugte Karl, det vil jeg! Han forbyder
Vort Folks Selvſtændighed i Dalene?
Det lad ham! Men paa Bierget er vi frie;
Did bringer jeg min Brud imorgen alt;
Vi gaae paa Jagt, ſom vore ſtærke Fædre,
Snart efter Vildſvin og ſnart efter Franker;
Og Karl tilſidſt ſkal vride ſine Hænder,
Som Varus, over ſine tabte Skarer.

Pipin.

Men var det ikke bedſt, at træffe Skiven
Midt i den ſorte Plet? Saa var jo Spillet
Forbi med Eet.

Albion.

Hvad mener Du?

Pipin.

Følg mig
Bevæbnet, Herre, med en tapper Flok!
Jeg bringer Dig, ad hemmelige Sti,
Til Heresburg, i Kongens Sovekammer.
Vi ſtøde Dolken i den Stoltes Bryſt,
Og Du befrier dit kiære Fædreland.

Albion
(opbragt, ſtøder ham fra ſig).

Snigmorder! Fly!

(En Pil træffer Pipin).

Pipin
(ſom vilde fly, falder mellem Træerne).

Ha, jeg er dræbt!

Trællen kommer tilbage.

Var det ei godt giort, Herre?
Han vilde overfalde Dig, min Husbond.

Albion (ligegyldig).

Det vilde han juſt ei; men det var godt giort
Alligevel! Slig Død har han fortient.

(De gaae.)

Heresburg.

Karl. Aſtolf.

Karl.

Frit Leide har han ønſket? — Wittekind?

Aſtolf.

Ja, Herre Konge! Den er givet ham,
Som Du befol.

Karl.

Hvor gaaer det mine Døttre?
Min Imma, Bertha?

Aſtolf.

Blege ſad de før
I Haugen, ſom to tauſe Billedſtøtter.

Karl.

Før blomſtred ingen Blomſt ſaa friſk ſom de.
Lad Wittekind kun komme, naar han er der!
Hvis han har tabt, — jeg har ei mindre tabt.

Aſtolf (lumſk).

Det græmmer mig, at ſee min Konge ſørge.
Du er forſtemt. — Maaſkee fortryder det Dig,
At — Du har ſendt de frække Underſaatter
Benaadning? —

(Med et ondſkabsfuldt Smil.)

Hvis det angrer Dig, min Konge!
Da vil den Steen ſnart lettes Dig af Hiertet;
Thi efter al Sandſynlighed kom Naaden
For ſilde.

Karl (forfærdet og opbragt).

Lamhed ſlaa din frække Tunge!
Gaa! Lad Dig aldrig ſee for mine Øine!

(Aſtolf gaaer.)

Faſtrade kommer fra den anden Side.

Min elſkte Ven, hvad fattes Dig? Mismodig?
Hvor er den ſtore Karl?

Karl.

Søg ingen Stormand
I Stuen hos ſin Qvinde!

Faſtrade.

Grumme Karl,
Du elſker mig ei meer!

Karl.

Det lader ſaa.

Faſtrade.

Har jeg forandret mig?

Karl.

Du er den ſamme;
Men jeg gaaer ikke meer ſom før i Drømme.

Faſtrade.

Fandt da min Karl mig kun i Drømme ſmuk?

Karl.

O nei! Hvis Næſe, Pande, Øine, Mund,
Udgiorde Menneſket, da var Du det
I en fortrinlig Grad.

Faſtrade.

Hvad fattes da?

Karl.

Kun Hiertet!

Faſtrade.

Hiertet ſtiænkte Himlen os
Af høiſtforſtielligt Slags; eet ſmelter let,
Et andet taaler Hedens ſtørſte Grad.

Demanten trodſer Ilden; vevre Qvægſølv
Som Vand alt bølger i den lune Luft.

Karl.

Du Demanthierte! Kalder Du mig Qvægſølv?

Faſtrade.

Lidt for bevægelig er kun min Karl;
Men denne Feil erſtatte ſtore Dyder.

Karl.

Ei ſandt? — Jeg er for øm! Det morer mig
Ei ret endnu, at ſee Henrettelſer.

Faſtrade.

Du ypper Kiv med mig, fordi Du ſendte
Dit Jilbud med de fangne Sachſers Dom.
Hvad Du har handlet, maa Du ſelv forſvare.
Jeg er en Qvinde, Karl! Du er en Mand,
Og bør ei vælte Skylden paa den Svage,
Hvis din Samvittighed bebreider Dig.

Karl.

O, gid I vilde være ſvage Qvinder,
Og ikke gjøre Jer til fæle Halvmænd.
Dog — jeg har intet at bebreide Dig,
Thi hvorfor gik jeg i din Qvindelænke?
Velan! Her kaſter jeg den for din Fod.
Men tro kun ei, Faſtrade! tro kun ei,
At oftere mig Retterſtedets Ravn
Vil forekomme ſom en hellig Due.

(Gaaer.)

Faſtrade (kold og rolig).

Med Sværd og Øxe blev Martyrerne
I fordums Dage dræbt af Hedninger;
Det er en Chriſtens Pligt at hævne dem.
Desværre, min letſindige Husbond! Du
Eſt altfor verdslig, — al din Evne glimrer
Kun ſom en Lygtemand, et Stierneſkud;
Men ſtraaler ei fra Himlen, ſom en Stierne,
Fordi den fæſter Rod i Himlen ei.

Hvis han forstøder mig? — Jeg gaaer i Kloster!
Som Priorinde der for fromme Nonner,
Skal mine Bønner sødt, med Røgelsen,
Opstige til den hellige Martyrs Billed.
Der skal jeg føre Regimentet ene,
Med Fromhed — og urokkelige Strenghed.
Hver Synd i Klosteret skal Vand og Brød
Og Riis og Fængsel straffe. — Bort med Elskov!
Det er en Lidenskab for Hedninger.
Jeg murer mine Nonner ind i Væggen,
Ved mindste Nys om Overtrædelser.
Mit Hverv er sluttet; jeg har hævnet mig
Paa Imma, Bertha, som paa Sachserne.
Jeg træder i min Eensomhed tilbage.
Staa Du mig bi nu, St. Sebastian!
Og lær mig, trodse mine Fienders Pile.

(Gaaer.)

Karl kommer tilbage i dybe Tanker.

Jeg kan i Nat ei sove. —
Min Tanke svæver i de mørke Skove,
Hvor Sachsers Blod det grønne Græs har vædet.
Nu skinner Maanen hen paa Retterstedet.
Forbittrelsen er svundet;
Men haardt faldt Øren, rigt er Blodet rundet;
Og ingen Morgenrøde
Fremkalder Flokken atter fra de Døde,
Før hist — naar Domtrompeten
Os alle kalder frem for Majestæten —
Den Store — Frygtelige —
Hvor jeg og fattigst Tigger i mit Rige
Har lige Rang.

(Han tier et Øieblik, og siger derpaa som for at trøste sig selv:)

Nu skal ei meer den Vilde
Med lumske Pile Frankerblodet spilde;

Forſtyrre, Herre Chriſt! din hellige Lære. —
Nødvendigt var ſligt Offer til din Ære!

(Atter Tavshed.)

Hvad vover jeg at tale? —
Jeg hører hiſt i Gaarden Hanen gale, —
Som hisſet, Petrus! da Du Ham fornægted.
Jeg føler ſelſomt mig med Dig beſlægtet,
Og — bitterligt, ſom Du, jeg kunde græde!

(Pauſe.)

I kiære Skygger! I af Graven træde.
Min Eginhard, min Angilbert! ſom Engle,
Med Hævnens Glavind, — ei med Lilieſtængle.
Thi ſkiøndt mit Hierte gyſer
For Eders grumme Mord paa blodige Stene,
Saa trøſter mig dog ene
Den Tanke, — ſom en Straale den mig lyſer,
Fra Gravens Nat, — at jeg mig har forſvaret,
Og dem ei ſpart, ſom Intet mig har ſparet.

Imma, Bertha, Angilbert og Eginhard komme.

Eginhard.

Min Fader!

Angilbert.

O, min kongelige Herre!

(De kyſſe hans Hænder.)

Karl (forfærdet).

Nu bliver Alting værre!
Nu drømmer jeg lysvaagen;
Thi Skyggebilleder jeg ſeer i Taagen.

Imma.

Nei, elſkte Fader! Glæd Dig med din Datter!
De er ei dræbt, Du favner fro dem atter.

Karl (ſom for).

De leve? — Du bedrager
Dig ſelv, mit Barn!

Bertha.

Nei, endt er vore Klager,
Endt er vor Sorg! Lad Alting os forkynde —

Karl (afſides).

Med hvert et Ord vil min førſt ret begynde!

Bertha (forundret).

Hvad kan din Fryd forhale?

Karl (høit til Bertha).

Agt ikke paa min Tale!

(Til Mændene.)

Hvo har Jer ſkiænket Livet?
Selv har I Eder atter Frihed givet!
Ei ſandt? Den dumme Fiende,
Den Vildmand, ſom med Baſt kan ene binde,
Holdt Eder ſlet i Lænker.
En driſtig Flugt bedrog de plumpe Rænker;
Og ſnart igiennem Dalen
I flygted hid, fra Døden og fra Qvalen?

Eginhard.

Nei, Herre! nei! Hver ſtod for Stenen blodig —
En Sachſer ædelmodig
Gav Livet os tilbage,
Skiøndt vi os fandt i Skiæbnen uden Klage.

Karl
(med ſtigende Bevægelſe).

Hvo?

Eginhard.

Albion! En Helt af Dyd og Ære,
Som fører Sachſerhære,
Han losgav ſine Fanger.

Karl
(ſlaaer fortvivlet Hænderne over Hovedet).

Saa har jeg Intet mere! — Kun min Anger!

En Svend kommer og melder:

Herr Konge! — Hertug Wittekind —

Karl (forfærdet).

Alt her?
Vel, lad ham komme! Heller først end sidst;
Saa er det overstaaet.

(Svenden gaaer, og Karl giver sine Børn og deres Fæstemænd et Vink. De forsøie sig bort.)

Wittekind træder ind, rolig og bestedeu.

Himlens Fred
Med Karl den Store!

Karl (studser, afsides).

Denne fromme Hilsen?
Er det af Spot, Foragt, af undertrykt
Forbittrelse? (høit) Velkommen, Wittekind!
Jeg seer, Du bærer Armen i et Klæde,
Jeg haaber, Du er ikke farlig saaret.

Wittekind.

Nei, kun i venstre Arm, i Skioldets Arm;
Den høire, Sværdets, bruger jeg som før;
Og den, som bruger Sværdet godt, Herr Konge!
Behøver intet Skiold.

Karl.

Vel talt! Jeg ærer
Selv Tapperheden hos min bittre Fiende.
Det veed Du.

Wittekind.

Jeg er ei din Fiende meer.
Jeg kommer for at byde Dig mit Sværd,
Vær Du mit Skiold!

Karl.

Du underkaster Dig?

Wittekind.

Frivillig.

Karl.

Veed Du —

Wittekind.

At ved Allerflod
Du ſeired over mig? Det veed jeg, Karl!

Karl.

Du kommer for at bede nu om Fred?

Wittekind (ſtolt).

Nei!

Karl.

Og hvorfor da?

Wittekind.

For at byde Fred.

Karl.

Som krafteſløs —

Wittekind.

Saae Du mig ikke her.
Troer Du, en Sachſer kan fornedre ſig,
Og tigge, hvor han intet har at give?

Karl.

Hvad kan Du give mig?

Wittekind.

Mit Hierte, Karl!
Og med mit Hierte, følge flere tuſind,
Der elſke Dig ſaa let ſom før de hated.

Karl.

Forklar Dig!

Wittekind.

Du har ſeiret over os,
En føie Tid har Du forkuet os, —
I Marken kan ei Sachſer gaae mod Franker.
Din Aand er ſtor, og tunge dine Sværdſlag,
Og hvor Du kommer, følger Seirens Alf
Paa Stormens Vinger frygtelig dit Banner;
Og dog — dog twinger Du ei mine Landsmænd
Med legemlige Magt! — Et Folk, der trænger
Til Intet, og ſom frygter intet Tab!
Vil ud Du tørre Moſerne for Sachſen?

Vil Du nedhugge Skovene fra Sachſen?
Og vil Du ſloife Biergene for Sachſen?
Du kan det ei? Du ſtudſer? Ja ſaa let
I Kamp Du drager, Karl! mod Moſens Frøer,
Mod Skovens vilde Dyr og Biergets Orn,
Som mod de hærdede Naturens Sønner,
Naar Hadet og naar Hævnen ægger dem.

Karl.

Og hvormed, troer Du, jeg ſkal twinge dem?

Wittekind.

Med Mildhed! Med et elſkeligt Exempel.
Naturens Son er ſom en kraftig Dreng:
Skiæld ham! Han ægges meer. Kaſt ham paa Jord,
Prygl, ſpark ham, og han ſtiærer Tænder, leer
I Døden vild og trodſig ad ſin Bøddel;
Men kun et venligt Ord, et Faderblik, —
Og ſee, den Vilde kommer logrende,
Som trofaſt Hund og ſlikker Dig din Haand!

Karl

(vender ſit Anſigt bort, og ſiger med dæmpet Roſt:)

Jeg prøved Mildhed tidt, — det var forgiæves.

Wittekind.

Du eſt en Chriſten; nu ſaa lær af Jeſus
Taalmodighed imod Forfølgelſer,
Og at tilgive de Forvildede,
Som ſelv end ret ei vide, hvad de gjøre.

Karl.

I denne Tone taler Wittekind?

Wittekind.

Jeg er en Chriſten, Konge! nu ſom Du.
Du twang mig ei dertil; thi Chriſtendommen
Er aandelig, indtvinges ei med Sværd.
En hellig Aabenbaring lærte mig,
Hvad vaagen jeg ugudelig foragted.
Din Kraft har ei forbauſet mig; ſelv eie
Vi Kraft, ſom godt opveier din, Kong Karl!

Din Viisdom og din Kunſt, i Krig og Fred,
Din Venneſalighed i Borg, paa Thing, —
Den rørte mig. — Jeg mærker; at Du handler
I Chriſtendommens Aand; og jeg vil hiælpe
Dig til at brede den i Norden ud.
I Biørnens Huler ſkal ei Menneſket
Herefter boe, ei efterligne længer
Det vilde Dyr; den ſædelige Chriſten
Sig viſe for Barbaren ſom et Mønſter!
Og vi ſkal lære Kiærlighed af Dig.

Karl (urolig).

Veed Du — Du kommer flygtende fra Slaget —
Og har vel ikke hørt, hvad der er ſkeet.
Veed Du min Seiers Følger?

Wittekind.

Ja, jeg veed:
Halvſemtetuſind Landsmænd har Du fanget;
Men kun i Lænker har Du kaſtet dem,
For ædelmodig dem at ſkiænke Frihed.

Karl.

Nei, Wittekind! Sæt Dig i mit Sted! Nei —
For ofte ſkuffedes mit Ædelmod —
Og intet kiendte jeg desværre dengang
Til Ebers.

Wittekind.

Nu, hvad har Du da iſinde?
Vil Du bortſlæbe, ſælge dem ſom Trælle?

Karl.

Nei, Wittekind! Nei! For en langſom Hævn
Af Karl, ſkal ei hans værſte Fiende frygte.
Men vi er alle Menneſker, og Slethed
Kan giøre ſelv den Mildeſte fortørnet.

Wittekind.

Saa har Du ladet mine Drotter dræbe,
Til Skræk og Varſel for den ſtore Flok?
Det var vel ſtrengt; — men Strenghed var nødvendig,

Og jeg beklager mine Venners Død,
Men hader ikke deres Banemand.

Karl (med ſtigende Følelſe).

Nei, Wittekind! Nei, det blev ikke derved.

Wittekind.

Gruſomme Karl! Du har dog ikke dræbt
Hver Tyvende, ſom ſtod i Rækken bundet?

Karl.

Meer, meer!

Wittekind.

Hver Tiende?

Karl.

Meer Wittekind!

Wittekind.

Hver Anden?

Karl.

Meer!

(Fortvivlet.)

Jeg lod dem alle dræbe!

Wittekind (gyſer tilbage).

Umuligt! —

Karl.

Selv jeg holdt det for umuligt,
Hvis ikke det var ſkeet.

Wittekind.

Halvfemtetuſind!
Veed Du, at der var Qvinder, Børn i Flokken?
Dem har Du ſkaanet dog?

Karl.

En vild Befaling
Foer hen paa Hadets Vinger, før min Skaanſel
I Flugten kunde ſtandſe den.

Wittekind.

Barbar!
Du kalder Dig en Chriſten?

Karl.

Jeg har ſendt

Et Tilbud efter Hævnerne; maaſkee
Der end er Haab! Han bragte Naaden med.

(Seer ud af Vinduet og ſiger forfærdet:)

Forgiæves! Naaden, paa ſin Duevinge,
Har ei indhentet Vredens vilde Grif. —
Der kommer han tilbage! — Jeg har ſagt:
Han ſkulde bære grønnen Green i Arm,
Hvis han kom tidsnok; men en Bøddeløxe,
Ifald han kom for ſilde; — ak — der træder
Han med en blodig Øxe taus i Hallen!

Krigeren træder langſomt, nedſlaaet ind, og lægger Øxen for Kongens Fod.

Karl.

For ſilde?

(Krigeren trækker paa Skuldrene).

Kunde Du ei ſtandſe dem?

Krigeren.

Der var ſlet ingen. Alting var forbi.
Jeg mødte meer ei Mennesker i Skoven.
Kun paa det vilde Fugleſkrig jeg mærked,
Hvor Dynger af de Døde laae. Jeg voved
Mig knap derhen, for griſken Ørn og Ravn,
Som tog mig for et Liig, der reiſte ſig
Og vilde flye. Til Lykke var jeg dækt
Af Hielm og Brynie; med mit Sværd og Skiold
Arbeided jeg mig giennem Fugleſlokken.
Jeg Øxen fandt, ſlængt i det røde Græs,
Og bringer Dig det blodige Seierstegn.

(Der herſker en kort Tavshed; Krigeren gaaer. Karl og Wittekind ſtirre begge ned paa Øxen i forſtiellig Sindsbevægelſe endelig ſiger:)

Wittekind (med Fatning).

Frit Leide har Du givet mig, Kong Karl!
Jeg har endnu een Bøn at giøre Dig.

Karl.

Forlang!

Wittekind (peger paa Øren).

Giv mig den Øre!

Karl (venligtbedende).

Lad den ligge!

Wittekind (med et vildt Skrig).

Nei Karl!

(Tager den op og kyſſer den.)

O, Landsmænds dyrebare Blod! —

(Med forbittret Heltekraft.)

Og nu til Godfred, til de Danſkes Konge!
Jeg haaber, han er landet med ſin Flaade.
Normannerne ſkal hævne Sachſerne!

(Gaaer.)

Karl (hiertegreben i dybe Tanker).

Min Vrede ſønderbrød mit eget Værk.
Jeg blev en Torſo, — Stumpen af et Heelt!
Mit Træ ei ſkyder længer kiækt mod Himlen;
Det kappet blev, har tabt ſin ſkionne Krone.
O, hundred Kroner af hint røde Guld,
Som hundred tuſind lydige Trælle ſmedded,
Opveier ikke den, ſom her gik tabt!

Olger Danske.

Et Efterſpil til Tragødien

Carl den Store.

Perſonerne.

Godfred, Leirekonge.
Hans Marſk.
Halfdan, } danſke Kæmper.
Hugleik, }
Hermentrud, Karl den Stores Amme.
Drago, en Dreng.
En Flok danſke Stridsmænd.

En Borg ved Rhinen.

Sal, med et ſtort Billed paa Væggen i Baggrunden, ſkiult af et grønt Forhæng. Skiænkebord ved Væggen. **Hermentrud**, en gammel blind Kone, ſtetter ſig til en Krykkeſtok. **Drago**, en halvvoxen Dreng.

Hermentrud.

Jeg var hans Amme! Jeg har diet ham
Ved dette Bryſt.

Drago.

Ja, Oldemo'er! Det veed jeg,
Det har Du ſagt ſaa tidt.

Hermentrud.

Det kan ei ſiges
For tidt, at jeg var Karl den Stores Amme.
Det var en vild Krabat, han beed mig Vorten,
Og ſkreg hver Dag beſtemt til viſſe Tider;
Men ſiden ſmilte mildt han ſom en Engel.
Som Dreng var han vel hidſig, ſtolt, men god.
Han herſked over ſine Kammerater.
Og ſaadan har han giort ſit hele Liv,
Først i det Smaa og ſiden i det Store.
Men dette Mord paa Sachſerne, — nei, Drago!
Det kommer ei fra ham, det tør jeg vædde!
Dertil har Dronningen forført min Karl.

Drago.

Men, Oldemo'er! Du har jo aldrig ſeet
Faſtrade.

Hermentrud.

Dumme Dreng! behøver jeg
At ſee et Menneſke, for det at kiende?

Med Anſigtet kan man forſtille ſig,
Det er et malet Bræt, et Skildt, ſom lyver;
Men Stemmen kommer fra det Inderſte;
Og Den ſkal ſpille ſaare godt paa Fløite,
Som vil bedrage mig, indbilde mig,
At ſkumle Ravn kan ſiunge ſom en Lærke.
Hun har forført min Karl, min Fosterſon,
Det deer jeg paa.

Drago.

Men, Oldemoder! Skal
Man lade ſig forføre?

Hermentrud.

Nei viſt ikke!
Dog ſkeer det ofte. Du er kun et Barn;
Som Adam gaaer Du end i Paradis
Blandt Dyrene, med Hund og Kat og Ænder,
I Hønſegaarden; men faae Skiæg om Hagen,
Og lad forſt Eva viſe Dig ſit Æble!
Saa vil vi ſee. — Jeg har endnu ei glemt det!
Thi jeg er ei ſaa gammel, ſom Du troer.
Det er ei Alderdom, ſom har berøvet
Mig Synet, Barn! Det var en Dienſvaghed.
Jeg er endnu ved mine fulde Kræfter,
Og jeg er ikke bange for de Danſke.

Drago.

Da ſiger man dog, at det er de værſte
Blodhunde, til at myrde, plyndre, røve,
Som nogentid er ſeet paa denne Jord;
Og at de overgaae i Gruſomhed
Blaamændene.

Hermentrud.

Ei, hvilken tosſet Snak!
Det er jo Chriſtne.

Drago.

Chriſtne, Oldemo'er?
De Danſke? De har aldrig været Chriſtne.

Hermentrud.

Saa blive de det nok engang med Tiden.

Drago.

Kong Godfred er alt landet med ſin Flaade,
Og hærger gyſeligt paa Rhinens Bredder.

Hermentrud.

Her i min Kielder har jeg gammel Viin,
Og den ſkal, tænker jeg, nok mildne ham.
Han træffer ingen paa den hele Borg,
Undtagen mig; og Du kan ſkiule Dig
Imens i Kielderen, bag nogle Tønder.
Jeg frygter ſielden, og nu allermindſt;
Thi jeg har havt en Drøm, ſom trøſter mig.

Drago.

O ſiig mig Drømmen, Oldemo'er! Thi jeg
Behøver ogſaa Trøſt.

Hermentrud.

Jeg drømte grant,
At Olger Danſke, Kongens døde Ven,
Som boede med ham før paa denne Borg,
At Ekhard hin Trofaſte, kom fra Graven,
For at beſkiærme Karl den Stores Land
Og Liv, — end efter Døden.

Drago.

Det var ſkiønt,
At vi kan hente Trøſten hos de Døde;
Hos Levende der findes meer ei Trøſt.

Hermentrud.

Tys! Hvilken Larm?

Drago.

O, alle Helgener!
Nu ſtorme de alt op ad Vindetrappen,
De græsſelige Dannemænd!

Hermentrud.

Kom! Leed

Mig hen i Krogen, Drago! Smut ſaa Du
Af denne Bagdør ud! Staaer Viin paa Bordet?

Drago.

Gid der ſtod Gift!

Hermentrud.

Gaa nu og lad mig ene!
Jeg har min Kryfkeſtok.

Drago.

Du vil dog ikke
Bortjage Dem med den?

Hermentrud.

Hvo veed?

Drago (i det han gaaer).

Den Stakkel!
Nu har hun tabt Forſtanden alt af Skræk.

Kong **Godfred** kommer med en **Skare danſke Kæmper.**

Marſken.

I danſke Kæmper! Stiller Eder trindt
Om Kongen alle! Han vil tale med os.

(De ſtille ſig i en Halvkreds om Kongen.)

Godfred.

Saaledes, Brødre! kom vi op ad Rhinen
Paa vore Snekker. Let, ſom Bold i Luften,
Som Spaan paa Vandet, ſmutted Holken ſnelt
Ad Floden, uden Modſtand. Rundtomkring
See vi alt røde Kloſtermure kneiſe
Bag Viindrubierget; og bag Borg og Kloſter
Sig ſtrække Klipperne.

Marſken.

Et deiligt Syn!
Det kan ei nægtes.

Godfred.

Lad nu Karl forſamle
Sin Hær mod os, ved Veſer, Allerflod;
Han drømmer mindſt om, at vi alt er dybt

I Hiertet af hans Land; at vi kan hærge,
Ja ſlaae i Bolt og Jern hans rædde Mænd,
Før han faaer Nys derom, ſom venter os
Ved Oſterſøens Kyſt. Dog frygter Godfred
Ei for at møde ham; kun ei til Heſt!
Thi vi er ingen Heſtfolk, vi er Skibsfolk;
Og der hvor Thor ſkal ſkaffe Danſken Seir,
Maa Øret høre Bølgen, Øiet ſee
Den vandblaa Ægir rulle Skum i Sivet.

Marſken.

Dog kan vi flyve langt, ſom Storken flyver.

Godfred.

Men Rede bygge vi dog helſt ved Dammen.
Er Karl en Helt paa Landet, er han Løve
Paa Bierget og i Skoven, — nu velan!
Saa ſkal han ſee, at Godfred er en Hval
Paa Havet, ja en Kæmpekrokodil,
Der ei er bange for at gaae i Land
Og ſluge Menneſker, — maaſkee ham ſelv!
Har han i Langbardiet og i Spanien,
I Tydſkland øvet ſine Ryttere;
Saa har i Irland og i Friisland Godfred
Lært ſine Kæmper, paa det gyngende Dæk,
At ſvinge Breiden og det brede Sværd.

Marſken.

Ja — Sachſer tvinger han, men ikke Danſke;
Sachſer forſtaae ſig ei paa kunſtig Krig,
Og de har intet Vand at ſætte mod ham.

Godfred.

Jeg kommer Wittekind til Hiælp, og ſætter
Et Bolværk mere ſtærkt mod ſtolten Karl,
End det, jeg ſatte ham ved Danevirke.
Han drager mig for nær! Hans Underſaatter
Ved Oſterſøen har jeg tvunget alt
Til Lydighed. Nu Obotriten maa
Til Skat os ſende hundred hvide Heſte,

Hvergang en Fyrſte vælges. Friſerne
Betale Godfred Skat! Og hvergang ei
Min Rentemeſter hørte fiernt i Hallen
Sølvpengen klinge lydeligt i Skiold,
Forlangte han en dobbelt Skattepenge.

Halfdan.

O, Konge! Danſken ſkylder Dig ſtor Tak,
For at Du bragte ham til diſſe Lande;
Thi de er gode, her er godt at være.
Vor Reiſe falder anderledes ud,
End Thorkil Adalfars til Biarmeland;
Thi Karl maa være nu ſaa ſlem han vil,
Saa er han dog vel ingen Utgardloke,
Med Haar ſom Horn, og i en Øglerede.

Hugleik.

Det tykkes mig faſt ſom et Eventyr,
Et Sagn, fortalt os af en lyſtig Skiald.
Vi ſeile roligt op ad Floden her,
Saa finde vi en deilig Borg, forladt
Af Menneſker, med Viin paa Skiænkebordet.
Mon ei her boer en Her, ſom giækker os?

Halfdan
(ſom har ſmagt Vinen).

Nei, Vinen giækker ei, den er naturlig.
En herlig Drueſaft! Priis hvo ſom vil
Det danſke Øl, jeg holder mig til Druen.

Hugleik.

Hold Dig til Druen, Halfdan! indtil Druen
Dig twinger, til at holde Dig ved Bordet;
Men kaſt Foragt ei paa vort Gammeløl!

Godfred.

Lad Bægrene gaae rundt og lad os ſmage!

(Der ſkiænkes i Bægrene og de rækkes omkring.)

Halfdan.

Tillader Du, Her Konning! at vi ſiunge
Den Viſe, ſom os Thorkil Rød har digtet?

Godfred.

Ret gierne! Der hvor Sværd og Harniſk rasle,
Bør Heltens Sang og Skialdens Viſe klinge.

Sang.

Bevæbnet fare
Vor Bryniesfare
Paa Floden blaa!
Til Odins Hæder
Vi vinde Stæder,
Og Franker ſlaae.
Vi lære Jorden,
Ved Seiersfærd,
At bedſt i Norden
Man ſvinger Sværd.

Op, langs ad Rhinen!
For Ollet Vinen,
Paa Ægirs Vei.
Det ildner Blodet,
Men Heltemodet
Den kræver ei.
Det kan kun ſtyrkes
I Pileſkyer,
Hvor Aukthor dyrkes,
Og Aſatyr.

Lad væbnet Snekke
Da brat forſtrække
Hver fremmed Helt!
Sving høit dit Banner,
Drot for Normanner!
Fra danſke Belt.
Til Seir og Lykke,
Til Sydlingſkam,
Lad Ranken ſmykke
Din Hielmekam!

Godfred.

En ærlig Viſe! — Nu, ſaa drikker da
Til Aukthors Hæder! — Og ved dette Bæger,
Karl Hammer! giør jeg Eden til din Skræk —
Ja, Eden hellig og ubrødelig,
Saa ſandt, ſom hiſt jeg haaber Valhals Glæder,
At jeg ſkal ei forlade dette Land,
For græsſeligt, med mine Danerhelte —

(Holder pludſelig inde og ſtirrer ben i Baggrunden.)

Men hvad betyder dette ſtore Forhæng,
Der midt paa Væggen? Men der er en Dør?
Mon hemmeligt ei der et fiendtligt Baghold
Belurer os?

(En af Kongens Mænd drager Forhænget tilſide. Man ſeer Billedet af en ſier, krabelig, velſtabt Kæmpe, med et deiligt Anſigt; han har Skiold paa Armen og udſtrækker ſit Sværd med en truende Mine.)

De Danſke

(drage uvilkaarlig deres Glavind. Stemmer imellem dem):

Til Vaaben! — Lader Eder ei forfærde!

Marſken (leer).

Har Vinen alt beruſet Jer? Og rædes
To Kæmpetylter for en malet Mand?

Halfdan.

Det er jo kun et Billed!

Andre.

Ha ha ha!

Halfdan.

Men herligt malt. Han ſtaaer ſom levende,
Skiøndt han er død maaſkee; jeg vædder han
Var ikke god at nappes med i Live.

Marſken.

Hvad fattes Kongen? Brødre! Seer, han ſtander
Forſtenet i Betragtninger, og Taaren
Fra Øiet triller ham i Sølverſkiægget.

Godfred.

Den Viin er altfor ſtærk, for fuld af Ild; —
Den vækker Sindets længſtforglemte Minder.

Marſken.

Hvad tænker Kongen paa?

Godfred.

See paa det Billed!
Paa den ukiendte Frankerhelt!

Marſken.

Ja, Herre!
Vi ſee paa ham.

Godfred.

Og finder Du igien
I denne ſkiønne Pande, diſſe Træk,
Ei nogen Lighed med en længſtforſvunden
Ungdomsveninde?

Marſken.

Herre! Med din Huſtru?
Med din Alvilde? Ja, ved Aſathor!
Skiondt det er treti Vintre ſiden Freia
Tog hende til Sesvarne, mindes jeg
De huldе Træk endnu. Den Fremmede,
Med Sværd og Skiold bevæbnet, ligner hende.

Godfred
(tankefuld ſtirrende paa Billedet).

Det Barn hun ſkiænkte Livet, foraarſaged
Sin Moders Død. Du ſelv har vatnet ham.
Det var en Dreng, og Alger blev hans Navn.

Marſken.

Du leed ham ikke.

Godfred.

Nei, den lille Morder,
Jeg leed ham ei, han røved mig ſin Moder.

Marſken.

Ved Drengens Vugge ſtod dog gode Fylgier;
Og hvis man ſtole kan paa Ammens Ord,
Da ſpaaede de, at han engang i Tiden
Udbrede ſkulde Danernavnet vidt,
Til Fædrelandets Hæder.

Godfred.

Det var Tant.

Som femaars Gut blev han fraſtiaalet mig
Paa Stranden af en uſæl Vikingsmand.
Den ſtakkels Alger blev formodentlig
En vendiſk Træl, og kiender ei ſin Fader.

Hermentrud

(i Krogen, med høi Røſt).

Nei, Konge! Olger Danſke blev ei Træl.
Vel ſaae han aldrig meer den Fader, ſom
Forſtødte ham; dog bar han ham i Hiertet;
Og Jeg har ofte hørt ham nævne Dig,
Med Graad i Øiet, naar ved Kongens Bord
Han tømte Bægret, ſom Du trykte nys
Til dine Læber.

Godfred.

Hvo er denne Qvinde?

Danſke.

En Vala! Spaaer hun os om Ragnarokr?

Hermentrud

(ſom bliver ledet frem til Kongen, freidig og med naturlig Høihed).

Kong Karl den Stores Amme ſeer Du her,
Og Olger Danſke var den Stores Ven,
Hans Hiertens Ven, ſom Roland og ſom Ekhard;
Et uadſkilleligt Fiirkleverblad.
Hans Liv en Række var af Krigsbedrifter;
Men ſtort var Hiertet i den danſke Olger,
Og Kiærligheden overgik hans Had.
Han faldt ved Ronceval; og Karl begræd ham,
Som Broderen begræder Broders Død.
Til Hertug havde han udkaaret ham.
Den Egn, hvor Du vil hærge, eied Olger;
Og dette Slot, hvor nu hans Billed hænger,
Var hans. Her leved han med Karl den Store;
Nu det beboes kun af Erindringer!
Engang om Aaret kommer Karl herhen:

Da ſætter jeg et Bord med Viin og Bæger
Til ham i Salen. Ene ſidder han
Med Haanden under Kind da ved ſit Bæger,
Og nipper til det, mens hans Taarer trille;
Han ſeer paa Billedet, og ſiger ſagte:
„Sin Olger Danſke faaer ei Karl igien!"

Godfred
(hurtig og ſtærk bevæget).

Kom, Brødre! Vi vil ikke kæmpe mod ham!

Marſken.

Nei!

Godfred.

Brat indſkiber Eder, danſke Helte!
Jeg ſtrider ei mod Karl den Store.

De Danſke.

Nei!
Ei kæmpe vi mod Olger Danſkes Broder.

Godfred (til Hermentrud).

Farvel! — Der ſkal ei krummes Jer et Haar,
I, ſom har levet med og lydt min Alger.
Vi ſtikke ſnelt igien i Øſterſøen.
En venlig Vind har fiernet Tordenſkyen;
Det bange Franken aander let paany.
Hvor gierne tog jeg dette Billed med! —
Men jeg har ei fortient det; thi jeg ſkiønned
Ei paa min Alger, mens han leved hos mig.
Velan — Du ſkal beholde ham, Kong Karl!
Men dette Bæger! — Karl den Stores Amme!
Tillader Du Kong Godfred, Algers Fader,
Til Leire med at tage dette Bæger,
Hvoraf min ſtore Søn drak Livets Fryd?

Hermentrud.

Jeg ſkiænker Dig det, i min Konges Navn.

Godfred.

Ved hver en Høitid ſkal jeg tømme det.
Og naar jeg dør, ſkal Oluf arve Riget,

Mit Guld, mit Sølv, Skarlagen, mine Sværd,
Kun ikke dette Bæger! Jeg det kaſter
Fra Kongeſalen, naar mig Odin vinker,
I dine Bølger, Iſefiord! — Og ſagte —
Som Bægret ſynker, ſkal mit Dielaag
Bedække mine Øine; ſom nu Tæppet
For evig dækker Olger for hans Fader!

(Han drager Forhænget for Billedet og gaaer; Alle følge.)

Hugo von Rheinberg.

Tragødie i 5 Handlinger.

(1813).

Perſonerne.

Hugo von Rheinberg, Borgridder.
Kunigunde, hans Huſtru.
Ruprecht von Thurn, hans Nabo.
Morits, Ruprechts Søn.
Philip Walther, } Korsriddere.
Harald, }
Bertha, Walthers Huſtru.
Hortenſa, hendes Kammerfrue.
Broder Auguſtin, en Munk.
Zoroaſter, en Aſtrolog.
En Bygmeſter.
Treugott, en gammel Jæger.
Ditlev, en ung Jæger.
Dorothea, Treugotts Datter.
En Stiger.
Tre Biergmænd.
Værten i Dunkholderbrønd.
Didrik, Henrik, Skammel, Skialm og
Flere Ridderſvende.
En Tiener hos Ruprecht.
Munke, Biergfolk o. ſ. v.

Handlingen foregaaer paa Hugos og Ruprechts Borge, ſamt i Omegnen.

Første Handling.

Skov.

En Kirkeklokke lyder fra det Fierne.

Kunigunde kommer med **Treugott.**

Kunigunde.

Jeg har en Nyhed at fortælle Dig,
Min gamle Treugott!

Treugott.

Er den god, saa hører
Jeg gierne, Frue!

Kunigunde.

Hugo tæres hen
Af Længsel og af Kiærlighed til Bertha.
Hvo seer ei det? Hans Øie vildt og mørkt
Betragter mig med skumle Sideblik,
Som om jeg var hans onde Skiæbnes Engel.
Hvad kan jeg for, min Husbonds Hierte brænder,
At han og Bertha elskede hinanden
For skilde, da hun havde skiænket alt
Den tappre Ridder Walther Tro og Love?
Hvad kan jeg for, at Hugo mig bedrog,
At han i sin Fortvivlelse tilsvor
Mig Kiærlighed og Troskab?

Treugott.

Stakkels Frue!

Kunigunde.

Jeg burde mærket det, — men jeg var blind.

Den ſkionne Ridder vandt den unge Pige.
Fem Aar har ſneget ſig med Sneglegang;
Han ſtormer vildt — jeg ſøger Troſt hos Gud.
Hvad bliver der tilſidſt af ham og mig?

Treugott.

Hvad Himlen vil. Fat Mod! I er uſkyldig.

Kunigunde.

I eenſom Stilhed kieder Bertha ſig
I Franken paa ſin tomme Ridderborg,
Mens hendes Herre følger Keiſeren
Og ſøger Eventyr paa fierne Korstog.
Min Husbond tumler ſig paa Jagt i Skoven;
Kun undertiden i Turneringen
Han Verden ſeer, naar Bertha kommer med,
For Kampens Løn at faae af hendes Haand.

Treugott.

Selv Helligdagen er ham lidet hellig.

Kunigunde.

Der ſmiler intet Solglimt i hans Bryſt —
Vel! Det ſkal aabne ſig for venlig Fryd.

Treugott.

Min gode Frue, hvad har I beſluttet?

Kunigunde.

O, Treugott! Han ſkal ſee ſin Bertha her!

Treugott.

Her? Her paa Borgen? Her paa Rheinberg, Frue?

Kunigunde.

Du ſtudſer! Og hvorfor ei? Var ei Bertha
Min Ungdoms tro Veninde, før hun blev
Min Hugos Elſkede? Hun er hoimodig,
Hun er ſin Husbond og ſin Ære tro;
I hendes Haand jeg lægger trygt min Skiæbne.

Treugott.

Hvad giør I? Nærer Ilden I med Olie?

Kunigunde.

Ja, han ſkal ſee ſin Bertha. Hvorfor ſkulde

Da Mænd og Qvinder ſtilles ad ſom Nonner
Og Munke, Treugott? Kan der ikke tænkes
En Mellemting af Kiærlighed og Venſtab,
Af Afſtand og for ſtor Fortrolighed?

Treugott.

O giør det ei, min Frue! Giør det ei!
I ſætter Eders Husbond paa en Prøve,
Som — Giør det ei, min Frue!

Kunigunde.

Det er ſkeet.

Treugott.

Alt ſkeet? Ha, ulykſalige Beſlutning!

Kunigunde.

Hun har mit Brev derom.

Treugott.

Skriv atter Et!
Send Afbud, ædle Frue! Tag Jert Ord
Tilbage!

Kunigunde.

Hun er alt paa Reiſen hid.

Treugott.

Hvad har I giort?

Kunigunde.

Beviiſt min ſtakkels Hugo,
At jeg ham elſker, at jeg ſtoler paa ham.
For piinlig var mig denne ſtumme Sorg.
Han er ei min — ſaa maa jeg vinde ham.
Han er en Ridder; høi er Hugos Siæl,
Og Høimod, Treugott! er taknemmelig.

Treugott.

Ja — for den Renes Blik er Alting reent!

Kunigunde.

Han kommer. Forbered ham paa hans Fryd!
Din Ærlighed og dine ſølvgraae Haar
Har vundet hans Fortrolighed, ſom min.
Jeg gaaer en liden Stund til Skovkapellet,

At knæle for Eliſabeth, min Helgen.
O mag det ſaa, naar jeg ham atter ſeer,
At milde Smil opklaret har hans Blik,
Og at han forſtegang i mange Aar
Med Godhed kalder mig ſin Kunigunde!

(Hun gaaer.)

Hugo kommer langſomt med et Pergament i Haand, hvoraf han læſer:

Jeg hilſer med Sang den huldе Qvinde,
Som aldrig jeg glemme kan eller vil.
Til atter Diet hende ſkal finde —
Desværre der er lang Tid til!
Hvo ſom hende nu bringer min Sang,
Hun, ſom giør mig Tiden ſaa lang —
Det være ſig Mand eller Viv, den tolke mit Hiertes Trang!

Mig tilhøre Riger og Land,
Naar jeg for den Huldſalige ſtaaer;
Men min Magt og min Herlighed vige paa Stand,
Hvergang atter jeg fra hende gaaer.
Da er mit Eie kun Sorrigfuldhed!
Saa ſtiger min Glæde ſnart op, ſnart ned;
Og bringer mig med ſin Uro paa Gravens Bred.

Da jeg nu hende ſaa inderligt minder,
Og giemmer hende trofaſt dybt udi mit Hierte;
Da ingen Dag eller Nat forſvinder,
Uden jeg føler min Længſel og min Smerte —
Hvormed forſøder da Elſkov mine Plager?
Med bitter Spot den mit Hierte nager.
Før jeg forſager hende, min Krone jeg forſager!

Den ſyndеd ſvart, ſom derom kunde tviſte,
Om jeg heller, for evig i mit Liv,
Af mit Hoved Guldkronen vilde miſte,
End jeg vilde miſte den vene Viv.
Vorder hun ei min — hvad er mig da mit Land?
Da er jeg til Fryd hverken Qvind' eller Mand!
Da er min Trøſt og mit Haab landsforviiſt og i Band.

Treugott (afſides).

En Minneſang! Han tænker ei paa andet.

Hugo

(efter et Opbold, hvori han opdager Treugott).

Den Viſe, Treugott! har en Keiſer digtet*),
En Fyrſte, ſom ſad mægtig paa ſin Throne,
Ung, ſtærk, elſkværdig; — men han elſkte, Treugott!
Og var ulykkelig.

Treugott.

Hvis Kiærlighed
Er noget Godt — hvor kan det Gode kaldes
Ulykkeligt?

Hugo.

Du ſtielner ſiint, min Gubbe!

Treugott.

Tilgiv mig, ſtrenge Herre! Men hvi river
I Saaret voldſomt op til nye Oval?
Jeg glædte mig! I har et halvt Aars Tid
Beherſket Eder, ſom en Mand, en Helt;
Nu er det lige nær!

Hugo.

Det brænder, Treugott!
I Ætnas dybe Grund, om end det ſynes
Ved Krateret, ſom Alt var vel forvart.

Treugott.

Der har I Eders Bue, gode Herre!
I vilde jo til Ulvejagt idag.

Hugo.

Til Ulvejagt? Saa kom! Hvad giør vi her
I disſe muntre, folkerige Dale?
Følg mig i Klippekløfterne! Til Dybet,
Hvor Fyrremørket bræfker Dagens Straale.
Her lyder fredelige Kirkeklokke
Saa helligt; og de fromme Siæle vandre

*) Keiſer Henrik den Siette. See de tydſke Minneſange.

Til Skovkapellet. Siig mig — jeg har glemt det —
Hvad Høitidsfeſt man feirer her idag?

Treugott.

Eliſabeths, den Helliges!

Hugo (bitter).

Ha, rigtig!
Eliſabeth af Heſſen, Landgrevinde.
Det Mønſter for ſit Kiøn! Hun læged Syge,
Hun vaſked dem og pleied dem, beſpiſte
De Fattige, hun ſpandt med ſine Tærner,
Foragted dybt ſin fyrſtelige Krone,
Lod hendes Husbond kiede ſig, ſang Pſalmer
Og læſte hele Natten Paternoſtre. —
Man ſiger, at det ærgred ham, den gode
Landgreve. Hvilken Giæk! Hvad ſkulde han
Vel med en Brud, naar Kirken kun fik Een?

Treugott.

Der kommer Ridder Ruprecht, Eders Nabo.

(Afſides.)

Som han var kaldet! Med ſit vilde Væſen
Han bedre vil adſprede ham, end jeg,
Med al min Beden og min Foreſtilling.

Ridder Ruprecht kommer.

Tilgiv, Herr Hugo! at jeg uden Varſel
Saa driſtig vover mig paa Eders Grund!
Vi er jo gamle Venner. Hele Følget
Er tvende Ridderſvende, ſom paa Borgen
Har bundet deres Gangere ved Ring.

Hugo.

Guds Fred, Herr Ruprecht! Vil I gaae med mig
Paa Ulvejagt, ſaa kommer I tilpas.

Ruprecht.

Nei! Ingen Ulvejagt. Der bliver andet
At tænke paa. Lad Ulven gaae i Fred,
Saalænge vi har Menneſker at tvinge.

Hugo.

Hvis I er træt og ei vil gaae paa Jagt,
Stig op med mig i Borgeſtuen, Ridder!
At tømme Sølverbægret.

Ruprecht.

Ikke heller!
Nu er jeg ikke opſat til at drikke.

Hugo.

Ei til at jage, heller ei til Drik?
Hvad er da Ridder Ruprecht opſat til?

Ruprecht.

Og er det Alt vel, hvad en Ridder kan?
Troer I det er for Spøg, at ved min Lænd
Jeg bærer denne lange Dyrendal?

Hugo.

Ha, hiælp Sanct Jakob! Vil I ſlaaes med mig?

Ruprecht.

Slaaes vil jeg. Slaaes med Jer? Det kommer an
Paa Eder ſelv, Herr Ridder, om vi to
Skal kæmpe ſammen, eller mod hinanden.

Hugo.

Røgt Eders Ærind!

Ruprecht.

Jeg og mange fleer
Borgriddere ved Rhinens ſtolte Bred
Et ſlet tilfreds med Eder, Ridder Hugo!

Hugo.

Det kan man ikke kiende paa mit Viinfad.

Ruprecht.

Jer Viin er god; thi Ret bør være Ret, —
I er en høflig Mand, det kan ei nægtes,
En prægtig Vært — men ingen rigtig Ridder.

Hugo

(lægger Haanden paa ſit Sværd).

Det ſiger I mig?

Ruprecht.

Lad mig tale først,
Saa kan vi siden slaaes, ifald Jer lyster.

Hugo.

Hvad vil I mig?

Ruprecht.

Belægge mine Ord
Kan ikke jeg, det vil jeg heller ei;
En Ridder skal belægge blot sit Ord
Med Sværdet, med sin Arm. Ei være skal han
En Iriſt eller Nattergal, der synger.
Af Minnesangeri kan man faae nok;
Men det har ingen Art, det svækker kun
Den gamle Tapperhed, og det gior feig.

Hugo.

Her er en Vise! Vil I læse den,
Skal I dog see, den vidner om en Mand.

Ruprecht.

Jeg kan ei læse. Put den kun i Lommen!

Hugo.

Saa hør mig læse den!

Ruprecht.

Jeg kan ei høre.

Hugo.

Forstaae mig ret —

Ruprecht (utaalmodig).

Og jeg kan ei forstaae!
Er jeg en Munk?

Hugo.

Hvad kan I da?

Ruprecht.

Slaaes kan jeg,
Og hævde mine Ridderrettigheder.

Hugo.

Og det kan ikke jeg?

Ruprecht.

Det vil vi ſee;
Det lader ei dertil. Hver Riddersmand
Optændes bør af billig Harm imod
Forvovne Borgere, ſom alt begynde
Sig at forſtandſe trindt i alle Stæder,
Og trodſe Ridderſkabet og dets Magt.
Hvad ere disſe Borgere? Kun Udſkud
Af Almuſtanden, kun frigivne Trælle!
Og de vil hæve ſig paa vor Bekoſtning?
Foragte vore Vaaben? Nægte trodſig
Os Told og Overherſkab? — Herſke ſelv,
Ja ſvinge ſig til en ſelvſtændig Stand?
Men vi ſkal lære Jer! Ja lære ſkal I
At binde Skoene med Baſt igien.

Hugo.

Tal ud, ſaa vil jeg ſvare.

Ruprecht.

Ridder Hugo!
Vort Ridderſkab bekriger dem ſom Fiender,
Vi lure paa dem, ſnappe deres Varer,
Og tvinge dem at ſkiælve for vor Borg;
Men hvad giør I? I laer dem gaae i Fred,
Beſøger dem vel ſelv imellemſtunder
I deres Huſe, holder Børn til Daaben,
Og drikker med den tykke Borgemeſter
Af ſamme Kruus —

Hugo.

Som med den tykke Ridder!
Hvorfor ei det, naar Kruſet først er ſtylt?

Ruprecht.

Hamborg og Lybek har ferenet ſig.
Man taler om en Hanſe, der ſkal ſluttes
Imellem alle tydſke Handelsſtæder.

Hugo.

Det veed jeg.

Ruprecht.

Og I ſidder ſtille dog
Med Hænder kun i Skiød og taaler det?

Hugo.

Misunder Du Skildpadden da ſin Skal?

Ruprecht.

I Skal og Plader ſkal en Ridder gaae.

Hugo.

Den Ære deler han med Krebs og Hummer.

Ruprecht.

Utidig er Jert Spøg! At ei til Korstog
I væbned Jer med Keiſeren, det kan
Man ei fortryde paa; den hellige Fader
Bandſatte Keiſeren, og ingen Chriſten
Kan være dette Tog bekiendt, endſkiøndt
Endeel gik med, og ſkiøndt maaſkee det lykkes;
Men det er uanſtændigt, at I taaler
En Slange næres dybt i Landets Barm.
Vi os udruſte vil mod disſe Stæder,
Iſær mod Boppardt, ſom er nærmeſt her.
Vil I gaae med, med Eders Ridderſvende?
Det er mit Ærind.

Hugo.

Nei. — Det er mit Svar!

Ruprecht.

I vil ei? Og hvorfor ei?

Hugo.

Kan I høre?
Kan I forſtaae?

Ruprecht.

Saa meget jeg behøver.

Hugo.

Jeg føler mig en Riddersmand, ſom I;
Men Riddersmandens Pligt, ſaa vidt jeg veed,

Er Selvopoffrelſe paa Ærens Vei,
Ei Aagren med ſin Rettighed, ſom Høkrens
Med Sølv og Guld. Hvis vi har ſtore Fædre,
Saa bør vi gaae i vore Fædres Spor.
Ifald vi *har* dem! — ikke *Mange* har dem.
Jeg rører ei mit Sværd mod denne Hanſe.
Kun lidt bekymrer Verden mig desuden!
Ifald Mongolen kommer, ſkal jeg ſtride.
Men hvis I ei er blinde, maae I ſee,
At denne Strid er Fædrelandets Grav;
Og om end Fredrik kommer lykkelig
Hiem fra Jeruſalem, og trodſer Paven, —
Jeg forudſeer det alt — han løber ſønder
Sin ſtolte Pande dog mod Mailands Ringmuur.

Ruprecht.

Nu har jeg Intet meer at ſige Jer.

Hugo.

Saa bring mit Svar! — Og kom, naar I har Tid,
At prøve, hvo af os er bedſte Ridder.

Ruprecht (drager ſit Sværd).

Det kan vi prøve ſtrax.

Hugo (ſtiller ſig til Forſvar).

Som I befaler.

(De fægte. Ruprecht ſaares i ſin Arm og taber Sværdet; han tager det op med venſtre Haand.)

Ruprecht.

Fordømt! Det var et Lykketræf! Giv Tid!
Vi tales ved igien, naar jeg er lægt.

Hugo.

Saa tidt, I vil. Jeg er til Tieneſte.
Følg med ham, Treugott! Han forbløder ſig.

Ruprecht.

Et Myggeſtik! Bliv der! Jeg vil ei hiælpes.
Men, ved min Dyrendal, det ſkal I angre!

(Han gaaer.)

Treugott
(der under det foregaaende Optrin har holdt ſig i Baggrunden, kommer glad frem).
Det var en Ulvejagt, min ædle Herre!
(Kyſſer hans Haand.)
Jeg takker Jer paa Borgerſkabets Vegne.
Det kalder jeg at bruge Sværd og Tunge!

Hugo
(ſtikker ſit Sværd i Skeden).
Det er en Nar.

Treugott.
Og Narre maa man tugte
Med Køller; ganſke rigtig!

Hugo.
Nu paa Jagt!

Treugott.
O bi! Der venter Jer en bedre Løn.
Nu er jeg glad derved, at jeg kan bringe
Den trøſtelige Tidende. Jeg frygter
Nu ikke nær ſaa meget. Eders Frue
Fortiener Eders inderligſte Venſkab;
Er I en Helt, — ved Gud! Hun er Heltinde.

Hugo.
Heltinde! Hvad betyder denne Varme?

Treugott.
Fru Kunigunde har indbudt Fru Bertha
Til Eders Borg. Her ſkal hun blive hos os,
Til Walther kommer fra Jeruſalem.

Hugo.
Hvad drømmer Du?

Treugott.
Jeg taler Sandhed, Herre!
I ſkulde ſeet — O gid I havde ſtaaet
Nys i en Krog, og hørt den ædle Huſtru,
Hvor yndigt, hvor beſkedent, hvor forſtandigt —
Forſtandigt ſiger jeg? Ja ja, jeg haaber

Det var forſtandigt; efter denne Tvekamp,
Jeg vover haabe det.

Hugo.

Hvad? Bertha kommer?

Treugott.

„Ja! Han ſkal ſee ſin Bertha. Hvorfor ſkulde
Da Mænd og Qvinder ſkilles ad ſom Nonner
Og Munke, Treugott?" Det var hendes Ord.

Hugo.

Jeg troer Dig ei.

Treugott.

Saa tro Jert eget Øre.

Kunigunde kommer.
(Forlegen og kiærlig.)

Jeg — kommer jeg maaſkee for tidligt? Har
Den gamle Treugott underrettet Dig,
Min Ven?

(Treugott nikker og gaaer.)

Hugo.

Du vil i Sandhed — Du har indbudt
Fru Bertha Walther til vor Borg?

Kunigunde.

Tilgiv
Mig, kiære Husbond! Selv jeg burde bragt,
Jeg føler det, — min Efterretning ſtrax;
Jeg var undſeelig, jeg vilde nødig,
Du ſkulde troe, jeg ſatte megen Priis
Paa dette Indfald.

Hugo.

Til Herr Walther kommer
Fra Jorſal?

Kunigunde.

Bertha kieder ſig i Franken,
Du ſidder ſtille paa din Ridderborg;
En Mand er vant til Liv, Bevægelſe,

Eensformighed er ham forhadt; saa falder
Man let til Griller og Tungsindighed.
Hun er jo min Veninde, hun er din;
Hun er elskværdig; som en Fredens Engel
Vil Bertha staae imellem os; ved hende
Forenes vi, naar venligt hun udfylder
Den Tomhed, som har adskilt vore Hierter.

Hugo.

Er det dit Alvor?

Kunigunde.

Snart vil denne Borg
Da skinne som et Lys paa Rhinens Klippe.
Du er jo rig! Hvi sparer Du? Du troer,
Jeg ynder Ensomhed? Jeg ynder den;
Men er jeg derfor ikke skabt til Glæden?
Er Bertha her, vil snart forsamle sig
I broget Vrimmel Egnens Ridderskab;
Hun sidder da som Kredsens Dronning, mens
Din Kunigunde, mere huslig stille,
For sine Gjæster sørger som Vertinde.
Hvi skulde vi forbittre Livet os?
Dit Hierte trænger til Adspredelse.
Jeg veed, at Bertha Dig er evig kiær;
Hvorfor ei det? Er helligt Venskab da
Forbudt imellem Mand og mellem Qvinde?
Du slaaer dit Øie ned? O hæv det op!
Skiænk mig et Bifaldssmil! Ræk mig din Haand!

Hugo.

Hvad har Du giort! Og hvad har Bertha svaret?

Kunigunde.

Med Glæde tog hun mod Indbydelsen.

Hugo.

Naar kan hun ventes?

Kunigunde.

Udentvivl idag.

Hugo
(omfavner henrykt Kunigunde).

O, Kunigunde, føl mit Hiertes Slag!
En Steen er falden fra min Barm, den fæle
Mistanke fra min Siæl; nu smiler mig
Den grønne Vaar som Gud med sine Blomster.
Stol paa din Hugo! Den forbudne Frugt
Tillokker stedse; men en Mand foragter
At rane, hvad ham Tilliden betroer.
Din Spaadom skal opfyldes! Bertha skal
Os gienforene snart, min Kunigunde!

(De gaae.)

Fieldhvælving.

Paa den ene Side Opgangen til Borgen, paa den anden Side Gruber og Huler.

Bertha. Hortensa.

Bertha.

O, min Hortensa! Kiender Du igien
Den dunkle Hal? Hvor jeg mig vender hen,
Til disse Gruber og til Klippens Høie,
Bekiendte Gienstand møder strax mit Øie.
Her var det, her, hvor først jeg Hugo saae
Paa denne Trappe! Her i denne Vraa
Min Haand han førstegang til Læben trykte,
Mig med en Klipperose Barmen smykte. —

Hortensa.

Min ædle Frue, kom! End er det Tid —
Lad Pligten vinde kiæk i Dydens Strid!
Vov Dig ei did! Fælt gabe disse Huler,
De forekomme mig som Røverkuler.
Vend om igien tilbage til dit Slot,
Sæt ei for Fristelsen dit Hierte blot!

Kun lidet passe disse muntre Glæder
Til Enkestanden og de sorte Klæder.
Den ædle Husbond, som dig Himlen gav,
Faldt, som en trofast Helt, paa Christi Grav.
Først nys Du fik det Bud, at Walther døde —
O alt af Længsel dine Kinder gløde?

Bertha.

Han fandt sit Maal, han Martyrkronen vandt;
Men ei hvad Bertha søgte, Bertha fandt.
Misunder Du hans efterladte Mage,
Sin sidste Tilflugt til en Ven at tage?

Hortensa.

Ak! Venskab er et Ord, som Hiertet veed
At bruge, naar det mener Kiærlighed.

Bertha.

Du sværmer, gamle Kone. Ha, men rolig!
Hvo stiger der af Gravens mørke Bolig?

(En Skare sortklædte Biergfolk stiger ud af Gruben, med Lygter i Hænderne.)

Hortensa (forfærdet).

Jesu Maria! Frels os i vor Nød!
Den hemmelige Ret af Jordens Skiød
Med røde Blus og sorte Klæder stiger,
At straffe Den, som efter Synden higer.

Bertha.

Her lurer ingen Hævner. Vængst Dig ei!
Af Gruben kun, — jeg kiender denne Vei, —
En Skare Biergfolk frem for Lyset træder,
Med Lygter og i sorte Søndagsklæder.
Den fierne Klokke kalder dem af Jord,
Til Kirkens Hvælving og til Herrens Bord.

(Biergmændene, som nu alle ere stegne ud, slukke deres Lygter. Da de see Bertha og Hortensa, tale de hemmeligt sammen. Spillemændene stille sig i Baggrunden med deres Instrumenter. Tre Biergmænd, med Værktøi paa Skuldrene, træde frem i Midten af Skuepladsen. Stigeren nærmer sig beskedent med blottet Hoved.)

Stigeren.

Velkommen, ædle Frue! I kommer udentvivl, at besøge vort Herskab? Vi ere fattige Biergfolk, som gaae med Hakke-

bræt og Sækkepiber, for at gjøre Muſik paa St. Eliſabeths Dag. Tillader I os at ſynge Eder en Sang? Det vil maaſkee more Eder, og vi takke Eders Gavmildhed for en glad Dag.

Bertha.

O det er herligt! Jeg elſker disſe Sange. Der herſker i dem en vis Tungſind, en Phantaſi, en Begeiſtring; ſom altid hos Folk, der ere fortrolige med Dødens Rædſler, og øve et ſaa beſynderligt Haandværk. Jeg længes inderligt efter denne Sang.

Førſte Biergmand.

En Grube ſtaaer i Biergets Indre,
Den har en mægtig Sølvergreen.
De lyſe Lag ſaa rige tindre,
Gedigent fra den haarde Steen;
Men ſom et Spøgelſe fremtræder
Fru Kobold i de hvide Klæder,
Med Scepteret af Dødningbeen.

Anden Biergmand.

Gak ei derind, før Luften renſes!
Den viſſe Død bag Skatten boer.
Men ei det fromme Varſel ændſes,
Den gridſke Hugger ei det troer.
Med Lampen tændt, i ſorten Trøie,
Han underſøger Gruben nøie;
Nedgleden af ſin Knudeſnor.

Tredie Biergmand.

Men neppe har mod Schachtens Side
Det ſkarpe Huggejern han ſat,
Før hisſet alt han ſeer den Hvide,
Mens Lyſet bli'er i Lygten mat.
Til Jorden ſig den Bange kaſter;
Men fæle Spøgels hurtig haſter,
Og qvæler Dragen paa ſin Skat.

Alle Tre.

Gak ei paa de forbudne Veie,
Indtræder Du til Biergets Aand!

Et ærligt Hierte maa Du eie,
Skal Skatten løſes fra ſit Baand.
Thi Haabet er med Gru forbundet,
Og Mangen har kun Døden fundet,
Som greb med en vanhellig Haand.

(Under Slutningen af denne Sang er Hugo kommen. Han ſtandſer og betragter Bertha med taus Inderlighed. Naar Sangen er tilende, hæver hun, ſom har ſtaaet opmærkſom og hørt derpaa, ſit Hoved og bliver ham vaer.)

Hugo
(ſtrækker ſine Arme mod hende).

Min Bertha!

Bertha
(lægger beklemt Haanden paa Bryſtet).

Hugo! — Himmel, hvad betyder
Den fæle, frygtelige Varſelſang?

Anden Handling.

Hauge ved Slottet.

Kunigunde. Hortenſa.

Kunigunde.

Du bringer mig en daarlig Troſt, Hortenſa!

Hortenſa.

Det bringer liden Fordeel at beſtrøe
Sig Tornebuſken ſelv med falſke Roſer.
Uoverlagt I har indbudet os
Til denne Borg, min Frue! Det var farligt.
Fraværelſen begyndt alt havde næſten
At læge Saaret i Fru Berthas Hierte;
Herr Walthers Død kom ſom et Tordenſlag
Og ſtemte hendes altfor lette Sind
Til Alvor og til Ruelſe. — Nu virker
Hans Død vel modſat.

Kunigunde.

Modſat? Og hvordan?

Hortenſa.

Een Muur har Skiæbnen ſprængt imellem dem;
En eneſte ſtaaer ſvagere tilbage! —
Den Tanke — den er let at falde paa.

Kunigunde.

Har Du ſom Viisdomsugle mig forfulgt,
At ængſte mig med dine Varſelſkrig?

Hortenſa.

Hvis I vil høre Nattergalen ſlaae,
Da ſtynd Jer ikkun tyve Skridt herfra
Til Roſenhækken, hvor min Frue ſidder
Med Eders Husbond.

Kunigunde.

Du er ſær og gammel,
Og for den Mørkes Blik er Alting mørkt.

Hortenſa.

Jeg ſkuer ſkarpt med mine gamle Øine.

Kunigunde.

„Stol paa din Hugo! Den forbudne Frugt
Tillokker ſtedſe; men en Mand foragter
At rane, hvad ham Tilliden betroer!“
Det var hans eget Ord.

Hortenſa.

Og er maaſkee
Nu Frugten ikke meer forbuden Frugt,
Fordi den er betroet ham? Kiære Frue!
Jeg tvivler viſt ei om, at han har ſagt
Jer det og mange flere ſmukke Ting;
Men forudſeer, at hans Beſlutninger,
Som ſvage Pæle mod den ſtærke Strøm,
Vil vakle ved det første Bølgekaſt,
Og ſvømme bort i Floden med det Andet.

Kunigunde.

Man ikke med en lav Mistanke Sorgen!
Den Tillid, jeg har ſat til Hugos Kraft,
Skal ikke Du, ſkal Ingen røve mig.
Lad ham idag fornøie ſig! Imorgen
Alt kalder ham den krigerſke Trompet
Til nye Farer. Hugos Heltearm
Vil med ſit Skiold beſkytte Naboſtaden
Imod en overmodig Ridderſkare.
Kan Den, der kæmper mod ſin egen Fordeel,
Vel være frygtelig ſom Overtræder?

Hortenſa.

Tidt modner Solen Frugtens ene Side,
Skiøndt den, mod Skyggen vendt, er grøn og bitter.

Kunigunde (i Tanker).

At Walther døde — var mig ubekiendt. —
Ifald man havde mig advaret først
Om Walthers Død — ei for min Hugos Skyld —
For Berthas — da maaſkee — Men er hans Død
Da ganſke vis?

Hortenſa.

En Pilegrim har bragt
Det ſørgelige Budſkab. Sørgeligt,
Dog ogſaa trøſteligt. Han faldt ſom Helt,
Da først han havde nydt den Fryd, at holde
Sit Indtog i Jeruſalem med Fredrik.
Han har hørt Meſſer paa ſin Frelſers Grav;
Den Hule, ſom Joſeph Arimathia
Ham kiøbte, hvor en ſølvervinget Engel
Sad Paaſkemorgen — der har Walther hørt,
Paa ſine Knæ, de fromme Munke bede.

Kunigunde

(efter et Øieblits taus Henrykkelſe).

En ſielden Lykke! — Men vi dele den;
Thi hvor Du ſtaaer — der er en hellig Grav;
Og hvor Du træder, undergaaer det Gode,
Som dog fra Evigheden var og er.
Men ſaa er ogſaa Døden kun en Skygge,
Fortvivlelſe kun Lidenſkab. Jeg ſtoler
Paa Hugos og paa Berthas Dyd; det kan
Ei være Synd; men ſyndigt var det, om
Jeg ængſted mig endnu med feige Tvivl.
Hvad jeg har giort, er ſkeet i Kiærlighed.

(De gaae.)

Et andet Sted i Haugen.

Bertha kommer ſtirrende til Jorden. **Hugo** følger.

Hugo.

Hun gaaer, ſom var hun ikke her tilſtede,
Som blev hun ængſtet af en hæslig Drøm.
Er dette Bertha, Rudolfs muntre Datter?
Ak, ſorgfuld Eenſomhed har overtrukket
Den lyſe Himmel med ſin vaade Sky.
Min Bertha! —

Bertha.

Walther!

Hugo.

Walther er i Graven;
Vi leve, Bertha! Lad os nyde Livet.

Bertha.

„Thi Haabet er med Gru forbundet;
Og Mangen har kun Døden fundet,
Som greb med en vanhellig Haand!“

Hugo.

En Biergmandsſang! Enfoldig, ſværmeriſt!

Bertha.

Den lyder mig beſtandig for mit Øre;
Den ſvæver ſom en kulſort Grif i Skyen,
Hvorhen jeg gaaer, og truer med ſin Vinge.

Hugo.

Muſikens Kraft er ſtor, beherſker Hiertet,
Og ſtemmer Følelſen hvorhen den vil;
Tilfældig har en Melodi forſtemt Dig, —
En Melodi ſkal muntre Dig paany!

Bertha.

Ak, ingen overgivne Glædestoner!
De ængſte mig.

Hugo.

Nei Bertha, frygt kun ei!
En venlig Lyd indvugge ſkal din Kummer.
O, Bertha! Kiender Du det Sted igien?
See denne Stamme! Her ſkar jeg dit Navn
Den ſidſte Dag, da Skiæbnen undte mig
Dit Selſkab, ſtakket før din Bryllupsfeſt.
Da var Du en Viol i Hugos Vaar,
En Roſe nu Du dufter i min Sommer.
O glem det fæle, tomme Mellemrum,
Glem hver en Hindring, ſom har ſkilt os ad,
Erindre Dig den Salighed, vi nød,
Og føl, vi atter leve for hinanden!

Bertha.

Ak, Gud! mit Navn, og i en broget Krands!

Hugo.

Hver Knup, hvert Blad Dig vidner om en Fryd,
Som blomſtred her — og visned.

Bertha.

Hugo! Hugo!
Kom! Lad os atter ſøge Kunigunde.
For farlig er os Eenſomheden her.

(En ſagte Muſik lyder bag Hækken.)

Bertha.

O ſøde Toner!

Hugo.

Sæt Dig ved min Side!
En Sangfugl er os ſendt fra Giniſtan,
Som huldt forſtaaer at ſynge ſvundne Glæder.
Kom, ſænk din Siæl i din Erindrings Sø!
Et klart af Toner ſammenſat Kryſtalſlot
Staaer dybt paa Bunden. Lad os ſværme der!
I Haugen plukke Roſer med hinanden!
Ha, tidsnok kommer Havuhyret — Skiæbne, —
Og knuſer ſnøftende det ſkiøre Glas.

Bertha (kiærlig).

Du er dog end den gamle Sværmer, Hugo!

(En Violoncel-Adagio ſpilles.)

Hugo

(naar den er ophørt).

Du tier, ſøde Stemme? Paa din Vinge
Bortfierne ſig de lykkelige Minder.
Erindrer Du Dig Bertha, hvad vi ſvor?
En evig Kiærlighed, ſkiøndt Skiæbnen ſkilte
Dig fra din Ven.

Bertha.

Jeg mindes det. Ak, Hugo!
Du brød din Ed.

Hugo.

Ti, ti!

Bertha:

En Anden gav Du
Din Haand.

Hugo.

Fortvivlet! I det ſvage Haab,
Maaſkee at faae et Barn, jeg elſke kunde,
Som Arving til min Borg og til mit Navn.

Bertha.

Hun ſkiænkte Dig ei Børn.

Hugo (mørk).

Ei det engang!
Mit Navn ſkal døe med mig, min Borg ſkal Luften
Hentære til en ſørgelig Ruin,
Naar den har ſtaaet ud ſin Tid paa Klippen;
Et Opholdſted for Ravne — Flaggermuus —
Og — ja — maaſkee mit blege Spøgelſe
Vil ſlaae med Døren der ved Midnatstide.

Bertha.

Fy, hvilke fæle Foreſtillinger!

Hugo.

Ja, ulykſalig er jeg, ſkabt til Sorg.

Han ſtod — en Vredesengel for mit Eden —
Nu er han borte med ſit ſvovlblaa Sværd;
Du lever, blomſtrer i en dobbelt Skiønhed —
Jeg lever, jeg er ung og ſund og henrykt —
Vi elſke! Men en ſvælgende Befæſtning
Adſtiller os paany. Og hvad? En Fordom,
En Drøm. Hvad er hun? Ha, lad denne Nonne
Gaae i ſit Kloſter og tilbede Himlen,
Men ei forſtyrre Kiærlighed paa Jorden.

Bertha.

Glem ei, vi takke hende for den Fryd
At ſees igien.

Hugo
(med ſtigende Heftighed).

Ha, Bertha, ſværmer Du?
Jeg takke? O, jeg tilſtaaer Dig den Svaghed,
Jeg ſank til hendes Bryſt. Det var beregnet!
Den første Glæde giorde mig ſom drukken;
Gud veed hvad jeg har talt. Men takke? Hende?
Fordi jeg ſeer Dig? Hvo forbyder mig
At ſee Dig, tale med Dig? Ingen Keiſer,
Ei Paven mægter det. Og det vil hun?

Bertha.

Hun vil det ei! Skiøn paa en venlig Handling.

Hugo (bittert ſmilende).

En venlig Handling? Bertha, Bertha! Lad
Dig blændes ei! Jeg tvivler om dens Ægthed.
Thi klog, forſigtig er min Kunigunde.
Umuligt! Denne Selvopoffrelſe
Var unaturlig — mere, den var feig.
Jeg kunde hade hende; men foragte —
Nei, hun er ſtolt og ſnild; og for at lede
Den Ild, hun ei kan dæmpe, bad hun Dig
At komme her; thi ſkal vi ſees imellem,
Det bedre ſagtens er for Kunigunde,
Naar Bertha ſtundom her beſøger Hugo,

Hvor Alting ſpeides af den Frommes Blik,
End om i Franken Hugo kom til Bertha.

Bertha.

Mistænkelige!

Hugo.

O, jeg kiender hende!
Meer er mig ingen Siæl modbydelig.
For kold til at forløbe ſig, for tom
Til at indtages inderligt af Noget,
Staaer hun ſaa ſtiv og rolig ſom en Støtte.
Afholdenhed er hendes bedſte Dyd,
Natur og Liv er hende ligegyldig;
Hun overſeer ſin Skaber i hans Værk,
Og ſætter det foragtende tilbage,
For hvad hun i ſin ſyge Phantaſi
Sig drømmer om et Hisſet.

Bertha.

Hugo! Hugo!
Bland ikke Vanvid ind i din Fornuft.
Indgyder Dig ei Alt, ſelv Kiærlighed,
En Længſel, ſom ei her kan tilfredsſtilles?

Hugo.

Skiænk mig din hele, ſøde Kiærlighed,
Saa er jeg ſalig.

Bertha.

Ak, min Ven! Du ſværmer.

Hugo.

Den ſværmer ei, ſom veed hvad han attraaer.

(Knæler for hende.)

Skiænk mig din Kiærlighed, tilbedte Bertha!
Saa er jeg ſalig.

Bertha.

Hugo!

(Hun hæver ham i ſine Arme, han trykker et Kys paa hendes Læber.)

Kunigunde kommer i dette Øieblik; da hun seer dem saaledes, raaber hun fortvivlet:

Ha, Utakknemlige! Det er min Løn?

(Hun gaaer hurtig bort.)

Bertha.

O, hellige Jomfru!

Hugo
(med en vild Latter).

Saae hun det? Ha ha!
Ret saa! Hun saae det? Rigtig! Og Du tvivler
Endnu om denne fine Plan? Ha, Trædske!
Har Du os snedig fulgt i Hælene?
Du blegner Bertha? Fy, hvo vilde blegne?
Hun trodser? Godt! Saa vil vi ogsaa trodse.
Nu er jeg glad, Signalet er alt givet.
Har jeg min Fiende, — vel! Saa er jeg sikker;
Men saare farlig er den falske Ven.
Frygt ei, min Elskte, meer! I Aften glæder
Sig denne Borg med os ved Spil og Dands;
I Morgen kalder Solen mig til Kamp;
Og Du skal laurbærkrone Heltens Isse,
Naar han med Seir hiemiler i din Favn.

Bertha.

O Gud! Opfyldes alt hin Biergmandssang?

Hugo.

Frygt ei! Frygt ei! Det var en Bryllupsklang.

(De gaae.)

Et Værelse paa Ruprechts Borg.

Ruprecht med Haanden indbunden i et Klæde. **En Tiener.**

Ruprecht.

Saa jeg maa ingen Viin drikke, Wolfram?

Tieneren.

Nei, strenge Ridder! Den har Lægen forbudet Jer.

Ruprecht.

Hvorfor?

Tieneren.

Det hidſer Blodet og hindrer Saaret i at læges.

Ruprecht.

Og min Haand bliver ſtiv, og jeg kommer ikke til at røre Fingrene derpaa?

Tieneren.

Det har han ſagt, desværre. Senerne ere overſkaarne.

Ruprecht.

Altſaa, paa den Maade hverken ſlaaes eller drikke!

Tieneren.

I faaer at have Taalmodighed.

Ruprecht.

Hverken ſlaaes, drikke eller jage!

Tieneren
(trækker paa Skuldrene).

Ruprecht.

Levende begravet paa min gamle tomme Borg — Tak Hugo!
(Han gaaer heftig op og ned ad Gulvet og grunder i Harme.) Wolfram!

Tieneren.

Herr Ridder!

Ruprecht.

Siig Borgkapellanen, at han kommer til mig i Eftermiddag med ſin Hoſtie.

Tieneren.

Hiælp Sancte Chriſtoffer, Herr Ridder! Vil I lægge Eder til at døe?

Ruprecht.

Døe, Taabe? Hvo tænker paa Døden?

Tieneren.

Man maa dog itide ſtille Klinten fra Hveden.

Ruprecht.

Jeg vil heller være Klint end Hvede. Ukrud forgaaer aldrig.

Tieneren.

I forlanger Præſten?

Ruprecht.

Jeg har giort en Ed, jeg har ſvoret Blodhævn; — det vil jeg tage Sakramentet paa, inden jeg betænker mig.

Tieneren.

Jeg ſkal kalde Broder Auguſtin.

Ruprecht.

Og hent mig ſaa Markolfus, min Nar, med det ſamme.

Tieneren.

Han fryſer under Dynen. Han fik Kolden igien iaftes, da han ſaa ſilde gik over Slotsgaarden.

Ruprecht.

Lad da Dvergen Klaus Klumpe komme ned.

Tieneren.

Han kan ikke forlade Taarnet. Vi have jo Feide! Naar han ikke blæſer rigtig i Hornet, hvordan ſkal vi da bære os ad med Vindebroen?

Ruprecht.

Hvad ſkal jeg elendige Menneſke da fordrive Tiden med?

Tieneren.

Jeg ſkal hente Jer Pasop og Roland, Herr Ridder! Det er dog Jeres kiæreſte Selſkab.

Ruprecht.

Er Du gal? Skal Hundene rive mig Bindet op om Haandledet?

Tieneren.

Det er ſandt! Ja ſaa veed jeg intet Raad.

Ruprecht.

En Krig! En ordenlig Krig! Og jeg er ikke med.

Tieneren.

Der bliver nok tiere Krig i Verden, Herr Ridder! Saa kan I være med.

Ruprecht.

Niding! Du er vel bange for dit Skind? Du er vel glad over, at Du ſkal blive hiemme? Men trøſt Dig ikke! I

ſkal alle til Heſt, alle ſnøres i Harniſk. Jeg venter min Søn, min Morits; han gaaer i mit Sted til Boppardt.

Tieneren (vil gaae).

Ruprecht.

Wolfram!

Tieneren.

Herr Ridder!

Ruprecht (i en mildere Tone).

Og fyld mig ſaa for Løiers Skyld den elfenbeens Pokal med gammel Hochheimer.

Tieneren.

Vil I dog handle mod Lægens Forſkrift?

Ruprecht.

Ei hvad! Haanden bliver jo ſtiv alligevel.

Tieneren.

Men Heden — Feberen —

Ruprecht.

Snak! Jeg kan taale baade Hede og Kuld.

Tieneren.

Hvad ſkal jeg —

Ruprecht (opbragt).

Betænker Du Dig? Himmel og Jord! Selv mine Tieneſtefolk giøre ſig opſætſige imod mig. Troer Du alt, jeg er en værkbruden Mand? (Han griber med Keiten ſit Sværd der hænger paa Væggen, men farer ſtrax ben med den over den Høire, ſom ſmerter ham ved Bevægelſen.) Hugo! Hugo! (Han ſtamper i Gulvet.)

Tieneren.

Taarnvægteren blæſer, Vindebroen gaaer ned. Det er Ridder Morits, Eders Søn.

Ruprecht.

Gud være lovet! Seer jeg ham igien efter tre Aars Forløb? Morits, Morits! Du kommer i en lykkelig Stund, Du redder din Fader fra Fortvivlelſe.

Morits kommer i en overdreven prægtig Dragt, med Falk paa Haand, langſnablede Skoe med Biælder, o. ſ. v. I det han ſeer ſin Fader, flyer han Falken til en Tiener, ſom følger ham.

Min Fader!

(Til Tieneren.)

Tag min Falk! — Omfavn mig, Fader!

(Han omfavner ham.)

Ruprecht.

Fordømte Dreng! Au! Plager Fanden Dig?

(Han ſtøder ham for Bryſtet tilbage.)

Morits.

Hiælp Himmel! Har I ſaaret Eders Haand?

Ruprecht.

Kan Du ei ſee? Hvor har Du dine Øine?

Morits (ſynker paa et Knæ).

Tilgiv mig, kiære Fader! Glæden over
At ſee Jer friſk igien, forblindte mig.

Ruprecht.

Seer Du mig friſk igien? Jeg troer den Dreng
Er fra Forſtanden. Du har deilig lært
Dit Ridderſkab hos Greven af Provence.

Morits.

Forlad mig det, min Fader! Uden Selvroes,
Jeg troer at have lært, hvad jeg behøver.
Den altfor heftige, den høie Lyſt
Henrev mig. Har I ſaaret Eders Haand?

Ruprecht.

Nei, Fiante!

Morits.

Hvordan ſkal jeg da forſtaae
Slig høiſtforblommet Tale?

Ruprecht.

Kan en Ridder
Ei faae et Saar, med mindre han ſom Trugseß
Maa give ſig det ſelv med Forſtiærkniven?

Morits.

Ifald en Ridder har fornærmet Eder,
Af ægte Adel, af en Byrd og Rang,
Der giør ham værd at ſtaae mod mine Vaaben —
Jeg ſværger Eder ved mit Hiertes Dame
Marie Marguerithe de la Brodouſe,
At jeg ſkal hævne Jer ſom ægte Ridder.

Ruprecht.

Hvad? Du vil hævne mig? Det kan jeg lide.
Stat op! Hvad ſkal den Knælen til?

Morits (reiſer ſig).

Min Fader!

Ruprecht (betragter ham).

Hvor Du er pyntet! Er det ſaadan Brug
Hos Raimond af Toulouſe?

Morits.

Ikke ganſke;
Adſtilligt er min Selvopfindelſe.
Ved Grevens corte d'amore blev jeg Digter,
Min Fader. Eders Søn er Troubadour!

Ruprecht.

Pandur? En Mohr, en Hedning? Er Du gal?

Morits.

En Troubadour: Opfinder, Minneſanger!

Ruprecht
(ſynker paa en Stol).

Gud hiælpe mig! Det var det ſidſte Stød.

Morits.

En ægte Ridder maa med Kunſt forbinde
Sin Tapperhed med ſandt Galanteri.

Ruprecht.

Da har jeg aldrig vidſt hvad det betød,
Og bilder mig dog ind, jeg er en Ridder,
Fra den Tid jeg kan bruge Sværd og ride.

Morits.

Min Fader! Der maa gjøres Forſtiel paa
En Ridder og en Rytter.

Ruprecht.

Jeg er Adel.

Morits.

Det er en ſand Lykſalighed. Men ſee —
Vor Tid er bleven ſær med det: man mener
Nu i Provence, hvor der dyrkes Kunſt,
Det er ei nok at være ſtærk og fornem,
Det er jo Jernet med, og er i Bierget
Af gammel Slægt; men er dog ikke Guld,
Fordi det mangler Smidighed og Glands.

Ruprecht.

Det klinger artigt! Hvo har ſagt Dig det?

Morits.

Det har min Meſter Ludvig i Provence.

Ruprecht.

Har Du nu ogſaa lært det Provenſalſke?

Morits.

Ak, hele Viſer kan jeg udenad.

Ruprecht.

Aa lad mig høre dog, hvordan det klinger!

Morits.

Saaledes ſang en høflig Troubadour
Til Fredrik Barbarosſa i Turino:

Plas my Cavallier Francés,
E la donna Catellana,
E l'onrar del Cynoés,
E la Cour de Kastellana;
Lou Kantar Provensallés,
E la Dansa Trinyzana.
E lou Corps Aragonnés
E la Perla Juliana;
Las Mans e Kara d'Anglés,
E lou Donzel de Tuscana.

Ruprecht.

Det klinger ſmukt; det var vel ikke muligt
At faae ſaa ſmuk en Klang i vore Sprog?

Morits.

Det ſkulde jeg dog mene. Vil I høre
Den Minneſang, jeg ſelv har digtet?

Ruprecht.

Ja!

Kun ingen Følelſer og Grillenfængen,
Og melankolſke Tanker, hvad det hedder;
Det kan jeg ikke lide for min Død.

Morits.

Frygt ei! Der er ſlet ingen Tanker i;
Det er kun Hiertets tryllende Muſik,
Som jeg i Riim har ſiunget for min Dame.
„Søde Mø! Døe — maa mit Hiertes Blomſt foruden Solens Skin.
Nattergal — Skrald — lyder dog ſødt i Skoven ind.
Af ſaa bold, men ſaa kold eſt Du Vene, Hulde
Fugleſang, — Klang, — rører ei og ſmelter ei din Kulde."
Min Fader! See det var det første Vers.

Ruprecht
(med en ſtolt Forundring).

Det klinger bedre, naar jeg ſelv ſkal ſig'et,
End Provenſalſken; ſkiøndt Du eſt min Søn! — —
Ha, Ridder Hugo! Bi kun end et Korn.
Men har Du ogſaa rigtig lært at ſlaaes?

Morits.

Der holdtes ingen ridderlig Turnering,
Hvor jeg var ikke med. Hvad ſeer I her?

Ruprecht.

En gylden Kiæde! — Det er ægte Guld?

Morits.

Den har, til Tak, jeg vundet af min Dame.
Her ſeer I dette Baand! Det bærer jeg
Beſtandig hos mig, ſom en Amulet,

En Talisman i Nød. Det Baand ſig vandt
Om hendes bløde lyſegule Lokker.

Ruprecht.

Har Du forlovet Dig paa egen Haand?

Morits.

Forlovet mig? Ak, kiære Fader! Der
Vil mange Landſer brydes, mangen Ridder
Af Sablen ſtikkes, før det kommer ſaavidt.

Ruprecht.

Hvad har Du ladet male paa dit Skiold?

Morits.

Et Vaabenmærke, for at være fiendt,
Naar Jern mig dækker i Turneringen.

Ruprecht.

En kroget Bielke?

Morits.

Det er Sigfrid Thurns
Vor Stammefaders Arm; med kroget Arm
Holdt han ſit Sværd, da denne Borg han vandt.

Ruprecht.

Fortræfligt! Det ſkal være Stammens Mærke.

Morits.

Det lod jeg male, da mit Hiertes Dame,
Ved en Turnering paa Sanct Thomas Dag,
Mig ind i Skranken førte, ved en Flætning
Af hendes Haar, til Tegn paa, jeg var Slave.

Ruprecht.

Hør Morits! Vi har Krig med Staden Boppardt.

Morits.

Det hører jeg.

Ruprecht.

Jeg kan ei ſelv gaae med;
Thi Ridder Hugo ſkaaret har i Tvekamp
Mig alle Sener over paa min Haand.

Morits.

Ved Sanct Sebaſtian og ved min Dame,
Det hævner jeg!

Ruprecht.

Vel, det var juſt min Mening.
Du finder ham, den feige Pøbelven,
Imellem Borgerne, ſom deres Hiælper.

Morits.

Mit Hug ſkal gaae fornemmelig mod ham.

Ruprecht.

En dygtig Skare harniſkklædte Mænd
Dig venter, hvormed Du endnu i Morgen
Kan ſtøde til den anden Hær.

Morits.

Heel vel!

Ruprecht.

Og Levnetsmidler ſkal I ikke mangle.

Morits.

Hvad Levnetsmidler? Vi har Krat og Vildt!
Man ſkyder ſig i Skoven en Kanin,
Udtrykker Blodet, flaaer ſaa Huden af,
Den ſaltes og den ſpiſes ganſke raa.
Det kalder man chevreul de presse, min Fader!
Den ſande nouriture des héraux.

Ruprecht (folder ſine Hænder).

Nu gaaer jeg glad og rolig i min Grav.
See der, der kommer Wolfram alt med Vinen.
Drik med din gamle Fa'er i Aften, Morits!
I Morgen ſkal Du hævne ham.

Morits.

Det ſkal jeg,
Ved Sanct Sebaſtian og ved min Dame,
Marie Marguerithe de la Brodouſe!

(De gaae.)

Dunkholderbrønd.

Et Bord og Bænk udenfor Værtshuſet.

Værten. Tvende Ridderſvende.

Værten
(med en Flaſke Viin og Glas).

Sætter Jer, I gode Herrer! For Korsfarere, der ere vant til Cyperviin og andre delikate Sager, er det vel ingen Herlighed; men I forſmaaer dog ei et Glas gammel Viin, voxet paa Fædrelandets Grund? (Afſides) Kunde jeg bare lokke ud af dem, hvem den fremmede Korsridder er.

Henrik.

Af de hede Vine, Herr Vært! kan man ikke drikke meget i de varme Lande, for Sundhedens Skyld.

Værten.

Ja der maa være forfærdelig varmt. Derfor har vel ogſaa denne Apollo eller Mahomed, hvad han hedder, forbudet Hedningerne Vinen? (Klinker). Altſaa — Fædrelandet har I ikke glemt. I ere vel Rhinlændere?

Henrik.

Vinens Skaal, Herr Vært! Den voxer hvor der er Sol, og hvor der er Bierge.

Værten.

Hvor det fornøier mig, at ſee de røde Kors paa Ebers Kaaber! Det maa dog være herligt, at ſtride ſaadan for Guds Skyld. Skade, det juſt ſkulde falde Paven ind, at ſætte Keiſeren i Band, ligeſom han var iſærd med at tvinge Kirkens Fiender.

Didrik.

Ha! Paven blev vred, fordi Keiſeren ikke førſtegang kunde kæmpe mod Peſt og Uveir. Men hvad bryder han ſig om det? Det andet Tog gik deſto heldigere. Vi landede lykkeligt ved Acre; Johannitter- og Tempelherrerne kom os venligt imøde, indtil de fik Bandbullen at høre. —

Værten.

Saa var det forbi!

Didrik.

Gud velſigne den brave Herman von Salza! Han fik dem til at vende om igien; og Alting blev bilagt ſaaledes, at Feltſtriget ikke ſkulde ſkee i Keiſerens, men i Guds Navn.

Værten.

I glemmer at ſkiænke i Eders Glas.

Didrik.

Midt i November kom vi til Gaza —

Henrik.

Til Joppe, vil Du ſige.

Didrik.

Det er ſandt! Ved Gaza ſtod Sultanen af Ægypten, dengang Herre af Jeruſalem, imod Sichem hans Fiende, Sultanen af Damaſkus.

Værten.

Det maa være deiligt med alle disſe Palmetræer, ſom der er i de hede Lænder; de have ſaadanne brede nedhængende Blade; det maa ſvale prægtigt i Middagsheden.

Didrik.

Fredrik foretrak den Førſtes Venſkab —

Værten.

Bliv ikke vred, jeg falder Jer i Talen: Er nu disſe Mahomedanere virkelig Morianner, eller ere de kun blakkede i Huden?

Henrik.

De ere ligeſaa hvide ſom I, Herr Vært!

Didrik.

Kort at fortælle: Fredrik foretrak den Førſtes Venſkab, og ved kloge Underhandlinger bragte han det dertil uden Sværdſlag, hvorhen hans Formænd ikke kunde bringe det ved de ſtørſte Blodsudgydelſer.

Værten.

I kan troe, her er ogſaa rart i dette Land. Her er ſaamange deilige Suurbrønde, ſaa det er en Gru; og længer henne mod Rhenſe, ſtaaer den berømte Kongeſtol, muret i en Ottekant med ſyv Svibbuer eller Spidsbuer af ſtore Qvaderſtene, paa en grøn Plads mellem høie Valdnøddetræer.

Didrik.

Kort og godt: Fredrik vinder Jeruſalem, gaaer ind i Kirken, og da ingen Præſt vil meſſe, ſætter han ſelv Kronen paa ſit Hoved, og Herman von Salza holder en Tale til Folket.

Værten (afſides).

Han fortæller mig alting, undtagen hvad jeg vil vide. — (Høit) Det maa være en Glæde for Eders gode Herre, efter lang Tids Forløb, at vende tilbage til Slægt og Venner.

Henrik.

Det kan I troe!

Værten.

Men han ſeer mig dog ſaa bedrøvet ud!

Henrik.

Det lader kun ſaa.

Værten.

Har I langt hiem, med Forlov?

Didrik.

Kort at fortælle, Herr Vært! Tempelherrerne —

Værten.

Glem ikke hvad I vilde ſige! Der er en fremmed Herre med Eders Husbond; man ſiger det er en Danſke. Er det ſandt?

Henrik.

Ja det er ſandt.

Værten.

Herregud! Saa kan der dog trives Mennesker i disſe nordlige Enemærker? Jeg meente der var ikke andet, end lutter Hvalrosſer og Sælhunde, der ſnorkede ſaadan omkring paa Isſtumperne.

Henrik.

Jo, der gives ogſaa enkelte Mennesker hiſt og her, men de ere ſieldne.

Værten.

Hvor nu ſaadan Een kan taale Heden i de ſydlige Lænder.

Henrik.

Han kan taale hvad det ſkal være.

Værten.

Ak, der komme de ſammen! De lade til at være fortrolige Venner.

Henrik.

Herr Vært! Jeg mærker hvad I ønſker at vide, og jeg kunde nok løſe Jer Gaaden. Kan I tie?

Værten (nysgierrig).

Ja jeg kan, min Ven!

Henrik

(ſlaaer ham paa Skuldren).

Det kan jeg med.

(Han gaaer.)

Didrik.

Han er nu altid ſaa treven. Jeg er mere ſnakſom, Herr Vært! Det har I nok mærket. Jeg vil fortælle Jer Alting, hvis I giver mig et godt Ord.

Værten.

Ti for eet, min Ven!

Didrik.

Om Kongen af Jeruſalem, om Sultanen af Damaſkus, om Keiſer Fredrik, om Ludvig den Hellige —

Værten.

Og om Eders Herre.

Didrik.

Ja viſt! om hans Bedrifter, Heltegierninger, Udholdenhed til Lands og Vands —

Værten.

Samt hans Navn og Stand, Fødeſtad, Forældre, Huſtru og Børn.

Didrik.

Det er Biting. (Tager ham under Hagen) Fy Herr Vært! Hvo vilde være ſaa nysgierrig?

(Han gaaer.)

Værten.

Har I ikke lært andet i det hellige Land, end at holde Folk for Nar, ſaa kunde I lige ſaa gierne blevet hiemme.

(Gaaer ind.)

Walther. Harald.

Harald.

Min Broder! Og Du bliver ved dit Forſæt?

Walther.

Ja, Harald!

Harald.

Tag mig med!

Walther.

Nei, nei, min Ven!
Jeg gaaer alene.

Harald.

Men Du ſætter Dig
I ſienſynlig Fare.

Walther.

Lad ſaa være!
Jeg fandt min Borg — tom, ſom en Storkerede,
Naar Fuglen fløiet er til Indien.
Den kom tilbage, men den finder ei
Sin elſkte Hun, — ſaa maa jeg ſøge hende.
Hun er paa Hugos Borg.

Harald.

Hos ſin —

Walther.

Ti, Harald!
Fornærm ei med et ubetænkſomt Ord!
Hun er hos Kunigunde, ſin Veninde.

Harald.

Hvad vil Du da?

Walther.

Mit ſkrøbelige Fartøi
Staaer mellem frygteligt Koral; jeg ſpeider
Med Loddet i min Haand.

Harald.

Hun troer Dig død.

Walther.

Det falſke Budſkab har forjaget hende

Fra Franken, hvor hun eier ingen Ven.
Det er begribeligt.

Harald.

Men denne Hugo?
Han elſkte hende jo, hun ham igien.

Walther.

Forelſket var den uerfarne Mø;
Et Ægteſkab har hende ſkielne lært
Imellem Kiærlighed og flygtig Elſkov.
Ved Gud, hun fældte Taarer, da jeg reiſte,
Jeg maatte vriſte mig af hendes Arm.

Harald.

Men Qvindfolk, Ven, er et letſindigt Folk,
Og tidt — ſom ud af Øiet, ud af Hiertet.

Walther.

Man hører, Du har aldrig elſket, Harald!

Harald.

At Du vil ſtynde Dig til Hugos Borg,
For der at underſøge Fiendens Stilling,
Det finder jeg begribeligt; men glem
Saa heller ei Forpoſterne, min Broder!

Walther.

Hvis Bertha var mig troe, behøver jeg
Ei Nogens Hiælp; er hun mig utro, Harald!
Da hialp mig ikke Keiſer Fredriks Hær.

Harald.

Og hvis — thi Walther! thi det veed Du dog,
Man maa belave ſig paa hvad der kommer —
Og hvis Du finder din Forventning ſkuffet?

Walther.

Saa — Chriſt Maria! Harald — hvis — O Gud —
Du aabner mig et Svælg, hvorfor jeg ſvimler!

Harald.

Hvor ofte ſtod vi ſammen, tappre Walther!
Og ſkued rolig ned i Dødens Svælg.

Walther.

Mit Hierte hænger altfor faſt ved hende.
Den friſke Vedbend trives frodigt paa
Sin magre Klippevæg; men løsner Du
Den fine Trevl, ſom binder den til Stammen —
Da visner den.

Harald.

Tillad mig blot at følge
Dig med en Skare Mænd!

Walther.

Nei, Harald, nei!
Forklædt ſom Kapuziner kommer jeg —
Ukiendt hun ſeer mig, ukiendt gaaer jeg atter,
Ifald hun har forglemt ſin Ægtemand.

Harald.

Men har hun glemt ham — vil Du ile da
Tilbage til min Arm, til Venſkabs Arm?
Og finde der din Trøſt? Din Støtteſtav?

Walther.

Det vil jeg, Harald!

Harald.

Det er gaaet os
Forſkjelligt: Du, med ſtærk Indbildningskraft,
Drog til det hellige Land, ſom til et Rige,
Hvor Feer leved; ſom et Land, hvor end
Mirakler af det gamle Teſtament
Tildroge ſig i Orken. Jeg gik med
Som Kriger, for at øve, hærde mig.
Det Virkelige aabnede Dig Øiet,
Og da Du ikke fandt dit Drømmebillede,
Saa kjøltes Du. Jeg lærte kiende Verden,
Den ſtærke Sol og Menneſker. Det modned
Mit haarde Bryſt, og gav mig Følelſer
Og Mildhed, ſom jeg før ei kiendte til.

Walther.

Hun var mit ſidſte ſkjønne Drømmebillede;

Hvis det forſvinder, har jeg intet meer
At leve paa en Jord, ſom er mig fremmed.

Harald.

Ha, ſtolte Walther! Venſkab var Dig Intet?

Walther (omfavner ham).

Jo, jo, ved Gud!

Harald.

Vil Du da love mig,
At Du vil tye tilbage til din Ven;
Og ikke foretage noget Skridt
Af Vigtighed, før Du har talt med Harald?

Walther.

Jeg lover det, min Broder! Og hvis Skiæbnen
Mig vinker bort; — thi tunge Anelſer
Betynge dette Bryſt — ſaa ſkal jeg give
Dig viſt et Varſel!

Harald.

Sværmer! Walther! Mand!
Du døe? Nei vi ſkal leve med hinanden.
Jeg er nu engang bleven vant til Dig;
Mig tykkes, Du Endeel er af mit Væſen.
Bekymringen, Du deelte, var mig let,
Og Glæden er mig fattig uden Dig.
Forlad mig ei! Jeg er ei kiælen, øm,
Men — Livet bli'er en Ørk mig, uden Dig.
Farvel! Guds Fred! Kom lykkelig tilbage!

(De omfavne hinanden og ſtilles ad.)

Tredie Handling.

Skov.

Hugo kommer med Treugott og Ditlev.
(Alle bevæbnede.)

Treugott.

Det var en Klapjagt, ſtrenge Herre!

Hugo.

Gubbe!
Det glæder mig, Du ſvigted ikke Kampen
Med dine ſølvgraae Haar.

Treugott.

Naar man kan ſtaae ſig
Mod vilde Dyr, kan man vel ogſaa ſtride
Mod vilde Menneſker.

Hugo (til Ditlev).

Og Du, min Søn!
Du tegner ogſaa brav. (Afſides) Nu har jeg Tid til
At læſe hendes Brev.

(Han aabner et Brev og læſer.)

„I det uviſſe Haab, Hugo! om jeg nogenſinde ſeer Dig igien, er min eneſte Lindring at ſkrive diſſe Linier, og i dem at tilſtaae, hvad jeg ellers vilde ſkiule. Ja, Bertha elſker Dig; og hvis Du er falden, da er hendes eneſte Trøſt, ſnart ogſaa at forlade den glædeløſe Jord. I bange Forventning ſvæver jeg ſom en urolig Aand, omkring paa din ſtille Borg. Kunigunde har indſluttet ſig paa ſit Kammer; hun vil ikke ſee mig. Uden

Dig er jeg forladt og ulykkelig. Kommer Du hiem med Seier? O hvilken Tanke! Men jeg ſkiælver; thi ikke blot Døden, ogſaa Livet ſtiller Dig evig fra din

Bertha."

(Han trykker Brevet til ſine Læber.)

Din Hugo lever, og for Dig, min Bertha!

Ditlev

(ſom imidlertid har talet med Treugott og ſtirret ind i Skoven).

Viſt er det ham.

Treugott.

Det er umuligt, Ditlev!
Dog — Du har ganſke Ret! — Ak, ſtrenge Herre!
Der kommer Ridder Morits i Galop,
Fulgt af en Ridderſvend.

Hugo.

Hvad vil han mig?

Ditlev.

Jeg maatte lee, han kaldte paa ſin Dame
Midt i Skiærmydſelen, imens han hug
Saa vildt omkring.

Hugo.

Ham mangler ikke Kiækhed.

Treugott.

Nei, men jeg troer, han har en Skrue løs.
Han ſtiger af; nu ſtryger han ſin Heſt.
Hvad vil han her? Han er vor Fiende; vover
Han ſig paa Eders Grund?

Ditlev.

Der kommer Svenden,
Og tager imod Heſten af ſin Herre.

Hugo.

Han nærmer ſig med ædel Gravitet.

Treugott.

Jeg gad dog vide hvad han har iſinde.

Morits kommer i Harniſk med Landſen i Haand; han lader den ſynke for Hugo og hilſer ham.

Ridder Hugo, ſtærke Helt!
Men hovmodig dog tillige,
Undres I maaſkee derved,
Hvad en Ungerſvend tør ſige,
Som i Kundſkab og Bedrift
Eders Dygtighed maa vige,
Men i Tapperhed og Mod
Vel kan kaldes Eders Lige?
Eders Rygte bredtes ud
Af den hundredtunged Pige,
Af den høie Famas Mund,
Lige til Provences Rige,
Ja til Rom og Lateran —

Treugott (afſides).

Det var mange Riim paa Ige.

Morits.

Tidt jeg ønſkte mig en Dyſt
Med ſaa drabelig en Ridder,
I den dunkle Bøgeſkov
Mellem Duft og Fuglekvidder.
I ſkal ſee at ogſaa jeg
Tapperhed og Mod beſidder.

Treugott (afſides).

Mon det ingen Ende faaer,
Med den lange Sladderſlidder?

Hugo.

Vil I ſlaaes med mig, Ridder Morits?

Morits.

Ridder Hugo! Er I Helt,
Nu ſaa vil I ikke nægte,
Først med Landſe, ſaa med Sværd,
Med en Riddersmand at fægte.
Lad en Kreds i Græsſet ſlaae,
Kald paa Eders Prygelknægte!

Vi vil ſee, i Sadlen faſt,
Om vi Heltene beſlægte.
Saaret I min Fader har;
Men, hvad jeg formaaer at mægte,
Vil jeg hævne ham igien,
Med min Landſes tunge Lægte!

Treugott (afſides).

Det maa hver en Chriſtenſiæl
Tilſtaae ham, de Riim var ægte!

Hugo.

Jeg har ſaaret Eders Fader, Ridder! i en Tvekamp, ſom han uden Grund opfordrede mig til. Jeg har forreſten altid ſøgt at viſe ham Høflighed, ſom min Nabo.

Morits.

Forſagte Riddersmand! I vil undſkylde,
Med Høflighed forgylde
Den forteſte Bedrift? Troer I at dæmpe
Med fagert Ord en Kæmpe?
I dobbelt er min Fiende;
Men dobbelt derfor Eders Blod ſkal rinde,
Forvovne Helt! ſom vover
En frankiſk Ridders Viv at ſætte over
Provences Perle, mine Tankers Muſe:
Marie Marguerithe de la Brodouſe!

Hugo.

O, Treugott! Hent min Landſe!
Bring mig min Ganger!

Morits.

Den ſkal Fama krandſe,
Som vinder denne Kamp.

Hugo.

Med blegen Mine
Du ſkal hos Pluto kyſſe Proſerpine,
Hvis ei Du i en anden Tone taler,
Og rømmer ſtrax min Grund, barnagtige Praler!

Morits.

Du dør, naar Morits om ſin Landſe fatter!

Hugo.

Ja, Du har Ret, jeg dør! Jeg dør af Latter.

(De gaae.)

Huulveien ved Hugos Borg.

Dorothea mødes af **Walther**, der kommer forklædt ſom Kapuziner.

Walther.

Velſignet være Chriſt!

Dorothea.

I Evighed!

Walther.

Min ſmukke Pige! Kan Du ſige mig —
Jeg har ei været her i mangt et Aar —
Er dette Veien op til Slottet Rheinberg?

Dorothea.

Ja, ganſke rigtig.

Walther.

Boer ei der en Frue,
Fru Bertha Walther?

Dorothea.

Jo! Hvis I vil tale
Med hende, kommer I tilpas, min Fader!
Thi hisſet ſeer jeg hende juſt. Hun gaaer
En Aftenvandring.

Walther.

Virkelig? Hun kommer?
Farvel, mit Barn!

Dorothea.

Guds Fred, min fromme Fader!

(Hun gaaer.)

Walther.

Hvi falder det mig tungt, ſom Bly, paa Bryſtet?

Bertha, hurtig.

Min Gubbe! Du er Fremmed, kommer Du —

Walther.

Jeg kommer langt herfra, min Frue!

Bertha.

Kunde

Du ei maaſkee da ſige mig Beſked —

Walther.

Jo, jeg kan ſige Jer Beſked om Meget.

Bertha.

Ha, kommer Du fra Boppardt?

Walther.

Nei, min Frue!

Jeg kommer fra Jeruſalem.

Bertha (adſpredt).

Saa langt fra?

Da eſt Du mødig vel?

Walther.

Hvis ei mig rækkes

Et Lædſtebæger ſnart, maa jeg forſmægte.

Bertha.

Det vil ei mangle Dig paa Hugos Borg,
Thi han er Giæſtfriheden ſelv; kun Skade,
Han er fraværende — han er — o Gud!

Walther.

I ængſtes Frue?

Bertha.

Gamle Mand! Veed Du,
Har nogentid Du i dit Liv forſøgt
At miſte, hvad der var Dig kiært ſom Livet?

Walther.

Jeg frygter, jeg har miſtet hvad der var
Mig kiærere.

Bertha.

Han er i Kampen end,
Den Ædle! Stærk og kiæk er Hugos Arm;
Men Lykken er foranderlig og troløs —

Walther.

Ja, jeg har prøvet den! Jeg ſelv har været
I Dødens Farer med en udſøgt Flok
Af Tydſklands og af Frankrigs bedſte Sønner,
Modſtaaet Storm og Uveir, Peſt og Hunger,
Og Solens Ild, og vilde Sabelhug;
Men aldrig ſkialv jeg, ſom jeg ſkiælver nu,
I dette ſtille Ly paa Rhinens Klippe.

Bertha.

Af, Alderen giør ſtrøbelig.

Walther.

Jeg kommer
Fra Jorſal — og I ſpørger ei et Ord,
Om jeg har kiendt Herr Walther — Eders Husbond?

Bertha (forſtræket).

Min Gud — er han ei død?

Walther (ſmertelig).

Jo, han er død.

Bertha.

Hiſt finder han ſin Løn!

Walther.

Er I bedrøvet?

Bertha.

Hans Salighed kan ei bedrøve mig;
Han fandt jo hvad han ſøgte: Martyrdøden.

Walther.

I farer vild! Han elſkte Jer, min Frue!
Han vilde kæmpe for ſin Tro ſom Helt,
Og vende hiem igien med Fredens Palmer,
Til Kiærlighedens Arm og til ſin Arne.

Bertha.

Den Døde har jeg offret mine Taarer;
Han trænger ikke til min Sorg.

Walther.

I ſørger
For Ridder Hugo?

Bertha
(rækker ham en Pung).

Gamle, fromme Munk!
Tag denne Skiærv af et bedrøvet Hierte,
Gak i din Celle, knæl og beed en Bøn
For Hugos Liv, det ædelſte, det bedſte!
For din Skyld vil mig Himmelen bønhøre.

Walther.

I elſker ham?

Bertha.

Til Alderdommens Nat
Kan Kiærligheden vel betroe ſin Flamme.

Walther.

I elſker ham?

Bertha.

Ja ja! Jeg elſker ham.

Walther.

Farvel, Fru Bertha!

Bertha.

Bliv og hviil Dig ud!
Jeg gaaer.

Walther
(med undertrykt Bevægelſe).

Maa jeg udbede mig en Godhed
Af Eder?

Bertha.

Hvad?

Walther.

Herr Walther var min Ven,
Han blegned i min Arm; jeg ønſkte mig

Et Mindetegn af ham, men eier intet;
Jeg ſeer, I har hans Ring paa Eders Finger,
Saa er den mig beſtrevet; i ſin Dødsſtund
Gav han mig Eders, ſom det Kiæreſte
Han eiede. — See Frue! Denne Ring
Er koſtbar; men ſom Ridder Walthers Ven
Maa jeg dog foretrække Walthers egen.
Giv mig hans Ring!

(Trækker hendes Ring af ſin Finger, med næſten udbrydende Smerte.)

See der! Der har I Eders!

Bertha (beſtandig adſpredt).

I Sandhed det er min.

Walther.

Ja, jeg er ſandhru!

Bertha (ſagte).

Er det en venlig Styrelſe fra Himlen?
Vil den mig dermed ſige: Du er fri!
Faaer jeg min Ring tilbage, for at kunne
Den atter ſkiænke til min Hiertenskiær?
Og kommer der en Dag, hvor denne Ring
Skal glimre paa min Hugos Haand?

Walther.

Betænker

I Eder Frue?

Bertha
(giver ham ſin Ring).

Der!

Walther.

Og der er Eders!

Bertha.

Du ſkiælver?

Walther (bitter).

Det er Svaghed.

Bertha.

Vil Du bede
For Bertha?

(lytter.)

Stille! Stille! Hører Du
Trompeten? Glade Toner fra det Fierne?
O Himmel! Kommer han med Seir tilbage?
Jeg maa beſtige Taarnet, for at have
Fri Udſigt. Nu, farvel min gamle Ven! —

(Hun gaaer.)

Walther

(aflaſter fortvivlet ſin Kaabe).

Opſlug mig Jord! Bedrageriſke Qvinde!
Er dette Troſtab? Svor Du ſaa din Eed
For Herrens Alter, for det gamle Billed
I Domkapellet? Er det Lønnen for
Min Kiærlighed, naar fiernt paa nøgne Strand
Jeg ſtod om Natten, ſtøttet til mit Sværd,
Og drømte mig i Franken? —
Ha, Forræder!
Du har forført — Forbandede! Du har
Med Elſkovsdrik, med en fordiævlet Trolddom
Har Du forført min Huſtru. Hun var reen
Som Morgenduggen før hun kiendte Dig.
Hvad giør jeg? Hvad har Jorden meer for mig?
Bort, bort, — med Harald! Til det kolde Nord,
Hvor Leſtelyſten døer, hvor gammel Troſtab
Har reddet ſig endnu for Laſtens Syndflod
I en afſides Kløft. —
Hvo kommer der?
Ha, — det er ham, min Skiæbnes onde Engel!

Hugo kommer; idet han ſeer Walther, farer han forfærdet tilbage.

Hvad ſeer jeg? Hvilken rædſom Skikkelſe
Staaer hiſt ved Hulens Afgrund?

Walther.

Philip Walther.

Hugo.

Hvad ſøger Du paa Jorden, Philip Walther?

Walther.

Jeg er en daarlig, en affindig Aand.
Et Skyggebilled ſøger jeg.

Hugo.

Hvad?

Walther.

Troſtab!

Hugo (ſom har fattet ſig).

Du lever, Walther?

Walther.

Nei, jeg gaaer igien.

Hugo.

Ved alle Helgne — hvordan kom Du her?

Walther.

Jeg ſneg mig ſom en Pilegrim herhid,
At ſpeide Skiæbnen.

Hugo.

Veed da Bertha vel,
At Du er her?

Walther.

Nei.

Hugo.

Og hvor er dit Følge?

Walther.

Jeg kommer ene til Dig. Alt mit Følge
Var denne hvide Stav.

Hugo.

Hvad vil Du ſpeide?

Walther.

Nu veed jeg Nok.

Hugo.

Og hvad, hvad veed Du da?

Walther (kold).

At Du er en afſkyelig Bedrager!

Hugo (opbragt).

Det lyver Du, Forræder! i din Hals.

Walther.

At Du eſt den elendigſte Forfører!

Hugo (drager ſit Sværd).

Forſvar Dig! Eller, ved min Ridderære!
Jeg dræber Dig.

Walther
(udſtrækker Staven rolig imod ham).

Med denne hvide Stav,
Som David imod Goliath, gientager
Jeg ſanddru, tryg i min Samvittighed:
Du eſt en Niding!

Hugo
(ſtøder ham raſende for Bryſtet, ſaa han ſtyrter ned i Gruben).

Far til Helved, Satan!

(Han bliver nogle Øieblikke ſtaaende i den Stilling, hvori han nedſtødte ham; derpaa drager han ſin Aande dybt.)

Han foer til Helved! — Ha, — det var en Diævel!
Tag dine Taager med!

(Han kaſter hans Kaabe ned efter ham.)

Er det en Drøm?

Hvor er jeg?

(Han holder Hænderne for ſit Anſigt, derpaa ſiger han:)

Ganſke ret! — Hvad har jeg giort? —

Faldt han?

(Han raaber ned.)

Hør, Walther! Svar mig, Philip Walther!
Ræk mig din Haand og lad mig hiælpe Dig!
Saa ſvar dog! Har Du ſaaret Dig? Jeg henter
Et Reb, og drager Dig igien af Dybet.
Du har affkyelig fornærmet mig,
Men troer Du, jeg vil derfor være Morder?

(Han ſtirrer ned.)

Der ſvarer Ingen fra det mørke Hul.
Jeg aldrig havde troet, der var ſaa dybt.
Fælt gaber dette ſkumle Helvedſvælg

Og faaer mig til at ſvimle. — Alle Helgne!
Hvo vel i Verden kan beregne Sligt?
(Forfærdet, i det han bliver Kunigunde vaer i Baggrunden.)
Hvo ſtaaer i Hulens Baggrund? — Kunigunde!
Hvis hun har ſeet —

Kunigunde kommer, venligt.

Min Ven!

Hugo (afſides).

Ja, hun er bleg!
Forfærdelſen har ryſtet hende. (Høit) Saae Du —

Kunigunde.

Jeg ſaae Dig, og jeg ilte Dig imøde.
Velkommen fra det hæderlige Slag,
Min Mand, min Husbond! Lad mig tørre Sveden
Dig af din Pande! Ak, den ſtaaer endnu
I tunge Draaber.

Hugo
(ſtøder hendes Haand bort).

Skiuler Du mit Anſigt
Med Svedebugen? — Hvorfor eſt Du bleg?

Kunigunde.

Ak, jeg har været ſyg, men Glæden giør
Mig atter karſk, min Hugo!

Hugo.

Ei! Saa ſnart?
Mig tykkes dog, at dine Øine true,
Som Maanen imod Uveir, med en Dunſtkreds.

Kunigunde (tager hans Haand).

Gud! Du har Feber!

Hugo.

Ja, jeg har lidt Feber;
Men tro ei derfor, at jeg ikke mærker
Hvad foregaaer; — og derſom Du har ſeet —

Kunigunde.

Hvad ſeet?

Hugo (drager ſit Sværd).

Sværg paa mit Sværd en evig Taushed,
Hvis ikke Du vil vorde Sværdets Brud.

Kunigunde.

Hvad ſkal jeg ſværge?

Hugo.

Ei at røbe, hvad
Du veed.

Kunigunde.

Hvad veed jeg? Ved Guds hellige Blod,
Min Husbond! Jeg forſtaaer Dig ei. Hvad veed jeg?

Hugo.

Mod har Du!

Kunigunde.

Ak, Gud hiælpe mig, jeg Arme,
For Mod, jeg har. Hvi ſtirrer Du ſaa vildt?

Hugo.

Kan ſligt et Anſigt lyve, Gud i Himlen?

Kunigunde.

Hvad ſiger Du?

Hugo.

Jeg ſiger: gult er ei
Blot Falſkheds Farve, blide Liliekinder
Og Diets blaa Viol kan og bedrage.

Kunigunde.

Troer Du, jeg lyver?

Hugo.

Ja, Forræderſke!

Kunigunde.

Tilgiv mig, Gud i Himlen! Ormen krymper
Sig, naar man træder den. Det gaaer for vidt!

(Hun gaaer.)

Hugo (ſeer efter hende).

Din Ryg er mig meer ærlig end dit Anſigt.
O gid jeg aldrig ſaae dit Aaſyn meer!
Tag Dig iagt, tag Dig iagt, min Huſtru!

Min Vægtſkaal hænger til den ene Side;
Een Draabe Blod meer eller mindre, bringer
Ei Skaalen til at ſynke dybere.

(Han gaaer.)

Et Værelſe i Værtshuſet Dunkholderbrønd.

Walthers Ruſtning hænger paa Væggen. Et Bord med Lys og et Timeglas.

Værten med en Foliant. **Harald.**

Værten.

Ja, denne Bog har ſaamænd tilhørt en Danſk, ſom ſtuderede i Cøln, og ſom paa ſine Smaareiſer ned ad Rhinen adſtillige Gange var i mit Huus. Den ſkal være ſkrevet af en Islænder, med ſaadan et ſnorrigt Navn. — Hvad var det nu han heed? — Ja rigtig! Sture Snorleſen, troer jeg, det var.

Harald.

Snorro Sturleſen.

Værten.

Ja, det er nok endnu rigtigere.

Harald.

Har den Danſke foræret Jer denne Bog?

Værten.

Ikke han; en Cartheuſer, Benedikt Krauſe, har ved en Leilighed faaet en Afſkrift deraf. Gud maa vide, hvordan den er kommen til at ligge her. Børnene bruge den ſom Skammel, til at lege med og ſidde paa. Der er Ingen, der forſtaaer ſig paa dette Skrift, uden I, Herr Ridder!

Harald.

Jeg læſer gierne en Times Tid, før jeg gaaer tilſengs. Jeg har begyndt paa Bogen, og den morer mig ſærdeles.

Værten.

Hvad handler den egentlig om?

Harald.

Det er mit Fædrelands Hiſtorie.

Værten.

Jeg vil ikke være til Uleilighed. Der ſtaaer et Timeglas paa Bordet; nu kan I ſelv ſee hvad Tiden er, for at indrette Læsningen derefter.

Harald.

Mine Svende ere dog gangne ordentlig tilſengs?

Værten.

De ſidde endnu og ſpille Tærninger. Tydſkerne drikke Viin; men de Danſke fik Øl. De raabte Hurra, og ſige: Nu ere vi igien i vort Element! Sort Brød har jeg ogſaa maattet ſkaffe tilveie.

Harald.

De ere dog ordentlige?

Værten.

Meget ordentlige. Man ſkulde aldrig troe, der var et halv-hundrede Mand.

Harald.

Beed dem lægge ſig! Det er ſilde.

Værten.

Den anden Herre kommer vel ikke hiem i Aften?

Harald.

Neppe.

Værten.

Saa ønſker jeg da en god rolig Nat.

(Han gaaer.)

Harald.

Midnatten nærmer ſig, ſaa tyk og ſort.
Han kommer ikke? Nu, det var at vente! —
Min gode Walther! Sidder Du fornøiet
Hos Hugo, hos din Bertha, ved et Bæger?
Hvad eller klavrer Du, forvirret, bleg,
Paa Klippen? Speider Du fra Granekløften,
Med bange Blik, det Lys, ſom ſig bevæger
I Fløien fra den taarnehøie Borg?
Her efterlod han Alt: Sin Ven, ſit Folk,
Sit Harniſk. —

Der hænger det paa Knagen! Ha, hvor tidt
Stod Du i dette Pandſer ved min Side,
Og ſvang dit Sværd mod Saracenens Sværd.
Nu hænger det, — tomt, — ſom en gammel Ruſtning
Paa Heltens Grav. — Ha, jeg er mod i Hu; —
Mig bæres for, jeg ſeer ham aldrig meer.
Hvi lod jeg ham forlade mig? Som David
Og Jonathan vi fulgtes hidindtil
Saa troligt ad. — Og dog — dog blev jeg her!

(Efter en kort Taushed.)

Han loved mig et Varſel! — Faſt han trykte
Min Haand til Affſked, og det tyktes mig,
Som Dødens Kulde ſtivnede mit Blod.
Nok! — Jeg vil læſe! — Jeg vil glemme Tiden,
Jeg lever i, og trylle mig tilbage.

(Han ſætter ſig ved Bordet, ſlaaer Bogen op og bladrer deri.)

Her er det: Fiirogtyvende Kapitel
Om Alf og Yngve. Ja, det vil jeg læſe.

„Kong Alfr havde en Kone, heed Bera, den fagreſte Qvinde, meget ſtiøn, myndig og lyſtig af Sindet. Yngvi Alfrekſøn var da en Høſt kommen fra Viking til Upſal, og var navnkundig. Han ſad længe oppe til Driks paa Qvelden. Alfr Konge gik ofte betids at ſove. Bera Drotning ſad ud paa Natten og talde med Yngvi. Alfr raadte hende, ei at ſidde ſaa længe; bad hende gaae før at ſove; ſagde, han vilde ikke vaage efter hende. Hun ſiger, den Kone være ſæl, ſom heller ſkulde eie Yngvi end Alf. Han harmtes da meget, thi hun ſagde det tidt. Een Qveld gik Alfr ind i Hallen, da Yngvi og Bera ſadde i Høiſædet og taldes ved. Havde Yngvi da paa ſit Knæ et ſtakket Sværd. Mænd vare heel drukne og gave ei Agt paa, at Kongen kom ind. Alfr Konge gik til Høiſædet, tog et draget Sværd frem af Kiortelen, og ſtak det giennem Yngvi, ſin Broder —

(Walthers Ruſtning falder med Gny ned af Knagen paa Gulvet.)

Harald

(ſpringer forfærdet op).

Jeſu Maria!

(Han ſtaaer længe og lytter.)

Intet rører ſig! —
Kun Ruſtningen, — Og Timeglaſſet ſtaaer,
Har pludſelig hørt op at rinde. — Walther!
Er alt dit Timeglas udrundet, Walther?
Ja, ja! Det var et Varſel. — Det er Midnat,
Nu lege Spøgelſer; Gienfærdene
Gaaer om i Kloſtrets Gange, ſtride haanligt
Hen over Borgegravens Dyb, og banke
Paa Sovekamret. Varsle vilde han, —
Hans Harniſk ſtyrter raslende til Jorden,
Juſt ſom jeg læſer om Kong Yngves Død! —
Et venligt Varſel af en venlig Aand.
Op, — op med mine Mænd til Hugos Borg!
Igiennem Natten, hurtig og forſigtig!
Hvis I har dræbt ham, —

(drager ſit Sværd)

nu ved dette Sværd,
I ſkal giengiælde det. Men lever han,
Da ſkal jeg vriſte ham af Eders Vold,
Om I var tuſind Nidinger.

(Han raaber.)

Op Kæmper!
Til Vaaben og til Hævn! Den ſorte Nat
Har ſpyet en Hemmelighed af ſit Svælg,
Som Nidingen betroede den. Op Danſke!
Med Skiold og Spyd, til Redning eller Hævn.

(Han iler ud.)

Fierde Handling.

Ruprechts Borg.

En Dør ſtaaer aaben; man ſeer en Liigkiſte i det andet Værelſe. **Ruprecht** kommer ud af et Sidekammer med **Borgkapellanen**, der har en Monſtrans i Haand. **En Bygmeſter.**

Ruprecht (mork nedſlaaer).

Hvem er I?

Bygmeſteren.

Jeg er Hans Henning Bygmeſter, ſtrenge Herre! I har havt Bud efter mig, for at aftale, hvorledes I vil have Ridder Morits's Gravſted indrettet i Sancte Cathrine Kirke.

Ruprecht.

Nu! Er I Bygmeſteren? — Det var vel. — Jeg vil have det ordentligt og net, ſaa at Intet mangler.

Bygmeſteren.

Det ſkal ſkee.

Ruprecht.

Han ſkal ligge for det lille Alter paa høire Haand, naar man kommer ind i Kirken, ved Siden af det brogede Vindue, ſom foreſtiller Cain og Abel.

Bygmeſteren.

Godt, ſtrenge Herre!

Ruprecht.

Gravſtedet ſkal I bygge af den røde Steen, hvoraf dette Field beſtaaer.

Bygmeſteren.

Meget vel!

Ruprecht.

Det betyder, at Borgen har miſtet ſin Grund. Det Røde betyder Blod.

Bygmeſteren.

Hvor det er tungt, at ſaa haabefuld en Junker ſkulde falde for Fiendehaand.

Ruprecht (med et falt Smil).

Ha! Ha! Det ſkal vi nok hævne, Meſter! — I maa ſee at faae en ſtor Meſſingplade; — ſaadan een, ſom den paa min ſalig Kones Grav. Der ſkal han ridſes af, i fuld Ruſtning, med Skiold og Landſe. Den krogede Bielke maa ikke glemmes paa Skioldet. Falken ſkal han have paa ſin Haand.

Bygmeſteren.

Det ſkal altſammen efterkommes.

Ruprecht.

Har I taget Maal af ham?

Bygmeſteren.

Endnu ei, Herr Ridder!

Ruprecht (tørrer ſine Øine).

Han var juſt ikke meget lang.

Bygmeſteren.

Det kommer ikke altid an paa Længden. Han var behiertet og ſtærk.

Ruprecht.

Gaa ind og maal ham, Meſter! Naar man er død, ſtrækker man ſig. (Lægger ſin Haand paa hans Skulder) I maa jo giøre Graven, ſaa den paſſer ham.

Bygmeſteren.

Han ſkal ligge ſaa mageligt deri, ſom om han laa i ſin Seng; det lover jeg for.

Ruprecht (ryſter hans Haand).

Tak ſkal I have, Meſter! I under ham godt.

(Bygmeſteren gaaer.)

Ruprecht (til Munken).

Og I ſkal gaae til Braubach, Broder Auguſtin! — kiøbe fiin Røgelſe og hvide Vorlys.

Auguſtin (afſides).

Saa from har jeg aldrig ſeet ham før. (Høit) Ak, ſtrenge Ridder! Det ſmerter mig, at I har miſtet Eders Søn og eneſte Arving; men det glæder mig dog igien, at I er bleven ſaa ſagtmodig. I Nøden vender man ſig til Gud.

Ruprecht.

Auguſtin! Veed I, hvad jeg har taget Sacramentet paa?

Auguſtin.

Nu, for at ſtyrke Eder.

Ruprecht.

Ja, for at ſtyrke min venſtre Haand. (Han river en Dolk ud af Barmen) Seer I, Auguſtin? (Falder ud) Jeg har vænt mig til at træffe ſikkert og dybt med venſtre Haand.

Auguſtin.

Hvad vil I?

Ruprecht.

Hugo har berøvet mig min Førlighed, — dræbt min Søn! Jeg duer til Intet meer; mit Navn dør med mig. Troer Du ikke, jeg hævner det?

Auguſtin.

Hvad har I beſluttet?

Ruprecht.

Jeg vil dræbe Hugo med min venſtre Haand!

Auguſtin.

Gud i Himlen! — I troer —

Ruprecht.

Spild ikke forgiæves Eders Tale! Det er urokkeligt. Jeg har ſvoret det! Jeg har taget Sacramentet derpaa.

Auguſtin.

Hellige Jomfru Maria! Derfor var det, at I —

Ruprecht (med vild Glæde).

Ha, ha! Jeg ſkal lære ham hvad det er, at berøve Ørnen ſine Æg og Løven ſine Unger.

Auguſtin.

Strenge Herr Ridder! For Eders evige Saligheds Skyld anraaber jeg Eder —

Ruprecht.

Ingen Snak! Der ligger han inde. Mine Dørre ere lukkede, mine Værelser lugte af Liig! — Ingen Glæde meer! Han skal stødes ned.

Auguſtin (efter en Taushed).

Og hvad vil I ſaa?

Ruprecht.

Saa vil jeg intet meer. Saa skal Mester Henning bygge mig et Gravsted af sort Marmor, lige over for Morits ved Siden af Cathrine; — og saa kan Du synge Siælemesser for min Salighed.

(De gaae.)

Huulveien ved Hugos Borg.

Zoroaſter. Kunigunde.

Zoroaſter

(med en Ønskeqvist i Haand, sort Kiortel, blottet Skalbehoved og langt hvidt Skiæg).

Lykſalig er blandt Menneſter den Mand,
Som eier ſligt et Field! Hans Taarne kneiſe
Mod Himlen; Klippens Væg beſkytter ham,
Og Biergets Indvold ſkiænker ham ſin Skat.

Kunigunde.

Det glæder mig, at I er kommen hid;
Thi fuldeligt forſtaaer I Eders Kunſt.
Min Husbond er ei ganſke vel, jeg haaber
I vil adſprede ham med Eders Lærdom,
Og give mangt et nyttigt Raad.

Zoroaſter.

Maaſkee.

(Seer ned i Gruben.)

Jeg ſeer, I har forladt den gamle Mand
I Gruben.

Kunigunde (forundret).

Kiære, hvilken gammel Mand?

Zoroaſter.

Det er en Talemaade blandt os Biergmænd;
Vi ellers ogſaa gierne kunde ſige:
Jeg ſeer, I har forladt den unge Mand.
Vi mene dermed: det forfaldne Værk.

Kunigunde.

Ja, det ſtaaer øde viſt i hundred Aar.
Man troer det er ufrugtbart.

Zoroaſter.

Mørkets Frugt
Bør hæves op for Lyſet. Her er Bloderts;
Det Tegn er godt.

(Han ſtrækker ſin Green over Hulen, ſaaledes at han holder den i begge Ender.)

Min Ønſkeqviſt ſig bøier
Med Vælde ned. Her maa I grave, Frue!
I Aftenſchichten. Seer I, her er Blodſteen.

Kunigunde (forundret).

Hvad Aftenſchichte? Blodſteen?

Zoroaſter.

Aftenſchichten
Er den, hvor ſig Arbeiderne maae vende
Mod mørke Midnat; Blodſteen tyder Qvægſølv,
Og hvor der findes Qvægſølv, kommer Sølv. —
Det gaaer Metallerne ſom Jordens Frugter,
De modnes efterhaanden. Jern og Kobber
Er kun umodent Guld, ſom Tin og Bly
Umodent Sølv. Den flygtige Merkur
Kan vorde begge; det beroer alene
Paa Tidens Leilighed, om da maaſkee
Den varme Sol, hvad heller Luna herſker. —
Her maae I grave!

Kunigunde.

Jeg vil tale med
Min Husbond. Troer I virkelig —

Zoroaſter.

Jeg veed.

Kunigunde.

Velan! Maaſkee det kan adſprede ham.
Nu vil vi efterſee de andre Gruber.

Zoroaſter
(peger paa den øde Hule).

Glem ikke den, den er af Vigtighed.

(De gaae.)

Hugos Værelſe.

Hugo; han ſtaaer henſunken for Berthas Billed, ſom hænger paa Væggen.

Hvor Menneſket dog tidt behiælper ſig!
Det Billed var mig kiært, jeg havde før
Ei byttet det for nogen Ridderborg.
Jeg leved ingen Dag, hvor ei jeg ſtod
En Stund, og ſtirred paa det døde Lærred,
Og tænkte hende leve, glædte mig!
Hvor dog Erindringen kan være blind.
Det Bertha, dette ſtive Contrafei?
Ha, hvilken Tanke, Hugo! Hun er her!
Her virkelig, tre Værelſer fra Dig.
Dig ſtiller ingen Ringmuur, ingen Vei,
Og ingen favnedyb Umulighed
Fra Bertha! — Men hvo kommer der? Min Bertha!
Hun ſelv — i Morgendragt — forſtyrret, bleg.

Bertha kommer hurtig, og gior en ængſtelig Bevægelſe med Armen mod den Dør, hun kom ind af, ſom om hun flygtede for Nogen.

Hugo.

Hvad fattes Dig, min Elſkte?

Bertha.

Frels mig, Hugo!

Hugo.

Min Bertha, Du er ſyg!

Bertha.

Ja, ſiæleſyg!

Hugo.

Hvad er der hændet Dig?

Bertha.

Her er jeg ſikker,
Her tør han ei forfølge mig!

Hugo.

Hvo?

Bertha.

Han!
Jeg tør ei nævne ham. — Jeſu Maria!

(Hun vrider ſine Hænder.)

O, græsſeligt! Høiſt rædſomt! Hugo, Hugo!
Vi maae for evig ſkilles ad igien,
Jeg maa forlade denne fæle Borg,
Jeg maa til Franken.

Hugo.

Hvad?

Bertha.

Der ſov jeg trygt;
Her ſpøger det, her har man ingen Ro.

Hugo.

En Drøm har ſtrækket Dig?

Bertha.

Aarvaagen laa
Jeg hen ad Morgenſtunden; Morgenkulden
Inddyſſed mig ſom i en Feberdrøm,
Da —

(Hun ſeer ſig frygtſom om.)

Er der Nogen?

Hugo.

Ingen uden vi.

Bertha (hemmelighedsfuld).

Da forekom det mig, ſom hørte jeg
En rædſom Knagen i det hule Bierg;
Men ſtærkeſt fra den længſtforfaldne Grube
Mod Veſten, naar man ſtiger op til Borgen.

Hugo (forfærdet).

Hvad drømte Du?

Bertha.

Og ud af Hulen steeg
I Munkedragt med blodigt Hovedhaar,
Bleg som et Liig — og Minen sørgelig —
Jeg overlever ikke denne Dag!

(Hun skiuler sit Ansigt i sine Hænder.)

Hugo.

Hvo? Talde han da til Dig?

Bertha.

Nei, han taug,
Og trued mig kun med sin hvide Stav.

Hugo (med dæmpet Skræk).

En Drøm, et Blendværk, Bertha! Tænk Dig om,
Om ei maaskee en heel naturlig Grund —
Her er lidt qvalmt — bi, lad mig aabne Vinduet.

(Han gaaer hen og lukker Vinduet op.)

Bertha.

Tak, Hugo! Ha, den friske Luft, den letter.

(Efter et lidet Ophold.)

Eet falder der mig ind, som trøster mig!

Hugo.

Og hvad?

Bertha.

I Aftes, da jeg vented Dig,
Kom der en gammel Munk fra Palæstina,
Der havde været Walthers Ven. Han bad
Om Philips Ring — og gav mig atter min,
Som selv min Husbond havde skiænket ham.
Det lod til at den Gamle blev fortørnet,
Fordi jeg ikke følte meer mit Savn.
Du var i Fare, Hugo! Jeg forlod
Ham snart og ligegyldig. Ak — nu veed jeg —
Thi Spøgelset bar samme Munkedragt!

Hugo
(med et tungt Aandedrag).

Saaledes er det Hele let forklaret.
Fat Dig, min Elſkte!

Bertha.

Det har ryſtet mig.
Du ſkulde ſeet! Han foer af Gruben, ſprang
Ad Trappen op, og ſvæved giennem Slottet.
Hver Laas, hver Dør ſprang op for ham. Jeg laa
I Feberkuld, indhyllet i mit Lagen,
Med Diet fæſtet paa den lukte Dør; —
Da knærked op, bag Sengen ved mit Hoved,
En Blenddør i den røde Damaſtvæg —
Der ſtod han! Viſte mig med vild Triumph
Sin egen Ring; greb med ſin Dødninghaand,
Som med en iiskold Jerntang om min Finger,
Og klemte den. Da vaagned jeg med Skrig.

(Hun betragter Fingeren.)

O, hellige Guds Moder! Den er blaa.

Hugo
(gyſer, men fatter ſig og betragter hendes Haand).

Bertha! Hvad er vi Menneſker? En Puls,
For hurtig fremſkyndt eller ſtandſet, bringer
Os Hiertet til at ſtiælve. Gives der
Et ſtærkere Beviis paa Siæls og Legems
Udeelbarhed? Betragt din Finger! Aldſpredt
Har Du ſat Ringen paa din høire Haand
Paa Mellemfingren; det har trykket Dig.
Fat Dig, min Elſkte! Med lidt Roſenolie
Vil den afglide let igien.

(Han henter en lille Flaſke, beſtryger hendes Finger og tager Ringen af.)

Her er den!

Bertha.

Det lettede!

Hugo
(ſætter den paa ſin Finger).
Den ſkal ei meer forſtyrre
Din ſøde Søvn.

Bertha (forſtrækket).
Hvad giør Du?

Hugo.
Jeg trolover
Mig med min huldе Brud.

Bertha.
Forvovne Hugo!
Og veed Du ei, at denne Haand, hvorpaa
Du ſætter Ringen, ei tilhører Dig?

Hugo.
Saa lad da hende, lad Giengangerne
Borthugge den med deres Bødelsværd!
Min Siæl er fri, den ſkal man ei forfue.

Bertha.
Din Kiærlighed giør Dig ulykkelig;
O, Gud forbyde meer!

Hugo.
Kom! Du har Ret,
Hvad ſkal vi her paa denne ſtumle Borg?
Jeg gierne ſkiænker Alt til Kunigunde,
Kun ei mig ſelv og Dig. Kom, min Veninde!

Bertha.
Tal ei ſaa vildt! Den arme Kunigunde
Befinder ſig ei vel; det vilde dog
Bedrøve Dig, at volde hendes Død.

Hugo (mørk).
Jeg har befordret Manges Død igaar,
Hvis Liv for deres Huſtruer og Børn
Var af langt mere Værd end Kunigundes.

Bertha.
Det var paa Wrens Vei.

Hugo (med et bittert Smil).

Hvor er den Haand,
Udſtrakt med Fingrene paa Korsveisbiælken,
Der viſer mig den rette Livets Vei?

Bertha.

Har en korsfæſtet giennemboret Haand
Ei viſt Dig den fra Korſets Biælke, Hugo?

Hugo (kyſſer hendes Haand).

Du ſkiønne Sværmerinde! Lover Du,
Ifald hun døer, at Du vil vorde min?

Bertha.

Ak, ſyndigt er det Menneſke, ſom grunder
Sin Lykke paa ſin Næſtes Undergang.

Hugo (altid heftigere).

Lov mig, at vorde min for Herrens Alter,
Naar ingen Lænke binder Hugo meer!

Bertha.

Du ængſter mig.

Hugo (ſtøder hende fra ſig).

Vel, heller ikke det!
Saa reis herfra, forføreriſke Slange!
Som lokker uden Tilfredsſtillelſe.

Bertha (med Taarer).

Ha, Grumme! Tvivler Du i Sandhed om,
At jeg Dig elſker?

Hugo (omfavner hende).

Det var en ſød Muſik. —
Gak paa dit Kammer! Fat Dig! Lad dem kogle,
Fornærme, hidſe, ſkynde frækt til Synd,
Belure mig, forraade mig og ſpøge!
Men ved mit gode Damaſcenerſværd,
Jeg ſætter Kraft mod Kraft, og vi vil ſee,
Om Menneſket kan ſtaae ſig mod en Skygge.
Gak paa dit Kammer!

Bertha.

O, min Ven!

Hugo.

Farvel!

(Hun gaaer.)

Hugo (fatter ſig).

Hvad vil han? Giække mig? Fornærme først,
Afslaae en Kamp, og siden true, naar
Man opbragt støder ham for feige Bryst?
Saa er han kun et Spøgelse fra Helved.
Jeg stammer mig ved dette Sværmeri.

(Han seer paa Jorden.)

Hvad ligger der? Ak, hun har tabt sin Handske.

(Tager den op.)

Hvor nydeligt man seer de skiønne Former
I eftergivne Skind! Den har modtaget
Hvert yndigt Indtryk af den lille Haand.

(Han kysser den.)

O, søde Duft! Dig kiender jeg, din Ambra
Modtog mig strax i gamle Dage, naar
Jeg treen i hendes Værelse.

(Han giemmer den paa sit Bryst.)

Vær mig
En Amulet mod Farer. — Du har kastet
Din Handske til mig, Bertha! Det betyder,
At Du opfordrer mig til Kamp for Dig.
Vel, Bertha! Jeg skal kæmpe som din Ridder.

Kunigunde kommer.

Min Ven!

Hugo,
Ha, det er hende!

Kunigunde (venlig).

Kiære Hugo!
Hvorledes gaaer det?

Hugo (koldt afbrydende).

Godt.

Kunigunde.

Du var i Aftes
Ei vel, min Ven!

Hugo.

Lidt Feber!

Kunigunde.

Efter ſlig
En Strid kan Blodet vel ophidſes. Føler
Du nu Dig bedre?

Hugo.

Ja, fuldkommen vel.

Kunigunde.

Tilgiv mig, hvis min Utaalmodighed
Igaar mig bragte, for et Øieblik,
Til at forlade Dig i Vrede.

Hugo.

Hm!

Kunigunde.

Tilgiv mig, kiære Husbond!

Hugo.

Alt forladt.

Kunigunde
(i en muntrere Tone).

Du trænger til Adſpredelſe, min Ven!
Den bedſte Læge mod Tungſindighed.
Hvad ſiger Du, ifald vi bød engang
Vort Naboſkab til Giæſtebud?

Hugo.

Maaſkee —
Det var ei ilde.

Kunigunde.

Til imorgen Middag?

Hugo.

Giør ſom Du vil, mig er det ligegyldigt.

Kunigunde.

Det vil opmuntre Dig, og Bertha med.

Et Anker Viin af bedſte Slags fra Moſel
Har mig min Fætter Arnold ſendt; den vil
Vi prøve.

Hugo.

Som Du vil.

Kunigunde
(efter et lidet Ophold).

Her var en Biergmand;
Jeg gaaet har en Morgenvandring med ham;
Han foreſlog os Noget, ſom maaſkee
Iſær vil muntre Dig.

Hugo.

Og hvad?

Kunigunde.

Du ynder
Jo Biergværksvidenſkaben, dine Gruber
Er Dig af Vigtighed.

Hugo.

Nu da?

Kunigunde.

Du veed
Den ſtore Grube veſter imod Trappen,
Den øde, den forladte —

Hugo (opmærkſom).

Nu, hvad den?

Kunigunde.

Som ſtaaer forfalden viſt i hundred Aar.

Hugo.

Jeg kiender den, ſpar mig Beſkrivelſen!

Kunigunde.

Din Moder har fortalt mig, at den blev
Forladt heel pludſelig; thi der er ſkeet
Et Mord i gamle Dage.

Hugo
(træder ſtudſende tilbage).

Kunigunde!

Kunigunde
(rolig, uden at mærke noget).

Den gamle Biergmand foreſlog, at lade
Den atter underſøge; viſt han meente
Der var en ſielden Skat, hvis Koſtbarhed
Dig undre vilde.

Hugo
(med et ſkarpt Blik).

Saa? En ſielden Skat?

Kunigunde.

Ifald Du nu tillader det, min Ven!
Saa vil jeg give din Befaling ſtrax
Til Folket, at befare den i Aften,
Og underſøge det forladte Værk.
Imorgen — hvis man finder Tingen gjørlig —
Kan mellem vore Venner vi da holde
Den rige Grubes Høitid, ved et Bæger
Af Arnolds gamle Vin.

Hugo
(ſtirrer paa hende; derpaa fatter han ſig hurtig, og ſiger med tilſyneladende Roligbed):

Ifald Dig ſynes,
Saa vil vi dog opſætte det til Søndag,
Saavel med Gruben ſom med Giæſterne;
Og Vinen vil vi ſpare med til den Tid.

Kunigunde
(omfindtlig, i en bedende Tone).

Viis mig den Godhed, lad det ſkee imorgen!
Jeg har — oprigtigt talt — alt budet dem.

Hugo.

Alt budet dem?

Kunigunde.

De lovet har at komme.
Hvor kunde jeg da troe, Du var imod det?
Ifald der ſendes Afbud — kiære Husbond,
Du veed, hvor ſnart Bagtalelſen er færdig
At gribe hver en Leilighed —

Hugo.

Din Slægt!

Kunigunde.

Hvad fattes Dig igien?

Hugo

(fatter en hemmelig Beſlutning, rolig).

Vel! Lad dem komme;
Jeg ſkal beværte dem.

Kunigunde.

Din bittre Kuld
Er dræbende; men jeg vil ei fortvivle;
Skee Himlens Villie! Jeg har intet, veed jeg,
Af Vigtighed at forekaſte mig.

Hugo.

Men jeg?

Kunigunde.

Jeg vil ei gaae i Rette med Dig;
Men nægt mig ei den Trøſt at ſee min Slægt!
Nærværelſen af mine bedſte Venner
Vil ſtyrke mig. — Som Blomſterne til Solen,
Saa trænger dette Bryſt til Kiærlighed.

(Hun gaaer.)

Hugo

(efter nogen Taushed).

Er hun min Diævel? Nei, jeg troer det ei.
Eenfoldigt Phlegma, ſødligt Foleri,
Forſængelighed, klædt i Nonnedragt,
Tilſløret Nidkiærhed — alt hvad man vil —
Kun Ondſkab ei. — Nei, Diævlen bruger hende
Til Larve, for at ængſte mig, og ſtirrer
Igiennem hende paa mig, med de ſtore,
De matblaae Øine. — Men det ſiger intet!
Nødværge maa jeg ſætte mod min Fare;
Thi komme Giæſter, findes Walthers Liig,
Da ſtyrter Bertha ſig i Raſeri
Fra Klippen; — hun forbander mig i Døden,

Og Hugo ſtaaer for Verden brændemærkt,
Som lumſke Morder. — Kunigunde, nei!
Saa drag Du heller i din Evighed
Med Fred! Du længtes daglig dog derefter.
Und dem, ſom elſke Livet, Livets Fryd,
Og rov ei os, hvad Du kan ikke nyde.

(Han gaaer.)

Femte Handling.

Aften. Huulveien ved Rheinberg.

Harald med flere **Ridderſvende**, bevæbnede.

Harald.

Saavidt kom vi lykkeligt uden Modſtand. Men denne Borg har Naturen befæſtet! — Det vil falde vanſkeligt at overrumple dem. Desuden maae vi være forſigtige, hvis Walther endnu er i Fare. Jeg vil ſelv gaae op til Borgen for at ſpeide. I Andre, lægger Eder i Baghold i Kløfterne! To kan holde Vagt ved Indgangen.

Ridderſvendene.

Godt, Herr Ridder!

Harald.

Klaus og Skammel! ſtiger ſaa høit op paa Klippen, ſom I kan, for at ſee, om vi ere ſikkre. (De gaae.) I Andre fordeler Eder rundt omkring! Her i Nærheden paa venſtre Haand af Trappen har jeg ladet mig ſige, ſkal være en forfalden Grube, forladt af Menneſker. Har I Stigen med?

Svendene.

Den er her!

Harald.

Saa maa Leiligheden underſøges; maaſkee man der træffer et godt Baghold.

(Mens Svendene ſlaae Ild, tænde Lygten, hidſe Stigen ned og underſøge Hulen, træder Harald hen i Forgrunden og ſtotter ſig til ſit Sværd.)

En herlig Aften! Luften er saa blaa,
Ned blinker alt de klare Stierner smaae!
Det stille Field, som Dagens Lyst har seet,
Optaarner sig i rolig Majestæt.
Igiennem høie Hvælvings Klipperift
Nedblinker Evighedens Stiernestrift.
Den store Karlsvogn gaaer sin vante Gang,
Skiøndt den af Ælde bøiet har sin Stang.
Skiøn Freia styrter, med sin Demantgiord,
Som Lucifer fra Himlen imod Jord.

O, Walther! — Stiernen hist saa sært nedseer,
Som sagde den: Du seer ham aldrig meer!
Hvor er Du ædle, bolde Riddersmand? —
Har David mistet alt sin Jonathan?
Din Bue, som kun klang paa Herrens Vei,
Er blodbestænkt vendt hiem fra Slaget ei?
Hvad bliver der da vel igien for mig?
At savne, længes — og at hævne Dig!

(Han drager sit Sværd.)

Henrik kommer tilbage.

Gud, Herr Ridder!

Harald.

Hvad er der?

Henrik.

Vi have været i Graven, som I befalede.

Harald.

I Gruben? Nu vel?

Henrik.

Vi have fundet et Liig.

Harald.

Hvilket Liig?

Henrik.

See selv! Jeg kan ikke bringe det over mine Læber.

(Man bringer Walthers Liig tildækket paa Stigen.)

Harald

(blotter hans Anſigt og ſtirrer længe maalløs paa ham).

Ja, det er ham! Din blege Dødningmaſke
Giør ikke Dig ukiendelig for Harald.
Kom, mine Venner! Seer I dette Liig?
Det tomme faldne Harniſk havde Ret!
Her ligger han, vor Broder og vor Helt!
Men hævne ſkal jeg Dig, min elſkte Ven!
Fred med dit Støv!

(Han kyſſer ham, trykker hans Haand, betragter den, og ſiger, i det han ſpringer op:)

O, hellige Georg!
Jeg kiender dine Vink! Et ſikkert Tegn!
See — han har talt med hende. Han har givet
Den utro falſke Viv ſin Ring tilbage.

(Tager Ringen af Ligets Finger.)

Tilgiv mig dette Ran! Paa Dommedag
Skal Harald bringe Dig din Ring igien,
Og giøre Regnſkab for den. — Nu Farvel!

(Han reiſer ſig.)

Naar mandeligt jeg hævnet har din Død,
Da kommer jeg for at begrave Dig.

(Svendene gaae, paa hans Vink, med Liget ind i Krattet.)

Ruprecht træder frem af Buſken med en Flok Mænd, og raaber med tordnende Røſt:

Hvem der?

Harald (drager ſit Sværd).

Her? Hugos Fiender!

Ruprecht.

Hvad vil I?

Harald.

Hævn!

Ruprecht.

Den vil ogſaa jeg.

Harald.

Og hvo er I?

Ruprecht.

Mit Navn er Ridder Ruprecht Thurn; han ſlog
Min Søn, det vil jeg ſtraffe.

Harald.

Han har dræbt
Min Ven, det ſkal han bøde.

Ruprecht.

Herligt, herligt.
Ræk mig din Haand!

Harald.

Hvad ſtaaer mig inde for,
I taler Sandhed, Ridder?

Ruprecht.

Dette Saar,
Som han har hugget i mit høire Haandled.

Harald.

Men hvis —

Ruprecht.

Saa gaa da Du ad dine Veie,
Ifald Du ikke troer mig. Jeg gaaer min.

Harald.

Saafremt vi ſtunde til det ſamme Maal,
Maae vi jo mødes.

Ruprecht.

Stig Du op til Borgen,
Og jag Vildſvinet ud af ſit Morads!
Her ſkal vi ſtoppe ham.

Harald.

Skee hvad der vil;
Jeg er belavet paa min Sikkerhed.

Ruprecht.

Ei, eſt Du bange?

Harald.

Nei, kun lidt forſigtig.

Ruprecht (mistænkelig).

Det ſkader ei, det vil jeg ogſaa være.

(Til ſine Folk.)

Han ſeer mig ud til allehaande. Kom!
Halv troer jeg, der er Ugler alt i Moſen.

(De trække ſig tilbage.)

Harald (til ſit Følge).

Nu fælder Eders Spyd! Affted til Borgen.
Men ſagte! Veien er beſværlig lang,
Her fordres ud en taus Berſærkegang.

(De gaae.)

Kunigundes Sovekammer.

En Alkove i Baggrunden. Et Natbord. Paa Væggen oplyſes den hellige Eliſabeths Billed ſvagt af en Lampe. Maanen ſkinner fra Vinduet ind i Værelſet.

Hugo kommer langſomt, med en ſønderrevet Seddel, hvoraf han læſer:

„Min elſkte Broder Rudolf! Hvad der meer
Igaar tildrog ſig mellem mig og Hugo
I Klippehvælvingen, ſkal jeg betroe
Dit tauſe Venſkab, ei det ſorte Bogſtav."

(Tager en Giftflaſke af ſin Lomme.)

Det være nu Tilfældet eller Trædſthed,
Her er en Talisman, ſom bringer Taushed
Paa dine Læber, i dit Hierte Ro. —
Den kolde Luna ſtaaer derude bleg
Og kiger ind ad Vindvet. Tidens Dronning!
Fortryd ei paa, jeg forekommer Dig.
En Time før, en Time ſenere,
Kan intet ſkade hende; hun er din;
Thi Ormen gnaver alt i hendes Bryſt;
En kraftig Saft bevinger ſyge Længſel,
Og bringer hende bid, hvorhen hun ſtunder.

(Gyder Giften i Bægeret.)

Jeg følger efter, naar jeg først har drukket
Af Glædens Bæger. Hvorfor skulde Hugo
Slet ingen Glæde nyde? Hun var glad
Ved mig; jeg var det ingentid ved hende. —
Og Hemmeligheds-Hulen maa forsegles,
Hvor Daniel blev stødt til Løverne.

(Han gaaer.)

Hortensa kommer med et Lys, fulgt af **Kunigunde.**

Kunigunde (venlig).

Tak, min Hortensa! Jeg behøver ei
Din Hiælp. Jeg klæder selv mig af og paa.
Gak til din Frue!

Hortensa.

Lad mig hiælpe Jer!

Kunigunde.

Det vilde kun forstyrre mig. Jeg sysler
Hver Aften gierne først en Timestid.
Gak til Fru Bertha!

Hortensa.

Hun er ikke her,
Hun sværmer end derude vildt omkring
I Haugen, i den maaneklare Nat.

Kunigunde.

Hent hende dog! Hun kan forkiøle sig;
Saa varm end Dagen er, saa kold er Natten
Paa disse Klipper.

Hortensa.

Gud forlade mig,
Jeg troer hun frygter for at gaae tilsengs.

Kunigunde.

Hvi saa?

Hortensa.

Hun plages hardt af fæle Drømme.

Kunigunde.

Saa maa Du ſætte Dig ved hendes Side,
Maa bede høit, til hun er ſlumret ind.
God Nat!

Hortenſa.

I ønſker ei min Hiælp?

Kunigunde.

Min Moder!
Jeg bruger ingen. Skynd Dig til dit Herſkab!

Hortenſa.

I er dog ikke vred paa mig?

Kunigunde.

Hvi ſkulde
Jeg være vred paa Dig?

Hortenſa.

Jeg frygter for,
Min Tale har fortørnet Jer igaar.

Kunigunde (ſukker).

O gid jeg havde lyttet til dit Raad!

Hortenſa (opdager Billedet).

Hvo hænger der?

Kunigunde.

Eliſabeth, min Helgen.

Hortenſa.

I ligner Eders Helgen.

Kunigunde.

Tro det ei!
Jeg er, trods al min Stræben undertiden,
Et Verdensbarn og fuld af Lidenſkab.

Hortenſa.

I lidenſkabelig?

Kunigunde.

Hævngierrig er jeg!

(Hun leder.)

Hvor er dog den ulykkelige Sedde!?

O Gud ſkee Lov, jeg ſønderrev den atter! —
Jeg kan ei finde den. — Ifald han ſeer den,
Hvad troer han?

Hortenſa.

Hvilken Sedbel, ædle Frue?

Kunigunde (folder ſine Hænder).

Tilgiv mig, Sanct Eliſabeth! og lær
Mig Taalmod og Standhaftighed herefter.

Hortenſa.

Maa jeg vel vide, hvad der ængſter Eder?

Kunigunde.

Hortenſa! ſee — jeg mødte ham i Aftes
Ved Klippetrappen, træt og vild af Kamp.
Han ſværmed — Gud maa vide hvad han meente;
Men udentvivl har jeg igien forſtyrret
Et kiærligt Stevne mellem ham og Bertha;
Thi kort tilforn jeg ſkued hende, vild
Forfærdet ile bort. — Han drog ſit Sværd,
Aftvang mig Taushed om ſin Lidenſkab.
Jeg gik forbittret hiem; hævngierrig greb
Jeg Pennen, ſatte mig til Skriverbordet,
Og — tænk Hortenſa — jeg forklaged ham,
Min Ægtemand, min Husbond — for min Broder.

Hortenſa.

Det var ei ret. Imellem Ægtefolk
Bør Himlen mægle Fred, ei nogen Fremmed.

Kunigunde.

Tak, min Eliſabeth! Min fromme Helgen!
Ja ja, Hortenſa! Det var hendes Haand.
Jeg ſad forbittret ſkrivende, da ſteg
Hun fra ſit Billed, rørte ved min Skulder,
Og ſom jeg hæved Blikket, ſaae hun himmelſt
Paa mig med ſine ſtore blide Øine,
Drog med en ſneehvid Haand Papiret bort

Med venlig Trudſel, rev en Rift deri —
Og kaſted det i Støvet.

Hortenſa.

Det var Eders
Samvittighed, Jert eget gode Hierte.

Kunigunde.

Med Skræk maa jeg tilſtaae Dig det, Hortenſa!
Hugo er inderlig fordærvet. Jeg
Vil gaae i Kloſter — jeg vil bede for ham.
Gud vil bønhøre mig. — Endnu maaſkee
Kan Hugos Hierte reddes.

Hortenſa.

Ak, min Frue!

Kunigunde.

Gak nu til Bertha!

Hortenſa (lyſer hendes Haand.)

Himlen ſtyrke Jer!

(Hun gaaer.)

Kunigunde

(Inæler, naar hun er alene, for Helgenbilledet).

Du, ſom er ſaa venligt foreſtillet,
Du, ſom ſmiler til mig fra dit Billed,
I et himmelfarvet Klædebond;
Styrk det ſvage Hierte, hæv min Aand,
Lær mig med Taalmodighed at tage
Al den Malurt, Livet har tilbage!

(Hun reiſer ſig.)

Ja, hellige Maria, jeg er din!
Han trænger til et heftigt jordiſk Bryſt,
Som ganſke banker kun for ham; det kan
Jeg aldrig ſkiænke ham. Men jeg vil tvinge
Den ſtrøbelige Qvindes Nidkiærhed.
Jeg gaaer til Dig — og han beholder hende.
Det er det Eneſte, ſom end maaſkee
Kan frelſe hans oprørte Siæl. Ham fattes

Ei Følelſe. Min Frelſer! Du opoffred
Dig huldt for mig; og kan da ikke jeg
Udholde ſligt et bittert Øieblik?
O, den Beſlutning gjør mig let om Hiertet.
Nu vil jeg gaae tilſengs. Skee Himlens Villie!
Hvis Skibet ſønderſlaaes paa Verdens Hav,
Saa veed jeg dog en Havn, hvor jeg kan reddes.

(Hun tager Bægeret, ſom ſtaaer paa Bordet.)

Først en Drik Vand! Du kiøle Klippekilde,
Hvor ofte har Du qvæget den Beklemte!

(I det hun vil drikke, banker det paa Døren. Hun ſætter atter Bægeret paa Bordet.)

Kom ind! — Hvo vil beſøge mig ſaa ſilde?

Bertha kommer forvirret og angſtelig.

Kunigunde.

Ak, Bertha! det er Dig?

Bertha.

Tilgiv mig kiære
Veninde, derſom jeg forſtyrrer Dig.

Kunigunde.

Vil Du ei gaae tilſengs?

Bertha.

Det er ſaa lyſt!
Den fulde Maane ſtinner klart derude.
Man kunde gierne gaae den hele Nat
Imellem Blomſterne; det er ſom Dag.

Kunigunde.

Du trænger viſt til Hvile.

Bertha.

Tvertimod!
Og Natten har i dette blege Skin
En Skjønhed, ſom man ſavner reent om Dagen —
De brede Skygger og den ſtærke Duft!
Saa ſvalt, ſaa ſvalt! — Og ſaa paa Klippen hiſt
Udſigten over Dalene. Mig tyktes,

Som ſaae jeg i det klare Maaneſtin
Min Borg i Franken.

Kunigunde.

Det er plat umuligt.

Bertha.

Jeg troer det gierne, men det tyktes mig,
Som ſaae jeg den, og ſom den ſtod i Lue.

Kunigunde.

Om Natten ligne Klipperne hverandre;
Et fugtigt Blus har Du vel ſeet fra Moſen.

Bertha.

Ja udentvivl. — Hvor langt er herfra til
Jeruſalem?

Kunigunde.

Ak, der er meget langt!

Bertha.

Du maa ei lee mig ud; men ſom jeg ſtod
Og ſtirred høit fra Klippen over Sletten,
Da var det mig, ſom laa den ſtore Stad
Klart for mit Øie med ſit Oliebierg;
Og Golgatha med tre kulſorte Kors.

Kunigunde.

Hvad Du har ſeet er Braubach; hvor paa Bakken
Retfærdigheden ſtrækker med ſit Mærke.
Tre ſorte Steiler ſtaae paa Retterſtedet.

Bertha.

Ja ſeer Du: Det er juſt det Herlige!
Den mørke Nat forædler hver en Gienſtand.
Jeg havde gierne ſtaaet til imorgen,
Men Duggen faldt tilſidſt dog altfor klam,
Og Natviolen duftede mig for ſtærkt.

Kunigunde
(tager medlidende hendes Haand).

Gaa i din Seng, min ſtakkels Bertha!

Bertha.

Hvi

Beklager Du mig da?

Kunigunde.

Du eſt ſaa kold.

Bertha

(ſeer ind i Alkoven).

Din Seng er bred; der er vel Plads til To?
Jeg faaer et Indfald, — Du maa ikke lee; —
Erindrer Du, at vi ſom Piger tidt
Sov ſammen mangen Nat, naar ei vi kunde
Tilendebringe, hvad vi havde havt
At tale med hinanden?

Kunigunde.

Vil Du blive

Hos mig i Nat?

Bertha.

Ak ja, det vil jeg gjerne.

Kunigunde (kyſſer hende).

Kan Du tilgive mig, at øverilet
Jeg bød Dig hid? Jeg meente Dig det vel.

Bertha.

Det veed jeg. — Hvad er Tiden?

Kunigunde.

Det er Midnat.

Bertha (gyſer).

Kunigunde.

Du ſkiælver?

Bertha.

Ak, jeg har forkjølet mig
I Haven, Maanelyſet var for koldt.

Kunigunde.

Saa klæd Dig af og gaa tilſengs.

Bertha.

Den Seng

Er mig for bred. — Hvad er det for en Helgen,
Som hænger der?

Kunigunde.

Sancta Elisabeth!

Bertha
(laſter ſig paa Knæe).

Ora pro me, sancta Elisabeth!

Kunigunde.

Fat Dig, mit Barn! Du er ei vel.

Bertha (ſtaaer op).

Af nei!
Det trykker mig for Hiertet. Har Du ei
En kold Drik Vand i Nærheden?

Kunigunde.

Jo der!
Der ſtaaer paa Bordet Vand, ſom nys er hentet
Fra Klippekilden, det er ganſke friſkt.

Bertha (drikker).

Kunigunde.

Drik ei formeget Vand! En Draabe Viin
Var maaſkee mere tienlig.

Bertha
(ſætter Bægeret ben).

Det huſvaler.

Kunigunde.

Vil Du da blive her hos mig i Nat?

Bertha.

Kunigunde! Kiender Du den gamle Pſalme:

„Dagen viger og gaaer bort,
Natten bliver tyk og ſort?"

Kunigunde.

Vel gjør jeg det; det er en Aftenpſalme.

Bertha.

Der er et Vers deri, ſom altid har
Behaget mig ſaa meget i min Barndom:

„Fire Fiæle bli'er min Pragt,
Hvorudi jeg vorder lagt,
Med et Lagen og lidt meer,
Eier ikke ſaa en Fiær!"

Kunigunde (urolig).

Nu vil jeg kalde paa din Kammerfrue.

Bertha
(ſtirrer ud af Vinduet).

Den er ei gaaet ned endnu, den ſtraaler!
Jeg maa igjen ud i den friſke Luft,
Indſuge Lyſets Glands endnu engang,
Jeg ſlumrer tidsnok uden Luft og Lys!

Kunigunde.

Hvor vil Du hen?

Bertha.

I Haugen, ud i Haugen!
I Maanſkin mellem Malverne derude.
Der vil jeg ſtirre til Jeruſalem.

Kunigunde.

Bi, Bertha! Jeg forlader Dig ei nu,
Jeg følger med. O, den Ulykkelige!

(De vil gaae, Hugo møder dem i Døren.)

Hugo (ſtudſende).

Bertha! Hvad giør Du her?

Bertha.

Luft Hugo! Luft!

Kunigunde
(trækker i Klokkeſtrængen).

Hun er ei vel. Læg Dig paa Sengen der!
Den kolde Natteluft giør det kun værre.

(Hortenſa er imidlertid kommet ind, hun og Kunigunde lede Bertha til Alkoven.)

Hugo
(gaaer hen til Bordet og ſtirrer forfærdet i Bægeret).

Det er alt tømt til Bunden.

Kunigunde.

Hun faaer Kramper.

Hugo

(tager Bægeret og gaaer hen til Kunigunde, i en gyſelig Spænding).

Har Bertha eller Du tømt dette Bæger?

Kunigunde.

Hun!

Hugo (ſkriger).

Bertha?

Kunigunde.

Ja.

(Han kaſter Bægeret fra ſig, og ſtiuler ſit Anſigt i ſine Hænder.)

Kunigunde.

Den Ulykſalige!

Hvad aner mig?

Hortenſa (i Alkoven).

O Gud, min arme Frue!

Der ſtaaer et ræbſomt Skum for hendes Mund.

Hugo.

Hiælp! Bertha! Hiælp! Forgift! Hun er forgiftet!

(Han kaſter ſig fortvivlet ned ved Loibænken.)

Treugott kommer hurtig.

Ak, ædle Herre! Vi ere om en Hals.
En Skare Fiender trængte ſig med Liſt
I Borgen, følger mig i Hælene.
Det er forſilde! Der er ingen Udflugt!

Harald med **en Skare Bevæbnede.**

Harald

(med draget Sværd i Doren).

Hvor er han? Ridder Hugo!

Hugo

(ſpringer forbittret op og drager ogſaa ſit Sværd).

Her, Forvovne!

Harald.

Svar! Eſt Du Walthers Morder?

Hugo.

Hvo har givet

Dig Ret til ſligt et Spørgsmaal?

Harald.

Dette Sværd

Og et uſkrømtet Venſkab.

Hugo.

Denne Klinge

Skal ſvare Dig.

(De fægte, Harald falder.)

Harald.

O, Philip Walther! Nu

Adſkiller ingen Død vort Venſkab meer.

(Han dør.)

Hugo

(raaber til ham).

Vid, før Du dør, at Philip Walther ſelv
Var Aarſag i ſin Skiæbne. Havde Walther
Saa mandigt mødt mig med ſit Sværd, ſom Du,
Da var han ikke ſtyrtet ned i Hulen.

Ruprecht, ſom har trængt ſig giennem Mængden, borer Hugo Dolken i Bryſtet med venſtre Haand og raaber:

Tag der din Straf for Walther og for Morits!
Han faldt? Ha ha! Det kiølede min Hævn.

(Han kaſter Dolken fra ſig med en vild Glæde.)

Nu maae I gierne dræbe mig igien,
Hvo der har Lyſt! Men hos min Morits ſkal
I jorde mig, i Sanct Catharinas Kirke
Bag Meſſingpladen, for de brogede Ruder;
Hvis ikke bliver jeg en frygtelig
Knægt Ruppert, ſom forfærder Jer om Natten,
Og viſer Jer min blodbeſtænkte Dolk!

(Han gaaer.)

Skammel.

Han raſer! Følger ham, I tydſke Svende!
I Danſke! Tager Eders Husbonds Liig
Og bærer ham forſigtigt ned fra Borgen.

Skialm.

Hvor ſkal vi jorde ham?

Skammel.

Hos Philip Walther.

(De gaae alle, uden Kunigunde og Treugott, ſom blive hos den døende Hugo.)

Kunigunde
(efter en kort Taushed med al Inderlighed).

Min elſkte Husbond!

Hugo
(med brudt Stemme).

Kunigunde, kom!
Jeg har en hæslig Tvivl paa Hiertet, — end den!

Kunigunde.

O, vend din Siæl til den Korsfæstede!

Hugo.

Sværg ved det dunkle Blod, ſom flyder her,
Ud af mit Bryſt — ſværg! Eſt Du ikke ſkyldig?

Kunigunde.

Ak jo, min Ven! Jeg er en ſyndig Qvinde.

Hugo
(viſer hende Brevet).

Siig! Har Du ikke ſkrevet denne Seddel?

Kunigunde.

Jo jo, det har jeg.

Hugo.

Skynd Dig, før jeg døer!
Hvad var din Henſigt med den?

Kunigunde.

Ak, jeg vilde
Beklage for min Broder Rudolf mig,
Fordi Du elſkte Bertha og fordi

Du ſaared mig ſaa dybt med heftig Vrede.
Du ſeer den overſtrøget, ſønderrevet;
Jeg ſværger høit Dig ved Guds hellige Blod:
Mit Forſæt var fortrudt, ſom det var fattet.

Hugo.

Faer hen i Luften, luftige Beviis!
Du brænder ſom et Verelbrev paa Helved
Mig i min Haand.

(Han kaſter Sedlen fra ſig.)

En ſtørre Synd, min Huſtru!
En ſtørre Synd, hvis jeg ſkal døe med Ro.

Kunigunde.

Min Synd var ſvar, jeg har et Øieblik
Forglemt min Pligt, nu Gud har ſtraffet mig.

Hugo.

Mit Hoved ſvimler.

Kunigunde.

Læg det i mit Skiød!

Hugo

(lægger ſit Hoved i hendes Skiød).

Beed for mig, Kunigunde, til din Gud!

Kunigunde.

Ja, jeg ſkal bede for min Hugo, naar
Jeg beder for mig ſelv.

Hugo.

Tak, gode Siæl! —
Ja, ja! Der er en Evighed!

Kunigunde.

Tilvisſe!

Hugo.

En ſtraffende Retfærdighed.

Kunigunde.

En bundløs
Barmhiertighed. Vend Dig til Naadens Throne!

Hugo
(ængſtet i Dødskampen).
Saa lad de blege Skygger først gaae bort,
Derhenne.

Kunigunde.
Hvor?

Hugo.
See, hvor de vinke mig!
Ja ja, giv Tid min Bertha, — Philip Walther —
Et Øieblik! Jeg følger Jer — i Hulen.

Kunigunde.
O, Jeſus!

Hugo
(reiſer ſig overende med bruſtne Øine og ſiger hemmelighedsfuld):
Naar det rasler her i Borgen
Ved Midnat, og Du ſeer tre blege Skygger
Gaae giennem Salen hen: den Ene blodig
I Tindingen, den Anden blaa af Gift,
Den Tredie med en ruſten Dolk i Bryſtet; —
(Med brudt Stemme.)
Ængſt — ængſt Dig ei, om end de træde lige
Hen for din Seng! Fold dine fromme Hænder,
Og beed til Gud for deres Salighed;
Maaſkee han hører Dig.
(Han ſynker tilbage med et Krampetræk og dør.)

Kunigunde
(ſtirrer længe dybt bedrøvet paa ham).
Beed Du for mig!
Du, ſom nu ſtraffet med den bittre Død
For Synd paa Jorden, hisſet hos din Skaber
Vil finde faderlig Barmhiertighed! —
Jeg var den ſværmende Søvngiængerſke,
Som gik med ſtive Blik paa Afgrundsranden,
Imens jeg læſte mine Paternoſtre,
Og lagde Lunten under Taget til
Den Ildebrand, ſom Borgen har fortært.

Ja! Mordbrand har i Affind jeg begaaet!
I taaget Fromhed agted jeg kun ſlet
Fornuftens Stemme, Venſkabs Varſelsraad.
Thi røgfuld er vel Jordens Elſkovsflamme
Mod Himlens klare Stiernelys; men ſtærk
Opliver den Guds blomſtrende Natur; —
Og Hvo ſom lege vil med Elementet —
Nedſtyrter ſvimmel ſig i Krateret.

(Knæler.)

Tilgiv mig, Gud! min Blindhed og min Brøde!

Den lille Hyrdedreng.

Tragødie i een Handling.

(1818.)

Perſonerne.

Werner, Foged.
Karoline, hans Huſtru.
Frits, deres Søn.
Babli, Hyrdinde.
Reinald, Vandrer.
Auguſtin, Præſt.
Werners gamle Fader.
Hyrder og Hyrdinder.

Klippedal i Schweitz,

med en Fodſti og en Bænk.

Reinald, en ung Mand i Frakke og med Kaſket. Han har en Blikkaſſe hængende ved Siden, paa hans Stok er en Jernhammer.

Hvad maner mig dog hid til denne Dal?
Jeg, der ſaalænge, flygtig ſom en Fugl,
Kun ſøgte Trøſten i Forandringer.
Og nu — nu fra den Stund, da Hændelſen
Forvilded mig i disſe Klippekløfter,
Jeg ſpringer, ſom en Steenged, daglig over
Den dybe Revne, ſøger ſieldne Værter,
Kryſtal og Ærts — og lyver for mig ſelv. —
Thi mens jeg propper Kaſſen fuld af Ting,
Af Iver for Naturens Videnſkab,
Udgrunder ſig Naturen ſelv i mig,
Og kræver atter taus ſin gamle Ret.
Kan jeg vel nægte: hvad der drager mig
Til disſe Steder, er ei Værter, Planter,
Ei Malm i Stene, ſelſomme Kryſtal; —
Men et Par Øine, klare ſom Kryſtaller,
En yndig Stemme med en Klang ſom Sølv,
En Vært, ſaa rank og ſvei ſom ingen Vaand,
Et Roſenpar, en Liliebægertrindhed,
Et Haar, ſom gyldne Neeg; og ſaa en Siæl,
Hvor Uerfarenhed med Klogſkab leger,
Og Spøg og Ungdom med et følſomt Hierte. —
Maria! Har jeg nu forglemt dit Minde?

Min Rudolf, ſørges meer ei over Dig?
Og Du min Videnſkab, ſom var mig Alt! —
Bort Reinald! Pilen ſidder ei ſaa dybt,
End kan den uden Fare drages ud.
Ved Gud, der kommer hun igien, med Tenen,
Saa friſk ſom Knuppen, der ſprang ud i Nat.
Hun taler med den lille vakkre Dreng.
Vil Venus ſpinde mig i ſine Garn,
Og kommer hun ledſaget af Cupido?

(Han gaaer tilſide.)

Babli kommer med **Frits.**

Babli.

Der gaaer han alt igien, den Fremmede.
Han ſøger Planter, Steen og Sommerfugle.

Frits.

Det er dog ſelſomt! Hvad vil han med dem?

Babli.

Han ſiger, at vort Field er rigt paa ſligt.

Frits.

Ja Stene, Mos og Svampe har vi nok af.
Men vil han ſpiſe Svamp?

Babli.

Han giemmer den.

Frits.

At lege med? Han er jo intet Barn.
Og Børn tør heller ei; thi Moder ſiger
At jeg faaer Ædder ind i Fingrene,
Naar jeg formeget roder om i Gruſet.

Babli.

Han roder ei, han ſtikker med ſin Kniv,
Han hugger med ſin Hammer.

Frits.

Og der fanger
Han Sommerfuglen med ſin Flueklap.

Det vil jeg ogſaa giøre! Seer Du, Babli!
Han ſtikker den med Naal paa ſin Kaſket.

Babli.

Nei, lad det være, Fritsli, det er Synd.

Frits.

Ifald det er en Synd, hvi ſynder han da?
Maa man ei ſynde, før man bliver ſtor?

Babli.

Det er en anden Sag; han er en Lærd,
Han giør det for at kiende, ſiger han,
Guds Viisdom i det Smaa ſom i det Store.

Frits.

Hvor tør han dræbe da hvad Gud har ſkabt?

Babli.

Maae ei vi ſlagte vore Faar og Geder?

Frits.

Og ſpiſe dem — jo, ellers døe vi ſelv.
Men han vil dog ei ſpiſe Sommerfuglen?

Babli.

Spørg Du enandengang ham ſelv derom!
Men ſpild ei Tiden; gaa til Bedſtefader,
Og kom igien til Middag! Moder længes.

Frits.

Det ſkal jeg nok. Farvel! Hils Fa'er og Mo'er.
Jeg bringer Blomſter med af Farfars Hauge.
Dem kan man plukke dog, det giør ei ondt,
De bløde ei og døe, de viſne kun.

Babli.

Gaa nu, og leeg! Men vær forſigtig, Fritsli!
Og kom ei Afgrundskanten altfor nær.

Frits.

Hvor tidt er jeg alt gaaet den forbi!

Babli.

Du er en vakker Gut, Du klavrer ſmidig.

Frits.

Som Steenbuk! Var jeg ellers Hyrdedreng?

Vi har ei Landeveie her ſom Bønder,
Saa maa man ſee ſig for; det lærer man.
Om det er Æſlet, ſaa forſtaaer det alt
At gaae forſigtig ned ad Klippeſtien;
Og Æſlet har dog ei Forſtand ſom Heſten.

Babli (kyſſer ham).

Farvel, min lille flinke Pog! Du vorder
En Karl engang.

Frits.

O, Babli! Seer Du Solen
Hvor ſmuk den ſtiger? — Men den ſkiuler ſig.

Babli.

Den dækkes kun et Øieblik af Klippen,
Den kommer ſnart igien.

Frits.

Saa gaaer jeg nu,
Og ſynger høit min Morgenſang paa Veien.
Gud hører mig, thi Gud er overalt
Hvor Solen ſtinner.

Babli.

Selv i Mørket, Fritsli!

Frits.

Der er han ogſaa; ſtinner ſom en Maane,
Som Stiernerne.

Babli.

Farvel!

Frits.

Jeg kommer ſnart.

(Babli ſætter ſig paa Bænken og ſpinder.)

Reinald møder **Frits**, ſom vil gaae.

Reinald.

Du lille Dreng! O, bi et Øieblik,
Og lad mig ſee Dig i dit muntre Anſigt.

Frits.

God Morgen! Hvorfor er da Du bedrøvet?

Reinald
(efterat have ſtirret paa ham og kyſet ham).

Du minder mig om hvad der eengang var
Mig ſaare dyrebart.

Frits.

Og hvad?

Reinald.

Jeg har
Havt ſelv en lille Søn, — han lignte Dig.

Frits.

Hvor er han nu?

Reinald.

Hos Gud.

Frits.

Der finder Du
Ham viſt igien. Er han ſaa tidlig død?

Reinald.

Tag denne Skuepenge! Giem den til
Erindring om den Vandringsmand, Du traf
Paa disſe Klipper!

Frits.

Tak! O, hvilken deilig
Medaille! Siig, hvad foreſtiller den?

Reinald.

Den foreſtiller Abraham og Iſaak.
Du veed vel — offre ſkulde Fad'ren ham.

Frits.

Jeg kiender nok Hiſtorien. Og hiſt
Staaer Vædderen i Buſken; og der ſvæver
Høit Englen i en Sky, og raaber: Holdt!
Og ſiger ham, at det kun var en Prøve.

Reinald.

Du kiære Dreng, farvel!

Frits.

Vi ſees igien.

Reinald.

Ja, — hos min Rudolf.

Frits.

Gak ei bort endnu!
Jeg viſer Bedſtefa'er og Fa'er og Mo'er
Medaillen; de ſkal takke Dig derfor.

Reinald.

Farvel!

Frits
(i det han gaaer, betragtende Solvmynten).

Den ſtakkels Iſaak, hvor han ſidder
Faſtbundet til ſit Alter! Kniven blinker —
Den er alt draget — men Gud redder ham!
(Gaaer.)

Reinald
(ſtirrer efter ham).

Skal dette Barn opfriſke mig mit Savn,
Juſt i det Øieblik, den hulde Mø
Bortfierner min Erindring og min Længſel?

Babli (ved ſit Arbeid).

Den ſtakkels Mand, han lader ikke til
At være lykkelig.

Reinald
(nærmer ſig hende).

God Morgen, Jomfru!
Saa flittig alt ved Tenen? Dobbelt flittig!
Opmærkſomheden deelt: paa Traaden ſnart,
Og ſnart paa Klippegederne, ſom græſſe.

Babli.

End I da, ſom ſaa tidligt alt igien
Har travlt i vor afſides Fieldekløft?

Reinald.

Du finder mit Beſøg for hyppigt?

Babli.

Ei
Bevares vel! Men det er uſædvanligt

Og ſieldent, at en Fremmed ſig forvilder
Paa Bøigdens utilgiængelige Field.

Reinald.

Vel ſandt, jeg har forvildet mig herop,
Og blev den første Gang ſaa overraſket,
Som Albert Julius, da paa ſin Flugt
Han fandt den underſtionne Klippeborg.

Babli.

Det var en anden Sag, Albertus kom
Paa Sandet først, da Skibet var forliist.

Reinald.

Saa har Du ogſaa læſt hans Eventyr?

Babli.

Hvad kan vi giøre bedre vel, end høre
Hiſtorier den lange Vinterqvæld?
Imens vi ſpinde, læſer Fader for.

Reinald.

Du har en kiærlig Fader udentvivl?

Babli.

Min Fader og min Moder er hos Gud,
Han tog dem til ſig, medens jeg var lille;
Jeg mindes ikke deres Aaſyn meer,
Jeg kiender kun den tidtbeſøgte Grav,
Og planter Blomſter paa den Vaar og Høſt.

Reinald.

Hvor er Du nu?

Babli.

Som fattig Slægtning hos
En Mand, der elſker mig ſom anden Fader.

Reinald.

O, kiære Barn, kan nogen Fremmed det?

Babli.

Jeg intet Bedre kiender, og jeg takker
Guds Godhed.

Reinald
(med mørk Grublen).

Ja, saa er det! Ja, saa gaaer det!
Jeg veed det nok. — Og hvor jeg vendte mig,
Der traf jeg Spor kun af Forstyrrelsen.
Ha, naar man seer en saadan Hytte — trygt
Indsluttet af sin Skov — en Patriark —
En Moder, i den friske Børneflok! —
Og dog fortykker Morgenrødens Purpur
Sig ikke mere let til graalig Taage.
Min skionne Pige, jeg var faderløs
Og moderløs som Du.

Babli.

Og fandt, som jeg,
En Trøst hos Venner?

Reinald.

Nei; — men i Naturen.
Alt tidligt kastet voldsomt over Bord,
Jeg lærte tidligt bruge mine Kræfter,
Og snart blev Kampen mig min bedste Trøst.
Nei, tænkte jeg, hvis Du vil Arne bygge,
Hvis Hiørnesteen og Grundvold ei skal rokkes,
Da vælg den arefaste hele Jord.
Der er Du sikker, ei et Støvgran falder
Til Spild fra den i Rummets Ocean.
Elsk Jorden! Ei dens Vaar, thi den forsvinder;
Ei Somren, ei dens Høst, selv ei dens Vinter;
Knap skuer Du et Syn, før det forgaaer.
Sku Alt! — Da blev mig atter Livet kiært,
Da vorte Hiertet større. Chimborasso
Blev nu mit Fædreland; det hede Goa;
Selv Oronoko med sin Krokodil
Var mig saa vel bekiendt som Schweitzerkilden;
Den kobberrøde Vildmand med sit Fiærskiørt,
Saa vant et Syn, som Londons blonde Miß.
Jeg gik i Vinterpels med Zemblas Biørn,

Og ſneg halv nøgen mig med Negeren
Paa Tigerjagt. Jeg underſøgte Luften
Med Barometeret paa Fieldets Aas,
Og gled med guſtne Stiger ned ad Snoren
I Malmets Kielder. Intet Kryb i Bullen
Kan underſøge Bark og Mos og Blad
Omhyggeligt ſom jeg. Jeg ſpidded Fluen
Med tynde Naal; udſtopped Kongeørnen,
Og ſpiled ud dens frygtelige Vinger. —
Saaledes kom jeg paa min flygtige Vandring
Til dette Field.

Babli.

Ak Gud, hvor høiſt forſtielligt
Er da vort Liv: I ſvæver ſom en Trækfugl
Fra Land til Land; vor liden Hyrdeſlægt
Har fæſtet Rod til Klippen, ſom Korallen,
I mange Slægter. Fiernede fra Verden,
Vi kiende kun os ſelv, vor friſke Luft,
Vort kiære Bierg og vore muntre Geder.
Og, ſom Naturen aarlig hyller Jorden
I ſamme Dragt — ſaa vore Slægter her
Sig klæde fra utænkelige Tider
I Barndoms Grønt, i Ungdoms Rødt, i Brunt
Og Sort, ſom Alderdommen. Moden ſvinger
Ei her de lette Sommerfuglevinger.

Reinald.

Det har forundret mig at finde denne
Smuktbygte lille By midt i den vilde,
Den menneſkeforladte Steennatur.

Babli.

Dog ere vi ret lykkelige her.

Reinald (mørk).

Stol ei paa Lykken! Den bedrager Dig.

Babli.

O Tordenveiret ſvæver tidt forbi.
Jeg elſked Fa'er og Mo'er ſaa høit ſom I,

Men ſkulde jeg nu græde, kun forſage —
Nei, gode Herre! Saa fortiente jeg
Kun ſlet det ſkiønne Liv, de ſkiænkte mig.

Reinald (ſom før).

Af mange Saar maa Hiertet bløde, før
Det taber Modet; og Forældres Død,
Saa tung den er, er ene dog ei nok til
At drive Haabet i Landflygtighed.

Babli.

Har I da lidt af mange flere Sorger?

Reinald.

Siig, — har Du Søbſkende?

Babli.

Desværre, nei;
Den Lykke nød jeg aldrig.

Reinald.

Tak Du Gud!
Saa græmmed det Dig ei at miſte dem.

Babli.

Er alle Søbſkende da døde fra Jer?

Reinald.

Jeg havde kun en Søſter.

Babli.

Er hun død?

Reinald.

Ak værre, hvis hun lever, værr' end død.

Babli (ſagte).

Den arme Mand!

Reinald.

Du kiender dog det Udſkud
Blandt Menneſker — Zigeuner kaldes de —

Babli.

Som gaaer omkring og ſtiæle hvad de finde!

Reinald.

Selv undertiden Børn, — ſmaa, ſmukke Piger
Og Drenge.

Babli.

Gud!

Reinald.

En Nat — men jeg vil ei
Bedrøve Dig med mine gamle Sorger. —
Ja — man bør fatte ſig! — Min Barndom ſvandt,
Min Ungdom kom og Kiærlighed med den.
Jeg elſked og var lykkelig. Min Huſtru
Maria lignede ſin hellige Navne,
Med Dyd og Skiønhed; men den lumſke Vaar
Saae kleg misundelig paa hendes Fortrin;
Thi hvor Maria ſtod, der glemtes den.
Hevngierrig ſendte den ſin Alf, — en Feber
Bortvriſtede Maria fra min Favn,
Og ſtrakte hende kold paa Dødens Baare.
(Efter et Øieblik, hvori Babli har vliſt ham ſin Deeltagelſe.)
Maria havde ſkiænket mig en Søn,
En Dreng ſaa deilig ſom en Rafaels Engel,
Og friſk og munter ſom en Fugl i Buſken;
Men Alfen røved ogſaa denne Fryd — —
I Nattekulden visnede min Blomſt.
(Babli tier bedrøvet).

Reinald.

Kan Du fortænke nu det knuſte Hierte,
Hvis det kun elſked Orme, Mos og Stene?

Babli.

Det Hierte maatte være ſelv en Steen,
Som ikke deeltog i en ſaadan Nød,
Og blødte med, hvis Saaret end var friſkt.
Hvor lang Tid ſiden er det nu?

Reinald.

Ser Aar.

Babli.

Saa er det ikke længer Saar, men Arr!
Saa trænger Hiertet ei til Trøſt, men til
Huſvalelſe. Tro mig, min gode Herre!

Ei hver en Hytte træffer Skiæbnens Lyn,
Det ſlaaer ei ned i hvert et lille Tag.
Hvis I vil kiende huuslig Fryd, ſaa kom!
Beſøg min Pleiefader og hans Viv!
Der ſkal I ſee hvor landlig Glæde boer,
Og deres Munterhed vil muntre Jer.

Reinald.

Hvem er din Husbond?

Babli.

Byens Foged, Werner,
En Mand, der elſkes af det hele Sogn
Som Fader, ſkiøndt han kun er ung endnu;
Hans Viv, en Danneviv; den ſmukke Dreng,
I ſaae, hans Barn.

Reinald.

Og ſiig — hvad hedder Du?

Babli.

Jeg hedder Babli.

Reinald.

Og Du byder mig
Til Hvilen i din Hytte?

Babli.

Jeg har ingen,
Det er min Pleiefader Werners.

Reinald.

Snart
Har Du dog een. Du er vel ſagtens Brud?

Babli
(ſlaaer undſeelig Øinene ned).

Nei, gode Herre!

Reinald.

Hvad? Ei Fæſtemø?

Babli.

Nei, Herre!

Reinald (efter et lidet Ophold).

Jeg har paa min Vandring tidt
Beſøgt den Lykkelige — deelt den Fryd,
Som Øieblikket undte ham; — men ofteſt
Dog fandt jeg Sorg. Siig — er Du overtroiſk?

Babli.

Jeg troer, at Gud er god, hvi ſkulde jeg
Da frygte?

Reinald.

See — jeg vil tilſtaae Dig det —
Jeg har den Frygt, jeg bringer Sorgen med.
Mig tykkes, at en Skiæbne følger mig;
Thi der er hændet Vanheld, hvor jeg kom;
Tidt ſtued jeg et Uveir bryde løs,
Imens jeg dvælte ved en fremmed Tærſkel.
Er Du ei bange? — Frygter Du ei Smitten?

Babli (betænker ſig et Øieblik).

Siig mig oprigtig een Ting!

Reinald.

Gierne. Tal!

Babli.

Er I en god og en uſkyldig Mand?

Reinald.

Ved Gud, jeg er bevidſt mig ingen Brøde;
Jeg flygter ei ſom Kain for mig ſelv,
Jeg lider kun og bløder ſom en Abel.

Babli (rækker ham raſk Haanden).

Saa følg mig kun til Hytten, gode Herre!
Jeg frygter ei, vi ſkal nok trøſte Jer.
I trænger til det, I er ſorrigfuld,
Og har, uagtet al Bevægelſe,
Uagtet al Forſtand og Videnſkab,
Tykt Blod og megen Fordom. Her paa Jorden
Er mere Sorg end Fryd, det er vel ſandt;
Og da I tumler meget om i Verden,
Er det naturligt, at I tiere træffer

Bedrøvelſer end Lyſtighed. Men kom!
Bliv her en Maaneds Tid, brug Eders Kræfter!
Hiælp Werner med at bygge Laden op,
At tømre Biælker i den nære Skov.
Drik af vor Melk, bids Eder ei med Viin,
Indaand vor ſunde Luft og ſpiis vort Brød,
Qvæg Jer i lykkelige Hyrders Sol;
Og I ſkal ſee, at Lyſtigheden kommer,
Før ſelv I veed det. Dræb ei længer Fluer,
Udſtop ei Orne! — Lad det være nyttigt
Og godt, det er dog altid Drab og Død.
Lev med de Levende! — I ſtirrer paa mig?
(Undſeelig).
Tilgiv en ſtakkels Pige, hvis maaſkee
Hun krænker Jer med ſin Oprigtighed.

Reinald.

O, Sokrates! Erkiend her din Diſcipel,
Der lærte Viisdom af den ſamme Bog,
Som Du: Naturen, Livet og ſit Hierte.
Og Du, ſom gik i Kornet med en Flok
Udvalgte Haandværksfolk og Fiſkere,
Mens Phariſæer ſtred mod Saducæer
Derinde mellem Murene —
(rækker hende Haand)
Kom Babli!
Jeg følger Dig, Du eſt min gode Engel.

Babli.

Hver har en Engel i ſit eget Hierte.

Reinald.

Jeg følger Dig.

Babli.

Det vil I ei fortryde.
(De gaae.)

Schweitzerbondeſtue.

Werner. En Hyrde.

Hyrden.

Saa mener I, vor Fa'er! at vi kan hugge
De Lægter, ſom vi bruge til vort Rækværk,
I Underſkoven?

Werner.

Tynde Fyrreſtammer,
Det er det bedſte; thi med Enbærſtave
Har det ei nogen Art, det holder ei.
Har I kun drevet Pælene dybt ned?

Hyrden.

De ſtaae til Dommedag.

Werner.

Jeg troer det ſelv;
Thi jeg har mærket, alt det Ved ſom ſættes
I Jorden der, ſig holder ſtedſe friſkt.
Vogt Eder kun for Vanheld, kiære Børn!

Hyrden.

Herr Foged! alt det Vanheld, der er mødt,
Var, at Klaus Ruodi tabte ned i Svælget
Sin nye Hat; og han maa takke Gud,
At han ei ſelv faldt med. Han ſvinglede
Paa Kanten ſtiødesløs. I kiender ham!
Og veed I hvad han nu giør?

Werner.

Nei!

Hyrden.

Han lader
Sig heiſe ned ved Snorene, ſom brugtes,
I Svælget, for at faae ſin Hat igien.

Werner.

Jeg lider ikke ſlig Forvovenhed.
Smukt er det, at en Biergets Søn er kiæk;
Vi bør ei frygte Faren, vi ſom bygge

Vor aldrig ſikkre Bolig ved Lavinen;
Men taabelig er al Dumdriſtighed.
Hvis Touget braſt!

Hyrden.

Han vilde gierne vide
Lidt meer Beſked om Kløfterne dernede.

Werner.

Ifald han ſtyrter, ligger Ruodi paa
Sin egen Gierning. Men det giør mig ondt!
Det er en diærv, det er en vakker Knøs.

Hyrden.

Herr Foged, ſlaa I kun Jert Sind til Ro!
Den Strik har ingen Nød, han ſlipper fri;
Thi Fanden frier nok ſine. Gud forlade
Min Synd, jeg ſkiemter. — Hvad jeg vilde ſige:
Jeg troer, der var et høirødt Baand om Hatten,
Som Kätli har forært og bundet om;
Det var nok egentlig det Baand ſom trak.

Werner.

Det er en anden Sag! Hvis det er Elſkov,
Og ikke kold Forfænglighed, ſom drev ham,
Saa maa man tie; thi det ligger eengang
I Kiærligheds Natur at ſpøge kiækt
Med Farerne. Saa lad ham glide, Uhli!
Saa hytter han ſig nok.

Hyrden.

Det tænker jeg med.
Farvel, Herr Fogd! Saa bliver det da ved —

Werner.

De unge Fyrretræer.

Hyrden.

Guds Fred, vor Fa'er!

(Gaaer).

Karoline, der er gaaet til og fra, nærmer ſig Werner, ſom tager ſin Bøſſe.

Hvad har I for i Dag?

Werner.

Vi ſætte Rækværk
Ved Afgrundskanten, kiære Karoline!
(Seer ſig om.)
Men hvor er Fritsli?

Karoline.

Du har ladet tage
De gamle Lægter bort?

Werner.

Ja, gode Kone!
De var for ſvage, bruſtne mange Steder.
Det er et hæsligt Hul; — hvis Een maaſkee
Blev overfalden der af Svimmelhed, —
Og Faren var jo let at forebygge.
Men hvor er Frits? Jeg gaaer paa Jagt, og bringer
Dig Fugle til dit Kiøkken; men jeg maa
Dog kysſe Drengen først.

Karoline
(søger at skiule sin Bekymring.)

Jeg tillod ham
At gaae til Bedſtefa'er. Han kommer hiem
Til Middag.

Werner (hurtig.)

Gik han op til Bedſtefa'er?
(langsomt)
Ja saa!

Karoline.

Du mener?

Werner (med paatagen Roligbed.)

O — det ſiger intet.

Karoline.

Du mener, han ſkal Svælget nær forbi.

Werner.

Han ta'er ſig nok iagt.

Karoline.

Ifald jeg havde
Vidſt det —

Werner.

Ei nu — Han ta'er ſig nok iagt.

Karoline.

Jeg ſkiælver.

Werner.

(lyſer hende kiærligt.)

Giæk! Forkiæl mig ikke Drengen.
Eſt Du alt bange? Nu man ſeer dog ſtrax,
Du eſt ei klippebaaren! Dalnaturen
Udſtikker altfor frygtſom giennem Dig.

Karoline.

Du giør Dig ſtærk, dog mærker jeg ret godt,
Det er Dig heller ikke med.

Werner.

Jh nu,
Beſøget kunde være opſat til
Imorgen; men hvad ſiger det ſaa meer?
Der er jo Folk deroppe, Tømmermænd;
Og Drengen ſpringer ſom den lette Steenbuk
Koldſindig over mere farlig Kløft;
Og Stien er bequem og god at træde.

Karoline.

Men han er lille, vild og uforſigtig.

Werner.

Nu — Gud er med ham! Vær Du rolig Linli!
Jeg — gaaer paa Jagt.

Karoline.

Gaaer Du at møde ham?

Werner.

Nu ja — hvis det kan trøſte Dig.

Karoline (omfavner ham.)

O, Fader!
Jeg elſker Drengen ikke meer end Du.

Babli kommer med **Reinald.**

Babli.

Guds Fred, vor Fa'er! Her bringer jeg en Giæſt!

Werner (venlig).

Ei Babli! Det var Ret! Hvor traf Du ham?

Babli.

I Klippedalen ved den lille Fos.

Karoline.

Hvor langt gik Du med Fritsli?

Babli.

Did, vor Moder!

(Mens Werner taler med den Fremmede, taler Babli sagte med Karoline, og søger at berolige hende).

Werner

(rækker ham venligt Haand).

Velkommen, Herre! Det er Sieldenhed,
At see en Fremmed her,

(Betragter ham med Høiagtelse.)

og allermindst
En Lærd, — en Doktor — en Botaniker.
Dog skeer det vel iblandt. Vær os velkommen!

Reinald.

Fortryd ei paa —

Werner (godmodig).

Ei, vil I spøge med mig?
Hvad skulde jeg fortryde?

Reinald.

Giæstfriheden
Groer overalt blandt Klipperne, det veed jeg;
Den sieldne Blomst er traadt i Dalen ned.

Werner.

Ih nu, det er naturligt, gode Herre!
Hvor meget gaaes, der trædes meget ned.
Hvad Dyd er det at være giæstfri her,
Hvor sielden eller aldrig Nogen kommer?
Det er en Fest, en Morskab, en Forandring,
Et Afbræk af Eensformighedens Vaner,
Naar Vandringsmanden nærmer sig vor Hytte.
Hvad Skuespil, hvad Bal og Lystighed

Er hiſt for Kiøbſtædsfolk, det er et Ophold
Her ſtundom af en Reiſende for Hyrden.

Reinald.

Ti, ti, Herr Foged! Bli'er I ſaadan ved,
Beviſer I mig vel endog tilſidſt:
Mig bør betales til, fordi jeg kom.

Werner.

Ei Herre! Troer I da, jeg vil fornærme?
I ſkiænker os i Samqvem Glimt af Vid,
Guldkorn af Jer Forſtand, forklarer os
Hvad I forſtaaer og bedre veed, end vi;
Fortæller Hændelſer; med venligt Sind
I tager Deel i vore jevne Glæder —
Kan man betale ſlige Ting med Penge?

(Karoline nærmer ſig Werner med et betydende Blik, hvorpaa han griber Reinalds Haand og ſiger:)

Nu ja! Saa ere da vi To bekiendte.
Med gode Venner giør man ingen Omſvøb.
Og at I ſtrax ſkal ſee, vi regne Jer
Blandt vore Venner, — ſee ſaa gaaer jeg bort
Juſt ſom I kommer, lader Eder ene
Med mine Qvindfolk; om en føie Tid
Er jeg hos Jer igien. I taber Intet
Ved Byttet, tænker jeg.

Karoline

(til Reinald med venlig Undſkyldning).

Vor lille Søn
Er gaaet til ſin Bedſtefa'er paa Klippen;
Nu frygte vi juſt ikke, — men man ſætter
Et Rækværk ved den bratte Fieldekant,
Det gamle tages bort; — og da min Mand
Juſt gaaer den Vei, ſaa har jeg bedet ham
At ſkynde ſig og hente mig den Lille.

Reinald (aſſides).

Min Gud, hvad er dog dette for en Røſt?
Det Anſigt er mig ſaare vel bekiendt,

Skiøndt jeg det aldrig saae saaledes før.
Og Barnets med —

(høit.)

I frygte for Jer Søn?
O det er uden Grund! Jeg saae ham karsk
At vandre henad Klippen.

Karoline.

Afgrundssvælget
Forbi?

Reinald.

Ja sandelig!

Karoline
(med lettet Hierte).

Gud være lovet!
I bringer os et Evangelium.

(Sagte til Werner.)

Den gode Mand! Han har et ærligt Ansigt,
Saa smukt og klogt; men dog lidt forrigfuldt.
Vi maae beværte ham saa godt vi kan.

Werner
(trykker hendes Haand).

Nu est Du glad, fordi Du veed din Dreng
I Sikkerhed, ei sandt?

Reinald
(afsides med dyb Bevægelse).

Mig bæres for —
Det er min Søster Karoline — men
Jeg tør ei troe det end, jeg vil det ei;
Thi det bedrøver mig kun meer, ifald
Jeg feiler — og jeg feiler vist. Hun var
En bleg, en lille bitte spinkel Pige;
Hvor er det muligt, — slig en fyldig, stor
Rødmosset Kone? — Ak, men hendes Ansigt —
Den Røst —

Karoline
(stirrer paa ham).

Min Gud, jeg kiender disse Træk! —

Reinald (som før).

Jeg veed et lille Vers, et gammelt Riim,
Hvad vi som Børn iſtemte med hinanden:
Jeg ſiger nogle Linier — ifald
Hun kan det Øvrige — ſaa er det hende.

Werner.

Hvad fær Forundring river Eder hen?
Siig, gode Herre! Kiender I min Huſtru?

Reinald
(griber Karolines Haand, ſeer hende ſtivt i Øinene og ſiger langſomt).

Naar den mørke Hyldebuſk
Duſter over Graven,
Og naar Vind og Slud og Ruſk
Falder tungt i Haven —

Karoline
(falder ham heftig ørt og glad ſvidende i Talen).

Ængſtes derfor ei mit Bryſt!
Skyen ſig vil fierne —

Reinald.

Haabet atter mig til Trøſt
Blinker ſom en Stierne!
(De omfavne hinanden.)

Karoline.

Reinald, min Broder!

Reinald.

Søſter Karoline!

Werner.

Din Broder! Er det muligt?

Reinald (ſtærkt bevæget).

Ja, Du er
Min Søſter! — ja, jeg kiender diſſe Træk,
Skiøndt meget — meget nu forandrede,
Liig et udvoxet Navn, ſom Barnet ſkar
I Bøgens Bark, for tyve Somre ſiden, —
Er det dog tydeligt, — jeg kiender Dig!
Jeg ſeer min Faders Anſigt.

Karoline.

Jeg min Moders.

Werner.

O hvilken Glæde! Reinald! Det er Dig?
Min Svoger, Broder!

(Omfavner ham.)

Reinald.

O, almægtige Forsyn!

Werner.

Og hvor — og ikke seet — og ikke skrevet —
Usynlig — bort — forsvundet — Hvilken Skiæbne —
Og nu, først nu erfaret, hvor hun leved?
Og nu først opsøgt —

Reinald.

Jeg har ikke søgt;
Et Lykketræf har bragt mig til din Klippe.

Karoline.

Ei vidste Du, at jeg var her, min Broder?

Reinald.

Nei, ved den Gud, som skiænker mig en himmelsk
Uventet Fryd.

Werner.

Har heller ikke hørt,
At Taterne for nitten Somre siden
Forvilded sig i disse Enemærker,
Med Byttet? At din Søster flygted, fandt
Min Faders Hytte?

Reinald.

Aldrig.

Werner.

At han skrev
Til Eders Fødested?

Reinald.

Da var jeg borte
Som Skibsdreng.

Werner
(griber hendes Haand med Ild).
At hun fandt en Fa'er i min,
Blev Hyttens Barn, min Søster og min Viv,
Og Moder til min Frits! Tre Gange skrev jeg.

Reinald.
Jeg aldrig saae min Barndoms Egn igien,
Jeg foer omkring i Verden alt som Dreng,
Til Sydhavs Kannibalen, Asiens Tiger,
Og da jeg vendte til Europa, da
Jeg sendte Bud til Hiemmet, fik jeg Svar:
„Min Pleiefa'er var død, min stakkels Søster
Ei siden fundet".

Werner.
Svaret til min Fader —

Reinald.
Maaskee han aldrig fik det; muligt Døden
Hans Hemmelighed tog i Graven med.

Karoline (henrykt).
Saa har da, uden menneskelig Hiælp,
Den gode Gud forenet os igien!

Reinald
(griber Bablis Haand).
Nu Babli, troer jeg Dig! Der gives Hytter,
Hvor Lynet ei slaaer ned, Uskyldigheden
Opstrækker Haanden imod Himlens Blaa,
Som Tordenleder. Søster, kiære Søster!
Jeg seer, jeg bringer ikke Sorgen meer.

En Pige kommer.
Herr Sognefoged! Pater Auguſtin
Staaer udenfor med tvende Mænd; de bringe
Paa Baar en Bidiekurv med lukket Laag.
Han siger, han maa tale med Dig ene.

Werner.
Beed ham at komme. Reinald! Gaa i Haugen,
Og glæd Dig med din Søster! Eders Hierter

Behøve Luft; hvormeget har I begge
Nu at betroe, at tale med hinanden.
I slig en Sag er tredie Mand tilovers,
Om selv det var en Ægtemand og Svoger.

Karoline (bekymret).

Men Frits, min Ven! skal samme Vei tilbage.

Werner
(munter og tillidsfuld.)

Ei kiære Hustru, kan Du frygte nu,
Da Gud uventet sender slig en Lykke?
Vær rolig! Frits staaer i Guds Væretægt.
Til Middag skal han spise med sin Morbro'er,
Og drikke Velkomst af det lille Bæger.
Gaaer nu, at jeg kan tage mod vor Præst.
Han være skal vor Giæst idag, den gode,
Retskafne Munk. Jeg aner hvad han vil:
Han bringer aarlig mig en Kurv med Frugt,
Som selv han plukker i sin Abildgaard.
Han boer paa Klippen som en Eremit,
Men har dog derfor ei forladt sit Sogn.
Han er vor Skriftefa'er, lidt mørk, lidt streng,
En ivrig Katholik, ei Pharisæer;
Et følsomt Hierte slaaer bag Munkekaaben.

Karoline.

Kom, elskte Broder! Følg med mig i Haugen!

Reinald.

Ak, Karoline! Mindes Du endnu
Vor Barndoms Hauge, hvor vi legte sammen?

Karoline.

Du finder den igien tildeels; thi meget
Jeg plantet har, som minder Dig om hin.

Reinald.

Ribshækken?

Karoline.

Det forstaaer sig, strækker sig
Med sine tykke Buske giennem Haugen.

Reinald.

Lysthuset?

Karoline.

Med sit lille Speil, sin Løibænk.

Reinald.

Og Bierne?

Karoline.

Ved Plankeværket trives.
Vi har alt tyve Stader.

Reinald.

Almetræet

Med Navnene?

Karoline.

Beskygger Bænken, hvor
Vi læste Feehistorier med hinanden.

Reinald.

Alt tykkes mig et Eventyr idag
Af gode Feer. — Gaaer Babli med?

Babli (smilende).

Hun passer
Sit Kiokken, som den stakkels Askepot.

Reinald.

Og venter Prindsen?

Babli (leer).

Kan det være mindre?

(De gaae undtagen Werner.)

Auguſtin træder ind med dyb Alvor, Værdighed og Følelse.

Christ styrke Dig!

(Han gior Korsets Tegn.)

Werner

(trykker hans Haand.)

Tak, Fader Auguſtin!
Hvor gaaer det? Du er mere bleg end ellers!
Du skiælver?

Auguſtin.

Det er Alderdommen, Werner!
Jeg ſtaaer paa Gravens Bred. — Det er ei Frygt
For Døden, thi den elſker jeg ſom Ven;
Det er min Siæl, ſom ſkiælver, mens den ryſter
Tungt Støv af ſine Vinger.

Werner.

Tænk dog ei
Saa tidt paa Døden! Døden kommer tidsnok,
Skiøndt Du eſt gammel, graa — hvad ſiger det?
En ſneehvid Vinterdag er ogſaa ſmuk.

Auguſtin.

O, glem Letſindigheden! Væn dit Øie
Til i det hellige Dyb at ſtirre ned,
Hvor Roden groer; paa Fladen leſler Tant.
Beflit Dig paa at finde Lys i Mørket!
Stirr ned i Muldet, til Du har opdaget
Deri den klare Port til Evigheden.
Thi Fødſlen er kun korte Drømmes Indgang,
Som leder til en Labyrint af Giøglen;
Men Graven Sandheds Dør, og Fromhed Nøglen.

Werner.

Jeg er ei ufrom.

Auguſtin.

Nei, det er Du ei,
God er Du; men Du er for ſandſelig,
Og ſætter altfor megen Priis paa Livet.

Werner.

Min Gud har giort mig lykkelig; ifald
Jeg ſkiønte ſlet derpaa, — var jeg en Chriſten?

Auguſtin.

Den Glæde, Gud forunder os at nyde,
Det er en Prøve, for at vænne Hiertet
Til tillidsfuldt at taale ſine Savn.
At ønſke ſig i Evigheden, naar
Os Smerten trykker her, er ingen Dyd;

Hvo ønſker ſig befriet ei fra Qval?
Men ſidde ſom en Job i Velmagt først,
Taalmodig uden Knurren ſee Guds Villie,
Beroves hvad der var Dig dyrebareſt;
Og ſige dog med taareqvalte Røſt:
Gud gav, Gud tog, hans Navn høilovet være!
Det, Werner! det er chriſteligt.

Werner
(griber venligt hans Haand).

Men ſiig mig
Oprigtigt: er det ret — nu taler ogſaa
Jeg lidt i dine Billeder, — beſtandig
At varſle Sorgen ſom en Nattens Ugle?
Selv ei at kunne ſee en liflig Blomſt,
Før ſtrax at ſpørge den: Hvi dufter Du?
Hvi hæver Du ſaa tillidsfuldt din Stilk?
Du ſkal dog viſne, raadne, trædes ned.
Siig, Auguſtin! Er det da chriſteligt?

Auguſtin.

Ak, hør mig og miskiend mig ei, min Ven!
Saae jeg Dig ſalig, Werner! i din Gud,
Saae jeg dit Huus paa Klippen grundet faſt,
Saae jeg Dig ſlukke Tørſten efter Held
I Livets Kilde; — ha, hvor munter, glad,
Da ſkulde jeg din Fryd ei dele med Dig;
Men naar Du glædes ved det falſke Skum
Paa Tidens Flod, hvorunder Faren lurer, —
Kan jeg da glæde mig?

Werner (afbrydende).

Ei meer om det.
Du kommer og beſøger os? — Hav Tak!
Din Viisdom og din Fromhed ſkatter jeg;
Ifald vi føle lidt forſtiellig end, —
Find Dig deri! Tidt Vinteren er kold,
Og Sommerdagen undertiden lummer.
Varm Dig imellem i min lune Sol,

Jeg vil huſvales ved din kiøle Maane,
Saa ſkiænke vi hinanden begge Noget.
I ſligt et Bytte jo beſtaaer kun Venſkab.

Auguſtin.

Nu føler Du, nu finder Du Dig i
Din Lykke, Werner! ſom en Mand; men kunde
Med ſamme Rolighed Du taale Smerten?

Werner.

Den Tid den Sorg.

Auguſtin.

Som Sæbeboblen briſter,
Saa ſvinder i ſit Intet Døgnets Lyſt.
Hvad om Alt Tiden var der?

Werner.

Fromme Fader,
Hvad bringer Du? En Kurv med ſkiønne Frugt?
Vi takke Dig!

Auguſtin.

Ja ja, med ſkiønne Frugt.
Uſkyldig nys den groede paa ſin Stængel;
Nu er den plukt alt; men det lille Liig
End ſmiler ſødt i Døden ſom en Engel.

Werner.

Det kalder jeg at ſee Naturen mørk,
Naar ſelv et Æble vorder os et Liig.

Auguſtin.

Hvad er det andet? Er det ikke brudt
Fra Moderqviſten?

Werner.

Sikkert; for at nyde
Saa ſin Beſtemmelſe.

Auguſtin.

Og kan ei Hiertet,
Naar det er bruſtent, lignes ved en Frugt,
Som plukkes, ikke for at kildre Sandſen
Med Sødt; — for ſelv at nyde himmelſk Sødhed?

Werner.

O jo! Det er ret ſmukt, ret digteriſk.

Auguſtin

(beſtandig med ſtærkere Vægt).

Og kan iſær ei Barnet i ſin Skiønhed,
Naar pludſelig det falder ſpædt fra Stammen,
Vel ſammenlignes med en himmelſk Frugt,
Som plukkes her, for hiſt i Paradis
At faae ſin Kiærne, hvor ei Ormen gnaver
Dets Indre meer?

Werner

(pludſelig angſt).

Min Gud, hvad vil Du ſige
Med dine Lignelſer? Du ængſter mig!

Auguſtin

(har givet Folkene et Vink; de have bragt Kurven ind og forføiet ſig bort igien).

Ulykkelige Fader! Hvordan ſkal
Jeg forberede Dig, hvis lette Sind
Aldeles intet aner af ſin Skiæbne?
Det kommer Dig ſom Slag fra Dommedag.
Min Trøſt er Dig et Intet; thi jeg veed
Din Fryd er her, kun her, ei hiſt din Længſel.

Werner

(ſtyrter hen, aabner Kurven og opdager ſit Barn).

O Gud! Min Frits! Død, død! Nedſtyrtet! Knuſt!

(Han kaſter ſig fortvivlet over Liget.)

Auguſtin

(betragter ham med inderlig Medlidenhed).

Ras, arme Hierte! Svulm, udtøm din Ild!
Storm! Kræv din Ret, Natur! Lyd, vilde Klage
Fra Læberne! Giv Hiertet Luft, at ei
Det ſprænges af ſin Stumhed. Flyd kun Graad,
Og udtøm dine ſalte Taarekilder!
Hyl, arme Fader! thi din Søn er død.
Men, Smerte! — naar Du ſvækket har din Kraft,
Naar Du har raſet ud, Fortvivlelſe! —
O kom da ſøde Trøſt fra Naadens Throne!

Skin ſom en Maane giennem Tordenſkyen,
Og lad ham ſee ſit Barn, ſin Frits igien,
Fra Himlen mellem Englene, ſom ſmile.

Werner.

Mit Barn, min Søn, min Frits, min Eneſte!

Reinald kommer hurtig.

Munk, er det ſandt?

Auguſtin.

Desværre!

Reinald.

Ganſke viſt?
Fra Klippen ſtyrtet ned og ſønderknuſt?

Auguſtin.

Og Liget her opdaget ved et Under:
En Yngling fandt det, ſom man hidſed ned
I Afgrundſvælget, hvor ei Menneſker
Har aandet i utænkelige Tider.

Reinald
(træder hen for Liget).

O, vakkre Frits! Du lille kiære Liig!
Jeg kiender Dig igien i disſe Træk,
Skiøndt Dødens Rædſler har forſtyrret dem. —
Nu er da Iſaak offret! — Ingen Engel
Har aabenbaret ſig i Skyen, Frits!
Og raabt ſit Holdt. Grumt blødte Du paa Stenen.
Saa er nu ogſaa denne Glæde ſpildt!
For evig! Her, hvor jeg i Havn mig troede,
Her Havblik laa paa Dybet allerlumſkeſt,
Og ſkiulte blinde Skiær. — Min ſtakkels Søſter,
Jeg vil ei ſee Dig meer. Farvel, farvel!
Een Dag forbinder og adſkiller os.

(Han gaaer.)

Werner
(ſtaaer fortvivlet op og ſtirrer paa Liget).

Nu Alt er tomt for mig, ſom da Guds Aand
Endnu ei ſvæved over Vandene.

Min Glædesjord er æltet til et Chaos!
Det ſkionne Bierg med ſine friſke Kilder,
Sin ſtolte Fos, ſit Græs og ſine Hyrder —
En uſel Skueplads ved Dagens Lys,
Naar Trylleriets falſke Lamper ſlukkes.
Alt ſtaaer der — men kun han, min Frits er borte!
Sletintet mangler — kun det Allerbedſte.

(Han knæler ved Kurven.)

O, Frits, mit Barn! Hvor ofte vil jeg nu
Paa dine Veie giøre Pilgrimsreiſer,
Og græde ſønderknuſt, ſom Vandringsmanden
Ved Jordan, naar han ſtirrer i den Flod,
Hvis flygtige Vove drak det hellige Billed.
O, Frits, mit Barn!

(Opdager hans lille Hat og Troie paa Væggen, ſpringer op, briſte i Graad og vrider ſine Hænder.)

O Gud, o Gud, o Gud!
Der hænge dine Klæder, — Søndagshatten
Og Søndagstrøien. — Nu behøver Du
Ei længer dem, — nu er Du klædt i Straaler, —
Som Engel krandſet med de hvide Lilier. —
Mig efterlod Du kun de ſmaa, de kiære
Reliquier. —

Auguſtin.

Ulykkelige Fader!
Forſynd Dig ei.

Werner.

Ti ſtille, Munk! Du kiender
Ei Faderhiertet. Veed Du i din Celle,
Med dine Duer, med dit Crucifix,
Mat i din ſørgelige Eenſomhed,
Hvad Livet er? Og kan Du ſkatte Gaven,
Som Du ei kiender? Takke Gud derfor?
Siig, veed Du hvad det er at være Fader?
Du ſtirrer paa dit drøvelige Kors,
Og tænker kun paa Død, paa Synd, paa Smerte,

Tilintetgiørelſe; med Angſtens Sved
Du beder i Getſemane, Du bløder
Paa Golgatha; for Dig er Livet kun
En taagefuld og ſørgelig Langfredag. —
Hvor der er Børn, der er en evig Juul!
Der blomſtrer ſteds Uſkyldighedens Feſt,
Der ſmiler Mod'ren med ſit Barn paa Skiødet,
Mens Stiernen funkler ſaligt over Hytten;
Der ſiunger Engelen beſtandig henrykt
For Hyrderne paa Marken ſit Hoſianna!
Thi Barnet giør ſin Fa'er til Barn igien,
Og kun ſom Børn vi atter ſee Guds Rige.

(Han ſynker ned over Liget.)

Karoline kommer langſomt ind med Fatning, fulgt og underſtøttet af nogle Qvinder.

Forholder mig det ei, at ſee mit Barn!

Auguſtin
(gaaer hende imøde).

Retſkafne Karoline!

Karoline.
Jeg har ſiunget
I Aftes Pſalmer med ham, og han læſte
Saa fromt ſin Aftenbøn. Han er hos Gud,
Det veed jeg viſt, hvi ſkulde jeg da klage?

Werner
(ſpringer op og omfavner hende).

O Moder, Moder!

Karoline.
Han er ikke knuſt,
Ei faldet ned fra Klippen, har ei ſlaaet
Sit lille Hoved blodigt imod Stenen;
Guds hellige Engle greb ham, da han faldt,
Og bragte ham høitjublende til Himlen.

(Auguſtin holder Qvinderne tilbage, ſom ville troſte hende.)

Karoline.

Og der er ſkiønt og glædeligt, — det veed jeg, —
Det troer jeg viſt.

Auguſtin.

O, ædle Karoline!
Hil Dig, Du fromme, viſe Qvinde! Hil Dig!
Dig ſtyrker Troen.

Karoline.

Ofte ſpurgte han:
Er ei den lille Engel her paa Jorden?
Jo, ſvared jeg, uſynlig. Og naar kan
Jeg ſee ham? ſpurgte han. Da trykte jeg
Den lille Spørger grædende til Hiertet
Og ſvared: Som en ſølverhaaret Gubbe
Seer Du ham førſt. — Men Englen elſkte Dig,
Min søde Frits! Han ikke vilde bie
Til Du var ſølvgraa. — Aabner mig kun Kurven,
Og lad mig ſee hans Liig!

Auguſtin.

Men har Du Kraft?

Karoline

(med et fortvivlet Smil).

Hvad Kraft behøver jeg til det, min Fader?
Ifald han levede, hvis jeg bar ham paa
Min Moderarm, og trykte ham til Hiertet,
Og klædte, heged ham, og ſkar ham Brødet,
Da kunde der behøves Kræfter; men
Til bleg at ſtirre paa det blege Liig,
Behøves ingen.

(Da hun ſeer Liget, briſter hun i Graad og vrider ſine Hænder.)

Werner

(knæler ved Baaren, rækker hende ſin Haand og ſiger):

Moder, elſkte Moder!
Fortvivl ei! Lad os række vore Hænder
Til Himlen over vores Engels Liig,
Og bede Gud om Biſtand.

Karoline

(knæler og beder, derpaa ſtaaer hun op og ſiger i huldt Sværmeri):

O, hvi ſkeer der
Ei meer Mirakler? — Det var dog ſaa ſkiønt!
Det trøſtede de ſtakkels Menneſker,
Og ſtyrked dem til Haab, til Tro og Tillid.
Vort Liv er mørkt, — høit trænge vi til Trøſt. —
Sorg nedſlaaer Sindet, Lykken hæver Modet,
Og hvad der hændes Een, kan hændes Fleer.

(Til Auguſtin.)

Erindrer Du Dig, fromme Herrens Mand!
Vi var i Kirken med vor Frits i Søndags,
Juſt da Du læſte Evangeliet
Om Enkens Søn af Nain? O hvor herligt
Fremſtilte Du Guds Godhed, og den ſtakkels
Fortvivlte Moders Fryd. Det var dog ſkiønt,
Hvis Sligt var muligt end.

Auguſtin.

Af, Karoline!
Der ſkeer ei meer Mirakler.

Karoline.

Jo der giør!
Dog ſkee de tidt! — Hver Gave fra vor Gud
Er et Mirakel. Var det ei Mirakel,
At han mig gav min Frits? Og naar et Barn
Er ſygt og blusſer tørt i Feberhede,
Naar Lægen tier, trækker taus paa Skuldren,
Mens Mod'ren græder, Fad'ren ſtirrer bleg;
Er det ei et Mirakel, naar den Evige
Dog frelſer det, og ſkiænker Fa'er og Mo'er
Der' Barn igien?

Werner.

Hiſt ſkiænkes han os atter.

Karoline.

Min Frits engang var ſyg, og alle tvivlte.
Med dunkelhede Kinder, matte Blik

Drog han ſin Aande, ralled i min Arm;
Min bittre Taare væded ham den hede,
Glødrøde Kind!

(med ſtigende Følelſe.)

Han kom ſig og blev karſk!
Gud gav mig ham tilbage. — Hvad der eengang
Er ſkeet, kan tiere ſkee.

Auguſtin.

Du ſværmer, Qvinde!
Men mildt og yndigt er dit Sværmeri;
Og, ſom en høi Ruin paa Fieldet, viſer
Dit knuſte Bryſt end Skiønhed i ſit Gruus.

Karoline.

Ak, Smerten er for ung, jeg kan endnu
Ei finde mig i min Fortvivlelſe.
Det tykkes mig, ſom var min Sorg en Drøm.
Jeg ſaae ham friſk og ſund og blomſtrende
Nys — for en Time ſiden; og nu ligger
Han kold og bleg og ſønderknuſt paa Baaren.

(Med en beſynderlig høi Tillid.)

Det tykkes mig, ſom om vor Hyttedør
Sig aabned ſagte for den huldе Frelſer,
Som om han kom, og lagde ſmilende
Sin Haand paa Ligets Isſe, vendte ſig
Til mig med Trøſt, og raabte: Græd ei, Qvinde!
Din Dreng er ikke død.

(I dette Øieblik gaaer Døren op; Frits, fulgt af Babli, Reinald, den gamle Bedſtefader og endeel Syrder og Syrdinder, iler, med en ſtor Blomſterkoſt i Haand, i ſin Moders Arme.)

Frits.

Nei Moder, Moder!
Din Dreng er ikke død. Her er din Frits!
Han lever, han er friſk, ham fattes Intet.

Auguſtin.

Ha — hvad er dette?

Karoline.

Himmelſke Forbarmer!

Werner.

Mit Barn! min Frits, min Søn! Du lever? Frits!

(Forældrene omfavne Barnet henrykte; alle Tilſtedeværende udtrykke deres Fryd og Forbauſelſe.)

Frits.

Ja, kiære Fa'er, hvi ſkulde jeg da døe?
Jeg er ſaa lille, det er altfor tidligt.
Min Bedſtefa'er er jo en rørig Mand
Paa fiirſindstyve Aar, hvi ſkulde Frits
Da ikke være det, ſom kun er ſex?
Jeg bringer Bedſtefader med; og Blomſter
Til Moder. Her er Roſer og Lavendler,
Levkøier, Gyldenlakker, Negliker.
Men Natviolerne, men Lilierne
Har jeg paa Veien kaſtet ned i Svælget
I Klippekløften, ved det nye Rækværk.
De duſte mig for ſtærkt, det gior mig ør.

Karoline.

Algode Gud!

Werner.

Der ſkeer endnu Mirakler!

Auguſtin.

Jeg er en Olding, — mange Jordens Syner
Foer mine Blik forbi, og bragte ſieldent
Min Siæl til Studſen, men her ſtudſer jeg;
Thi Barnet ligger blegt paa Dødens Baar,
Og Barnet ſmiler friſt med Blomſterne!
Sanct Peder! rør mit Øie med din Finger,
Og lær mig kiende Sandhed.

Babli.

Reinald iled
Fortvivlet bort; — jeg fulgte ham. — Gud veed —
Et Blik — et Ord, uoverlagt i Sorgen,
Fløi mig fra Læben. Da han løb til Bierget,
Da løb jeg med — men hented ham ei ind.
Men da jeg kom til Svælget, ſtod han der

Med Frits i Armen, trykte ham til Hiertet,
Og raabte: Babli, see vor lille Skytsaand!

Reinald.

Ja — Glæden her forsvandt, og Overtro
Indbildte mig, at jeg var Sorgens Bringer.
Jeg løb til Fieldet, svimled over Kanten —
Da sendte Gud sin Engel — raabte holdt!
En lille Haand trak mig ved Kiortelfligen. —
Jeg vendte mig — et Barn saa skiønt som Vaaren
Stod hos en Gubbe, frist som Høstens Aften;
To Billeder af Livets skiønne Poler:
Barndom og Alderdom. Hvad fattes Dig?
Adspurgte mig den Lille smilende.
Jeg trykte salig Vaaren til mit Bryst,
Jeg stued henrykt paa min Vintergubbe;
Og da, som Somren deilig, Babli kom
Med Taareduggen paa sin Rosenkind,
Da tvivlte jeg ei længer om min Høst.

Auguſtin.

Forunderlige Dag! Med selsom Giøglen
Afbryder Du vort Livs Eensformighed.
Hvo kiender dette Liig? Det ligger frisk!
Hvo tvivled om, at det var Werners Barn,
Hvis ikke Barnet leved, var tilstede.
Hvo misted dette Barn? Hvo savner det?

En Hyrde.

Jeg har mit Barn.

En Anden.

Jeg mit.

Flere Stemmer (udenfor Hytten).

Der savnes intet.

Reinald

(som har betragtet Liget).

Forunderlighed paa Forunderlighed!
Det er en lille Mumie; dets Legem
Er giennemtrukket af et selsomt Biergsalt.

Naturen har beſkyttet disſe Lemmer
Mod Undergang og mod Forraadnelſe.
Men denne Lighed! — Ubegribeligt.

Den gamle Bedſtefader.

Henbringer mig til Baaren! Lad mig ſee!
(betragter Liget nøie, derpaa ſiger han grædende.)
Ja ja! Min Anelſe bedrog mig ei:
Det er min ældre Broder Adolf Seppi,
Jeg kiender ham endnu!

Werner.

Din Broder, Fader?

Karoline.

Din Broder, Bedſtefa'er?

Flere.

Hvad? Drømmer Gubben?

Bedſtefaderen (til Ruodi).

Har Du ei draget dette Liig af Kløften
Ved Bundløs?

Ruodi.

Jo, vor Fa'er!

Bedſtefaderen.

Der leged jeg
Som Barn med Seppi for halvfierdſindstyve
Og ſex Aar ſiden. — Seppi faldt i Svælget, —
Vor Fader holdt det hemmeligt, — forbød
At ſige det til Nogen, — thi vor Moder
Ei maatte vide det; — det heed, at han
Var død af Sygdom, hos vor Morbro'er, — jordet
Paa Kirkegaarden.
(Folder ſine Hænder.)
Ak, Du gode Gud!
Skal jeg endnu opleve ſligt et Jertegn?
Jeg var den Yngſte, jeg, ſom ſtaaer og ſkiælver
Ved Staven, ſom en ſølverhaaret Gubbe;
Den Ældre ligger ſom et lille Barn.
See, Frits, din Farfars Bro'er; han lignte Dig!

Nu lever han igien i Dig. — Gud være
Ham naadig i ſin Himmel.

Auguſtin.

Amen! Amen!
Selſom er Herrens underlige Vei.
En kulſort Sky har løſt ſig venligt op
I Veemodsdug.

Werner.

En høiſt lykſalig Dag!
Vi fandt vort Barn igien.

Karoline.

Vi fandt en Broder!

Reinald.

Og han en Søſter og en huld Veninde,
En Rudolf i ſin Frits, — og i ſin Frits
En Skytsaand, der har reddet ham fra Døden
Her — maaſkee hisſet!

Auguſtin.

Gode, kiære Werner!
Jeg ønſker Dig til Lykke med din Juul,
Din Glædesfeſt! Gid ſilde, ſilde førſt
Den ende med en haabefuld Langfredag.
Din Nød har aabnet mig dit hele Hierte.
Før elſkte jeg Dig, Werner! ſom en god,
Retſkaffen Mand; men Du eſt ogſaa from,
From, ſkiøndt paa din Viis. Tilgiv da en Gubbe,
Hvis han har krænket Dig.

Werner
(trykker hans Haand).

Ei, fromme Fader!
Du meente mig det ærligt. Jeg har talt
Langt haardere til Dig, end Du til mig.
Saa deel vor Fryd, ſom Du har deelt vor Sorg!
Jeg har min Dreng igien, og er ſaa glad
Som een af Himlens Engle. — Kom min Frits!

Læg dine Blomſter paa din Farfarbroders
Bevarte Liig! — Saa. — Gud velſigne ham!
Han lignte Dig i Træk, Du ikke ham
I Skiæbne. — Speil Dig i hans ſølvgraa Broder!
Bliv Gubbe ſom den Yngre, Barn ei ſom
Den Ældre, Frits! Hop altid Farens Svælg
Saa let forbi, uſkyldig ſom idag;
Og ſkiænk engang vor Dal igien en Søn,
Som ligner hiin i Træk og Dig i Held!

Oehlenſchlägers Tragødier.

Tiende Bind.

Oehlenschlägers

Tragødier.

Tiende Bind.

Kiøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler Andr. Fred. Høsts Forlag.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1849.

Indhold.

Correggio.

Sokrates.

Correggio.

Tragødie i 5 Handlinger.

(1809.)

Perſonerne.

Antonio Allegri, Maler.
Maria, hans Kone.
Giovanni, deres Søn.
Mikel Angelo, } berømte Kunſtnere.
Guilio Romano, }
Ottavio, en Adelsmand af Parma.
Ricordano, en Adelsmand fra Florents.
Coeleſtina, hans Datter.
Silveſtro, Eremit.
Battiſta, Giæſtgiver.
Frands, hans Søn.
Valentino, Nicolo og flere Rovere.
Lauretta, en Bondepige.
Et Bud.
En Opvarter.

Første Handling.

En Plads i Byen Correggio; paa høire Haand et Giæſtgiverhuus, paa venſtre Haand Antonios Bolig med et aabent Skuur, hvorunder han maler. Hans Kone ſidder for ham; den lille Giovanni ſtaaer ved hendes Side med en Agnus Dei-Stav i Haand. I Baggrunden Skov.

Antonio.

Staa ſtille Dreng! Nu er jeg færdig ſtrax,
Saa kan Du atter løbe.

Giovanni.

Kiære Fader!
Og er Giovanni der i Maleriet
Snart ogſaa færdig?

Antonio.

Ja.

Giovanni.

Og Moder?

Antonio.

Med.

Giovanni.

Men, kiære Moder! Du er jo Maria,
Jeg er Giovanni, og min Fader maler
Livagtigt os, ſom vi ſeer ud; men hvor
Er da det lille deilige Barn Jeſus,
Som Du paa Skiødet har i Faders Billed?

Maria.

Han er i Himmelen.

Giovanni.

Og hvor kan Fader

Da ſee ham der?

Maria.

Han foreſtiller ſig

Ham i ſin Siæl ſaa ſmuk ſom muligt.

Giovanni.

Thi

Det var det Smukkeſte blandt alle Børn!

Maria.

Ja ganſke viſt.

Antonio.

Maria, læg din Arm

Om Drengens Skulder!

Giovanni.

Fader, bliver jeg

En Maler, lig'ſom Du, naar jeg er ſtor?

Antonio.

Nu, det vil viſe ſig; hvis Du er flittig.

Giovanni.

O, jeg vil være flittig, Fa'er.

Silveſtro kommer ud af Skoven, han nærmer ſig umærkeligt, ſtiller ſig bag Antonios Stol og betragter Billedet.

Hvor ſkiønt!

Giovanni (til Eremiten).

Fa'er ſiger, jeg ſkal ogſaa være Maler,
Naar jeg bli'er ſtørre.

Antonio

(bliver Eremiten vaer og ſtaaer op).

Ak, min ærværdige Broder!

Silveſtro.

O, lad Jer ei forſtyrre fra Jert Arbeid!
Let kunde Farven tørres.

Antonio.

Nei, for dengang
Maa dette være nok, min Fader! Drengen
Udholder heller ei at ſtaae ſaa længe.
Det unge Blod, det maa bevæge ſig.

Silveſtro.

Der er igien et herligt Billed færdigt.

Antonio.

Jeg har desuden malt endnu et andet,
Til Eders lille Hytte.

Silveſtro.

Virkelig?
Nei, har I tænkt paa mig?

Antonio.

Den lille Tavle
Staaer færdig alt. Jeg gav Jer helſt den Store;
Men jeg er nødt at ſælge den for Penge.
Vi maae jo leve!

Silveſtro.

Kiære Meſter Anton,
Jeg takker Eder! Dette ſkiønne Billed
Var alt for godt til mig; og jeg behøver
Det heller ei; mit ſtore Billed er
Naturen i min friſke Skov; der ſtuer
Min Siæl det Himmelſke. Til Borgen maae
I bringe dette Billed, eller Kirken;
Hvem Letſind og Forfængelighed fra
Naturen fiernet har, Den kan kun nærme
Naturen ſig igien ved Kunſtens Haand.

Antonio.

Troer I, vor Kunſt beſidder ſlig en Magt?

Silveſtro.

Kunſt er den ſkiønne Bro Regnbuen, ſom
Forbinder Jorden med den hvalte Himmel.

Antonio.

Det giør Religionen.

Silveſtro.

Den ſtaaer rodfaſt
Uſynlig ſom Cherub, og hæver ſtærk
Det lette Farveſpil paa ſine Vinger.

Antonio.

Ja, ja! I maae vel kalde det et Spil.
Nu ſkal jeg hente Billedet.

(Han gaaer.)

Silveſtro

(vender ſig hurtig til Maria, naar han er borte).

Maria,
Hvorledes er det med Antonios Sundhed?

Maria.

Ak, Gud! I ſeer hvor bleg han er.

Silveſtro.

Nu, det
Vil intet ſige, ængſt Dig ei, mit Barn!
Tre Maaneder er det dog ſiden alt,
At det ulykkelige Vanheld indtraf —
Blodſtyrtningen?

Maria.

Ja, fromme Fader!

Silveſtro.

Har
Du ſiden mærket noget?

Maria.

Nei.

Silveſtro.

Nu, ſeer Du?
Det lille Saar har lægt ſig af ſig ſelv.
Vær uden Frygt! Det kan ei være farligt;
Thi han er ung og karſk, af god Natur.
Han er, ſom alle Kunſtnere, lidt heftig,
Den Ild ſom varmer, brænder undertiden;
Dog griber aldrig ham hans Lidenſkab
Med ſkarpe Kløer af en uhyre Grif;

Den ruller let, et Blus, igiennem Luften,
Og ſlukkes af ſig ſelv. Kun rolig maa
Han være, mild og munter; og det er han.

Maria.

Han er for blid og mild for denne Jord.
Ak, han er, lig ſin Kunſt, et venligt Skiær,
Som Luftens mindſte Skyer kan fordunkle.
Ærværdige Fader! jeg beholder ham
Ei længe! — Nei; det aner dette Hierte.

Silveſtro.

Maria, Barn! Hvad er nu det for Griller?
Du græder?

Maria.

Jeg beholder ham ei længe.
Hans Higen ſtræber mægtig bort fra Jorden;
En graalig Dunſt er ikkun Livet ham,
Hvori det evige Lys ſig farvet bryder.

Silveſtro.

Og elſker han Dig ei?

Maria.

Han elſker mig.

Silveſtro.

Og elſker han dit Barn?

Maria.

Ja, ſom en Fader.

Silveſtro.

Og elſker han ei alt Elſkværdigt?

Maria.

Jo,
Det giør han viſt.

Silveſtro (mild).

Nu, ſaa lad af at græde,
Stol paa din Gud og haab! Med denne Higen
Fra Jorden har det endnu altid Tid.
En Kunſtner elſker Jorden; thi han ynder,
Som et elſkværdigt Barn, det Sandſelige;

Han ſtræber ofte vel, ſaa kiæk ſom Ørnen,
At ſvinge ſig fra Field og Sky til Himlen,
Men ei dog ud af denne varme Luft,
Solſtraalens Bad, den lette Sylphes Næring.
Det ligger i Naturen; Livet maa
Jo elſke Livet. Først den ſølvgraa Gubbe
Seer uden Gyſen i det øde Dyb.

Maria.

Han kommer.

Silveſtro.

Lad ham ikke ſee Dig græde.

(Maria gaaer.)

Antonio med et Maleri.

Ærværdige Fader, der har I et Billed!

Silveſtro.

Ak, en bodfærdig, hellig Magdalena!

Antonio.

Hun ilte til den mørke Skov, ſom I;
Dog ei en dydig Olding, mæt af Verden,
Der søgte Eenſomhed af hellig Attraa; —
En ſyndig Qvinde, der med Angſt og Anger
Til Ørknen flygted, lig en bange Hind,
For der at ſikkres for Forfølgelſen.
Dog tykkes mig det af en Qvinde velgiort,
At reiſe ſig igien, naar hun er ſunken;
Ei gives mange Mænd, ſom det formaae.
Saa kan hun ogſaa gierne ſom en Helgen
Os ſtaae for Øiet, tænker jeg; og da
Hun var ſaa ſtiøn og blomſtrende, har jeg
Afmalet hende ſom en from Gudinde
For — Skovbetragtningen; ſom Jer Gudinde.
Nu, tag til Takke!

Silveſtro

(ryſter ſmilende paa Hovedet).

Ha, I Kunſtnere

Kan dog ei reent afſige Hedenſkabet!
Gudinde — min Gudinde!

Antonio.

Nu, om Helgen,
Gudinde, — kommer det ei ud paa Eet?
Hvad Godt er, bringer Held, alt Held er Godt.

Silveſtro.

Nu, hvis det ſaa er meent! — Et herligt Billed!
Den dunkelgrønne Skov, de gule Lokker,
Den hvide Hud, det mørkblaa Klædebond;
Det Ungdomsfyldige nær Dødninghov'det, —
Og Qvindligheden med den ſtore Bog!
Med megen Kunſt har I forenet her
Det Stridige til venlig Harmoni.

Antonio.

Det glæder mig, ifald I er tilfreds.

Silveſtro.

Ja, det ſkal hænge ved min lille Hytte!
Der ſkal den ſkiønne Morgen=, Aftenrøde,
Hvergang jeg holder Morgen=, Aftenbøn,
Beſtraale hende klart. Gud lønne Jer!
Jeg kan det ei, jeg er en fattig Munk.
Dog, Anton, tag til Takke! Diſſe Urter
Er ſunde, kraftige, den gode Saft
Huſvaler Bryſtet med en qvægſom Drik.
Tag, drik deraf hver Morgen og hver Aften,
Naar Solen ſtiger, naar den daler ned,
Og naar jeg knæler for det ſkiønne Billed.
Min Bøn og Saften og Jer egen gode
Natur ſkal ſnart helbrede Jer, vil Gud.

Antonio.

Ak, med min Sygdom er det længſt forbi.
Dog Tak ſom byder! thi den varme Drik
Om Morgnen vedergvæger mig.

Silveſtro.

Farvel!

Antonio.

Vi dog et Øieblik! Lad mig engang
Endnu betragte dette Billed. Har
Det faaet ei en Plet?

(Han seer paa det med Kiærlighed.)

Nei, — jeg tog feil.
Det er heel klart og skiert. Gak nu med Gud!

Silvestro.

Guds Fred! Jeg takker Eder af mit Hierte.

(Han gaaer.)

(Den lille Giovanni har under foregaaende Optrin hentet et Stykke Kridt, og staaer nu og tegner en Mand paa Naboens Plankeværk.)

Antonio.

Det gior mig altid ondt, naar jeg maa skilles
Fra mine Billeder. Man bliver daglig
Alt meer fortrolig med den kiære Gienstand.
Det er et Barn, et Foster af vor Aand.
En Digter har det godt, han kan bestandig
Beholde sine Børn i Nærheden;
En Maler er en fattig Fader, som
Maa sende dem ud i den vide Verden,
Der maae de siden sørge for sig selv.
Men hvad gior Drengen? Maler Fresco paa
Vor Nabos Plankeværk? Lad være, Barn!
Han har jo tidt nok strengt forbudet det. —
Du taabelige Dreng! Hvor kan Du tegne
Saa skiæve Been?

(Giovanni viser ud og gior det om.)

See saa! Nu blev det bedre.

(Han hiælper ham.)

Ha ha! Det er et morsomt Stykke Karl.
Giv ham paa Hov'det en høipullet Hue!

Giovanni (hopper af Glæde).

Ja, — og en Sabel, Fader! og en Sabel!

Antonio.

Ja vist!

Giovanni.

O, maa jeg gjøre Sablen ſelv?

Antonio.

Ret lang og krum!

Battiſta kommer ud af ſin Dør og bliver det vaer.

Der ſtaaer, Gud ſtraffe mig,
Det gamle Menneſke ret ſom et Barn,
Og hiælper Vogen at tilſøle Væggen,
Iſtedet for at revſe ham derfor.

(Raaber:)

Antonio! hører I?

Antonio (forlegen).

Meſter Battiſta!

Battiſta.

Hvad? ſmudſker I mig ogſaa Væggen til?

Antonio.

Tilgiv, min kiære Nabo! Jeg har tidt
Forbudet Drengen det.

Battiſta.

Forbudet det?
Og hiælper ham endog.

Antonio.

Han tegnede
Mig Benet paa den gamle Høvidsmand
Alt for urimeligt. Bliv ikke vred!
Hvad ſkader det, den gamle Knebelsbart
Staaer der paa Væggen ſom en ærlig Skildvagt?
Han ſkræmmer Eder Tyvene fra Huſet.

Battiſta.

Fra Huſet ſkræmmer I mig neppe Tyven.
Lad Plankeværket ſtaae! Det raades Jer!
Hvis I vil ſelv ei tugte Drengen, godt,
Saa vil jeg gjøre det.

Antonio.

Vær ei ſaa ſtreng!

Hvor kan den ſtakkels Glut fortørne Jer?
Hvad Noget vorde ſkal i Verden, Nabo,
Maa øve ſig itide. Driften ſtikker
I Pogen, Lyſten driver, han maa male.
Saa ſkyer den lidenÆlling aldrig Vandet,
Saa prøver Fugleungen Vingen ſtrax.
Dem lokke Luften, Vandet; Farven ham.

Battiſta.

Aa, Narreri! Har nogentid I ſeet
Min Frands ſaaledes ſøle Væggen til?
Det var et vel opdraget, ſtille Barn,
Nu bliver han i Rom en herlig Maler.

Antonio.

Troer I?

Battiſta (bidſig).

En herlig Maler, ſiger jeg;
En dannet Kunſtner, ſom beſtandig maler
Kun efter Regler, efter Videnſkab.
Naar han har udlært hos ſin Meſter, ſender
Jeg ham til Rafael, han gior ham færdig.

Antonio.

I atten Aar er Rafael alt død.

Battiſta.

Saa leve Folk endnu, ſom ei er døde.
Jeg ſparer Intet paa ham, jeg har Grunker!
Og da det dog engang er Mode nu,
At man ſkal male, ſkal han ogſaa male.
Jeg ſparer Intet paa ham, kiøber Pensler
Og Farver til ham, Blyantspen, Palet,
Og hvad han vil. Thi Intet er ſaa flaut,
Som Fattigdom, der fuſke vil i Kunſt.

Antonio.

Iſær naar det er Fattigdom i Aanden.

Battiſta.

Hvad mener I? Hvad vil I ſige dermed?

Antonio.

I tænker Penſelſtaftet ſelv kan male?
Træklodſen bli'er ei Maler, troe I mig!

Battiſta.

Min Frands bli'er Maler, Jer til Trods! Ei blot
En Landsbymaler, der forfærdiger
Hvad Dagen gi'er; nei tvertimod ...

Antonio.

Hvad Natten?
Det kan jeg med!

Battiſta.

Ak, Eders Meſterſtykke!
Deri er ingen Menneſkeforſtand;
Der lyſer Barnet jo ſom en Sanct Hans Orm.

Antonio.

Forſynd Jer ei! Hvad taler I ſaa raſk
Om Menneſkeforſtand? Hvis I vil fatte
Det Himmelſke, maa Himlen Jer begeiſtre.

Battiſta.

Tilſidſt giør I Jer ſelv endnu til Helgen.

Antonio.

Jeg er en fattig Mand, har øvet mig
Paa egen Haand, jeg ſammenligner mig
Viſt ei med de Udødelige, der
Forherlige vor Jord med deres Værker;
Jeg kiender deres Værker ei engang.
Dog at Naturen ogſaa mig til Kunſtner
Har dannet, at jeg ingen Haan fortiener,
Det troer jeg, og er ei den Eneſte,
Som dette troer.

Battiſta.

Fordi mangt ſælle Skrog
Med altfor ſtore Summer undertiden
Afkiøbte Jer det Farvekluderi?

Antonio.

Battiſta, nu, — I er Giæſtgiver! Bravo!
I er en dygtig Kok — Bravisſimo!
En dygtig Kok bør holdes høit i Ære.
I har beſpiiſt mig og min ſtakkels Huſtru,
Vi er Jer end den lille Summe ſkyldig —
Taalmodighed! Jeg ſælger ſnart mit Billed.
Lad det ei bringe Jer i vrantent Lune!
Hvis Eders Søn ei duer juſt til Maler,
Kan han jo være duelig til andet.
Hvermand i Verden ſkal ei male ſelv,
Man trænger og til Folk, ſom la'er ſig male.
Vær ei fortrædelig, giv mig endnu
I Dag, i Morgen det Nødvendige!
Jeg Alt betale ſkal i Overmorgen.

Battiſta.

Slet Intet faaer I, før I har betalt.

Antonio.

Nu, tigge kan jeg ei, ſaa maae vi ſulte.

Opvarteren kommer med et Brev til Battiſta.

Et Brev fra Rom!

(Gaaer.)

Battiſta.

Fra Meſter Lukas? Fra
Min Frandſes Lærer! Godt, nu ſkal I ſee!
Det klinger i en ganſke anden Tone.

Antonio.

Det er det førſte Brev, han ſkriver Eder?

Battiſta.

Det Førſte, men det bliver ei det Sidſte.

Antonio.

Han gielder for en ſanddru, ærlig Mand,
Og for en duelig og vakker Kunſtner;
Vel, ſkal vi vædde? Meſter Lukas har
De ſamme Tanker om Jer Søn, ſom jeg?

Battiſta.

Hvad?

Antonio.

Skal vi vædde? Om — et Middagsmaaltid!

Battiſta.

Og derſom I har tabt, hvad faaer da jeg?

Antonio.

Saa hører Eder dette Billed til.

Battiſta.

Det der?

Antonio.

Mit Billed mod et Maaltid Mad:
Lukas har ſagt: Frands duer ei til Maler!

Battiſta.

I er en daarlig, en letſindig Mand.
Beklag Jer ei bagefter, hvis I taber!

Antonio.

Viſt ikke! Vædde vi?

(Han rækker ham Haand.)

Battiſta.

Vel, lad ſaa være.
Et Haandtag er nødvendigt ei dertil;
Ven ta'er kun Ven i Haand.

Antonio.

Jeg er ſaa lidt
Jer Fiende, ſom den gode Frands er Maler.

Battiſta.

Det ſkal I ſee!

Antonio.

Saa læs!

Battiſta

(bryder Brevet og læſer).

„Tag Eders Søn
Tilbage! han er ikke ſkabt til Kunſtner,
I ſpilder Eders Penge kun paa ham ..."

(Han holder inde af Harme.)

Antonio.

Nu, ſeer I? Fuſkeren kan undertiden
Dog ogſaa giette rigtigt. — I er vred?
Tak Gud, at Eders Søn er falden i
En brav Mands Hænder, ſom fra ham ei ſtiæler
Den gyldne Tid, ei Pengene fra Jer.
Tag Eders Frands tilbage, lad ham gaae Jer
Tilhaande med Jert Værtſkab; det er bedre,
Det bringer Eder mere Fordeel ind.
Farvel ſaa længe! — Glem ei Væddemaalet! —
Jeg maned' ei, hvis mig ei Nøden maned'.

(Han gaaer.)

Battiſta (alene).

„Tag Eders Søn tilbage, han ..." Fordømt!
Og denne Skurk kroer ſig og triumpherer?
Og jeg beſkiæmmet ſtaaer, en ſtakkels Tosſe?
Ha, vidſte jeg en Leilighed til Hævn!
Der ſtaaer mit ſkiønne Huus, der ſtaaer hans Hytte!
Og ingen Fremmed tager ind til mig,
Som ei beſøger den Elendige,
For at betragte førſt hans Fuſkeri,
Og taler meer om ham paa andre Steder,
End ...

(Ottavio kommer ud at Giæſtgivergaarden.)

Tys! der er Ottavio. Nu munter!
Han er en Hader af Alvorlighed.

Ottavio.

God Dag, Battiſta! Hvad? Du eſt bedrøvet?
Hvad har Du i din Haand? Et Elſkovsbrev?
Har din Tilbedte givet Dig en Kurv?

Battiſta.

Ei mig, min Herre, men min Søn.

Ottavio.

Ei ei!

Battiſta.

Fru Muſa! eller hvad hun hedder — Lukas
Har ſkrevet mig fra Rom: jeg ſkal kun tage
Tilbage Frands igien, han duer ei
Til Maler, mener han.

Ottavio.

Nu, deſto bedre!
Saa kan han due til min Huusforvalter,
Min Regnſkabsfører.

Battiſta.

Excellenza — Naadige —

Ottavio.

Jeg har alt længe havt iſinde, ſeer Du,
At foreſlaae Dig det. Du boer mig dog
Nu alt for langt fra Haanden. Siden Du
Har faaet denne Gaard, undværer jeg Dig.
Min Regnſkabsfører kan ei være borte;
Det er mig ikke nok, at Du imellem,
Naar Du har Tid, beſøger mig i Parma.

Battiſta.

Af, Excellenza! Eders Naade rører
Mit Faderhierte virkelig — til Taarer!

Ottavio.

Hvor er Du falden paa det gale Indfald,
At giøre ham til Maler?

Battiſta.

Da det dog
Er blevet Moden i vort Fædreland;
Da Kunſtnerne ſaa høit i Ære holdes,
At ſelve Kardinalers Broderdøttre
De Kurven give tør.

Ottavio.

Siig, har maaſkee
Antonios Exempel ſmittet Dig?

Battiſta.

Af Gud! det er en fattig Diævel! han

Gav neppe nogen fornem Dame Kurven.
Til Takke tager han med meget mindre.
Hans Huſtru er en Pottemagers Datter.

Ottavio.

Battiſta! Jeg misunder ham hans Valg;
Thi hun forholder ſig til mangen Dame,
Som Roſen til en malet Blomſterpotte.

Battiſta.

Nu! — Ja! —

Ottavio.

Veed Du, hvorfor jeg dennegang
Opholder mig ſaa længe hos Dig her?

Battiſta.

Nu, Excellenza elſker —

Ottavio.

Hvad? Du veed —

Battiſta.

Den ſmukke Dal; min ringe Hytte bruger
I, ſaa at ſige, ſom en Sommervilla.
Det ſmerter mig kun dybt, at Excellenza
Kan ikke dvæle længer dennegang.

Ottavio.

Mig ſmerter det langt meer. Er Heſten ſadlet?

Battiſta.

Ja fix og færdig.

Ottavio.

Kommer Du til Parma?

Battiſta.

Forſtaaer ſig, efter Middag; Excellenza!
Det er jo Maanedsdag og Regnſkabsdag.

Ottavio.

Godt! Men, for dog endnu at tale lidt
Om Maleren: veed Du, min gode Ven,
At denne ſtakkels Diævel har en Skat,
Som jeg misunder ham?

Battiſta.

Han? Intet har han,
Ei Suul til Brødet, ei den mindſte Hvid.

Ottavio.

Dog gav jeg mangen Hvid med Glæde til,
Hvis det var mit, hvad denne Mand beſidder.

Battiſta.

Ei, Excellenza ſpøger! Jeg forbauſes.

Ottavio.

Han en Madonna har, ſom jeg gad eie.

Battiſta.

Ja ſaa! Det nye Stykke? Nu, det kan
Dog ikke være mangen Daler værd.
Tillader Excellenza mig et Ord?
Det er ei nogen virkelig Madonna,
Han maler altid kun ſin egen Kone.

Ottavio.

Og hvis nu juſt Originalen var
For mig den allerdeiligſte Madonna?

Battiſta.

Ak, Excellenz! nu opgaaer mig et Lys, —
Den unge Malerkone har maaſkee
For Eders Naades Øine Naade fundet?

Ottavio.

Hvad Naade? Naar det gjældte Mand og Qvinde,
Var ſtedſe hun, naar hun var ſkiøn, den Naadige.

Battiſta.

I tænker ſom en værdig Riddersmand,
Giør Eders Stand og Eders Aner Ære; —
I Konens — Naade vil I gierne være!

Ottavio.

Men derfor ikke dog fornærme Manden.
Siig mig, Du kiender ham, er han af dem —

Battiſta.

Ak, gode Gud! det er et fælle Skrog,
Som drømmer ſig igiennem denne Verden.

Jeg troer, han tog ſig blot den ſmukke Kone,
For en Model at faae for ingen Penge.
Det er en deilig, en elſkværdig Skabning,
I maa vel ligne hende ved Madonna;
Men han behandler hende maadeligt.
Han lader hende fattes Alt, hvad ſlig
En yndig Viv kan giøre Fordring paa;
Han kan jo ei engang forſørge hende;
Blid dog, taalmodig, bærer hun ſin Skiæbne.
Det var ret chriſteligt, min naadige Herre,
Iſald I tog Jer af den huldе Skabning.

Ottavio.

Han maler atter paa det ſkionne Billed,
Men har et andet færdigt, mere ligt;
Det vil jeg kiøbe. Jeg indbyder ham
Til Parma ſtrax, med Huſtru og med Barn;
Han ſkal Platfonden male til min Sal.

(Han nærmer ſig og hilſer Antonio, ſom atter er kommen ud og maler i Skuret.)

Baptiſta (ſagte).

O ſkiønt! Min Hævn, Du kommer af Dig ſelv.

Ottavio.

God Morgen, Meſter Anton! Nu er vel
Det Stykke færdigt ſnart?

Antonio.

Ja, kiære Herre!
Jeg tænker nok at ende det idag.

Ottavio.

Men I har ogſaa malt et Andet, troer jeg,
Aldeles dette ligt.

Antonio.

Dog ei ſaa ganſke.
Her Stillingen er noget anderledes.

Ottavio.

Vil I mig viſe vel det Andet?

Antonio.

Gierne!

(Han henter et andet færdigt Billed.)

Ottavio.

Er det alt ſolgt?

Antonio.

Ak, Herre, nei! Det ſøger
Endnu ſin Kiøber.

Ottavio.

En ſaa ſielden Skionhed,
Som Eders yndige Madonna der,
Behøver ſikkert ei at ſøge længe;
En Elſker vil vel ſnart indfinde ſig.

Antonio.

Af Elſkere kan der vel findes nogle,
Men dermed er endnu ei Tingen afgiort;
Det maa først træffe ſig ſaa lykkeligt,
At Elſkeren tillige bliver Kiøber.
Hvis ene Talen var om Kiærligheden,
Behøved jeg viſt ei at ſøge langt;
Jeg kiender Een, ſom elſker det af Hiertet,
Og ſom jeg ogſaa overlod det helſt,
Ifald han mægted' at betale det.

Ottavio.

Og hvo er det?

Antonio.

Det er jeg ſelv, min Herre!

Ottavio.

Ja ſaa! — Ih nu, I elſker det med Ret.
Det er ret vakkert giort, det giør Jer Ære.

Antonio.

Ak, Herre! Det er ei for Ærens Skyld.
En Kunſtner have maa ſit Arbeid kiært
Ei af Forfængelighed, han maa elſke
Det ſom ſit Barn, ſit eget Siælebilled.

Ottavio.

Ei nu, jeg haaber dog, at Meſter Anton
Vil troſte ſig for Tabet. Jeg har hørt,
At disſe ſieldne deilige Madonner

Ei ſkylde Phantaſien deres Fødſel,
At Noget i den virkelige Verden,
Bidrager dertil ikke juſt ſaa lidet.
Originalen bliver her i Huſet,
Alt hvad I ſælger mig er en Copie.

Antonio.

Copie kan dette Billed neppe kaldes.
Maaſkee er det dog noget meer Portræt
End egentlig det burde; derfor har
Jeg malt det om igien, — meer idealſk.

Ottavio.

Jeg holder mig beſkeden til Portrættet.
Antonio, vil I ſælge dette Billed?

Antonio.

Ja, naadig Herre! hiertensgierne, ſtrax!

Ottavio.

I Parma har jeg ladet bygge mig
En' prægtig Sal for ſkiønne Malerier.
Der gives ingen ſtor, fortræflig Maler,
Af hvem jeg ei beſidder nogle Stykker.
Der ſkal I ogſaa hænge.

Antonio.

Naadig Herre,
Formegen Ære! Har I virkelig
Af alle ſtore Meſtre Værker der?

Ottavio.

Det har jeg.

Antonio.

Nogle gamle Altertavler
Undtagne, har jeg endnu aldrig ſeet
Et Værk af en ret herlig fremmed Meſter.

Ottavio.

Hvorledes er I bleven Maler da?

Antonio.

Mantegna lærte mig lidt i min Barndom,
Det Meſte er dog kommet af ſig ſelv.

Ottavio.

Velan, saa bring Jert Billed strax til Parma!
Der skal I alle mine Skatte see.
For dette Maleri vil jeg betale
Jer firsindstyve Skudi.

Antonio.

Kiære Herre!
Det er formeget, meer end det er værd.

Ottavio.

En Adelsmand bør alt det Ædle skatte;
Han handler ikke med en sielden Kunstner,
Han lønner, understøtter ham.

Antonio.

Min Herre!

Ottavio.

I Parma skal I ogsaa male mig.
Men, Mester! viis mig nu den Artighed, —
Beed Eders Kone — kun et Øieblik —
Umage sig herud, at jeg kan see,
Om Billedet i Sandhed ligner hende.

Antonio.

Hun er unbseelig, min gode Herre!
For Fremmede, især for slige Store
Som I.

Ottavio.

Vist ikke, føi mig dog deri,
Kald hende kun!

Antonio.

Nu, hvis I ønsker det. —
Men, som jeg siger, Ligheden er ei
Saaledes søgt, som I maaskee formoder;
Thi jeg forstaaer mig ei paa Efterligning
I streng Forstand. (Raaber) Maria, kom lidt ud!
Det er kun — nu, det vil I see. — Maria!

Maria kommer; da hun ſeer Ottavio, hilſer hun ham ærbødigt.

Hvad vil Du, kiære Mand?

Antonio
(halv ſagte til hende).

Den Herre — tænk —
Afkiøber mig mit Billed, og han giver
Mig ſiirſindstyve Skudi! Sandelig,
Det er en ædel Mand, han elſker Kunſt
Og underſtøtter Kunſtneren. Nu vil
Han ſee, om denne malede Maria
Har nogen Lighed med den virkelige.

Ottavio.

I hedder og Maria, ſkiønne Kone?

Maria.

Ja, naadig Herre!

Ottavio
(betragter Billedet og hende).

Hvor det glæder mig
I hvert et Træk at ſee ſaamegen Lighed,
Saamegen Ulighed hos to Madonner.
Ja, Meſter! I har viiſt en ſielden Kunſt:
Den blomſtrende Natur, den høie Skiønhed,
Som Eders Huſtru eier, har I givet
Et Anſtrøg her af helligt Sværmeri,
Der klæder hende høiſt fortryllende.
Eet veed jeg kun, ſom klæder hende bedre:
Den Ydighed, den Uſkyld, uden Kunſt,
Hvormed Naturen ſelv har ſmykket hende.
Hvo Billedet kun ſeer, henrykkes maa
Ved Jer Madonna; nødes til at ſige:
Der gives intet Skiønnere paa Jorden;
Hvo derimod ſeer Eders Huſtru ſtaae
Ved Siden af, maa ſukke ſalig rørt:
Det kan kun Gud, og ingen Maler ſkabe.
Jeg — der har Kunſten, ſom Naturen kiær —
Beundrer Eders Ægtefælles Ynde,
Samt Eders Færdighed i lige Maade.

Antonio.

I er for god, min Herre!

Ottavio.

Nu, velan!
Jeg nødes til at reiſe, kan ei dvæle,
Saa gierne jeg endnu mig fængſle lod
Af Kunſt, Natur og Skiønhed. Kom til Parma,
Saaſnart I kan mit Billed bringe! — Der
Vil vi aftale Reſten. Mit Pallads
Er ſtort, der vil nok findes Værelſer
For Kunſtneren, hans Huſtru og hans Barn.
Jeg veed, I har i Parma malet Fresco
I San Giuſeppo, San Giovanni; vel!
I male ſkal Platfonden i min Sal.
Farvel, min Ven! Farvel, min Deilige!
Det kommer an kun paa vor egen Villie,
Saa bli'er vi alle Tre ret lykkelige.

(Han gaaer.)

Battiſta.

Antonio! Nu, ſlig mig, bragte jeg
En daarlig Kunde?

Antonio.

Ræk mig Eders Haand!
I er en ærlig Mand.

Battiſta (ſmilende).

Ei ſandt? Velan!
Nu gaaer jeg hen at lave Jer et Maaltid.

(Gaaer.)

Antonio (glad).

Det er ved Gud dog ſandt: Er Nøden ſtørſt,
Er ogſaa Hiælpen nærmeſt. O, Maria,
Min bedſte Kone, glæd Dig dog med mig!
Er det ei ſandt, hvad jeg ſaa tidt har ſagt?
End findes gode Menneſker i Verden.
En Mand behøver kun at ſtræbe, virke,
Saa har han Venner med, og Biſtand, Hiælp.

Du er alvorlig? Glæd Dig dog med mig!
Nu kan jeg ikke male for det første;
Af Fryd mig skiælver Haanden som mit Hierte.

(Giovanni kommer.)

O, kiære Hiertensdreng, kom med din Fader!
Nu skal vi strax tilbords. Til der bli'er dækket,
Min søde Glut! vi To vil lege sammen.

(Han tager ham paa Armen og gaaer ind i Skoven med ham.)

Maria (alene).

Jeg fryde mig? — O, Gud! Der aner mig
Ei noget Godt. — Hvor ofte har Ottavio
Med Haandtryk og med Blik — O, min Antonio!
Du glæder Dig? Din rene, blide Siæl
Har ingen Anelser om denne Skiændsel.
Dog den Elendige, han skal beskiæmmes.
Men Du! Dit Haab — din Glæde! — „Han maa vogte
Sig for al voldsom Sindsbevægelse,
Maa være munter, glad!" — Ha, gamle Munk!
Blev af den blege Død Du sendt fra Skoven,
En frygtelig Herold, at varsle mig? —
Min Himmel er ei længer lyseblaa!
En brændende Sirocco vister hid;
Uveiret nærmer sig paa sorte Skyer,
Og svæver over denne lille Hytte.
Ei den beskedne Fryd tør blomstre meer!
Den svovlblaa Lynildstraale knittrer ned
Med grusom Lyst! — Og vi! — Hvo redder os?

Anden Handling.

Mikel Angelo. Giulio Romano.

Giulio.

Kom! Seer I, denne Plads er kiølig, luftig,
Beſkygt af Træ'r. Der ſtaaer, ſom vel jeg tænkte,
Giæſtgivergaarden; ſeer I vel? Et ſtort
Nybygget Huus. Vi er langt bedre farne
Her end i Reggio.

Mikel.

Den fordømte Knægt!

Giulio.

Nu, Meſter Mikel! I er bleven heed,
Det er naturligt, Middagsſolen brænder.
Kom! Kiøl Jer atter under dette Træ.
Man ſiger, Værten har en herlig Viin.
Og ſkiæld mig Kudſken meer ei Huden fuld!
Et Vognhiul knækkes let; hvo forudſeer det?
Og ruller ei det ſtore Tidens Hiul
Selv tidt ſaa knortet, at man ſkulde troe,
Det reent var brudt?

Mikel.

Ak, I med Tidens Hiul!

Giulio.

Saa gaaer det atter ofte ſom i Slæde,
Saa at man mærker knap der er et Hiul.

Mikel.

Hvor I er vittig!

Giulio.

O, hvor I er vred!

Mikel.

Det vil jeg længe blive.

Giulio.

Godt; og jeg
Vil ſpøge, til I bliver god igien.
Kom, ſæt Jer under Egen her. Med Rette
Vel Lauren ſkygge bør om Ebers Tinding;
Dog Egeløv ſkal heller ei foragtes.
En ſielden Kunſtner er Nationens Ære,
Ham ſmykke Borgerkronen.

Mikel (ſætter ſig).

I er høflig.

Giulio.

Idag umuligt komme vi tilbords
Hos Hertugen af Modena.

Mikel (ironiſk).

O Jammer!

Giulio.

Vor ædle Vært, og Han af Mantova
Forgiæves vente.

Mikel.

Lad de Herrer vente,
Saa øve de ſig i Taalmodighed,
De har det nødig begge.

Opvarteren kommer.

Hvad befaler
De høie Herrer?

Giulio.

Viin, min Søn! Hvad har I
For Vine?

Opvarteren.

Alle Sorter, Excellenza!

Mikkel.

Alt tappet ud af een og ſamme Tønde.

Giulio.

Den bedſte!

Mikel.

Hvorfor ei? Beſtandig faaer
I Værten til at troe, at vi er Fyrſter,
Der reiſe kun incognito for Spøg,
For ſiden med Fortæring og Betaling
Høimodigt at tilkiendegive ſig. —
Hør Dreng! har I god gammel Florentiner?

Opvarteren.

Forſtaaer ſig, Herre!

Mikel.

Bring et Bæger ud.

Giulio.

I lider ei den ſøde Viin?

Mikel.

Gud fri mig!
Maaſkee vil heller I den Søde? Bi,
Jeg kalde ſkal paa Drengen.

Giulio.

Nei, jeg drikker
Med Eder.

Mikel.

Deri giør I ret. Det Søde
Kun duer ſielden, ſparſom nydt; her vilde
Det være reent en Gift. Tag for det Søde
Jer vel i Agt! Glem ei, at Eders Meſter,
Den ſtore Rafael er død deraf!

(Opvarteren kommer med Viin.)

Giulio (ſkiænker og drikker).

Ha, der er Vinen. Det giør godt. Hvor qvæger
Dog paa en lummer Dag en kiølig Drik!

Mikel (ſmager Vinen).

Den Viin er ſlet. Den brygget er i Kobber.
Hvad Diævlen! Vil I her forgifte Folk?
Strax bring en anden Viin, en bedre Slags!
Hvis ikke faaer Du Bægeret i Panden.

Opvarteren.

Vi har en herlig Viin, men den er dyr.

Mikel.

For fem Bajocs har jeg den bedſte Viin.
Kun hid dermed.

Opvarteren (ſagte).

Den Herre ved Beſked.

(Gaaer.)

Giulio

(betragter Mikel ſmilende).

I Smaat ſom Stort, uſkiftelig den Samme!

Mikel.

Hvad mener I?

Giulio.

Jeg mener, Meſter Mikel!
I kunde være ſelv Viintapper, ſik
I Lyſt dertil. Veed I hvorfor?

Mikel.

Nu da?

Guilio.

Fordi Naturen Jer en Fuldmagt gav
Paa Eders Ambasſade her i Livet,
Som efter eget Tykke ſtrax udvides,
Og ſtrax indſtrænkes kan.

Mikel.

Let er det Sidſte!
Det ſee vi her. Er det ei ſkammeligt?
Italien er et Paradis; frem ſvulmer
I ſtore tunge Druer Vinen rundt
Paa alle Veie, kogt af Middagsſolen,

Fuldmodnet, himmelſt fyldt med Ild og Aand;
Ikkun den nederdrægtige Dovenſkab
Forfalſker og fordærver Herrens Gaver.
Er det ei ſkammeligt?

Giulio.

Nu, lad det gaae!
Der bringer Drengen os en bedre Slags.

(Opvarteren kommer med Vin.)

Mikel (ſmager den).

Ja — den er god.

Opvarteren.

Befaler mine Herrer
Forreſten ingenting?

Mikel.

Naar Tiden kommer.

(Opvarteren gaaer.)

Giulio.

Skal vi beſtille Middagsmaden her?
Imens man dækker Bord, kan vi gaae hen
Og ſee de gamle Billeder i Kirken.
Man ſiger, der er Sager ſelv af Giotto;
Ja, hvis jeg feiler ei, af Cimabue.

Mikel.

Og var der af den hellige Lukas ſelv
De bedſte Hoveder i gylden Grund,
Jeg gik dog ei. Har jeg i denne Qvalm
Ei end udſtaaet nok? Skal jeg endnu
Henſlæbe mig, for i den mugne Hvælving
At ſee, hvorledes man i Kunſtens Barndom
Har famlet om? Nei, jeg er kied deraf.
Som Curioſitet la'er jeg det giælde
For kort Tid; men hvad lærer jeg vel der?
Opfinde, tegne Hov'der kan jeg ſelv;
Paa rette Former er der ei at tænke.
Gaae I derhen! I har jo faaet dog,
Som Arvelod af Eders Rafael,

Beundring for det oldkatholſke Væſen.
Men tag Jer vel i Agt, at næſtegang
Naar I ſkal male, Helten I ei tegner
Som hine fromme Kirkemalere,
Med altfor ſmalle Fingre, tynde Been.
En Helgen — nu! Han maa vel i ſin Fromhed
Behiælpe ſig dermed; men Heltekroppen
Vil æltes af en kraftigere Deig.

Giulio.

Der taler Formeren, ei Maleren,
Ei Stenen kan undvære ſkionne Lemmer;
Antiken ſkiænker det fuldendte Legem,
Dog Diet ſtraaler ingen liflig Glands.
For ret at ſkue Siælen, kiære Meſter!
I barnlige Natur, maa bedſte Meſter
Tilbagevende dog til Kunſtens Barndom.

Mikel.

Nu, vær for mig ſaa barnlig, ſom I vil,
Barnagtig ſelv! Men jeg gaaer ikke med.
Mig huer meer i grønne Træers Ly
At viftes af den kiole Sommervind,
End i den fugtige Salpeterhvælving
At jages efter gamle Helgener.

Giulio.

Følg med! Saaledes har I ofte talt;
Dog naar I lod Jer overtale til
At vandre hen og ſee ſligt gammelt Billed,
Har Jer Enfoldighedens ſtille Kraft
Jo ſelv forbauſt. I har et Kunſtnerhierte,
Kun Gnavenheden larmer Jer paa Læben.

Mikel

(i mildere Lune, ſom han dog ſøger at ſtiule).

Hvor I er naadig! Trøſter mig! Gaa kun!
Paa mig er dog den hele Lærdom ſpildt!
Jeg har dog ei den Siæl, det Hiertelav,

Hvad I jo kalder det, ſom Eders Mønſter; —
Er ingen Rafael, det veed jeg nok!

Giulio.

Forſtielligt yttrer ſig de Stærkes Kraft.
I Kunſten er I to dog Erkeengle.
Michael! Rafael! Hvo er den Bedſte?
Er han Cherub med yndelige Vinger
Ved Roſenkinden; I ſom en Seraph
Slaaer Luften med ſer brede Kæmpevinger.

Mikel (mildere).

Hør! Vinens Kobberaand gior ham poetiſk!
Ezechiel gior mig til et Uhyre!
Gaa kun, Herr Urian! — hvad vil jeg ſige,
Herr Uriel! I er jo dog den Tredie?
Ei ſandt? Gaa kun, Herr Smigrer! Smukke Koner
Kan I bedaare med Jer Snak, ei mig.
Jeg er en gammel Dreng.

Giulio.

Kom og gaa med!

Mikel.

Nei!

Giulio.

Nu, ſaa bliv, Halsſtarrige! Beſtil
Os noget Godt til Middag.

Mikel.

Jeg beklager,
At I hos Eders Hertug ei idag
Kan kildre Ganen efter Ønſke. Jeg,
En Borger fra det borgerlige Florents,
Er vant til Huusmandskoſt; hvis I vil ſpiſe
Med mig, ſaa maa I leve tarveligt.

Giulio.

Gior hvad I vil!

Mikel.

Hils Eders Helgener!

Giulio.

Jo! Jeg ſkal melde dem, at I vil faſte;
Det glæder dem, de elſke Bod og Bedring.

(Han gaaer.)

Mikel.

Du Vittigfugl! — Har han ei med ſin Snak
Faſt atter bragt mig af det onde Lune?
En vakker Karl, den Giulio Romano,
Lod han mig kun det glatte Væſen fare!

(Han drikker.)

Battiſta kommer.

Mikel.

Hvad kommer der nu for et Uglebilled?

Battiſta.

Jeg hører, til min allerſtørſte Skræk,
Hvorledes Eders Naader her et Uheld
Med Vognen nær var hændt. Gud være lovet,
At Alt afløb ſaa vel; thi kunde De
Ei ſlaaet ſig et Hul i Hovedet?
Brudt ſig en Arm? Ja, hvad ſom værre var,
Et Been? Thi Armen kan dog Eders Naader
Til Nød undvære; men hvorledes kommer
Man uden Been vel frem i denne Verden?
Da ellers dog Ulykken ſkulde træffe,
Saa er det vel, den er indtruffen her.
Jeg veed nok, Selvroes ſtinker; men mit Huus
Er godt, og min Beværtning efter Ønſke.

Mikel.

Det har vi ſtrax erfaret alt med Vinen.

Battiſta.

Jeg har ſkiældt Drengen dygtigt ud, den Slyngel,
Fordi han bragte ſlige høie Herrer
Saa daarlig Viin; der maa dog gjøres Forſkiel;
Thi ſagtens — vi er alle Menneſker;
Men gode Himmel! Graden er forſkiellig.

Mikel.

Slet ingen Menneſker i nogen Grad
Kan taale Spanſkgrønt.

Battiſta.

Spanſkgrønt, Exellenza?
Det var en Smule Malurt, for at giøre
Den friſke Viin lidt bitter, ſtærk for Maven.
Den er ret ſund og god; men Ebers Naade
Maa have den langt bedre, det forſtaaer ſig.

Mikel.

Jeg er ei naadig, ingen Excellenz.
Kan man ei drikke godt foruden det?

Battiſta.

Maa jeg udbede mig min Herres Navn?

Mikel.

Jeg kalder Meſter Mikel mig, fra Florents.

Battiſta (afſides).

Hvad? Mikel mig fra Florents? Slig en Vogn
Med Heſte, Kudſk og Tiener? Bah! Jeg vædder
Det er en fornem Mand; det mærker man
Paa Stoltheden; — men man maa ſmigre Lunet.
(høit.)
Nu altſaa — Meſter Mikel — he — fra Florents,
Hvad maa man Jer opvarte med til Middag?

Mikel.

Leer I mig ud?

Battiſta.

Bevares Gud, he he,
Det er kun ſaa for Navnets Skyld.

Mikel.

For Fanden!
Hvad har vel Herren imod dette Navn?
En Hertug kunde være det bekiendt.

Battiſta.

Ja ganſke viſt! Et Navn er kun en Lyd,

En Tone, ſom forſvinder ſtrax i Luften.
Jeg kalder, for Exempel, mig Battiſta:
Det vil ei ſige, jeg er chriſten døbt;
Thi — ſagtens — det forſtaaer ſig af ſig ſelv.

Mikel.

Og hvad betyder, mener I, mit Navn?

Battiſta.

Der ſtikker Noget under.

Mikel.

Kiender I mig?

Battiſta.

Paa Eders Attributer, naadig Herre!

Mikel.

Saa har I altſaa ſeet af mine Sager?
Af mine — Attributer, ſom I ſiger?

Battiſta.

Nu, Attributer, eller Equipage,
Det kommer ud paa eet. Et ſkiønt Par Heſte!
En prægtig Vogn, en dygtig Kudſk!

Mikel.

I Korthed:
Veed I, at jeg er Buonaroti?

Battiſta.

Hvad?
Umuligt! — Mikel! Mikel Buonaroti!
Ja ja, ved Gud, det træffer ſammen; vi
Behøve kun endnu en Angelo,
Saa har vi her den hele ſtore Mand.
O, ſieldne Fryd! Min ringe Hytte ſlutter
Den ſtørſte Kunſtner mellem ſine Vægge?

Mikel.

Nok muligt, Ven! Jeg ſidder udenfor.

Battiſta.

Hvad maa man dog opleve? Hvilken Glæde!
Min ædle Herre! Drik, fortær og ſov

I dette Huus saameget som I vil!
Jeg kræver ei en Penning, ei en Hvid
Af Eder i Betaling. Nei!

Mikel.

Hvordan?

Battista.

Hvordan? Troer I, den Vært, som frit beværted
Den store Rafael; (hvem Rafael
Et herligt Billed maled i hans Sal
Til Giengiæld, da han reiste bort;) troer I,
Han var af denne Stand den Eneste,
Som Kiærlighed til Kunsten har i Livet?
Nei sandelig! Saa vist I overgaaer
Tregange Rafael, — hvad Alle veed, —
Saa maa min Kiærlighed og min Beundring
Her være trefold større.

Mikel.

Deraf følger,
At min trefoldige Taknemlighed
Maa male Jer tre Billeder i Salen.

Battista.

Bevares vel! Det mindste Stykke Marmor
Af Eder flygtigt kun med Mestermeislen
Berørt, — o hvilken kraftig Talisman,
Som traf mig Folk i Hobetal til Huset.

Mikel.

Det gior mig ondt, mig mangler Tid; jeg hugged
Jer ellers strax et allegorisk Billed
I Legemsstørrelse.

Battista.

Hvad?

Mikel

(maaler ham med Øinene).

Egennytten!
Jeg har Modellen færdig alt dertil.

(Han bliver Antonio vaer, som igien sidder og maler i sit Stuur.)

Dog ſeer jeg ret? ved Bakkus? Ja der ſidder
En Maler heel fordybet i ſit Arbeid.
Saaſandt jeg lever! Mand, hvad har I nødig
At bede mig, naar I har ſkionne Aander,
Indfødte Kunſtnere ſelv her i Byen?

Battiſta (ſagte).

Han gi'er mig ingenting, det ſeer jeg; men
Dog Noget ſkal Beſøget nytte mig.

Mikel.

Hvo er den Mand, ſom maler der ſaa flittig?

Battiſta.

Det er min inderligſte, bedſte Ven.

Mikel.

Strax en fortræflig Anbefaling! Er han
Saa ædel i ſin Kunſt ſom i ſit Venſkab,
Da maa han nærme ſig til Idealet.

Battiſta (ſagte).

Det lykkes. — (høit) Herren ſkulde kiende ham!
Det er et Originalgeni; han danner
Sig aldrig efter ſtore Mønſtere;
Nei Alting kommer bus ud fra Naturen,
Af Mandens Aand paa Tavlen. Saadan maa
Det være, ſiger han; thi denne Kunſtlen
Fordærver Kunſten. Som han ſidder der, —
Han ſeer ei ud dertil, men Sandhed er det:
Troer han ſig ſtørre ſelv end Rafael.

Mikel.

Det er den rette Høide!

Battiſta.

Ellers er det
Et ærligt ſælle Skind; han gider kun
Ei høre talt om ſtore Kunſtnere;
Han mener, det er blot et fornemt Væſen.
Han kalder det: Lidt Hvede, megen Klint.

Mikel.

Forſtaaer han ſig ſaa godt paa Hveden? Ei!
Jeg troede kun, han havde Smag for Havren.

Battiſta.

Hans lille Søn har ogſaa ſtort Genie;
Der ſtaaer endnu hans Tegninger paa Væggen.
Ham Faderen har hiulpet kun en Kiende.
I ſkulde ſeet hans Fryd, da han opdaged'
De ſtore Gaver hos ſit Kiød og Blod.

Mikel.

Nu, Æblet falder ikke langt fra Stammen.
Den ſieldne Mand! Jeg gad nok kiende ham.

Battiſta.

Vil I, ſaa ſkal jeg melde Jer hos ham.

Mikel.

Ja, ſom Kunſt=Broder.

Battiſta.

Jeg vil heller give
Jer dog et fremmed Navn.

Mikel.

Giør ſom I vil!
Imidlertid jeg tømme vil mit Bæger.

Battiſta.

(gaaer hen til Antonio).

Nu, velbekomme Maaltidet, Antonio!
Var I tilfreds med Maden?

Antonio.

Kiære Herre!
Jeg ſkammer mig — Battiſta! I er god
Og venlig mod mig — medens jeg — tilgiv!
Man er ei altid ſine Luners Herre,
Det veed I nok.

Battiſta.

Ak, gode Gud! jeg har
Jo kiævlet meer end I. Viſt nok, man kan

Ei altid tvinge ſig. Hvad ſiger det?
Naar Hiertet kun er godt!
(Han ryſter hans Haand.)

Antonio.

Saa jevnes Alt.

Battiſta.

Vi er jo gamle Naboer og Venner.
Og er vi det maaſkee ei ret endnu,
Saa kan vi vorde det.

Antonio.

Det ønſker jeg.

Battiſta.

Hvor gaaer det Billedet? Ottavios Billed?

Antonio.

Jeg har indpakket det. Dog var det bedre,
Hvis jeg behøved endnu ei ſaa ſtrax
At gaae til Parma med det.

Battiſta.

Gaa dog heller!
Ottavio ønſker det endnu i Dag;
Man Jernet ſmede maa, mens det er varmt!

Antonio.

Han kan ei meer ſig ønſke dette Billed,
End jeg, endnu i Dag, en Haandfuld Penge.

Battiſta.

Nu, ſeer I vel? Saa gaa i Eftermiddag!
I kan igien i Aften være hiemme.

Antonio.

Saa maa jeg løbe faſt den hele Vei.

Battiſta.

En herlig Vei; det er jo Sommertid.

Antonio.

Men Heden er mig ſaa utaalelig!

Battiſta.

Tidsnok at vende hiem, naar Solen ſynker.

Antonio.

I Skoven er der Røvere saa silde.

Battista.

O lad Jer aldrig bilde saadant ind.

Antonio.

I Parma maa jeg kjøbe Farver først.

Battista.

Spar Pengene! Forød dem ei paa Farver.

Antonio.

Til Purpur trænger jeg, Ultramarin!
Hvorledes kan jeg uden Farver male?

Battista.

Gior som de Fleste!

Antonio.

O! Den er ei Maler,
Som elsker Farven ei; Den er ei Maler,
Som ei behøver dette hulde Skiær.

Battista.

Nu, det forstaaer I bedre. — Men lad os
Nu tale lidt om andre Ting: Seer I
Den Mand, som sidder der og drikker henne?

Antonio.

Ja ja! Han seer ret stærk og dygtig ud.
Hvo er den Mand?

Battista.

En Farvermester, troer jeg,
Som reiser paa sit Haandværk. Udentvivl
Staaer han sig godt; thi han er studs og grov,
Bedømmer Alt og er tilfreds med Intet.

Antonio.

See see!

Battista.

Min Florentiner, for Exempel,
Hvormed I dog har vederqvæget Jer

Saa mangt et Aar, var heller ei tilpas;
Jeg maatte bringe ham en bedre Slags.

Antonio.

Nu, rige Folk er vant til Lækkerheder.

Battiſta.

Den grove Tølper har fornærmet mig,
Sagt mig Uartigheder hele Tiden.

Antonio.

Ih fy!

Battiſta.

Men jeg vil hævnes.

Antonio.

Lad det være!

Battiſta.

Nu, blodig ſkal min Hævn juſt ikke vorde;
Den bedſte Hævn imod et Faarehoved
Er Vittighed.

Antonio.

Vel talt. —

Battiſta.

Jeg er ei vittig,
Men det er J.

Antonio.

Ak, Gud! Lidt lunefuld
Kan ſtundom Munterheden giøre mig,
Men vittig er jeg ikke, mindre ſpydig.

Battiſta.

Han kommer hid, at ſee paa Eders Billed;
Hør Meſter! Viis mig dog den Villighed,
Hvis J med Rette troer Jer mig forbunden,
En Smule ſaa — nu, J kan bedre føle
Den rette Maade, bedre vælge den,
End jeg forlange den. J vil ſnart ſee,
Han giver Tonen an.

Antonio (leer).
Vel, lad saa være!
Som man i Skoven raaber, faaer man Svar.

Mikel Angelo kommer stolt.

Tør man vel see den Herre lidt i Kortet?

Antonio
(ironisk, uden at see op fra sit Arbeide).
Ret gierne! Sagtens spiller jeg en Solo,
Dog haaber jeg, I ei forstyrrer mig.

Mikel.
I frygter ikke for at blive Bête?

Antonio.
Af Smitte? Nei, træd I kun nærmere!

Mikel
(seer forundret paa Billedet).
Ha, hvilket Farvespil!

Antonio.
Ei sandt? Den Frue
Blev broget? — Det er ogsaa Hierterdame!

Mikel.
Min gode Mand, I colorerer godt.

Antonio.
Ei sandt? Jeg kunde næsten være Farver?

Mikel.
Hvad vil det sige? Har I ikke hørt,
Jeg siger Jer: I har en liflig Farve.

Antonio.
Ak nei, desværre, jeg er bleg, min Herre!

Mikel.
I har Talent.

Antonio.
Nei virkelig?

Mikel (opbragt).
Talent!

Antonio.

Nu maa jeg troe Jer, ellers bli'er I vred.

Mikel.

Men tegne kan I ei, og væmmelig
I Kunſten er I, ſom i Eders Tale.

Antonio
(pludſelig alvorlig, ſtaaer op og ſeer paa ham).

Hvi ſaa?

Mikel.

Hvo har vel, for Exempel, lært Jer
At dreie Fingrene ſaa deilig krumt?

Antonio.

I mener —

Mikel.

Og det ſøde Honningſmil!
Jert Billed er velſignet! Skade kun,
At i Forkortningen I kom til kort.

Antonio.

Hvorledes det?

Mikel.

Troer Herren ret for Alvor,
At han kan tegne mig en Arm, et Been?

Antonio (beſtyrtet).

Hvo er I?

Mikel
(tager et Penſelſkaft).

See, hvad ſynes Herren om,
Hvis Overarmen havde været her
Saameget længer? Og hvis Drengens Been,
Det venſtre, havde ſluttet ſaa til Foden;
Iſtedet for det, ſom en dreiet Pølſe,
Nu dingler i elſkværdig Barndomsfylde?

Antonio.

I mener — Gud! Mig ſynes I har Ret.
Hvo er I?

Mikel.

(med ſtolt Foragt).

Een, ſom veed det, og mod hvem
Man ſkulde viſe meer Ærbødighed,
Naar man ei ſelv er andet end en Fuſker.

Antonio.

Hvem er I? Gud i Himmelen —

Mikel.

Jer Tiener!

(Vil gaae.)

Antonio

(griber hans Haand og opdager en ſtor Signetring paa hans Finger).

I er — o Gud — „Dryadernes Vinhøſt!"
Jeg kiender denne vidtberømte Ring;
I — I er Buonaroti.

Mikel.

Det er muligt.

(Vil gaae.)

Antonio.

O bi, o dvæl et Øieblik endnu!
Tilgiv mig, hvis jeg Ulykſalige
Af Letſind, Overmod, forført dertil —

(Han griber fortvivlet ſit Billed og holder det for ham.)

Betragt endnu engang mit Billed! Siig
Endnu engang — Nei, nei — I kan det ei. —
O ſtore Meſter, ſiig: Er jeg en Fuſker?
Er det Jer Mening?

Mikel (foragtelig).

Gaa! I er en ſvag,
Elendig Mand. Først fuld af Selvtillid
Og bondeſtolt; nu ſlaviſk Ydmyghed
Og Drengetaarer. Gaa! I træder aldrig
I Kunſtens virkelige Helligdom;
Har I end Sands for Farvens ydre Glands;
Den løſe Vaklen, Nederdrægtigheden
Vil aldrig ſvinge ſig til ægte Storhed.

(Han gaaer, Battiſta følger.)

Antonio.

(alene, ſætter bedrøvet ſit Billed hen).

Er det en Drom? Var virkelig — i Sandhed —
Den ſtore Buonaroti hos mig her?
Har han mig ſagt — Jeg haaber, jeg er ſvimmel.

(Han ſætter ſig og holder Hænderne for ſit Anſigt, derpaa ſtaaer han op igien.)

Ja, ſvimmel er jeg, men jeg vaager dog;
Et Ord, et græsſeligt, har vækket mig.
Jeg er en Fuſker! — Nei, i Sandhed, nei,
Det havde jeg ei troet, hvis Buonaroti,
Den Store, ſelv ei havde ſagt mig det. —
For Diet ſvæved' mig en broget Taage,
Jeg holdt det for en Skiønhedsaabenbaring,
Greb Penslen, vilde tro afpræge det —
Men hvad jeg malte blev et Giøglebilled,
Et ſpraglet Spil, ei aandeligt, ei ſtort,
Berøvet Følelſe, Forſtand og Forhold. —
Med reent, med inderligt hengivent Sind
Er jeg dog ſtedſe gaaet til mit Arbeid;
Sad for min Tavle jeg, da tyktes mig,
Som om jeg knælte for Gud Herrens Alter,
Som om han høit fra Sky mig aabenbared'
Sin fierne Herlighed; — dog tog jeg feil.
Af meget, meget! —
Som en lille Dreng
Var jeg engang i Florents med min Fader —
En Formiddag. Han handlede paa Torvet,
Da løb jeg ind i Kirken San Lorenzo;
Jeg ſtod for Giulios, Lorenzos Grav,
Jeg ſaae de ſtore Skikkelſer: Aurora;
Den ufuldendte Dag, Tusmørket, Natten,
Af Mikel Angelo i hviden Marmor.
Jeg maatte ſtrax derfra igien og bort,
Dog præged' dette Syn ſig dybt i Hiertet;
Af Billedhuggerkunſt det Eneſte,
Jeg egentlig har ſeet. Det forekom mig
Saa ſelſomt: Stort og ſkiønt, dog ſtrengt og ſorgfuldt.

Det glædte mig, da jeg igien derude
Stod under Himlens Blaa blandt Blomſterne. —
Nu ſtaaer jeg atter i Gravhvælvingen;
Nu er de muntre flygtige Skikkelſer
Igien forſvundne. Gyſende jeg ſynker,
Tilintetgiort, for Dæmringen, for Natten. — —
Velan, ſaa vil jeg aldrig male meer.
Gud veed, jeg giorde det ei for at glimre;
Jeg malede, ſom Bien danner Celler,
Som Fuglen bygger i et Træ ſin Rede.
Var det et Blændværk blot — Endnu engang,
Engang endnu ſkal han gientage det!
Ei lidenſkabeligt i Vrede; rolig,
Med Kraft, ſom Dagen paa Lorenzos Grav,
Skal han gientage det; — og ſaa god Nat,
Du ſkiønne Kunſt! Saa er jeg, hvad jeg var:
Et ſtakkels, ringe Menneſke. Ja ja!
Jeg vil ei ſørge meer, ei plat fortvivle.
Jeg har en god Samvittighed. Er jeg
Ei Kunſtner? Jeg er derfor ikke nedrig!
Om ogſaa Jordens ſtørſte Angelo
Tiltordnede mig Sligt, en indre Røſt
Har ſagt: Du er det ei! — Den kom fra Gud.

Maria kommer.

Hvad fattes min Antonio? Bedrøvet?
Du maler ei? Ha, hvilken Sieldenhed,
At ſee Dig uden Penſelen i Haand.

Antonio.

Maria, kiære Kone! Maleriet
Er bragt tilende.

Maria.

Er Du færdig?

Antonio (ſmertelig).

Ja!

Maria.

O, hellige Jomfru! Tal! Min Ven, Du ſørger?

Antonio.

Viſt ei, Maria!

Maria!

Bedſte Mand, hvad er der?

Siig mig det!

Antonio.

Gode Kone! bliv ei bange.

Seer Du, jeg overveiet har Adſtilligt,
Til Huſets Held og til vor Fremtids Tarv;
Og tydeligt og klart indſeer jeg da:
Det Hverv jeg driver, giør os ei lykſalig. —
Faſt har jeg derfor ved mig ſelv beſluttet
Reent at forandre det.

Maria (forundret).

Hvad mener Du?

Antonio.

Da jeg for ſyv Aar ſiden bragte Dig
Hid fra din gamle Fader ſom min Brud,
Erindrer Du Dig vel hvad Gubben ſagde?
Lad denne Malen, Anton, var hans Ord;
Hvo ſtedſe lever i en Drøm for Kunſten,
Kun duer lidt for Verden; Kunſtneren
Er ingen Ægtemand, han elſker Æren
Meer end ſin Huſtru, meer end Søn og Datter;
De ſtaae tilbage for hans Hiernes Foſtre.

Maria.

Det var en ærlig Mand, en trofaſt Siæl,
En Urt ſom ſtille grøntes i ſin Krog,
Men Blomſter havde den Naturen nægtet.
Glem det!

Antonio.

Vær Pottemager, ſagde han,
Som jeg; mal ſmukke Billeder paa Leret!

Sælg det! Saa trives Du med Viv og Børn,
Kan offre dem dit Liv, din bedſte Tid.

Maria.

Han indſaae ikke, hvad jeg havde kiær,
Var juſt din Aand, den virkſom-ſtiønne Siæl;
At juſt din Kunſt mig giorde lykkelig,
Fordi den hørte til min Kiærlighed.

Antonio.

Mit Barn! Man troer tidt Meget, ſom er vrangt.
Jeg har ei giort Dig lykkelig dermed.

Maria.

Antonio! Vil Du bedrøve mig?

Antonio
(omfavner hende).

Du er en Engel, finder Dig i Alt;
Men jeg har ikke giort Dig lykkelig,
Jeg har ei ſtiænket Dig min Følelſe;
Paa Drømmebilleder har jeg forødt den.
Hvad jeg fortiente, har for dyre Farver,
Jeg atter tilſat uden Sparſomhed.
Imellem havde vi det vigeligt,
Men oftеſt manglede vi Dagens Nødtørft.
Ak, det har ængſtet nok dit ømme Hierte!
Velan, fra nu af være det ei ſaa!
Vi vil ei prøve det Umulige,
Vi vil ei ſværme. Jeg ydmyger mig,
Tilbagetræder i mit ſtille Skiul;
Og kan jeg ikke vorde Kunſtner, — nu,
Saa vil jeg ganſke være Mand og Fader.

Maria.

Du ei en Kunſtner? Ha, ſaa blomſtrer Kunſt
Ei meer paa denne Jord.

Antonio.

Du gode Kone!
Du elſker mig.

Maria.

Ja, thi jeg kiender Dig.

Antonio.

(tager ſit Billed og ſammenligner det med hende).

Du ſmiler ſødt uſkyldigt. Mærker Du
Hvor væmmeligt det Honninganſigt leer?

Maria.

Antonio!

Antonio.

Nu ſeer jeg Feilen! Ak,
Hvi var der ikke før en ærlig Ven,
Som tidligere kunde ſagt mig det?
Jeg føler Kraften i mig til det Bedre!

Maria.

Min Gud! Hvad er der ſkeet?

Antonio.

Mig ſyntes dog,
Det ſtakkels Billed eier Noget; Noget,
Der ikke ganſke vække bør Foragt;
Ei Farven blot, ei Penslens Færdighed,
Ei blot det friſke Spil af Lys og Skygge;
Meer — noget Inderligt, Høitideligt!

Maria.

Hvad er der ſkeet? Antonio, ſig mig det!

Antonio

(efter en Pauſe).

Han ſkal gientage det endnu engang! — —
To Gange tordned han mig det i Øret;
Men Dommen fældes maa den tredie Gang,
Saa vil jeg male Potter!

Maria.

Hvo var her?

Antonio.

Michael Angelo Buonaroti!

Maria.

Og han? Han ſagde?

Antonio.

Stille, kiære Barn!
Vi vente vil den tredie Kiendelſe.
End kan jeg ikke rive mig ſaa rolig
Fra denne ſkiønne høie Verden los.
Endnu engang, — ſaa vil jeg male Potter!

Tredie Handling.

Antonio ene ved ſit Billed.

Nu ſkal det overdrages end med Firnis.
Et alt for giennemſigtigt Slør. O kunde
Det reent unddrages dog fra Mængdens Øine!
Det Andet, hiſt, er ei engang ſaa godt.
Hvi tvinger Nøden mig at ſælge det?
Thi er det ei Bedrag, at faae ſaa ſtor
Betaling for et ſlet, mislykket Arbeid?
Men Greven har jo ſeet det ſelv, har ſelv
Budt mig Betalingen. Alt dengang har
Jeg varet ham, at det var altfor meget.
(Han tager ſin Penſel.)
Jeg male vil endnu dog her i Græsſet
En Hyacint. Naar ſkiønne Piger døe,
Beſtrøer man jo med Blomſter deres Grav;
Ak, Haabet var ſaa ſkiønt! — det er ei meer.
Velan! her vil jeg plante det en Blomſt, —
Den ſidſte Ære. — Hvordan ſkal jeg leve,
Naar jeg kan ikke male? Malerkunſten
Blev ſaa nødvendig mig ſom Aandedraget.
Nu vel, ſaa vil jeg da de Søgnedage
For Viv og Barn arbeide — Haandværksdont;
Kun Søndagformiddag tilhøre mig!
Da ſkal ſkiøn Iris med ſin luftige Bue,
Syvfarvet, mig i Morgengry beſøge;
Da vil jeg tegne, male, componere,

For egen Tidsfordriv. Det er dog en
Uſkyldig Lyſt! I Hytten vil jeg hænge
De ſmaae bemalte Tavler; ſmykke vil
Det Væggen dog; Maria elſker dem,
Den lille Dreng ſom hun. Og naar jeg døer,
Og naar en Pilegrim tilfældigviis
I Hytten træder, Billederne ſeer,
Vil det dog røre ham. Enhver er ei
Saa haard ſom denne Angelo. Da vil
Han ſige: Manden meente det dog ærligt,
Og elſkte med Oprigtighed ſin Kunſt.

Giulio Romano kommer; han ſtandſer i en Afſtand, uden at mærkes af Antonio, og betragter ham).

Der ſidder han, den Muſers Yndling. Atter
Han maler paa et Billed, for paa ny
At ſætte Verden i Forundring. Ha,
Hvor længes jeg at kiende ham, den Store.
Taalmodighed! I lange Drag jeg nyder
Min Glæde. — Var jeg vaagen? Saae jeg ret?
Hvad Giulio? Til Correggio maa Du reiſe,
For atter at ſee der en Rafael?
O, ſelſomt! Underfuldt! Heel underfuldt!
Stort bygges Skoler i de ſtore Stæder,
Af Fyrſter underſtøttes Flid og Stræben,
Ungdommen dannes efter gode Mønſtre,
Fra ſpæden Barndom øver Haanden ſig;
Saa viſer ſig en heldig Leilighed
At give Prøver paa den lærte Kunſt; —
Og hvad, hvad vorde ſaa vi Lærlinger?
Kun Lærlinger! Selv gode, ſieldne ſtundom; —
Men ſkal Geniet atter viſe ſig —
Da hiælper intet Drivhuus, kunſtig Varme
Fremklækker ei den underſtionne Frugt;
Derude maa det vore frit i Skoven,
Tilfældigt plantet hen af Hændelſen,
Tilfældigviis udklækket ved et Under.

Og inden vi det veed, og medens vi
Forſtenes i Tilbeden af vort Mønſter,
Og mene, Kunſten mægter intet meer, —
Staaer atter herlig frem en Genius;
Og vi? vi ſtue, vi forbauſes atter.
O ſelſomt, at et Nazareth ſaa tidt
Det Himmelſke frembringer; at den Aand,
Som med ſin Herlighed begaver Jorden,
Sin Vugge finder oftеſt i en Krybbe!

(Han nærmer ſig Antonio og betragter hans Arbeide.)

Antonio.

Staa der, Du lille blege Hyacint!
Mig dit violblaa Skiær betyde Døden.

Giulio

(træder atter umærket tilbage og betragter Antonio).

Han ſeer ſaa venlig ud, ſom hvad han maler;
Blid, yndig, fuld af Følelſe. Kun Sorgen
I Mandens Miner kiender ei hans Kunſt;
Den ſkionne Colorit, ſom den ſaa rigt
Beſidder, blomſtrer ikke paa hans Kinder.

Antonio.

Der ſtaaer igien en fremmed Reiſende.

(De hilſe hinanden.)

Giulio.

Tilgiv, min gode Herre! derſom jeg
Forſtyrrer Eder; men jeg kan umulig
Forlade dette Sted, før jeg har hilſt
Den ſieldne Meſter, ſom er Byens Pryd.

Antonio.

Af, gode Gud! I træffer kun i mig
En høiſt bedrøvet, modløs Mand, min Herre!

Giulio.

Umuligt! Skulde her igien en Sol,
Selv uden Varme, varme fremmed Liv?

Antonio.

I er en blid, en venlig Mand, min Herre!

Vil ikke krænke mig; dog krænkes jeg
Mod Eders Villie. Sol! Ha, hvis I aned
Hvor mørk min Afgrund er — hvor den er tom!
(Han lægger Haanden paa ſit Bryſt.)
Ei mindſte Stierne dæmrer i min Nat!

Giulio.

En Glorie ſtraaler klar af Eders Nat,
Der herlig, med Udødelighedens Glands,
Jert Hoved krandſe vil. Siig Eders Navn!

Antonio.

Man kalder mig Antonio Allegri.

Giulio.

Antonio Allegri da Correggio! —
Hvor kan endnu det Navn mig klinge fremmed,
Som ſnart fortroligt hver en Tunge nævner.
Antonio! Jeg ſeet har Eders Nat
I Kirken hisſet. Hvad I vilde viſe,
Det har I viiſt: et Under. Himmellyſet
Igiennemtrænger Jordelivets Stof
Og glæder Hyrderne. Blandt disſe Hyrder
Er jeg! Forfærdet ſtander jeg for Eder,
Begriber ei det Underværk, jeg ſeer,
Med Haanden over Øiet, halv i Tvivl,
Om hele Synet er et Blændværk ei?

Antonio.

Ak, altfor meget er det blot et Blændværk.
I er en ædel Mand, I elſker Kunſt, —
O, men fortryd ei paa hvad jeg maa ſige:
Bedømme den kan I ſaa lidt ſom jeg.

Giulio.

Antonio! Jeg forſtaaer ei Eders Tale.

Antonio.

Jeg har i lang Tid ei forſtaaet mig ſelv.

Giulio.

I Alting er I ubegribelig:

Hvordan I modnet er paa egen Haand,
Hvordan I var saa længe skiult for Verden,
Hvordan I tvivle kan om eget Værd.

Antonio
(for at prove ham).

Hvad er jer Mening vel om dette Billed?

Giulio.

Formaaer et Ord at tolke hvad jeg mener?
Ifald jeg siger skiønt, hvad har jeg sagt?
Jert Billed er guddommeligt! Mens jeg
Betragter det, opvaagner i min Siæl
Utallige Følelser, som forhen slumred.
Og deri just bestaaer Geniets Magt!
For stod Madonna malt af Rafael
Alene som Guds Moder for mit Øie;
Kun saadan kunde jeg mig hende tænke;
Her er hun meget, meget anderledes; —
Dog end Maria! — Meer den hulde Qvinde,
Den ømme Moder, end en Himmeldronning.
Det Jordiske har Rafael opløftet
Til Himmelen, I lokker Himlen ned,
At den forbinder sig med Jordelivet.

Antonio
(betragter ham et Øieblik med glad Forundring, men siger derpaa nedslaaet og mistænkelig).

Seer I slet ingen Feil i dette Billed?

Giulio.

Hvad Feil? Hvor Skiønheds Rigdom er saa stor,
Der fattes intet. Hvo beklager sig
I Overflødigheden over Savn?

Antonio.

Og hvad, hvad er der ei?

Giulio.

Hvad dette Billed
Til Mesterstykke stempler, det er der.
Det lever, aander i et Guddomsliv,

Er fundet op med Siæl, med dyb Forſtand,
Udført med Flid, med Følelſe, med Kundſkab, —
Hvad kan man ønſke meer?

Antonio.

Nu har I roſt det,
Nu ſiig mig Feilen!

Giulio.

Eders Genius
Har ikke feilet; ſelv hvor Kunſten ſvigted,
Hvor ſtundom Jer Hukommelſen ſlog feil,
Har I ved Kraft, Fremſtilling, Liflighed,
Idee, — bibragt ſelv Eders Feil en Ynde,
Som hører, ſynes man, Jert Billed til.
Selv deri har med Rafael I Lighed.

Antonio.

Siig mig, min Herre! Hvor har Kunſten ſvigtet?
I veed ei hvor I giør mig lykkelig,
Idet I viſer Manglen mig.

Giulio.

Ih nu,
Den blotte Tegner har vel Eet og Andet
At ſige mod Jert Billed.

Antonio.

For Exempel?

Giulio (beſteden).

Den Arms Forkortning er nok neppe rigtig;
Mig tykkes ogſaa Barnets Been for fyldigt,
Og lidt fordreiet. I fremſtiller helſt
Det blidt Afrundede, deraf det kommer,
At ſtundom I undgaaer det Strengtbeſtemte.

Antonio.

End eet, ſaa lever jeg paa ny, min Herre!
Hvorledes finder I Madonnas Smil?
Og Barnets?

Giulio.

Eiendommeligt, — men ſkiønt!

Antonio.

Ei væmmeligt? Ei ækkelt? Honningſødt?

Giulio.

Saaledes tænker jeg mig Engle ſmile.

Antonio (naiv).

Af Gud! Jeg tænkte mig dem ligeſaa!

Giulio (ſmilende).

Og ſørger nu, fordi det lyktes Jer?

Antonio.

Og ſørger nu, fordi jeg mig bedrog.

Giulio.

Nu er I atter gaadefuld!

Antonio.

Min Herre!
Talt har I mig ud af mit eget Hierte;
Det trøſter mig, at der er fleer end jeg,
Selv ſieldne, gode, kloge Menneſker,
Der — drømme kan med mig paa ſamme Viis.
Hvad meer mig undrer, er den rette Dom,
Som I har fældet over mine Feil;
Der har I Ret, I ſiger det kun mildt
Og ſkaanſomt. Og i Sandhed, Eders Tale,
Saa indſigtsfuld og ſindrig, maatte glæde
Mig overordentligt, hvis jeg ei vidſte —
(Desværre hørte jeg det førſt idag)
At daarlig er min Daad og uden Værd.

Giulio.

Og hvo har ſagt Jer det?

Antonio.

Den ſtørſte Kunſtner
I vor Tid, ja maaſkee til alle Tider.

Giulio.

Ha — Mikel Angelo?

Antonio.

I nævner ham.

Giulio.

Det ligner ham! Det brudte Vognhiul løber
Endnu ham vildt omkring i Hovedet.

Antonio.

Jeg har uvidende, letſindig, først
Fornærmet ham. — Den Vært, ſom hisſet boer,
Et ſelſomt Menneſke, der hader mig,
Kom til mig her, fortalte mig: at Manden
Som ſad og drak ved Bordet var en Farver,
En ubehøvlet, uforſkammet Svend,
Som dømte raſkt om Alt, og Intet vidſte;
Saaledes har jeg ei modtaget ham
Med den Ærbødighed, ſom han fortiener.
Han kom og talde ſpottende til mig,
Jeg gav i Spot ham Svarene tilbage;
Da blev han opbragt, kaldte mig en Fuſker,
Der aldrig, med den blotte Sands for Farver,
Opſvinge vilde ſig til ægte Storhed,
Til Aandens Skiønhed.

Giulio (opbragt).

Deri har han Ret!
I vil ei det, I har alt giort det, høit,
Høit over det Sixtiniſke Kapel!

Antonio
(med godmodig Misbilligelſe).

Ak, kiære Ven!

Giulio
(ſom før og med Selvfølelſe).

I troer, jeg taler ſom
Den Blinde her om Farven? Men I feiler.
Om ei en Michael, en Angelo, —
Jeg er et Menneſke med Aand og Smag;
En Romer, — ingen Cæſar, dog en Julius!
Mig har man ogſaa lært hvad Malen er;

Den ſtore Rafael Santio var min Lærer,
Hans Meſteraand end ſvæver over mig,
Jeg har et Ord at blande med i Lauget!

Antonio (beſtyrtet).

St. Joſeph! I er Giulio Romano?

Giulio.

Det er jeg.

Antonio.

I er Giulio Romano?
Den ſtore Meſter? Rafael Santios Yndling?

Giulio.

Det var jeg.

Antonio.

Og I ſiger, jeg er Maler?

Giulio.

Jeg ſiger: Siden Rafael Santios Død,
Har vort Italien ingen ſtørre Maler
End I: Anton Allegri da Correggio!

Antonio (ſætter ſig).

Tilgiv, min Herre! — Men mit Hoved ſvimler.
Det har jeg aldrig end oplevet; jeg
Begriber ei, at jeg det overlever.
Mit Liv flød forhen, ſom den klare Bæk,
Ukiendt i Skyggen, i det lave Græs;
Ei troede jeg at være noget Stort,
Ei heller, at jeg var ſaa ganſke liden;
Kun ſtolende paa Lykken, paa min Muſa,
Sad jeg og malte; — det gik let fra Haand.
Nu jeg oplever paa den ſamme Dag,
At To, de ſtørſte Meſtre, nærme ſig
Min Hytte; Een nedknuſer mig i Støvet,
Den Anden hæver mig til Skyerne.
Hvad ſkal jeg tænke? Gud! Hvad ſkal jeg troe?

Giulio.

Og hvis den Anden ſiger nu det Samme
Som jeg, hvad da?

Antonio.

Han? Mikel Angelo?
Han skulde, troer I?

Giulio.

Det er just hans Viis,
At giøre helst, hvad Ingen troer. Den Ildaand
Er meer Titan end Gud; og derfor er
Hans Storhed, som den ældste Kæmpeverdens.
Mildheden mangler ham; ei Barnet Amor
Indtager huldt ham for en enkelt Gienstand;
Men Eros derimod, den Ældre, satter
Alt i hans Bryst med vældig Kiærlighed;
Ei en bevinget Dreng, en moden Yngling,
Med Marv og Handlekraft. — Jeg træffer ham!
Vær rolig! Jeg forstaaer at leve med ham.
Titanen har et menneskeligt Hierte;
Som Kronos avler han vel Kæmpebørn,
Dog raser i ham ei Fortæringslysten; —
Nei, nei! — Han river Lyset, som Prometheus,
Fra Himlen, blæser Liv i mangen Jordklimp.
Selv Eders Værker, min Antonio,
Beundrer han, naar Stormen sig har lagt.
Gak ind i Eders Huus! — Der kommer han.

Antonio.

Hvad skal jeg tænke? Gud! Hvad skal jeg troe?

(Han gaaer.)

Mikel Angelo kommer.

Nu kan vi reise.

Giulio.

Endnu ei, desværre!
Et større Hiul igien er sønderbrudt,
Der først maa sættes i tilbørlig Stand,
Før videre vi drage.

Mikel.

Hvad behager?

Giulio.

I mindes Møllen dog, den herlige,
Ved Floden hisset nede, nylig bygt
Paa en særdeles kunstig, sindrig Viis.
I har i Florents, troer jeg, seet Modellen
Og bedret paa den.

Mikel.

Ja! Et prægtigt Værk.

Giulio.

Nu hør og ærgre Jer: En fornem Mand,
Som vi, forhindret ved et lille Vanheld,
Til Tidsfordriv sig lader vise Møllen;
Men Molleren, ei underdanig nok,
Strax bringer Adelsblodet ham i Kog.
Han drager ud sit Sværd, og hugger ind
I Værket, just hvor Mestrens kloge Haand
Med ædel Kunst det Vigtigste forbandt.
Saa rider han sin Vei, og Møllen staaer,
Og Molleren er brødløs og fortvivlet.

Mikel.

Nu, vi maae hiælpe Molleren igien!
Jeg lader strax den ene Kiøreheſt
Mig sadle, rider ned, giør Alt istand.
Gid kun endnu jeg kunde træffe Knægten!
Jeg skulde stække ham hans Hovmodsvinge.

Giulio.

O det var skiønt, hvis lidt I kunde stække
Hovmodighedens altfor stolte Vinge.

Mikel.

Hvad mener I?

Giulio.

I ynder Poesie,
Har selv Sonnetter giort og mangt et Vers;
Tilgiv, at her jeg paa forblommet Viis
Min Mening yttrer; thi den nøgne Sandhed
Er fast for slem.

Mikel.

Jeg holder af det Nøgne;
Kun Klædebondet ſkiuler Skiønheden.
Tal driſtig, uforblommet ud af Poſen!

Giulio.

Nu, Meſter! I behøver blot at tage
Den ſtørre Maaleſtok for Alt, ſaa har
I Sandheden. Thi Menneſkenaturen
Betyder kun min Mølle; Adelſtolthed
Er Kunſtnerſtolthed; Sværdet er et Ord;
Det vilde Mølleſlag — et Stik i Hiertet.

Mikel (forſtaaer ham).

Ha ha!

Giulio
(undſeelig, dog modig).

Vi har ei altſaa nødig, ſeer I,
At ſadle Kiøreheſten. Hiælpe kan
I uden det; ſelv tugte hvis I vil;
Den Skyldige kan ei undgaae ſin Straf.

Mikel (ſtolt og kold).

Det klæder Eder ſaare godt, at tale
Til mig i denne Tone.

Giulio (varm).

Buonaroti!
I twinger mig dertil. Troer I, at jeg
Har glemt den Agtelſe, ſom Eders Aand,
Som Eders Meſterſkab jeg ſkylder? Agt
For Meſterſkab, for Aanden, twinger juſt
Mig til at tale ſaa. Thi ei beundrer
Jeg enkelt Meſterſkab og enkelt Aand;
Men hver, ſom herlig til det høie Maal,
Af Himmelen begeiſtret, med os virker,
Hvor pragtløs end, hvor blø den viſer ſig;
Fordi jeg veed: det ſkiønne Livets Træ,
Som Genius vi kalde, bedre vorer

I den forladte, nøgne Klippekrog,
End i den gjødede, for fede Mark.

Mikel.

I taler smukt; I burde være Præst.

Giulio.

Jeg veed ret godt, hvad I vil sige dermed,
Og vredes ei. I mener Kunstneren,
Lig Helten, skal ei tale, han skal handle.
Der har I Ret igien! Ei heller har
Jeg nødig at forsikkre Buonaroti,
Hvor tidt jeg med Henrykkelse beundred
Hans tause Kunstnerværk, hans stumme Viisdom.
Dog er ei Menneskет blot Helt og Kunstner,
Men Menneske! Skiønt at udvikle, Ven!
Sin Menneskelighed, er ogsaa Kunst.
Foragt ei Talen! Selve Bien bygger
En Celle sig, og Væveren sin Hytte,
Og Løven fører Krig mod Tigeren;
Paa Mandens Læbe vaagnede først Sproget!
I Ordet speiler sig hans Inderste
Meer tydeligt, end selv i Handlingen,
Der ofte har en mørk, forvirret Grund.
I er en daadfuld, en høist kraftfuld Aand;
See, det erkiender jeg; saa vær retfærdig,
Og spot ei mig, hvis en forstandig Ven,
Besindig Mand, I truffet har i mig,
Ei heller reent berøvet Guddomsgnisten.
Jeg ønsker ingen skionne Taler her;
Kun Eders Daad har løst mit Tungebaand,
Og Eders Daad kan binde det igien.

Mikel.

Hvad vil I?

Giulio.

Buonaroti! Stolt I har
Foragtet denne vakkre Maler, kaldt ham
En Fusker; er det sandt? Er han en Fusker?

Mikel.

Hvad Diævlen rager det mig hvad han er?

Giulio.

Saa rager Eder ikke Kunſten meer?

Mikel.

Hver ſørge for ſig ſelv! Saadan gior jeg,
Og dermed Baſta. Det anfægter mig
Kun lidt, hvad Andre ſige vil om mig.
Er han ei Fuſker, er det godt for ham;
Han er en uforſkammet Knægt, det veed jeg.

Giulio.

Han er en venlig, en elſkværdig Mand;
Giæſtgiveren, hans Fiende, har forført ham,
Har ſagt, I var en overmodig Svend,
En Farver, ubehøvlet, kold og grov,
Som dømte raſk om Alt, og Intet vidſte.
Han hidſed Eder mod Antonio;
Han hader ham.

Mikel.

Det har den Aſel ſagt?

Giulio.

Nu ſeer I, at Antonio var uſkyldig;
Han har ei kiendt Jer.

Mikel.

Selv mod Ubekiendte
Man høflig være ſkal.

Giulio.

Og var I det?

(Mikel tier.)

Giulio.

Endnu et Ord, ſaa vil jeg ogſaa tie.
Hvad, Buonaroti, begge vi har ſeet
Idag — uventet, maa — det kan ei andet —
Os fylde med den høieſte Forundring.
I ſkiærer ikke, ſom den blinde Mand,

Kun ſmukke Ting i Træ, reent uden Die
For Andres Dygtighed, for Andres Værd;
I Eders Aand er Kunſten Videnſkab,
Jert ſkarpe Blik igiennemſtuer den.
Saa veed I og, ſaagodt ſom jeg og Nogen,
Hvad denne By beſidder for en Maler.
I Værtens Sal har I af Meſter Anton
Seet flere Stykker: Leda, Danae;
Ei blot Madonner kan han danne ſkiønt.
I Parma ſkal han have malet Fresco
I Hvælvingen, med Kraft og Poeſi.
Gak ind i Kirken hisſet, ſee hans Nat!
Og bli'er det da for ham i Eders Siæl
Ei høilys Dag — ſaa vil det aldrig dages.

Mikel.

Jeg har jo ſagt ham, at han har Talent.

Giulio.

Talent! Et fattigt Ord! En Halveſtilling,
Som man til hver en Betler pleier kaſte.
Beviſer dette Billed kun Talent?

Mikel.

Det er jo fuldt af Feil!

Giulio.

Feil er der i,
Fordi det er et menneſkeligt Værk.
Hvad har ei Feil. Og har I aldrig feilet?
Troer I, at Intet mangler Eder? Er
Den blotte Tegner Maler? Hvad er Tegning?
Oprigtig talt: blot Nødhiælp, Unatur.
Der gives ingen Linier; vi kalde
Det Linier, hvor Stoffet hører op.
Selv Stoffets Efterligning altſaa, Farven
Med Lys og Skygge, det er Maleri!
Skiønheden, Tanken, Sammenſmeltningen,
Det er Geni; og mangler dette her?

Mikel.

Hvor er den ſtore Stil?

Giulio.

Hvad kalder I
Den ſtore Stil? Er ei den dybe Sandhed,
Den høie Skiønhed ſtor, om end naiv
Den ikke ſvinger ſig til vældig Strenghed?
Der aander mandig Kraft, høi Driſtighed
Og ſielsent Mod i alt hvad I frembringer;
Dog Menneſker er Menneſker, ei Guder, —
See, derfor bør ſig os et barnligt Sind,
Enfoldig Ydmyghed! — Og jeg tilſtaaer,
Skiøndt Jert Exempel, ſom med Helteſtyrke
Det Bløde ſpotter, ſmitted mig, og drev
Mig, Giulio, den ringere Planet,
Forvoven fra min rafaelſke Bane
Lidt ſtundom ud i det Ubændige,
For langt fra Kirkens Chor til Grækertemplet —
Saa er og bliver mig dog Hiertets Godhed
(Der ogſaa yttrer ſig i ægte Kunſt)
Det Helligſte for Kunſten, ſom for Livet;
Og hvor jeg ſeer den, aabenbarer ſig
Samvittighedens Engel mig, og viſer
Mig Veien til mit Hiem med Liliеſtænglen.

Mikel
(med undertrykt Bevægelſe).

Jeg føler altſaa ikke?

Giulio.

Jo, det Hele,
Det Store! Selv den milde Følelſe
Beherſker Eder meer end ſelv I troer.
Huldt ſidder i San Pietro Jeſu Moder,
Med hellig, inderlig Medlidenhed,
Endſkiøndt af Steen, med Liget af ſin Søn;
I menneſkelig, dybtfølt Ydmyghed
Modtager Eders Adam Aand og Liv,

I det Sixtinſke herlige Kapel,
Af den almægtige Skabers Fingerſpidſe.
Ved Gud, der lever og der blomſtrer Intet
I Menneſket, ſom leved' ei og blomſtred'
I Eder for en Tid. Men Eders Væſen
Er haardt; den knudrede, den ſtærke Skal
Indſlutter moden Frugt; en ædel Ruſt
Bedækker den antike, ſieldne Mynt,
Hvorunder Sølvet ſtraaler i ſin Skiønhed.
Tilgiv mig, derſom jeg med mine Taler
Fornærmed Eder! Thi jeg føler: hvad
Jeg ſiger Eder, veed I bedre ſelv.
Jeg har kun ſagt det, for i Haſt at klare
Jer Himmel atter, for at ſtandſe Stormen,
Der nedſlaaer Modet paa den arme Mand.
Jert Ord har pludſelig berøvet ham
Alt Haab og Munterhed; et Ord af Jer
Kan let ham ſkiænke begge to tilbage.

Mikel (i Tanker).

Hm!

Battiſta kommer.

Mine Herrer! Vognen er alt færdig.
Befaler I, at der ſkal ſpændes for?

Mikel.

Min Giulio! Vil I beſørge det?
Jeg har et Ord i Eenrum først at tale
Med denne ſmukke Mand.

Giulio.

Heel vel!

(Han gaaer.)

Mikel.

Hvad har
Den Herre ſagt om mig til Maleren?
Hæ?

Battiſta.

Excellenza tal! Hvad har jeg ſagt?

Mikel.

At jeg en Farver var, har Herren ſagt;
En overmodig, ubehøvlet Svend.

Battiſta
(ſlaaer ſig for Bryſtet).

Saa maa den evige Retfærdighed
Mig hisſet ſtraffe, hvis —

Mikel.

Hold han ſin Mund!
Den evige Retfærdighed bekymrer
Sig ei om ſlig en Usling, ſom han er.
Tag han iagt ſig for den timelige
Retfærdighed! Er man til Galgen moden,
Saa bli'er man hængt! Forſtaaer han?

Battiſta.

Herren er —

Mikel.

En Farver! Og en Farver i det Grove!
(Han tager ſin Pidſk af Bordet).
Til grovt at farve bruges grove Pensler.
Hvad tykkes Herren om, ifald jeg farved
Ham Ryggen høirød?

Battiſta.

Himlen ſtaae mig bi!

Mikel.

Jo viſt! Det giør den ſtrax! — Hans Usſelhed,
Hans Nederdrægtighed, den ſtaaer ham bi.
Jeg vil ei ſmitte mine Hænder paa ham;
Dog var det bedſt, ifald han uden Omſvøb
Rekommendeerte ſig; thi Duſtegviſten
Her i min Haand, den vipper mægtigt, ſeer han!
Har ſtørſte Lyſt, at komme ſkiulte Kilder
I Haſt paa Spor, paa Herrens fede Ryg.

Battiſta.

Ak, Excellenz! Det er en Misforſtaaelſe!
(Han forføier ſig hurtig bort.)

Mikel

(kaſter Pidſten paa Bordet).

Ja, løb Du kun! Har ei den Niding faſt
Bragt Blodet mig i Kog? Nu jeg forſtaaer,
Hvi Maleren, den ſtakkels Diævel der — —

(Han gaaer langſomt hen og ſætter ſig for Billedet.)

Sligt maa man ſee med Rolighed, i Mag.
Man kan mig viſe, hvad man vil, i Tummel
Og Larm; — ei blot for Øret ſtiger Blodet,
Men op for Øiet med. Selv denne Snakken —
Indbildte Viisdom — bringer mig i Harniſt.
Hvad jeg ſkal tænke, kan jeg tænke ſelv.
Den Giulio Romano — ſom om ikke —
Nu, 'nu! — han følte det ret godt tilſidſt.

(Seer paa Billedet.)

For Pokker! Ja det Billed — er godt malt!
Det kalder jeg et Maleri. — Poetiſt!
Og Træet — Blomſterne, Baggrundens Landſkab!
En ſmagfuld Klædedragt! — Og dette Gienſkin!
En deilig Qvinde, ja ved Gud, det er hun.
Giovanni allerkiæreſt, Jeſusbarnet
En Engel. Ha, ved Bakkus, det er Farve! —

(Med Lune.)

Og jeg! — Da Paven tvang mig til at male,
Dengang jeg drev de florentinſke Karle
Fra Tempelet, ſom Duekræmmere;
Mig ſelv opſatte paa Stelladſet, famled
Halvandet Aar iblinde; blev ſaa vred
Paa Paven, da han traadte, mod ſit Løvte,
For tidlig i mit Værkſted, at jeg nær
Med den nedſtødte Spand ham havde myrdet; — —
Jeg veed det: jeg er egentlig ei Maler;
En Billedhugger er jeg; hvad Skulptur
Anvende kan i Malningen, det har jeg;
I Tegning, i Opfindelſe ſtaaer Ingen
Mig nær; men ned i Farvepotten ret
At dyppe, har jeg ikke lært og lærer

Det aldrig. Men det mægter denne Mand.
Ja ja, i Sandhed! Det maa man bekiende.

Giovanni kommer ud, da han ſeer den Fremmede, ſtaaer han ſtille.

Mikel.

Du Lille! Hør engang!

(Giovanni kommer.)

Et artigt Barn!
Det er ei bange for et fremmed Anſigt,
Er ei forkiælt. Kom hid, min lille Dreng!

(Giovanni nærmer ſig.)

Mikel.

Men ſeer jeg ret? Ei, det er jo Giovanni
I Stykket der!

Giovanni.

Ja viſt! Jeg er Giovanni,
Min Fader har mig malt.

Mikel.

Du er da vel
Antonios Søn?

Giovanni.

Ja! Og min Moder er
Der ogſaa.

Mikel.

Hvor?

Giovanni.

Jh ſee, der ſidder hun!

Mikel.

Ja ſaa!

Giovanni

(peger paa Billedet.)

Der er det deilige Barn Jeſus,
Men ham har vi ei ſelv i Huſet.

Mikel.

Ikke?
Hvor er da han, min Dreng?

Giovanni
(med Fingeren i Veiret).
Han er i Himlen.

Mikel.

Deroppe?

Giovanni.
Ja, der ſidder han i Skyen
Jo med de andre ſmukke Englebørn.

Mikel.

Hvad gjør de der?

Giovanni.
De lege med hverandre.

Mikel (kyſſer ham).
Du ſøde Glut! Kom, ſæt Dig paa mit Skiød,
Her paa mit Knæ!

Giovanni.
Ja, jeg vil ride paa Dig!
Du er min Heſt. Nu ride vi til Parma.

Mikel.
Godt! Godt! Men jeg maa løfte ſørſt Dig op,
Stigbøiler har vi ingen af.

Giovanni.
Nei, dem
Har endnu Smeden ikke faaet færdig.

Mikel.

Den Nølepeer!

Giovanni (rider).
Hop hop! Bliv ved, bliv ved!
Du maa beſtandig lade Heſten trave.

Mikel (træt).
Nu er vi komne da til Parma, Barn!

Giovanni.
O nei, vi er jo kun den halve Vei.

Mikel.

Saa ſtiger Rytt'ren af, gaaer i et Værtshuus
Og faaer ſig lidt at ſpiſe.

Giovanni.

Lidt at ſpiſe?

(Mikel tager i Lommen.)

Giovanni.

Hvad har Du der i Lommen?

Mikel

(ſlaaer ham over Fingrene).

Giv kun Tid!

(Affidee).

Jeg tog dem med til Meſter Martins Børn,
Dog de maae bie; jeg kan vel desuden
Faae nogle flere kiøbt i Modena.

(Han tager et Kræmmerhuus frem).

Jeg veed ei, om Du er for brændte Mandler?

Giovanni

(griber efter dem).

Jo, brændte Mandler er jeg meget for.

Mikel.

Taalmodighed! Siig om de ſmage Dig?

Giovanni.

De ſmage mig.

Mikel

(giver ham Kræmmerhuſet).

Saa ſmag!

(Giovanni ſpiſer.)

Mikel.

Men paa mit Skiød
Skal Du fortære dem.

Giovanni (undviger ham).

Nei, i et Værtshuus
Maa jeg fortære dem, mens Heſten hviler.

Mikel.

Og faaer lidt Havre. Faaer jeg ingen Havre?

Giovanni.

Kom, Heſt! Der har Du Havre.

(Stikker ham en Mandel i Munden.)

Mikel (griber ham).

Hvad, dit Skarn!
Du kalder mig en Heſt? — Det er Guds Straf!
Thi jeg har ſtiældt din Fader ud for Fuſker;
Og ved de hellige Muſer i Olymp,
Det er han ikke meer, end jeg er Heſt.

Maria kommer.

Giovanni.

Der er min Moder!

Mikel.

Ha, det er din Moder?
En deilig Qvinde, lig ſin høie Navne.

(Han ſætter Drengen ned og ſtaaer op.)

Giovanni.

See Mo'er! Der er en fremmed Mand; han har
Forært mig brændte Mandler. Vil Du ſmage?

Mikel.

Tilgiv Madonna! Dette vakkre Barn —

Maria.

Min ædle Herre, tak for Eders Godhed!

(Til Barnet.)

Du har dog takket Herren?

Giovanni.

Tak, Du Herre!

Maria.

Uartige! Hvad? Dutter Du en Fremmed?

Mikel.

Ak, lad ham det, Madonna! Vogt Jer vel
For at fordærve med vor Tids Forkeerthed
Den rene paradiſiſke Natur.

Maria.

I elſker Smaa?

Mikel.

Ja, — for de er ſaa Store!
Her boer I?

Maria.

Ja! Der ſeer I vores Hytte.

Mikel.

Antonio, Maleren er Eders Mand?

Maria.

Ja, kiære Herre!

Mikel.

Er han ſaa elſkværdig
I Livet, ſom i ſine Billeder,
Saa maae I leve ret fornøiet med ham.

Maria.

Min Herre! Kunſten er et ringe Skiær
Af den tilſlørte Sol.

Mikel.

I Sandhed?

Maria.

Tro mig!

Mikel.

I lader ikke til at være munter.
En vakker driftig Mand, en deilig Huſtru,
Et yndigt Barn; — der ſtaaer et Paradis
Af huslig Lykke færdigt for os alt.

Maria.

Og dog, dog mangler endnu Eet til Lykken.

Mikel.

Og hvilket?

Maria.

Lykken!

Mikel.

Er Genie, er Skiønhed
Ei ſtore Gaver alt af Fru Fortuna?

Maria.

Ak, Ormen nager ſkiult i mangen Blomſt.
Min Mand har været ſyg, er let at ryſte,
Hvert Indtryk virker ſtærkt paa ham; idag
Igien han leed af bitter Krænkelſe.

Mikel.

Ja ja, jeg veed det! Mikel Angelo
Har været her og taget ham lidt ſkrap.

Maria.

Han gruſomt har fornærmet ham.

Mikel.

Maaſkee
Dog ſagt ham Sandhed. Mikel Angelo
Har ſagt, at han var ingen ægte Maler.
Hvo veed? Maaſkee har Manden Ret. Han maa
Forſtaae det vel. Hvad vide vi deraf?

Maria.

Og kom fra Himlen ſelv en Angelo
Og ſagde det, ſaa troede jeg ham ei.

Mikel.

Ei ei! Er I ſaa vis i Eders Sag?

Maria.

Det Klareſte, det Visſeſte jeg veed,
Er at jeg elſker min Antonio;
Fra ham kan ikke ſkilles hvad han virker;
Saa elſker jeg med ham hans ſkionne Kunſt.

Mikel.

O det er nok! I elſker blindt? Forſmaaer
At kiende Tingen, at udgrunde den?

Maria.

Erkiende, gruble, det maa Manden giøre
Saavidt han kan; dog tager han vel ogſaa
Tilſidſt med os til Følelſen ſin Tilflugt.

Mikel.

Brava Madonna! I er efter min Smag.

Tilgiv, ifald jeg lidt har friſtet Jer;
Saadan maa Qvinder tænke. — Hvad nu ellers
Den Mikel Angelo vedkommer — ja
Det er en vild Krabat, det kan ei nægtes;
Men tro mig: han er dog et ærligt Skind.
Tidt er hans Ord Cyklopens Larm i Dybet,
Naar Ilden brænder altfor ſtærk. Dog kan
Han ogſaa være rolig; og da tænker
Og føler han for lang Tid; ſom Kamelen
Der tømmer Kilden, for i heden Ørk
At have Forraad ſiden. En Vulkan
Indgyder Frygt, men modner ogſaa Frugt.
Knap har den bruſet ud, ſaa bygge Skarer
Af Mennesker derpaa, vel trives Sæden,
Den vorder mere kiærnefuld og riig;
Med Blomſter og med Buſke krandſes Svælget,
Og Alting aander i et Glædesliv.

Maria.

Det vil jeg gjerne troe.

Mikel.

Den ſtørſte Smaating
Gav tidt Anledning til en ſtor Bedrift.
Vel føder ofte Bierget kun en Muus,
Men troe I mig: Muus føder ogſaa Bierge!
Lad altſaa det nu ei forundre Jer,
Ifald hin dumme Løgners plumpe Liſt
Har tirret Angelo mod Eders Mand. —
Det ene Ord let give kan det andet;
Ei Elſkov blot, ſelv Heftighed og Vrede
Gaae blinde med en Dug for Øinene.

Maria.

I taler blidt og viiſt, min ædle Herre!

Mikel.

Nu ſeer I, Buonaroti ſendte mig,
(Jeg er hans Ven) at tale til Forſoning;

Og til Beviis paa, at han ærer Anton,
Gi'er han ham denne Ring, og beder ham,
(Han tager Ringen af ſin Finger og giver hende.)
At bære Ringen, ſom et Venſtabstegn.
Perſonlig ſees de ſikkert ſnart igien;
Da vil Antonio faae Prøver paa,
Om Buonaroti har ham kiær af Hiertet,
Og om han virker Noget for hans Held.
(Han gaaer.)

Antonio, ſom er kommen ud i Døren og har holdt ſig tilbage under Mikel Angelos ſidſte Ord, iler ud imod Maria, da han ſeer hende ene.

Maria! Bedſte Barn, hvad har han ſagt?

Maria.

Den Fremmede?

Antonio.

Han, — Mikel Angelo!

Maria.

Antonio, hvad drømmer Du? Umuligt!
Det var han ſelv?

Antonio.

Ja ja! Han ſelv, han ſelv.
Der er kun ſaadan Een i hele Verden.

Maria (henrykt).

O, hvilken Lykke! Glæd Dig, min Antonio!
Han legte med vort Barn; han talde til mig
Med venlig Godhed. Denne ſkiønne Ring
Gav han til Dig; han agter, ynder Dig,
Den Ædle, han vil ſørge for vor Lykke.

Antonio.

Maria! Nei — Umuligt — Giulio
Romano havde Ret?

Maria.

Han elſker Dig!

Antonio.

Og denne Ring? — O Himmel! o Maria!
Han har kun bøiet mig i Støvet for

At hæve mig til ſtørre himmelſk Glæde.
St. Lucas! Kan jeg troe det? Kan jeg troe det?
O! Følg mig! Jeg vil takke ham, vil kyſſe
Hans Hænder, favne ham og være ſalig.

Maria.

Nu har han Ret, den ſtore Buonaroti!
Nu blomſtrer os et paradiſiſk Liv.

(De gaae.)

Battiſta kommer frem, ſeer efter dem og ſiger:

Jeg Paradiſet giøre vil fuldkomment:
Til Paradiſet, veed I, hører Slangen!

(Han gaaer.)

Fierde Handling.

Stor Billedſal i Parma.

Ottavio. Battiſta med Regnſkabsbøger.

Ottavio.

Jeg er tilfreds! Jeg efterſaae dit Regnſkab.

Battiſta.

Jeg faaet har et Brev nys fra min Søn;
Han ſkriver mig fra Florents, og han kommer
Maaſkee i Aften alt til Parma.

Ottavio.

Godt! —
Den Hemmelighed, ſom jeg har betroet Dig
Om Nicolo — den maa Du tie med.

Battiſta.

Ved St. Sebaſtian — jeg maa forundres!
En Røver fra det Appeninſke Bierg
Indſniger ſig i naadig Herres Brød,
For umistænkt at ſpeide Leiligheden?

Ottavio.

Jeg veed det, det er ikke førſtegang;
De Vovehalſe drive driſtigt Spil
I Skoven mellem Parma, Reggio,
Og rundtomkring, hvor der er Haab om Rov.
Dog vær Du rolig! Han er alt i Fælden;
De Andre lokke vi vel ogſaa ſnart.

Battiſta.

Gud! Hvilke ſlette Folk der er i Verden.

Ottavio.

Skaan mig for kiedſomme Betragtninger,
Og tal om hvad der er mig mere vigtigt:
Troer Du, Antonio kommer end i Dag?

Battiſta.

Han er paa Veien alt, vi ſee ham ſnart.

Ottavio.

O, min Maria! Var Du ogſaa med!

Battiſta.

Hun følger ſikkert efter, Excellenza!
Hvor Ærter ſtrøes, der flyver Duen ind.
Eet ſynes kun betænkeligt i Sagen, —
Hvis gunſtigt naadig Herre mig tillader —

Ottavio.

Tal kun oprigtigt!

Battiſta.

Eders Naade ſtaaer
Paa Springet lige til at gifte ſig;
Den ſkionne Coeleſtina kan jo ventes
Fra Florents med ſin Fader Ricordano
Hvert Øieblik. Hvis nu —

Ottavio.

Vær Du ei bange!
Saa himmelſk er den ſkionne Coeleſtina
Som hendes eget Navn; ſkiøndt nu, ſom Chriſten,
Jeg ivrigt elſke maa det Himmelſke,
Saa er jeg dog en ſyndig Mand af Støv,
Og kan ei reent det Jordiſke forſage.
Hun ſtraaler — men ſaa kold ſom Vinterſolen;
Hun er mig altfor høi, for idealſk.
Jeg tvivler om, hun ægter mig; det ſkeer —
Ifald det ſkeer, af Eftergivenhed

For hendes Fader blot, ſom ønſker det;
Men ei af Kiærlighed til mig.

Battiſta.

Ih nu!
Det giver ſig med Tiden, naadig Herre.

Ottavio.

Ja, det er muligt; men dog end et Spørgsmaal.
Jeg tigger ingen Elſkov; dog behager
Mig hendes Deilighed og hendes Rigdom.
Der lever ingen ugift Adelsmand
I Florents, ſom jo kalder det et Held
At faae den ſkionne Piges Haand. Jeg ønſker
Mig ſlig en Gemalinde; det mig ſmigrer
At eie Den, ſom Alle ſukke for.
Men — ogſaa Hiertet har ſit Krav; og der —
Der ſtaaer den ſværmeriſke Coeleſtina
Tilbage for den yndige Maria.

Battiſta.

Men, Excellenz — to Koner i et Huus!
Hvorledes vil det gaae?

Ottavio.

Særdeles godt!
Mistænkelig er ei min unge Brud;
Beſkeden er Maria, blid og ſtille.
Det Eneſte, hvad mig urolig gior,
Er at Antonio ſkal male Loftet;
Thi Coeleſtina ſig forſtaaer paa Kunſt,
Hun tegner ſelv. Jeg veed kun lidt deraf;
Jeg arved diſſe Malerier efter
Min Onkels Død; — det forekommer mig
Ret ſmukt, ſom anden Pragt; hvad er det meer?
Hvis nu Antonio maler Loftet ſlet,
Saa ſtaaer jeg i en Maade. Han er blot
En ubekiendt, en ſtakkels Landsbymaler.
Det ſkulde ærgre mig; i hendes Øine
Jeg gierne vilde giælde for en Kiender.

Battiſta (betænkelig).

Ja det er rigtig nok den værſte Knude.
Thi jammerlig er Karlen, Excellenza!
Det kan I troe mig paa mit Ord.

Ottavio.

Og hvad
Forſtaaer da Du deraf? Du hader ham!
Ti ſtille!

Battiſta.

Nu, man faaer at ſee! Men kommer
Han ikke der igiennem Haven alt?

Ottavio.

I Sandhed!

Battiſta.

Ja, med Billedet paa Ryggen.
Han ſeer paa Blomſterne, han lugter til dem.
Ja pluk dem om Du tør!

Ottavio.

Det maa han gierne.
Jeg træde vil tilſide. Dette Slot
Skal imponere ham med ſine Sale.
Paa ſlige Folk det Rige virker meer
End Mange troe. Saa kommer jeg tilſidſt.
Jeg Alt aftale maa med ham idag.

Battiſta.

Var det ei bedre ved en Leilighed — —

Ottavio.

Jeg ſtiæler ei, hvad jeg kan ikke kiøbe.

(Han gaaer.)

Battiſta.

Du ſtiæler ei? Saa vil jeg ſtiæle for Dig.
Thi hævne maa jeg mig, og hævne blodigt,
Saa ſandt jeg er en ægte Calabreſer.
Skiøndt truet blot, har dog alt Pidſkeſlaget

Af Mikel Angelo med røde Strimer
Paa Ryggen friſket op mit Had til Brand;
Og før ſig kiøler ei mit hede Blod,
For den Forræders flyder! — —

(Han grubler et Øieblik.)

Nicolo

Er Rover? — Godt! — Han lette ſkal min Byrde!
En Rover maa jo godt forſtaae at .... tys!
Jeg er ei Verſemager, vil ei rime!

(Han gaaer.)

Antonio kommer med ſit Billed paa Ryggen; han ſætter det fra ſig og ſynker ned paa en Stol.

Her er jeg endelig. Hvor jeg er træt!
Det er ſaa hedt, og lang er ogſaa Veien,
Og Solen brænder. — Her er friſt og luftigt.
De Store have det dog godt, kan boe
I kiølig rummelige Steenpalladſer;
Som ſkiønne Klippehuler udelukke
De Middagsſolens Straaler! Høit ſig løfter
Den ſtolte Hvælving; brede Piller ſkygge,
I Veſtibulen risler kolde Vandſpring,
Og ſvale Luft og Muur. — Du hellige Jomfru!
Hvo ſaadan ogſaa kunde bye! — Ih nu,
Maaſkee det hændes dog. — Hvor mageligt
Man ſtiger op ad brede Marmortrapper.
Antike Buſter ſtaae i Nicherne,
De ſkue ned ſaa fornemt og ſaa roligt.

(Han ſeer ſig om.)

Her er en Sal! Den maa viſt være herlig.

(Springer op.)

Hvad ſeer jeg? Fuld af Malerier? Ha,
Jeg er i Billedſalen. Hellige Jomfru!
Jeg midt i Templet ſtaaer og veed det ei.

(Han folder ſine Hænder.)

Her hænge da Italiens Meſteres
Udødelige Værker; og ſkal hænge

Som ſkiønne Skioldemærker over Graven
Af ſtore Mænd, til Tegn paa deres Daad.
St. Lucas! Hvad ſkal jeg dog først betragte?
Landſkaber, vilde Dyr, Madonner, Helte.
Mit Øie ſværmer ſom en ſalig Bi
Paa hundred friſke Blomſter. Faſt jeg ſkuer
For lutter Skuen Intet; føler kun
Min Kunſt, din hellige Nærværelſe
Almægtig virke paa mig. Jeg henrykkes!
Jeg knæler ned i mine Aners Tempel.

(Han knæler, derpaa ſtaaer han op og betragter Billederne med naiv Glæde.)

See der, der hænger ſtrax et deiligt Stykke!
Dog nei — det var ei deiligt! — Alting kan
Ei heller have lige Værd. — Hvad ſeer jeg?
Nei, det er altfor nydeligt! Nu har
Jeg aldrig Mage ſeet: En gammel Kone
Staaer munter, ſkurer Kiedlen i ſit Kiøkken;
Hiſt ſover hendes Kat; den blonde Dreng
Udblæſer Sæbebobler af en Pibe. —
Det er endnu mig aldrig faldet ind,
At ſlige Sager ogſaa kunde males.
Og — naar man ſeer det i den hule Haand —
Hvor herligt Solen fra de grønne Løv
I Vindvet ſkinner ind i Meſſingkiedlen. —
Hvem har dog malet det? Mon ikke Navnet
Staaer under det? (læſer) „Flamlænder, Ubekiendt"
Flamlænder, hvad mon det er for en Landsmand?
Mon Flamland ligger mange Miil fra Mailand?
Deroppe hænge ſtore Stykker: Borde
Med Blomſter, Glas med Viin, og ſkrællede
Citroner, Hunde, nydelige Fugle.
Det er dog altfor ſmukt. Ha! ha! ha! ha!
Der tælle fire Gierrige Dukater.
„Meſſys!" Det Navn har jeg end aldrig hørt.
Men ſeer jeg ret? Ha, — der er Chriſti Fødſel.
Ja ja! — Det kiender jeg; thi det har Meſter

Mantegna her i Staden malt, min Lærer.
Hvor herligt Veien huler ſig derhenne;
Hvor ſkiønt de hellige tre Konger ſtaae
For Barnet, for den ædle Himmeldronning. —
Der er et andet Stykke, dette ligt;
Dog lidt pudſeerligt, ret godhiertigt! Ak!
See Oxen ſtøder ud igiennem Krybben
Madonna med ſit Hoved, ſeer ſig om;
Mildt griner Moren; det er ærligt meent!
Den Lille griber i en gylden Æske,
Vil have Legetøi. „Alberto Duro."
Ha ha! Det er en Tydſker veed jeg nok.
Bag Alpen findes ogſaa Mennesker,
Selv Kunſtnere. — Men Himmel, hvilket Billed!
En ung Fyrſtinde, ſandſelig og ſkiøn;
Hvor brænder Øiet, leer den lille Mund;
Den røde Fløiels Hat, den klæder godt,
De vide Ærmer. Staaer ei Navnet under?
Af „Lionard da Vinci." — Det troer jeg!
Det Navn er vidt berømt og vel fortient. —
Der er endnu en Konge, næſten malt
I ſamme Stil, er han af Lionardo?
Af „Holbein". Manden er mig ubekiendt,
En herlig Kunſtner, Lionardo lig.
Her er et ſieldent Værk af Perugino,
Skiøndt Tonen lidt vel grøn, og Symetrien
Lidt ſtiv; men hvilken Fromhed — Karakteer.
Man mærker, det var Rafael Santios Lærer. —
Et vældigt Værk i Legemsſtørrelſe,
En ædel Olding. Ha, den hellige Job.
Stort tænkt og ſtort fuldendt. Nu det er viſt
Af Rafael. Af „Fra Bartholomæo".
Ak Gud, den fromme Munk! — Det eftergiør
Dig ei ſaa hurtigt andre fromme Munke.
Hvo faaer vel Tid at ſee den hele Skat?
Hvad ſkiuler dette grønne Silkeforhæng?

Ha! Det er udentvivl det Allerbedſte.
Det maa jeg ſee før Herr Ottavio kommer.
(Han ſlaaer Forhænget tilſide og opdager Rafaels hellige Cæcilia.)
Den hellige Cæcilia! — O Gud!
Der ſtaaer hun med et Orgel i ſin Haand;
For hendes Fødder ligge ſønderbrudt
De verdslige Violer; men ſelv Orglet
Forſtummer, ſynker tauſt i Haanden, da
Hun hører Englechoret, løfter Øiet.
Ha, hvo har malet det? Det er ei Malning,
Nei, det er Digtning! Her er ikke blot
Det ſkiønne Billed, men den ſtore Tanke.
O det bevæger dybt mig i min Siæl.
Jeg ſeer den høie, hellige Poeſi
Med Farver klædt. (begeiſtret) Det vilde jeg ſaa tidt!
Jeg ſtræbte did i mine bedſte Timer.

Ottavio træder fornem ind i Salen. Antonio ſpørger ham imøde, uden at hilſe, ganſke fordybet i Tanker:

Hvo maled dette Billed?

Ottavio
(ſtudſer, men fatter ſig og ſiger kold:)
Rafael!

Antonio
(ſlaaer ſig henrykt for Bryſtet).
Ha! Jeg er ogſaa Maler.

Ottavio (ſmilende).
Kiære Ven!
Det vidſte jeg alt for en Maaned ſiden;
I vidſte det vel alt en Rad af Aar.

Antonio.
Nei, nu først veed jeg det.

Ottavio (afſides).
Indbildſke Giæk!
Battiſta havde Ret. (høit) Min kiære Meſter!
Jer Selvtillid, Jert Mod behager mig;
Det gaaer Jer ei ſom andre Kunſtnere,

Der ſtod forſtenede for dette Billed,
Og følte dybt, at de var — Ingenting.

Antonio
(ſtedſe med Øiet paa Billedet).

Ja, det begriber jeg. Hvis Aandens Armod
For denne Fylde føler ei ſin Tomhed,
Saa føler den det aldrig.

Ottavio (ſagte).

Denne Mand
Er reent forvandlet, troer jeg. (Høit) Derimod
I lader til at føle lutter Styrke.

Antonio.

Ja Herre, ja! Her jeg forſtaaer mig ſelv,
Her fatter jeg, at ogſaa jeg er Kunſtner;
Her ſkuer jeg mit Hiertes bedſte Stræben,
Og Billedet dybt fra mit Inderſte
Saaledes udtrykt, ſom jeg aned det
I Livets lykkeligſte Øieblik,
Og ſom det ſielden ſkiænktes mig at danne.
Min Phantaſi er rig ſom Rafaels,
Min Aand er ei ſaa ſtor og ei ſaa mægtig;
Jeg kiender bedre Lys- og Skyggeſpillet,
Han griber mere dybt, er mere ſtærk.
Jeg ſmiler kiælen, Rafael er alvorlig;
Henrevet er jeg, Rafael river hen.
Gud, hvilket Værk! Her ſeer jeg hvad jeg kan,
Her er min Maaleſtok. Det hæver mig —
Thi, o! Jeg føler mig i Himlens Nærhed;
Men ſom et Menneſke dog Englen nær;
Og medens høit af Salighed mit Bryſt
Begeiſtret ſvulmer, bøier ſig mit Hoved
Ærbødig for den aldrig naaete Storhed.

Ottavio (kold).

I bringer Eders eget Arbeid med?

Antonio (ſatter ſig).

Der ſtaaer det hiſt i Krogen, ædle Herre!

Ottavio.

Saa hent mig det!

(Antonio henter det, Ottavio betragter det meget kjærligt.)

Ret ſmukt, ret bravt i Sandhed.
Den ſkjønne Kone ſidder ſom hun leved.
Oprigtig talt, hvad jeg kun ikke lider,
Er disſe Klædebond. Hvi har I ei
Malt Eders Huſtru i ſin egen Dragt?
Ved Gud, Maria kan man ei forſkjønne.

Antonio.

Det var Madonna, ſom jeg vilde male.

Ottavio.

Maria, tænker jeg, er Eders Donna.

Antonio.

Tilgiv, min Herre! Jeg forſtaaer Jer ei.

Ottavio.

Jeg veed det nok; en Kunſtner lever meer
I Selvindbildningen, end i Naturen.
Han elſker Luftphantomer, ſkjønne Drømme
Meer, end hvad virkelig ſig nærmer ham.
Nu, jeg kan Intet have derimod;
Enhver maa følge ſin Tilbøielighed.
Jeg er ei Maler, ei Poet, jeg tager
Til Takke med det Virkelige. Altſaa —
Vi to kan leve ret fortræfligt ſammen;
Vi overſkrider ei hinandens Grændſer,
I elſker Idealet — jeg Perſonen.

Antonio.

Tilgiv mig, jeg forſtaaer ei ret endnu
Hvad Eders Naade mener.

Ottavio.

Meſter Anton!
Saa lad os tale ret oprigtigt ſammen.
I er et ærligt Blod, forſtaaer Jer ei
Paa fornem Fiinhed og Galanteri.
Nu Anton! Hør: I er en fattig Mand,

Det gior mig ondt for Jer, I ſlides op,
I maler ſmukt, og bliver ubekiendt.
Hvad kan det hiælpe til, at Ebers Lys
Kun under Skieppen ſtaaer? Men jeg vil ſætte
Det ſtrax paa Stage. See, mit ſtore Slot
Staaer daglig aabent for en Mængde Giæſter.
Her ſkal I male, fri for Næringsſorger.

Antonio.

Er det i Sandhed talt og ingen Drøm?
Begynder Lykken virkelig at ſmile?
Ak, fra min Barndom ſvæved den mig kun
Med Spot for Diet ſom en Lygtemand;
Naar jeg den vilde gribe, den forſvandt —
Og pludſelig jeg ſtod igien i Mørke.

Ottavio.

Jeg gior Jer lykkelig, ved alle Helgne!
Det var jo Grumhed, ei at ville giøre
Sin Næſte lykkelig, naar man formaaer det.

Antonio.

I tænker dybigt, Herre!

Ottavio.

I, ſom jeg.

Antonio.

Jeg har viſt ſtedſe følt det dybt.

Ottavio.

Ei ſandt?
I ogſaa gierne vilde giøre mig
Ret lykkelig, hvis I formaaede det?

Antonio.

Min Herr Ottavio, I er Lykkens Barn,
Hvad har en fattig Mand, ſom I kan ønſke?

Ottavio.

O! Alt er ikke Guld, fordi det glimrer.
Antonio — Jeg er ikke lykkelig.

Antonio (ſagte).

Den ſtakkels unge Mand, det giør mig ondt.

Umuligt, ædle Herre! Har I ei
Hvad nogen Moders Siæl kan ønske sig?

Ottavio.

Alt har jeg, kun det Bedste blev mig nægtet.

Antonio.

Det Bedste? Nu, det ved jeg, har Enhver,
Saafremt han selv kun vil.

Ottavio.

Hvad kalder I
Det Bedste, Kiære?

Antonio.

Tillid til sin Gud,
Et trofast Hierte, god Samvittighed.

Ottavio (studser).

Ja saa! Der har I Ret! — Det er det Bedste —
For Evigheden — Men da Mennesket
Dog lever med i Tiden, bliver og
Et Bedste der nødvendigt for hans Held.

Antonio.

Vel sandt!

Ottavio.

Min Ven, vi kalde Siælens Higen
Fra Jordens Støv til det Guddommelige,
Jo Kiærlighed; om nu den i det Store
Sig viser, med Geni, med sielden Kunst;
Hvad eller meer indskrænket, sammentrængt,
Til en elskværdig Gienstand; men af Enkelt
Det Skiønneste: til en livsalig Qvinde!

Antonio.

Og hvilken Kunstner leved' end paa Jorden,
Som i sit Hierte trofast ei forbandt
De tvende Kiærligheder?

Ottavio (smilende).

Nu, Fru Musa
Bli'er Herskerinden dog i Kunstnerhiertet.

Antonio.

Ja! thi den Elſkede bli'er altid Muſa.

Ottavio.

Og denne Muſa verler maanedlig.
Af Muſer gives der, kun ſparſomt regnet,
Ni himmelſkionne, ſøde Glutter, veed man.

Antonio.

Hver Muſa deler ud ſin egen Kunſt,
Og hver en Kunſtner har ſin egen Muſa.

Ottavio.

Den ſtore Rafael, for hvem I der
Nys bøied Eders Hoved, havde ſteer.

Antonio (vort).

Den ſtakkels Rafael! Ingen havde han.

Ottavio.

Hvad? Ingen Muſa Rafael?

Antonio.

I Himlen —
Der var hun, i hans Anelſer, hans Længſler,
Og i hans høie Billed, hans Idee.
Nu har han fundet hende! Nu behøver
Hans Aand ei, ſom en ſmægtende Cæcilia,
Mod Himlen hiſt at hæve Blikket bønligt,
Om kiærlig, ſalig Tilfredsſtillelſe.
Nu er hun hans, han favner, kyſſer hende!
Her ſøgte Du forgiæves, ſtakkels Rafael!
Og derfor ſtyrted ſig din tørſtige Siæl
I Sandſers Hav, og drak — Bedøvelſe!

Ottavio.

Er I da lykkelig?

Antonio.

Ved Gud, det er jeg.
Du gode Rafael! Hvad hialp det Dig,
At Du var ſkion og blomſtrende? Hvad hialp
Dig dine ſtore Venner, Paven, Rom?
Hvad hialp den ſandſelige Fornarina?

Hvad Cardinalens ſtygge Broderdatter?
Du fandt dog ikke Livets ſtørſte Fryd:
En yndig, klærlig, trofaſt Ægteviv,
Du traf dog ingen elſkelig Maria.
Hvad var dit Held? O hvor jeg føler mig
Langt meer lykſalig i min lille Hytte!

Ottavio.

Og er det da ſaa viſt, at virkelig
Maria elſker Eder?

Antonio.

Ja, min Herre!
Saa viſt, ſom at jeg lever.

Ottavio.

Godt! — Jeg mener
For Jer, ei godt for mig. Guds Fred, min Ven!
Jeg agter ei at hindre denne Lykke.

(Antonio ſtudſer).

Jeg troede, kun I elſkte Kunſt, Antonio!
At Eders Kone, ſom en Evas Datter,
Kun elſkede ſig ſelv, og, næſt ſig ſelv,
Hvad ſmigred Sandſen og Forfængligheden.
See, derfor bød jeg Eder komme her.
Min Tanke var, at virke fælleds Held.
Nu ſeer jeg, det ei lykkes mig. I ſværmer,
Og Eders Huſtru med. Men ligemeget!
Om Virkelighed eller Sværmeri, —
Alt hvad lykſaliggiør, er Virkeligt.
Og dermed Gud befalet! Her kan I
Ei blive hos mig; vil det neppe ſelv,
Da I min Henſigt veed. Men frygt kun ei!
Jeg ſkal ei ſnige mig ſom Ræven ind
Ved Nattetid i Eders Dueſlag.
Om ogſaa jeg en Elſter er af Duer, —
Ha, jeg behøver ei at ſtiæle dem,
At røve dem; jeg kiøber mig dem heller
Paa Torvet aabenlyſt, ved høilys Dag.

Lev vel Antonio, hils Eders Viv!
Ved Gud, jeg meente det os ærligt Alle.
Har Een iblandt os Tre til Klage Grund,
Da er det mig; den Eneſte blandt os,
Der gaaer fra Gildet her med tørre Mund.
Farvel! Jeg kiøber tiere Billeder
Af Jer imellem. Bliv i Salen her,
Og ſee Jer om, ſaalænge ſom I vil!
Battiſta bringer Pengene, jeg ſkylder.

(Han gaaer.)

Antonio.

Saaledes var det meent! Det var hans Varme
For Kunſt — hans Kiærlighed, hans Agtelſe
For Kunſtneren — hans Underſtøttelſe.
Jeg Daare! Har ei der en Lygtemand
Mig atter giækket, lokket? O, men jeg
Er hævnet; thi han gik beſtiæmmet bort. —
Beſtiæmmet? Hævnet jeg? Ha, ſtaaer jeg ikke
Som et enfoldigt Lam, og taaler tam
Forſmædelſen?

(Opbragt.)

Jeg æſter ham til Tvekamp!
Jeg taaler ei ſlig Uforſkammenhed.
Er han en Adelsmand, et Adelskiød,
Tilfældig ſaadan avlet; ha, jeg er
En Adelsaand! En Udvalgt! Og jeg lever
I Tidens Bog, naar han er Støv og glemt! — —
Men jeg har ikke lært at føre Sværdet.
Nu ſaa maa Kuglen være Voldgiftsmand! —
En Morder? — Nei — ſaa heller en Fornærmet.
Og falder jeg? — Maria! min Giovanni! —
Og Du min elſkte Kunſt!

(Roligere.)

O, latterlig
Er denne Harme. Krigere maae kæmpe;
For dem er Trods, Foragt for Død nødvendig;

De gjør ei andet, det er deres Ære.
En Kunſtner virker aandeligt; ſaa hører
Han med til Geiſtlighedens fromme Stand;
Ei Gud har Spydet lagt i Kunſtnerhaand;
Den lette Trylleſtav, ſom maner Aander,
Kan ſkabe Liv, men ei tilintetgjøre.
Ja, jeg vil taale Haanen, ſom det Godes
Forbilled her paa Jorden taalte den.
Thi hvo ſom i det timelige Liv
Vil virke for det Høieſte, det Bedſte,
Maa ſom en Martyr lide Spot i Noden,
Hans ſande Liv begynder efter Døden.
Nu ſee mig om? Betragte diſſe Tavler?
Hvor kan jeg det? Hvad har ei ryſtet mig
Idag? Bekymring, Haab, Fortvivlelſe,
Spot — himmelſk Glæde, Hede, Vandring, Byrde,
Foragt! O jeg er træt, mit Øie ſløvt;
Jeg kan ei nyde denne Herlighed;
Den Herlighed, hvorefter jeg har længtes
Saalænge, ſom nu er mig ganſke nær,
Kan ei huſvale mig; thi Træthed trykker
Mig blytungt mine Lemmer. Jeg vil hvile
Kun her en liden Stund, for at faae Kraft
Til end i Nat at vandre til mit Hiem.

(Han ſætter ſig paa en Stol i Krogen og falder i Søvn.)

Ricordano kommer med ſin Datter **Coeleſtina.** Hun har en Laurbærkrands i Haand.

Ricordano.

Her er vi da, mit Barn!

Coeleſtina.

Men kun ſom Giæſter. —
Ei ſandt, min Fader?

Ricordano.

Slemme Coeleſtina,
Fordi Du vil det.

Coeleſtina.

Og Du vil det med.

Ricordano.

Mit Barn — mit Eneſte — Jeg vil dit Held;
Du troer at finde det ei hos Ottavio? —
Velan! Jeg giver atter Planen op.
Den unge Giæk anklage maa ſin Letſind.
Dog, tro mig! Han er ikke ond af Hiertet.

Coeleſtina.

Af Hiertet? Har han eet?

Ricordano.

I Piger vil
At Alt ſkal være Hierte.

Coeleſtina.

Saadan taler
Den Mand, ſom eier ſelv det allerſtørſte?

Ricordano.

Du ſtore lille Smigrer.

Coeleſtina.

Men Ottavio
Har Intet, Fader, Intet! Ond juſt ei?
Maaſkee! Men kold, ſelvkiærlig, uden Sæder.
Han elſker ei, jeg elſker ikke ham;
Og dog Du kunde troe —

Ricordano.

Nu — lad ſaa være!
Jeg vil forglemme Løvtet, ſom jeg gav
Min Ven Lorenzo paa hans Sotteſeng:
Ved Giftermaal imellem Søn og Datter
Fremdeles at forene vore Huſe.
Jeg overiled mig, Gud mig forlade!

Coeleſtina.

O det vil ſikkert glæde Gud, min Fader!
At ei Du gier dit Barn ulykkeligt.

Ricordano.

Ved San Giuſeppo, det var blodig Synd,

At plante ſligt et Roſentræ, ſom Du —
(Ja, jeg kan uden Selvroes ſige det —
Jeg er din Fader; men din Aand, din Skiønhed
Har Gud Dig givet, ikke jeg) — at tvinge
Sligt yndigt Blomſter i en ſtenet Grund,
I Øieblikket, da hver ædel Gartner
I Paradiſet, ſom omkrandſer Florents,
Sig ønſker i Beſiddelſe deraf.

Coeleſtina.

Min Fader! hvis jeg er en lille Blomſt —
Vel, i din Egeſkygge vil jeg trives,
Vil altid faſt mig ſlynge til din Stamme.

Ricordano.

Barn! føler ei dit Hierte Kiærlighed?

Coeleſtina.

Til Gud, til Dig, til alt det Gode, Skiønne.

Ricordano.

Til ingen Yngling?

Coeleſtina (rødmende).

Nei.

Ricordano
(trykker hende til ſit Bryſt).

Uſkyldige Siæl!
End ei? Nu nu, det kommer, Pige, tro mig!
Gud Amor hævner ſig. Om end det lod,
Som nogentid han taalte ſpag din Haan —
Naar mindſt Du det formoder, ſtaaer han der
Forvandlet til en Silvio; da vil
Du ſukke ſom en ſmægtende Dorinda.

Coeleſtina
(klapper ham paa Kinden).

Den Tid, den Sorg, min Fader!

Ricordano.

Lille Muſa!
Saa maa jeg vel Dig kalde. Kold ſom Is
Forſmaaer Du Kiærlighedens Hyldinger,

Og lever kun i Kunſt og i Natur.
For hvem er denne Laurbærkrands beſtemt?

Coeleſtina.

Hvad veed jeg det, min Fader? Som vi gik
Igiennem Slottets Hauge, bøied ſig
En Oviſt af Hækken, holdt mig faſt ved Lokken.
Til Straf har jeg den revet fra ſin Buſk;
Og i min Haand blev ſtrax en Krands deraf.

Ricordano.

Viſt for at krone ham — din Rafael!
Der hænger Billedet.

Coeleſtina.

O, kiære Sal!

Ricordano.

Det Muſers Tempel ſkal Du nu forlade.

Coeleſtina.

Ak nei!

Ricordano.

Det kunde være dit.

Coeleſtina (bedende).

Min Fader!
Har Du ei Lyſt at kiøbe denne Samling?

Ricordano.

Mit gode Barn, veed Du hvad den er værd?

Coeleſtina.

Nei, den er uſatteerlig. Men Ottavio
Vil være nøiſom; Guldet elſker han
Langt meer end Billeder. Meer end din Datter
Dog er Dig værd, forlanger han ei, Fader!
Seer Du? Saa vinder Du jo dog ved Byttet:
Han faaer lidt Guld, Du miſter ei dit Barn.

Ricordano.

Sødtſyngende, fortryllende Sirene! —
Bliv her, glæd Dig ved diſſe Malerier.
Jeg vil gaae ind og tale med Ottavio.

Jeg ſiger ham min Mening, din Beſlutning.
Han faaer at finde ſig deri.

Coeleſtina.

O, Fader!
Det giør han viſt; han er en artig Mand,
Tro mig, ſligt Offer koſter ham ei ſtort.

Ricordano.

Og ægter Du ham ei, ſaa bliver Du
Jo derfor dog hans Søſter, hans Veninde.

Coeleſtina.

Forſtaaer ſig, og ſom ſøſterlig Veninde
Tidt kommer jeg igien, med Dig, ſom nu,
For at beſøge ham — og Billedſalen.

Ricordano.

Ha, Du er ſlem!

Coeleſtina.

Hils ham! Jeg kommer ſtrax.

Ricordano.

Beſøget giør Dig ſagtens lidt forlegen,
I Øieblikket, da han faaer en Kurv.

Coeleſtina.

Ak Gud! Det er jo kun en Spøg det Hele.
Jeg maa dog fylde Kurven ham med Blomſter.

Ricordano.

Ha, Pige! ſky, men ſkadelyſtne Skabning!

(Han gaaer.)

Coeleſtina.

Nu er jeg hos de kiære Billeder!
Og disſe Meſterværker ſkulde jeg
Saa reent forlade? Nei, min Fader maa
Beſidde dem; de ſkal ei hænge her
Til Pragt for følesløs Uvidenhed,
Ukiendt og uden Fryd for ſkiønne Sicele.
O, min Cæcilia! for dine Fødder
Nedlægger jeg min friſke Laurbærkrands!

(I det hun vil nedlægge den, ſtandſer hun.)

Hvad ſeer jeg der? Et nylig malet Billed
Staaer ſtillet op i Krogen. Er det muligt?
Ottavio kiøber Billeder? — Nu, det
Maa være godt!

(Hun vender det om.)

Hvad ſeer jeg? Drømmer jeg?
Det er jo af Antonio Allegri,
Den ny, den ubekiendte ſtore Meſter,
Af hvem jeg alt har copiert ſaa meget;
Hvem Angelo, hvem Giulio Romano
Idag ſaa meget roſte, da vi mødtes
Tilfældigviis paa Veien. Buonaroti
Har givet ham ſin herlige Signetring;
Vil tale kraftigt for ham hos ſin Hertug.

(Hun betragter Billedet.)

Ak Gud, hvor det er friſkt og levende.
Guds Moder, hvilket venneſaligt Aaſyn!
Høi Skiønhed, jordiſk Ydmyghed foreent.
Og Frelſeren i barnlig Majeſtæt.
Giovanni! — Nei, den Unge kunde jeg
Paa Skiødet tage, kyſſe tuſind Gange.
Du kiære Dreng! Nei han er altfor ſød.
O han er ſikkert taget af Naturen,
Mig ſynes, jeg ſkal kiende ham igien.
O hvilket Billed, fuldt af Følelſe!

(Hun ſtaaer fordybet i Betragtning, derpaa ſiger hun:)

Det Billed maa jeg krandſe! Nu forſtaaer
Jeg først, hvi Grenen bøied ſig og holdt
Ved Lokken mig. Det var en Anelſe
Om hvad der foreſtod. Ha, kunde jeg
Saaledes krandſe Kunſtneren; — forſtaaer ſig,
Saa at det Ingen mærked', ſelv ei han. —
Men — jeg ham krandſer i hans eget Billed.

(I det hun vil hænge Krandſen paa Billedet, bliver hun Antonio vaer.)

Jeſu Maria! Der er jo en Mand.

(Hun farer tilbage, men fatter ſig ſtrax igien.)

Han ſover dybt. Hvo er den Fremmede?
Hvorledes kommer han i Billedſalen?
(Hun nærmer ſig forſigtig.)
Han er ei Ridder, heller ikke Borger,
Og Tiener endnu mindre. — Ringe klædt,
Lidt ſtiødesløſt og fattigt, men dog ſmukt.
Et deiligt Hoved! — blegt! — Hvor ædle Træk. —
En hvælvet Pande! — Himmel, ſeer jeg ret?
Med Buonarotis prægtige Signetring
Paa Fingren. — Alle gode Helgene!
Det er Antonio Allegri ſelv;
Han har et Billed bragt Ottavio,
Er, træt af Veien, ſlumret ind paa Stolen.
(Hun betragter ham med ſtørſte Deeltagelſe, og da hun ſeer, at han ſover, knæler hun for ham, for ret at ſee ham i Anſigtet.)
Ak Gud! Hvor ſeer han from og ædel ud.
Han lader til at have lidt ſtor Sorg
I denne Verden alt, og megen Modgang.
Dog kan han ikke være gammel end. —
Du ſtore Mand!
(Hun ſtaaer op, og ſiger derpaa frygtſom:)
Hvis ham jeg turde krandſe!
Dog hellige Jomfru, nei! thi hvis han vaagned,
Ifald Ottavio kom? Nei, jeg vil hænge
Min Krands paa Billedet; ſaa ſeer han dog
Naar han er vaagnet, at man elſker ham.
(Hun hænger Krandſen paa Billedet og træder tilbage.)
Saaledes! — Nei! — Nei det har ingen Art!
Betydningsløſt! Med blotte Lokker ſidder
Den Levende; paa Tavlens døde Rand
Nedhænger ſtievt en Krands. — Nei, det maa voves!
O alle gode Helgne, ſtaaer mig bi,
At heldigt jeg mit Eventyr fuldender!
(Hun ſætter ſtiælvende Krandſen paa Antonios Hoved; derpaa viger hun tilbage.)
Der er din Plads! Saaledes ſkal det være.
Nu, Krands! nu er Du paa dit rette Sted.
Skiønt ſlynger den ſig i det brune Haar,

Og herligt hvælves Panden under Løvet.
Saa er det ret. O Gud ſkee Lov, det lyktes!
Og nu farvel! Vi ſees vel ſnart igien.
Han aander, — rører ſig? Paa Flugt! Paa Flugt!

(Hun iler ud.)

Antonio

(træder beſtyrtet frem, opvaagnet af en Drøm).

Hvor er jeg? Denne ſkyggefulde Hal
Er ei Elyſium. (fatter ſig) Ak Gud, jeg var
Indſlumret, jeg har drømt. Nei! — Meer end Drøm!
En Forſmag paa den fierne Salighed. —
Jeg ſtod forklaret i den grønne Dal,
Langt mere ſkiøn end Dante den beſkriver,
I Muſalunden, for det ſtore Tempel,
Af hviden Marmor, Søiler af Granit,
Og fuldt af Bøger, Støtter, Malerier.
Rundt om i Græsſet ſaae jeg mig omringt
Af Oltids, Nutids bedſte Kunſtnere:
Der vandred Digterne med Malerne,
Bygmeſtre, Billedhugg're, Spillemænd.
Den ſtore Phidias paa Skuldren ſad
Af Herkulsſtøtten, ſom en lille Flue;
Han hugged flittig fra ſig med ſin Meiſel,
Beherſked dog med vældig Skaberaand
Og moden Kunſt det hele Kæmpelegem.
Apelles dypped ſmilende ſin Penſel
I Morgenrøden, maled Underſyn
Paa Skyer, ſom blev baaret bort af Engle.
Høi ved ſit Orgel blusſed Palæſtrina,
Dets Sølverpiber gik igiennem Verden,
De fire Hiørners Vinde blæſte Tonen;
Hos ham, Cæcilia, Du ſtod og ſang.
Gubben Homer ſad ved ſin hellige Kilde,
Han talde — rundtom lytted Digterne.
Mig ind i Kredſen ledte ved ſin Haand
Den ranke Rafael; ſkiøn ſom i Livet,

Kun Sølvervingen flød ham ned fra Skuldren;
Da traadte frem — jeg aldrig glemmer det —
Den hulde Muſa, yndig ſom en Jomfru,
Og friſk ſom Morgenduggen, nys udſprungen
Som Morgenroſen af den lukte Knup.
Hun ſatte mig med ſneehvid Haand en Krands
Af friſke Laurbær om min Tinding, ſagde
„Jeg Dig indvier til Udødligheden."
Da vaagned jeg. Ved Gud, det tykkes mig
Endnu, ſom var en Krands mig ſlyngt om Issen.

(Han griber til Hovedet og føler Krandſen.)

St. Joſeph! Hvad er det? O alle Helgne!
Min Muſa har i Sandhed kronet mig,
Indviet mig? Jeg har ei drømt! O Gud,
Skeer der endnu Mirakler her i Verden?

Battiſta kommer med **Nicolo**, ſom bærer en ſtor Pengepoſe.

Antonio (benrykt).

Min Ven, Battiſta! Hvo har været her?

Battiſta (ærgerlig).

Hvad veed jeg det? Der har I Eders Penge,
Som I af Greven faaer for Maleriet!
I Kobber maa I tage denne Sum;
Dermed betaler Bonden Adelsmanden,
Hvad han ham ſkylder. Det vil bøie ſagtens
Jer Nakke lidt; — hvad ſiger det ſaa meer?
Thi er I end et Under i at male,
Saa glem dog ei, at Eders Fader var
Laſtdrager, Ven! Lad Byrden paa Jer Ryg
Tilbørligt minde Jer om Eders Stand.
Det er ret godt, at have ſlig en Vækker;
Det er et Lægemiddel imod Hovmod.

Antonio..

Battiſta, giv mig Sølv, ifald I kan!
Ei Alt, men blot ſaameget ſom idag
Jeg bruger og imorgen. Veien, veed I,

Er lang; jeg har alt eengang vandret den,
Er træt, og skal nu slæbe slig en Last?
Beviis mig denne Godhed, kiære Ven!

Battista.

Jer Fiende skal I kalde mig.

Antonio.

Hvorfor?

Battista.

Den Skiændsel, den Bestiæmmelse, som jeg
Har lidt idag af Mikel Angelo,
Kan jeg kun Eder takke for; men bi!
Den ene Godhed er den anden værd.

Antonio.

Hvad kunde jeg for det?

Battista.

Tag Eders Penge!
Hvad I mig skylder, har jeg trukket fra.
Saa pak Jer bort, og vov ei fra idag
At sætte Foden meer i dette Huus.

Antonio.

I er fortørnet.

Battista.

I faaer Pengesummer,
Kostbare Ringe, Laurbærkrandse, seer jeg; —
Vel, sieldne Mand! Jeg offrer ogsaa lidt
Paa Eders Alter.

Antonio.

Tving den vilde Harm!

Battista

(bider sig i den sammenbukkede Pegefinger).

Nei, kiøle vil jeg den.

Antonio.

Giør hvad I vil,
Og hvad I kan for Gud forsvare. Jeg
Er rolig, har — hvad I maaskee foragter —
En god Samvittighed. Giør I mig Ondt,

Den Evige det lede til mit Bedſte.
Farvel! Jeg ſkilles fra Jer uden Had.
Min Sæk, min Byrde kuer ei mit Mod.

(Han ſætter ſin Krands paa Hovedet, og tager Sækken paa Ryggen.)

Du ſkal dit Brød fortære daglig i
Dit Anſigts Sved! har ſelv Gud Herren ſagt.
Om ogſaa Laſten tynger ned min Ryg —
Mit Hoved hæves af de hellige Laurbær;
Jeg iler let afſted med freidigt Mod.

(Han gaaer.)

Battiſta (efter en Pauſe).

Den Sæk er tung at bære, Nicolo!

Nicolo.

En dygtig Sum!

Battiſta.

Halvfierdſindstyve Skudi!
Men hvad er det vel mod den ſkiønne Ring,
Han har paa Fingren? Den er uſatteerlig.

(Pauſe.)

Hvad mon vel Klokken være?

Nicolo.

Vi har nok
En Time, tænker jeg, til Ave Maria.

Battiſta (med Betydning).

Da ſynker Solen, ſlukkes Farverne.
Han maa endnu i Aften til Correggio;
Dog, Skoven er jo kiølig, ſkyggefuld;
Der kan han ſvales! — Hvad jeg vilde ſige —
Du bad imorges om Tilladelſe
Troer jeg — din gamle Moder at beſøge;
Jeg kunde ſtrax ei ſkaffe den, der var
Endeel at ſysle; men nu er vi færdig;
Saa gaa Du kun! Imorgen Formiddag
Maa Du dog være her igien.

Nicolo.

Jeg takker!

I glæder mig maaſtee meer end I troer,
Med den Tilladelſe.

Battiſta (ſmilende).

Siig ikke det!
Jeg veed nok hvor det vederqvæger Hiertet,
Engang iblandt, at ſee ſin Slægt og Venner.

Nicolo.

Saa takker jeg mangfoldig!

Battiſta.

Ingen Aarſag.

(Nicolo gaaer.)

Han gaaer. — Fortræfligt! — Eſt Du nu i Sandhed
En Røver, Morder, ha, ſaa viis os det!

(Han ſtaaer et Øieblik i Tanker, derpaa ſiger han:)

Jeg har ei overtalt, ei tinget ham; —
Tilladt ham at beſøge kun ſin Moder. —
Tillade Sønnen at beſøge Mod'ren,
Det er en chriſtelig, en ærlig Gierning.
Jeg har en reen Samvittighed! — Ifald
Antonio falder? — Det var Himlens Straf,
Og ei min Hævn. Jeg vaſker mine Hænder
Uſkyldig; jeg udgyder ei hans Blod!

(Gaaer.)

Femte Handling.

Skov.

I Baggrunden Silveſtros Hytte. En lavſtammet Eeg ſtaaer ved Hytten, og er indrettet til et lille Capel; midt i Bullen er et Skab, omringet af Bark, hvori Magdalene-Billedet hænger. Smaa Steentrapper gaae op til Træet, hvis grønne Hvælving er klippet ſom et rundt Tempel. I Forgrunden Plataner; paa høire Haand ſprudler en Kilde giennem Stene ud af en Høi, og ſlynger ſig ſom Bæk giennem Skoven.

Valentino

(en gammel Rover, ſtor, ſortbrun af Anſigt; Haarene har han i et grønt Næt, derover en bred rund Hat; med to Piſtoler i Beltet, Sværd ved Siden og Bøsſe i Haand, ſidder han grublende ved Kilden).

Hvor Alting dog forandrer ſig med Tiden!
Med Alt, vor egen Tænkemaade med.
For treti Aar, naar jeg at plyndre gik,
Med Harm i Hiertet mod den ſtolte Verden —
Da vakte Skyggen i den mørke Skov
Mordtanker i mit Bryſt. Saae jeg et Træ,
Med hulen Stamme, ſtod det mig kun der,
Som Baghold, ſom et Smuthul, for fra Bullen
At falde Vandreren uſeet i Ryggen.
Mig gloede Blomſterne ſom næsviiſt Ukrud
I Øiet, værd at knuſes af min Fod.
Gik unge ſmukke Qvinder giennem Krattet,
Da foer jeg ſom en Tiger efter Rovet,
Og aldrig følte jeg mig mere munter,
End efter ſlig begangen Heltedaad.
Dybt i min Hule fraadſed jeg og drak

Med mine raske Svende, drømte mig
En anden Pluto, Jupiter, din Broder!
Drot for den gyselige Underverden.
Nu er det anderledes, nu med Aldren.
Jeg gyser i den mørke Røverkule,
Som om mig Kløften sagde: Snart Du skal
Henraadne her som Liig. Kom! End er Tid;
Op! nyd det skiønne Lys, mens det Dig undes. —
Jeg finder ingen Lyst i Myrden meer;
Jeg dræber kun i Harm, i hidsig Strid,
Og — som tidt Fyrster — af Nødvendighed.
„Den gamle Valentino!" Dette Navn
Gior hver en Læbe bleg, som nævner det.
I Ammestuen stilles Barnestrig
Dermed; og selv i Retten bliver stur
Den stolte Dommer stum, naar han det hører,
Bli'er bleg og taber Pennen i sin Angst. —
Man frygter mig meer end den lede Satan.
Ei heller har min Kraft mig reent forladt;
Desværre synes Modet derimod
At have taget Afsked. — Selsomt nok!

(Han grubler.)

Thi hvad er det saa meer? Vel er jeg Morder,
Men derfor har jeg aldrig end hørt op
At være Christen. Nei, det Ene lader
Sig ganske godt forene med det Andet.
Udsvævelser har jeg i dette Liv
Begaaet mange: stukket Folk ihiel,
Bestiæmmet Koner, Piger, røvet Penge;
Men det skal ingen Siæl mig lyve paa,
At nogen Dag gik hen, hvor ikke jeg
Har i det mindste læst tre Paternostre.
I Messen gik jeg altid ogsaa flittig,
Og kiøbte mig Absolution, saavel
For alt begangne, som for Fremtids Synder. —

(Grubler.)

Paa denne Maade ſkulde man da troe,
At med Kureer engang jeg foer til Himmels,
Naar Tiden kommer. — Og dog ſniger Frygten
Sig, mere langſom end en Vetturin,
Ad Himmelveien op; og før jeg veed det,
Fremtræder vel en opbragt Hævnens Engel
Af Krattet, ſigter paa mig med ſin Flint,
Befaler mig at give ham af Haabet
Den Smule, ſom jeg har — og ſtyrter mig, —
Som Herren Lucifer, — i Afgrundſvælget.
(Silveſtro træder ud af Hytten, knæler for Magdalena-Billedet og holder Aftenbøn.)
Der er Silveſtro! — Gammel Eremit,
Et frygtſomt Menneſke, bleg, mager, ſvag; —
Dog ſtraaler Øiet ham med Kraft og Ild.
Jeg ſvulmer brun og mandig ſom Autumnus,
Men ſtuer jeg mig ſelv i Bækkens Speil,
Da er mit Øie mat og Blikket ſkiælver.
Saa dødelig og uſund er en Tvivl, —
Saa fuldt af Lægedom et ſaligt Haab!

Silveſtro gaaer ham imøde.

Guds Fred!

Valentino.

Jeg takker Jer, ærværdige Broder!
For denne Hilſen. Kiender I mig?

Silveſtro.

Ja! —
Du Jæger er.

Valentino.

Skarpſkytte! Ganſke rigtig.

Silveſtro.

Saa ere vi Skovbrødre beggeto!

Valentino.

Og begge gamle.

Silveſtro.

Begge trætte ſnart
Af dette Liv.

Valentino.

Ja ja, saa lader det.

Silveſtro.

Og altſaa hæve begge vi vort Die
Fra denne Verdens Tant mod Evigheden.

Valentino.

Hvis det kan hiælpe.

Silveſtro.

Tvivler Du derom?

Valentino.

I er en hellig Olding! Eder lukker
St. Petrus ind, saasnart I banker paa;
Jeg derimod, en vild Krabat, en Jæger,
Som dræbte mangt uskyldigt Dyr i Skoven, —

Silveſtro.

Og var Du selv en Røver, — hvis med Anger
Du vender Dig paa Dødens Kors til Naaden,
Da vil det lykkes Dig.

Valentino.

I kiender mig?

Silveſtro.

Ja ja! Jeg kiender Valentino.

Valentino.

Frygter

Ei for ham?

Silveſtro.

Haaber meget meer, vil Gud,
At drive Frygten af hans eget Hierte.

Valentino.

Saa kiender I mit Sinds Beskaffenhed?

Silveſtro.

Ei Skovens Træer alene hørte tidt
Din Angers Klage, jeg har ogsaa hørt den.

Flere Røvere komme med Frands Battiſta.

Bruno.

En ſtikkelig Mands Barn med Reiſepenge,
Med proppet Vadſæk ſnørt paa Ryggen faſt.
Tillad os, Høvedsmand, at Fiærene
Maa plukkes af den Fugl, ſaa dreie Halſen
Vi om paa ham. Det er Battiſtas Søn,
Giæſtgiverens, den Kiæltring i Correggio.

En Anden.

Den Bønhas, ha! ſom fuſker i vort Haandværk.

En Tredie.

Som tidt har nægtet os en kiølig Drik,
Et Nattely og alle Høfligheder,
Naar did vi kom, ſom ſtakkels Haandværksmænd.

Valentino (opbragt).

En uſel Hykler, et elendigt Kræ!
En feig, misundelig, forbandet Niding!
Mod ham er ſelv en Røver englehvid;
Mod Kraft kan dog Forſigtighed ſig væbne,
Men Øglen kryber, ſtikker lumſk ihiel.
Ha, naar jeg tænker paa den Niding, koger
Mig Galden, bløder mig det gamle Saar;
Thi han var Skyld deri, at Nicoſtrato,
Min Broder og min Ven i Liv og Død,
Blev hugget ned med Køller; at man ſtar
Hans Legem grumt itu med Boddelknive,
Fordi den Hund tilraadte Øvrigheden
At tvinge ham med Pinsler paa Torturen
Til feig Bekiendelſe.

(Holſt forbittret.)

Ha, tag hans Søn,
Og ſlagt ham, ſom et Offer for min Hævn!

Frands

(ſom Røverne ville føre bort, kaſter ſig for Valentinos Fødder og raaber:)

Barmhiertighed!

Valentino (trækker ſin Dolk).

Ha, døe Du Ogleunge!

Silveſtro

(griber Magdalena-Billedet med den ene og Valentinos Arm med den anden Haand).

Barmhiertighed! Hvad har den ſtakkels Dreng
Giort Dig imod? Tving din Forbittrelſe!
Hvis ei Naturen virker længer med
Sin Mildhed paa dit haarde Sind, velan,
Saa viis dog idetmindſte, Du er Chriſten!
Skaan ham! og vogt Dig vel, for at beſudle
Din Helgens Billed med uſkyldigt Blod.
See dette Dødninghoved — det er dit!
See denne ſtore Bog — det er den Bibel,
Hvori det Bud ſtaaer ſkrevet og forkyndt:
Du elſke ſkal din Næſte ſom Dig ſelv.
See denne fromme Qvinde! den Heltinde
Rev kraftig ſig fra Synden; gior det med!
Tving, red din Siæl og vær et Menneſke!

Valentino

(farer tilbage da han ſeer Billedet, og ſiger med dæmpet Stemme)

Slip ham! — Hun er os nær den Hellige;
Ei hendes Billed, nei, hun ſelv, hun ſelv,
Er kommen, har tilbageholdt min Haand.
Seer I den Hulde? Sancta Magdalena!
Seer! Talsmandinden for de vilde Synder!
Vor Helgen! Seer I hende?

Alle Røverne

(blotte deres Hoveder, da de ſee Billedet).

Ja! Vi ſee!
Hvor hun er deilig! Ak, ſom levende.
Ora pro nobis, Sancta Magdalena!

(De knæle og korſe ſig.)

Valentino (til Frands).

Gak hen i Fred! Tak Du den Hellige
For Livets Redning; og næſt hende Manden,

Hvis fromme Phantaſi blev hende vaer,
Og ſtilte hende frem for Verdens Øine.

Silveſtro
(til Frands med Betydning).

Det Billed har Antonio Allegri,
Den fattige Kunſtner, malt, din Faders Gienbo!

(Frands gaaer.)

Silveſtro (til Valentino).

Jeg takker Dig!

Valentino
(afbrydende med en Hilſen).

Vi ſees igien i Morgen.

(Silveſtro gaaer.)

Nicolo kommer fra den anden Side.

Herr Høvedsmand! Vel, at jeg traf Dig end;
En Maler, kaldt Antonio Allegri,
Strax kommer her forbi. Han har paa Ryggen
En vægtig Sæk, propfuld af Kobberpenge;
Men, hvad endnu er bedre, paa ſin Finger
En ſkiøn Signetring.

Valentino.

Hvad? Du feige Drog?
Den ſieldne Kunſtner agter Du at plyndre,
Som maler ſlige Helgener, ſom ſmelter
Til Følelſe ſelv haarde Klippehierter?
Staaer han i Strid ei med den hele Jord,
Som vi? Og bli'er han ei, ſom vi, forhadt,
Forfulgt? En Kunſtner og en Røver — Ha,
Det er to Alen af det ſamme Stykke!
Thi begge ſtye den brede Landevei,
Og bryde ſig løvfulde Skyggeſtier
I Blomſterkrattet. — Du vil ſlaae en Kunſtner,
Fordømte Drog, og troer at være Helt?
Har derfor jeg ſendt Dig i Huſet til
Den rige Adelsmand, for at Du der

Arbeideren ſkal ſnappe Brød af Munden?
Skam Dig for Satan! Du fortiener ei
At høre til et ærligt Broderlag
Af tappre Mænd.

Nicolo.

Jeg tænkte —

Valentino.

Som Du er. —

(Han vender ſig til de Andre befalende.)

Nu ned i Hulen, alle Røvere!
Jeg meget har i Nat at tale med Jer.
Kun kort Tid kan vi leve ſammen end;
Thi jeg er gammel, og Samvittigheden
Har ogſaa, ſeer I, ſine Rettigheder.
Jeg længe nok har ſlidt mig op for Jer Skyld.
Man har Exempler paa, at mangen Drot
Sit Septer lagde ned i Alderdommen, —
Det giør jeg ogſaa ſnart! — Saalænge jeg
End raader, ſkal ei myrdes. Hører I?
De Rige maae for mig I gierne plyndre;
De Fattige ſkal gaae i Ro. Forſtaaer I?
Det er min Villie! Vil I holde den?

Røverne.

Ja ja! Naar Du kun ei forlader os.

Valentino.

I Aften røves heller Intet meer!
Antonio gaaer frit igiennem Skoven,
Og ſkal ei andre Fugle træffe der,
End dem, der qviddre ſmukt i Træets Grene.

(Han gaaer, alle Røverne følge.)

Antonio kommer kort derpaa med ſin Sæk; paa det blotte Hoved har han Laurbærkrandſen; han kaſter Sækken paa Jorden og ſætter ſig ved Kilden.

Jeg kan ei meer, min Kraft har mig forladt.
Gud være lovet, her er Kilden. — Havde
Jeg kun et Bæger! — Hatten! — Den jeg lod

I Parma ligge, for ei Laurbærkrandſen
At ſkille ved ſin Plads. — Med Hænderne —
(Han øſer Vand med Haanden og drikker.)
Ha, det forſlaaer ei, Tørſten ſlukkes ei.
En hidſig Feber brænder i mit Blod.
Ha, hvis jeg mægted kun at vandre hiem!
Hvor vil Maria ængſtes, naar det mørknes
Og jeg er borte. — Jeg er ſyg igien.
(Han tager Laurbærkrandſen af og betragter den grublende.)
„Jeg vier ind Dig til Udødligheden!“ —
Udødlighed begynder først med Døden — —
Ha, min Gudinde! Var det ſaadan meent?

Lauretta, en Bondepige, gaaer med ſin Spand paa Hovedet ſyngende giennem Skoven.

Antonio.

Hvo kommer der, ſaa munter ſyngende?
Det er Lauretta jo, vor Nabos Datter,
For end i Qveld at malke ſine Geder.

Lauretta.

Hvad ſeer jeg? Ei, der ſidder Meſter Anton.

Antonio.

God Aften!

Lauretta.

Kommer I dog endelig?
Maria har ei libet ængſtet ſig.
Hvi bliver I ſaa længe borte, Meſter?

Antonio.

Det var umuligt mig at komme før.

Lauretta.

I er vel træt af Eders lange Vandring?
Det er da intet Under.

Antonio.

Kiære Barn!
Kom — ſkyl din Spand og ræk mig en Drik Vand!
Jeg tørſtig er og her er ingen Øſe.

Lauretta.

Hvor har I Eders Hat?

Antonio.

Jeg lod i Parma
Den ligge.

Lauretta.

Hvad har I paa Hov'det der?
En Laurbærkrands! Den klæder godt. Hvo gav
Jer den?

Antonio.

Den Himmelſke!

Lauretta.

I Kunſtnere
Forglemmer Alting over Eders Drømme.
Jeg ægter ingen Kunſtner; naar engang
Jeg givtes ſkal, vil jeg dog have mig
En Mand, der huſker paa, han har en Kone.

Antonio.

Lauretta, jeg har aldrig glemt Maria!

Lauretta

(ſtiller ſin Spand og rækker ham at drikke).

Nu, drik og ſluk Jer Tørſt!

Antonio (drikker begiærlig).

En kiølig Drik.

(Drikker igien.)

Lauretta.

Den kommer dybt fra Underjordens Huler.

Antonio

(rækker hende ſmilende Spanden tilbage).

Jeg takker Dig, Du venlige Rebekka!
Jeg ſkal til Giengiæld ſkaffe Dig en Husbond.

Lauretta (leer).

Jo viſt! Nu komme vi!

Antonio (vil ſtaae op).

Nu maa jeg gaae.
Min Gud, hvor jeg er mat!

(Han ſynker ned.)

Lauretta.

Hvil Jer først lidt!
Maria kommer Eder ſnart imøde
Med hendes lille Dreng, den ſmaa Giovanni;
Saa kan I alle Tre gaae ſammen hiem.

Antonio.

Jeg veed ei — det er mig ſaa ængſteligt.

Lauretta.

I bliver for alvorlig, Meſter Anton!
Det kommer af de Helgenbilleder,
I altid maler. Hvil Jer under Træet,
Saa vil jeg ſynge Jer en morſom Sang,
Som kan fordrive Tiden Jer ved Kilden.

Antonio.

Ja, ſyng mit Barn! og giør mig Hiertet let.

Lauretta (ſynger).

Skiøn Havfru boer under ſteile Field,
En Pilegrim ſidder ved Foſſens Væld.
De Bølger ſkylle med Larm og med Støi,
Med ſneehvide Skum fra Klippen høi.
Herr Pilegrim, ſtyrt Dig fra Elvens Rand,
Saa eſt Du evig min Fæſtemand.

Jeg løſer fra Legemet Siælen Dig;
Let ſkal i Skoven Du dandſe med mig.
Herr Pilegrim, ſtyrt Dig ned, vær ei ſeen,
Som Elfenbeen hvide jeg ſkyller de Been.
Dybt ſkal Du hvile paa røden Koral,
Og Foſſen over Dig bruſe ſkal.

Forfærd vil flygte den Vandringsmand —
Han ſtaaer ſom naglet, ei flye han kan.

Men Huldren mild med et Guldhorn ſtaaer.
I Vinden vifte de guldgule Haar.
Han tørſter og tømmer Hornet brat,
Da føler han ſig ſaa ſvag og mat.

En Gyſen farer i Marv og Blod,
Thi han har drukket af Dødens Flod.
Han ſynker ned i Blomſternes Skiød;
Der ligger den Pilegrim bleg og død.
Da bovne de ſkummende Bølger op
Og ſuger i Tragten den blege Krop.

Frit har nu Siælen hans Liig forladt,
Nu ſvæver i Skoven den mangen Nat.
I Vaar, naar ſtærkeſt er Foſſens Larm,
Da dandſer han med Havfruen i Arm;
Da ſtraaler Maanen fra Buſk og fra Green
I Elven ned paa de ſneehvide Been.

(Naar hun har endt ſin Sang, ſtaaer hun op og ſiger:)

Men det er ſilde, jeg maa hen at malke
Min ſorte Ged. Farvel! — Farvel! — Farvel! —
Maria henter Jer ſnart med Giovanni.

Antonio.

Jeg takker!

Lauretta.

Ingen Aarſag.

(Hun gaaer.)

Antonio (ſtirrer efter hende).

Ingen Aarſag?
Ha, Du har Ret! En fæl, afſkylig Sang.
En hæslig Lyd fra Døden ſelv; et Hurra
Dernede fra den underjordſke Magt.
Den Tidſel har Italien ei avlet
I hulde Blomſterſkiød. Blonde Lombarde!
Den har Du arvet fra din Stammemoder,
Der hængte ſig fortvivlt i Heſtehalen,
Da hendes Mand, Barbaren, tabte Slaget. —

Hun gav mig ſit Farvel, ei ſit Levvel!
Den blonde Huldre rakte mig ſit Horn,
En Gyſen løb mig giennem Marv og Blod —
Ved Gud! Jeg har oplevet denne Sang,
Idet hun foreſang mig den til Spot.
Nu malke vil den Her ſin ſorte Ged —

(Han fatter ſig, tier et Øieblik og ſiger derpaa roligere med et Smil:)

Det Phantaſien gaaer, ſom hver en Eyne,
Som hver en Lampelue: før den ſlukkes,
Maa den til Afſked flamme driſtigt op.

(Begeiſtret og aandelig ſtærk.)

Velan! — Jeg ſkiælver ei — Og var hun Huldre,
Saa var det Væſen, ſom i Billedſalen
Mig krandſet har, min virkelige Muſa;
Maria bliver ingen trøſtløs Enke;
Hun er den ſande, himmelſke Maria;
Giovanni er ei heller faderløs,
Han er Giovanni ſelv, den liden Engel,
Som med ſin Agnusdeiſtav, og med
Maria, ſteg til Jorden, for min Kunſt,
Til Glorie for den chriſtne Religion,
At lede til Fuldendthed. — Ja, ſaa er det! —

(Med lettere Hierte.)

Hvor ſkiøn er Aftenen, hvor huld og ſval!
Den vifter mig med ſine kiøle Vinger
Og ſtyrker mig. I Øſten falder Regn,
I Veſten ſynker Solen, maler klart
Paa mørken Grund en dobbelt broget Bue.
Hvor friſkt det Grønne ſmiler mig imøde,
Som Haabet fra det Blaae, fra Evigheden.
Det tykkes mig, ſom ſtraalte nu til Afſked
Mig ſidſtegang de hellige ſyv Farver;
Som om de vinkte mig fra Jordens Skygger,
Til deres rene Moders, Lyſets, Hiem.
Nu ſkal en Anden, vakt af Eders Glands,
En luftig Æreport opreiſe ſig

Af dette Trylleſtiær i Jordens Dunſt;
Og glæde ſig derved, til den forſvinder
For Himlens Klarhed, indtil Skyggen flyer
I Nattens Skiød for Evighedens Straaler.
Men ſom Gud Herren ſatte Buen hiſt
Til Tegn paa faderlig Barmhiertighed,
Saa vil han og en liden Stund bevare
Min lille Regnbu'; ſom et Mauſolæ
Den paa min Grav ſkal ſtande mangt et Aar,
Og glæde mangen Siæl før den forſvinder.

(Han tager Sækken.)

Jeg løfter Dig, Du tunge Livets Byrde,
For ſidſtegang — Du haarde Mammon! — ſtedſe
Fortørnet paa den Aand, ſom ei var jordiſk. —
Du hævned Dig! Det Lidet, ſom min Penſel
Aftvang Dig, tyngte ſtedſe mine Skuldre
Med Kobbervægt. — Nu ſkal jeg leve ſaligt,
Ei meer afhængig af det døde Malm.
O kom, o kom, min elſkede Maria!
Modtag den ſidſte Skiærv af din Antonio,
Hans kiærlige Levvel! Kom med dit Barn!
Hvis rolig jeg forlade Livet ſkal,
Da maa jeg førſt Jer trykke til mit Bryſt.

(Han gaaer.)

Maria kommer fra den anden Side med **Giovanni**, ſom har ſin Agnusdeiſtav i Haanden.

Giovanni.

Men Mo'er, hvor bliver dog min Fader af?

Maria.

Han kommer nok, han har ſaa langt at gaae,
Han ſkulde førſt i Parma kiøbe Farver;
Jeg haaber viſt, vi møde ham ret ſtrax.

Giovanni.

Det mørknes alt. Jeg bliver bange Moder!

Maria.

Det maa Du ei! Hvo intet Ondt har giort,
Behøver ei at frygte Mørket.

Giovanni.

Nys
Var Himlen roſenrød; da legte Solen
Med giennemſigtige Skyer i alle Farver;
Nu Alting er ſaa koldt, ſaa graat og mørkt.

Maria.

Ei Alting! Seer Du ei et venligt Anſigt
Derhenne mellem Grenene?

Giovanni.

Jo, Maanen!

Maria.

Naar hint gaaer ned, først ſtraaler dette Lys,
Og trøſter Siælen med et ſaligt Haab.

(Hun ſætter ſig ved Kilden.)

Giovanni.

I Græsſet ſtaae de deiligſte Kiærminder.
O, Moder, maa jeg binde mig en Krands
Til Fader kommer?

Maria.

Pluk Kiærminderne!
Du ſtakkels Dreng — det bli'er din Arvedeel.

(Giovanni gaaer.)

Maria.

Jeg Daare! Hvorfor ængſter jeg mig ſelv
Med de forfærdeligſte Anelſer?
Jeg veed jo dog af intet Vanheld end.
Men naar jeg veed det, hvor er da min Trøſt?
Ak — kun hos Maanen og Kiærminderne!

Lauretta

(ſynger bag Træerne).

En Gyſen ham farer i Marv og Blod,
Thi han har drukket af Dødens Flod.

Han ſynker ned i Blomſternes Skiød;
Der ligger den Pilegrim bleg og død.
Da bovne de ſkummende Bølger op
Og ſuger i Tragten hans blege Krop.

(Hun kommer ind.)

Nu, er I der alt, Nabomoer Maria?
Det vidſte jeg jo nok, at ſnart I kom.

Maria.

Har Du ei ſeet Antonio, Lauretta?

Lauretta.

Jo viſt! Og jeg har givet ham at drikke,
Ja ſiunget ham en deilig Viſe for.

Maria.

Min Gud, hvor er han?

(Man ſeer Antonio noget borte.)

Lauretta.

See der kommer han!
Nu, det vil være ret en Glæde for Jer;
I beggeto endnu er ſaa forelſkte
Som Kiæreſter, ſkiøndt I er Ægtefolk.
Jeg vil ei være til Uleilighed,
Det er desuden ſilde. Saa god Nat!

(Hun raaber venligt til Antonio:)

God Nat Antonio! Sov vel! ſov vel!

(Hun gaaer.)

Antonio kommer bleg ſom et Liig med Sækken paa Skuldren.

Maria (forfærdet).

Antonio!

Antonio

(kaſter Sækken paa Jorden).

Maria, der er Penge!
Saa har jeg dog for kort Tid ſørget for
Dig og vort elſkte Barn. Jeg kan ei meer,
Nu maa den Evige fremdeles hiælpe.

Maria.

Antonio! Ha, hellige Guds Moder —

Antonio (omfavner hende).

Det eſt Du ei! Ei ſandt? Du eſt min Huſtru?
Du arme Qvinde, Du forladte Viv!
O Gud ſkee Lov, det hede vilde Blod
Har faaet frit ſit Løb. Nu rinder Luft
I mine Aarer.

Maria.

Du eſt bleg og blodig!

Antonio.

Nei, blodløs, kiære Barn! Alt Jorden fik
Hvad Jordens er. Nu er jeg ikke meer
Forfærdet af de fæle Feberdrømme.
Ei ſandt? Det var Lauretta, ſom der gik,
Den unge Pige med de gule Haar?
Ei Mørkets Engel? Ei min Atropos?

Maria.

Antonio!

Antonio.

Og Du, Du eſt min Huſtru,
Giovanni er min Søn, af Støv ſom jeg;
Ei evige forklarte Himmelvæsner,
Som fatter ei og deler ei min Nød.
Ak, I vil dele den — kun altfor meget.

Maria.

Jeg Ulykſalige!

Antonio.

Kan Du forſage?
Giv mig dit Brudekys, hiertelſkte Brud!
O, frygt Dig ei! See, Læben er ei blodig,
Jeg har i Kildens Vover tvættet den;
Den er violblaa kun, min Siæls Veninde!
Et flygtigt Vingeſtød paa Sommerfuglen,
Som let og nyfødt ſvinger ſig til Himlen.

Maria.

O, min Antonio! Saa ſkal det ende?

Antonio.

Saa maa det altid ende, gode Siæl!
Et Øieblik før eller ſenere,
Hvad ſiger det? Et bittert Øieblik,
Men kun et Øieblik, og, — o, Maria!
Paa Øieblikket følger Evigheden.

Maria.

O, min Antonio!

Antonio.

Vil Du love mig
Fromt at udholde dette Øieblik?
At dine Taarer ei med Qval ſkal flyde
Som Offerlammets Blod; men rinde mildt
Og lette Hiertet Dig, ſom Kiærlighedens,
Som Menneſkelighedens bedſte Perler?

Maria.

Far hen i Fred! Jeg lover Dig — de ſkal!

Antonio (ſætter ſig).

Nu da, i den almægtige Guds Navn! —
Hvor er min Søn, mit Barn?

Maria.

Giovanni! Ak,
Han plukker Blomſter.

Antonio.

Til ſin Faders Grav. —
Gak hen, Maria, til min gamle Ven,
(Han peger paa Silveſtros Hytte.)
Beed ham at bringe mig den hellige Nadver.

Maria.

Han .. ſover! Dog ... jeg maa!

Antonio.

Ja! bed ham komme.

Maria.

Jeg iler — ſkiælver! —

Antonio.

Gode, dvæler Du?

Maria

(kysser hans Pande og ſtuer til Himlen).

Jeg gaaer! Jeg ſeer Dig viſt igien.

Antonio

(ſeer hende venligt i Øiet og trykker hendes Haand).

Ja ſnart.

(Hun gaaer.)

Skilsmisſen er kun kort.

Giovanni kommer med en Krands.

Antonio.

Giovanni! Kom

Min lille Dreng! Hvad har Du der?

Giovanni.

En Krands,

Min Fader, af Forgietmigei.

Antonio.

Du ſtakkels

Uſkyldige! Du faderløſe Barn!

Den Evige vil ſørge for Dig.

Giovanni.

Du

Skal ſørge for mig, Fader!

Antonio.

Knæl til Jorden!

Giovanni

(knæler med foldede Hænder).

Ja, kiære Fader!

Antonio

(lægger ſin Haand paa hans Hoved).

Her, min elſkte Søn,

Tag min Velſignelſe! Det er vel alt

Hvad jeg kan give Dig; men faderlig

Velſignelſe har Kraft i Dødens Time.

Giovanni
(kyſſer ham paa Haanden).
Du er ſaa bleg, min Fader!
Antonio.
Jeg er træt.
Nu vil jeg hvile lidt, til Moder kommer.
(Han ſtrækker ſig hen i Græsſet.)
Giovanni.
Ja, ſov kun Fader! Jeg vil vaage hos Dig.
(Han ſætter ſig hos Faderen.)
Min Fader ſover! Hvad har han om Hov'det?
En prægtig Laurbærkrands! — Men jeg vil ogſaa
Forære ham min Krands. Det vil fornøie
Min Fa'er og Moder, naar han atter vaagner.
(Han ſætter Kiærmindekrandſen over Laurbærkrandſen paa Antonios Hoved.)

Battiſta kommer med ſin Søn **Frands**.

Battiſta.
Saa eſt Du vis derpaa, at Billedet,
Der ſelſomt reddede Dig Livet, var
Antonios Maleri?
Frands.
Ja Fader, ja!
Den hellige, bodfærdige Magdalena.
Fortræflig malt.
Battiſta.
Med lange gule Haar,
Blaa Kiortel, med en Bog, et Dødninghoved?
Frands.
Der hænger det! Det er juſt det, jeg mener.
(Han viſer ham Billedet i Egeſtammen.)
Battiſta (ſtudſer forfærdet).
Saa har han altſaa reddet Dig fra Døden
I ſamme Stund, da jeg — (ſtandſer) End er der Haab!
Frands.
Hvo ligger bleg og blodig der paa Jorden?
Et Barn bevogter ham.

Battiſta.

Hvor? Hvor min Søn?

Frands.

Ved Kilden der!

Battiſta (farer tilbage).

Jeſu Maria!

Frands.

Hurtig —

Til Hiælp!

Battiſta.

Seer Du det Liig?

Frands.

Kom, kom min Fader!

Vi vil —

Battiſta (holder ham tilbage).

Ulykkelige! raſer Du?

Seer Du ei, Englen ſidder hos den Døde?

Frands.

En lille Dreng.

(Giovanni vinker med ſin Agnusdeiſtav, at de ſkulle være rolige.)

Battiſta.

Ha, Blinde! Seer Du ei

Hans Agnusdeiſtav? Johannes truer,

Den hellige Skovapoſtel. — Lad os flye!

Frands.

Vi flye, min Fader?

Battiſta.

Ja — fra Haabet ſelv.

Han truer atter der med Staven. See!

Frands.

Hvad fattes Eder?

Battiſta.

Hiem! Det er alt ſilde;

Den kolde ſkarpe Vind mig knuger Hiertet.

Hiem, ſiger jeg! der vil jeg ſtyrke mig.

Det ſiger Intet, — det er kun en Feber.

Og om jeg end herefter mangengang
I Drømme ſelv anklager mig ſom Morder —
Saa agt det ei, det er kun Tant!

Frands (forfærdet).

Min Fader!

Battiſta (fortvivlet).

Thi ſeer Du, det var blot en Hændelſe —
En Hændelſe, at han Dig redded Livet,
I Øieblikket da jeg myrded ham.

Frands.

O Himmel!

Battiſta.

See! Han reiſer ſig i Græsſet.
Fly! Fly!

(Han flyer, Sønnen følger.)

Maria kommer med **Silveſtro.**

Maria.

Antonio! (til Giovanni) Hvordan er det med din Fader?

Giovanni.

Vær rolig, kiære Moder! Fader ſover.

Maria (opdager hans Død).

Det er forbi! Mit Liv, min Fryd er endt!

Giovanni.

Hvad fattes Moder? Hvorfor græder Du?
Fa'er ſover, han er træt. O lad ham ſove!
Han vaagner ſnart igien.

Maria
(løfter Drengen i ſine Arme og kyſſer ham).

Du Engel! Du
Mit Eneſte, min Troſt! Antonios Søn!

Silveſtro.

Berolige dit Hierte, min Maria!
Forſkræk ham ei, den ſtakkels Dreng. Han troer,
At kun hans Fader ſover.

Maria.

Søde Tro!

Jeg troer det ogſaa. Himlen taler til os
Ved den Uſkyldige. Han ſover blot;
Vi ſove ſnart med ham, og vaagne ſikkert
I Himlen med ham.

Silveſtro.

Ja, til Saligheb!

(Maria ſætter ſig ved Kilden og græber; den lille Giovanni ſidder rolig ved ſin Faders Liig. Silveſtro betragter dem deeltagende.)

Et Bud kommer og ſperger:

Er dette Veien til Correggio?

Silveſtro.

Ja!

Budet.

Kiender I Antonio Allegri,
Skovbroder?

Silveſtro.

Ja! Hvad ſkal Du bringe ham?

Budet.

Et Evangelium! Nu har han giort
Sin Lykke.

Silveſtro.

Visſelig! ſin ſande Lykke.

Budet.

I veed det alt?

Silveſtro.

Og hvad?

Budet.

Vor naadige Hertug
Af Mantova ham kalder til ſit Hof;
Der ſkal Antonio ſtedſe male hos ham,
Udmærket, ærefuldt og rigt belønnet:
Thi Mikel Angelo, thi Giulio
Romano have talt hos Hertugen

Om denne Kunſtner med ſaa ſtor Beundring,
At ſtrax hans Naade ſendte mig affted,
At hente ham med Huſtru og med Barn.

Silveſtro.

Saa ſnar Du var, ſaa kom Du dog for ſeent.

Budet.

Hvi ſaa?

Silveſtro (træder tilſide).

See der! Der ligger han, den Martyr,
Nedtrykt af Hadets, Fattigdommens Lænker.

Budet.

Umuligt! Er han død? Det er Allegri?

Silveſtro.

Det var Allegri! Mangt et Aar vil rinde
Fra denne Dag i Evighedens Hav,
Før atter Kunſten kan med Fryd erkiende:
Der er Allegri.

Budet.

Ak! I har vel Ret.

Silveſtro.

Gak hiem og hils din Hertug! Siig din Hertug:
Det menneſkeligt var, ſmukt og retfærdigt,
At han paa Andres Forbøn vilde lønne
Fortieneſten; men ſiig: det havde været
Elſkværdigt, viſeligt og fyrſteligt,
Ifald den ſtore Kunſtners ſieldne Værd
Han havde ſelv opdaget i ſin Nærhed,
Før ham en Hændelſe, — for ſeent, for ſeent, —
Opmærkſom giorde paa den tabte Skat!

Budet.

Den ſtakkels Mand! hendøet i Fattigdom!

Silveſtro.

Beklag ham ei, den Hellige! Vel bøier
Sig nu hans trætte Hoved; men de Krandſe,
Som pryde diſſe blege Tindinger, —
Den grønne Laurbær, blaae Forgietmigei,

Jeg ſiger Dig: de ville blomſtre friſte,
Naar mange gyldne Kroner ere visne.

Budet.

Jeg troer det; thi det var en ſielden Mand.

Giovanni (græder).

Min Fader ſover ikke, han er død!

Silveſtro.

Græd, ſtakkels Barn! Du Aarſag har at græde;
Og Du, Maria! græd med mig, din Ven!
Sig Verden undre! Den har ei at klage.
I ſine Værker evig vil han leve,
Som Mønſter for en henrykt Efterſlægt;
Men os er død: En Mand, en Fader, Ven!
Den hele Jord erſtatter ei vort Tab;
Først hiſt i Himlen finde vi ham atter!

Sokrates.

Tragødie i 5 Handlinger.

(1835).

Perſonerne.

Sokrates.
Xanthippe, hans Huſtru.
Daphne, Lamprokles, Kriton, } hans Børn.
Platon, Æſchines, Phædon, Epigenes, Kritobulos, } hans Lærlinge.
Melitos, Lykon, Anytos, } hans Fiender.
Ariſtophanes, Eupolis, } Digtere og Skuespillere.
Damon, Menalkas, } Fiſkere.
Tvende Bevæbnede.
Probikos, Archont.
Apollons Præſt.
En Rhapſode.
Jon, en Skipper.
En Fangefoged.
Ellevemænd, Borgere, Vagt, Sangere og Dandſere.

Sokrates's Dæmon, et Phantaſibillede.

Handlingen foregaaer i Athen og ved Kyſten i Nærheden.

Første Handling.

Propylæerne i Athen.

Melitos. Lykon. Anytos.

Sokrates gaaer i dybe Tanker forbi.

Melitos.

Der gik Vidunderet. Saae I ham der?

Lykon.

I pialtet Kaabe. Kongelige Betler!
Men ſtærkt fordybet i ſin egen Viisdom.

Anytos

Hvor gaaer han nu vel hen?

Melitos.

Til Kilderne,
Til Vældene, hvoraf hans Viisdom flød:
At høre Lærdom hos en Skrædder, Bødker,
For ſiden Verdens Kreds at ſammenligne
Med Tøndebaand, og dens Forfænglighed
Med brømmet Toga. Hos en Heſtepranger
Han ſeer maaſkee, hvordan man ſtrigler Heſte, —
Og det anvender han paa Menneſker.

Lykon.

Ja, den ſublime Trivialitet
Er hans Gudinde; det er juſt den Dæmon,
Som hviſker ham i Øret; faaer ham til
At glemme baade Zeus og Aphrodite. —
Han er forladt af alle Huldgudinder.

Melitos.

Det er naturligt; thi han har fornærmet
Dem uforſkammet. Veed I ikke nok:
Hans Fader, ſelv en uſſel Kunſtner, vilde
Til Billedhugger danne ham; endſkiøndt
Der ingen Keithaand findes i Athen,
Som overgaaer vor viſe Sokrates.
Tre Uglebilleder hugged han i Steen —
(I veed, vi føre Uglen i vort Mærke),
Det ſkulde være da Chariterne.
De ſtaae til Spot og Skam for hele Byen
Endnu ved Porten til Akropolis,
Drapperede. Det er endda det Bedſte!
Thi havde han dem hugget ganſke nøgne,
Da var det gaaet vore Qvinder ilde;
Og libet havde da hans egen Moder
Viſt faaet at fortiene.

Lykon.

Spot ei hende!
En af hans bedſte Lignelſer var den:
At ligeſom hans Moder — Jordemod'ren —
Forløſte fra de legemlige Foſtre,
Saa giør han det fra Siælens Aandelige.

Anytos.

Tys, tys! Der kommer Æſchines, hans Yndling.

Melitos.

Ha, Spot og Skam, at han fordærver os
Saa mange ſmukke, kloge Ungerſvende.
God Morgen, Æſchines!

Æſchines kommer.

God Dag, Melitos!
Hvi ſtaaer Du der og ſpotter Sokrates?
Jeg ſaae din Mine, da han gik forbi.
Hvi vil Du det? Beſtig din Pegaſus!
Jeg veed, Du har tilſtrækkligt vandet Øget;

Og det maa døe hvoraf det ellers vil,
Saa veed jeg vist, det ikke ſkeer af Tørſt.
Du kommer ingen Sump og Pøl forbi,
Hvor ei Du ſtandſer ſtrax og la'er det drikke.

Melitos.

Dit Had til mig kun kommer fra din Lærer,
Det veed jeg.

Æſchines.

Du ta'er feil, jeg hader Ingen;
Og Sokrates ei lærer Folk at hade.

Melitos.

Du ſkulde dog engang anmode ham,
At gaae i mere menneſkelig Dragt.
Her i Athen veed Du, at Folk har Smag;
Det ſtøder Øiet ham at ſee hver Dag
I denne lurvede, luſlidte Kaabe.

Æſchines.

Han ſtøder Eders Øine; men hvormange
Blandt Eder ſtøder ikke Hiertet ham?
Den gamle Kaabe driller Dig? Hav Agt
For denne Kaabe! Den er ſkaaret efter
Det gamle Snit, lig den, han bar ſom Kriger
I Trakien; hvor han udmærked ſig
Ved Tapperhed og Mod, Udholdenhed,
Saa overordentligt, at Helteprisen
I Hæren blev af Raadet tilkiendt ham.
Men han — høimodig, ſom han altid var, —
Afſtod ſin Krands til Alkibiades,
Hvis Sind, forgiæves deſtoværre, han
Til Dyden ſpored. Mens paa Bierget hele
Athenen frøs, — barbenet Sokrates
Gik varm og rolig munter; — ſom i Fred
Sophiſten her i Propylæerne.

Anytos.

Til Slud og Kulde kan man vænne ſig.

Æſchines.

Ja, ganſke viſt; men ei til Skam og Skiændſel!
Det var i ſlig en Kaabe — agter den! —
Han ſad i Folkemødet, juſt ſom Formand,
Da man de ti Skibshøvdinger anklaged,
Fordi de ſtrax ei, efter vundet Slag,
I Natteſtormen havde fiſket op
De døde Legemer af nogle Landsmænd,
Som var umuligt. Man henretted dem,
Fordi de Dødes Liig ei blev begravne.
Han mægted ei at redde Heltene,
Som Mordet fik til Løn for Heltemodet;
Dog underſtrev han ikke deres Dødsdom,
Undſkyldte ſig med: han ei kunde ſkrive.

Melitos.

Det kan han ſikkert heller ei.

Æſchines.

Du Daare!
Gid Du ei kunde ſkrive, ſaa fornærmed
Du Phantaſien ei og Muſerne.

(Gaaer.)

Melitos
(ſeer til den anden Side).

Tys, tys! Der kommer han igien, den Viſe.

Lykon.

O, lad os give os i Kaſt med ham!

Anytos.

Og lad os drille ham! Jeg under ham det.

Melitos.

Men han er ſnedig ſom en Ræv i Talen;
Og naar man ikke vogter ſig, ſaa kommer
Man let til kort.

Lykon.

Lad mig først tale med ham!

Melitos.

Ja, Lykon er Sophiſt og Philoſoph,
Jeg tænker nok, Du ſtopper Munden paa ham.

Anytos.

Vi er desuden tre.

Melitos.

Ja til at prygle
Ham er vi nok; men naar der ſlaaes med Ord,
Saa viger Sokrates tidt ei en Hær.

Sokrates kommer.

Lykon.

God Morgen, Sokrates! Tilgiv, at vi
Forſtyrre Dig. Du vil maaſkee ſpadſere
Fra Byen ud til Kilden ved Platanen;
Hvor jeg med Phædros Dig forleden Dag
Traf i en vigtig Underſøgelſe,
Som Ingen voved at forſtyrre. Kiøl
Der Luften er og ſuſer ſommerligt,
I Choret af de lyſtige Cicader.

Sokrates.

Nei, Lykon! Hvis jeg her kan lære Noget,
Saa bli'er jeg heller her; thi Mark og Blomſter
Kan Intet lære mig, og derfor dvæler
Jeg helſt blandt Menneſker i Hovedſtaden.
Jeg ſeer, Du har en Rulle Papyros
I Haanden der. Det er den rette Madding
At angle mig med! Thi ſom Oxet lokkes
Med Hø og tørre Løv, ſom holdes det
For Munden, ſaadan kan Du med et Skrift
Mig trække gjennem hele Attika.

Lykon.

Min gode Sokrates! Sig, ſnakker Du
Endnu beſtandig om de gamle Ting?
Om din Retfærdighed, hvormed Du aldrig
Kan blive færdig?

Sokrates.

Der er visse Ting,
Hvormed man aldrig bliver færdig, Lykon!

Lykon.

Da vil jeg tvertimod beflitte mig
Paa splinternye Ting, som Philosoph,
Og ikke bringe seige Meninger
Til Torvs, som gamle Køer, der sælges os —

Sokrates.

For unge, møre Stude? Det er velgjort.
Men Noget er der dog, Du aldrig kan
Forandre, naar Du tale vil derom:
Hvormange Bogstaver der for Exempel
Optælles kan i Navnet Sokrates —
Det bliver aldrig mere dog end Otte.
Og naar der spørges om et Tal, som Fem,
Og det er Fem og ikke Ti, — ei sandt?
Saa lader Du det blive ved det Gamle.

Lykon.

O ja! I Sligt skeer ei Forandringer.

Sokrates.

Men da jeg talde sidstegang med Phædros
Hist ved Platanen og den friske Kilde,
Hvi skyndte Du Dig bort igien saa brat,
Som om Tarantlen havde stukket Dig?

Lykon.

Oprigtig talt, jeg higer ivrigt efter
At vorde ganske ny, original.
Jeg tænker selv, jeg lærer ei af Andre.

Sokrates.

Men naar en Haandværksmand skal vorde dygtig,
Staaer han dog først som Dreng, som Svend i Lære,
Begynder strax ei med at være Mester.

Lykon.

Med Aandens Værk er det en anden Sag.

Sokrates.

Ja, jeg forſtaaer Dig nok, min gode Lykon!
Og jeg kan Talen alt heel udenad,
Som Du vil holde for Athenerne,
Naar førſtegang Du pryder Talerſtolen.

Lykon.

Aa, lad os høre den!

Sokrates.

Athenere!
Du vil da ſige, aldrig har jeg lært
Den mindſte Ting af noget Menneſke;
Og ſkiøndt man ſiger, flere viſe Mænd
Udmærke ſig ved Kløgt og Talegaver,
Saa søgte jeg dog aldrig deres Omgang;
Imidlertid opkaſter jeg mig her
Til Eders Lærer, Dommer, og vil ſige
Og raade Jer, — hvad der mig falder ind.

Melitos.

Men, Sokrates! fortæl os dog engang —
At Du er viis, derom er ingen Tvivl;
Men er det ſandt, at virkelig Oraklet
I Delphi Dig har kaldt den viſeſte
Athener? Var det Alvor eller Spøg?
Blot Ironi? hvoraf, Du veed, det ofte
Betiener ſig. Det gad jeg gierne vidſt;
Og Lykon, Anytos, de dele min
Nysgierrighed. Jeg er en Digter, veed Du;
Lykon Sophiſt og Taler, Philoſoph;
Vor Anytos er Statsmand —

Sokrates.

Og en Garver.

Melitos.

Det borgerlige Haandværk driver han
Med Æren.

Sokrates.

Ganſke viſt! Og kan han garve

Saa heldigt Statens ſtive Lær, ſom Ørens,
Da vorder Staten ſnart en ſmidig Fodſaal,
Hvert Been kan træde paa.

Melitos.

Ariſtokrat!
Foragter Du en Borger?

Sokrates.

Nei, — ved Hunden!
Jeg hader ei mit eget Kiød og Blod.
Og da de tredive Tyranner herſked,
Jeg voved tidt at tale diærve Ord,
Imens I andre var forkiølede
Og taug, fordi det trykked Jer for Bryſtet.
Jeg ſpøgte kiækt med Kritias, Karikles,
Endſkiøndt, I veed, det var en farlig Spøg;
Jeg ſagde dem imod, endſkiøndt jeg vidſte,
Modſigelſer blev ſtraffet tidt med Døden.
Og jeg har end ſaa reent ei Modet tabt,
At jeg ei ſpøge tør med Anytos.

Melitos.

Min gode Sokrates! Du vilde gierne
Ved ſlibrig Tale, paa din gamle Viis,
Som Aalen, ſmutte her os ud af Haanden.
Du er i Knibe. Svar mig paa mit Spørgsmaal!
Har Dig Oraklet kaldt den Viſeſte?

Sokrates.

I veed, at Chærephon, min Ven, er ivrig
I hvad han foretager. Han var juſt
Engang tilfældigviis i Delphi; der
Faldt det ham ind Orakelet at ſpørge,
Om nogen Mand var mere viis end jeg?
Det nægted Pythia. — Da jeg det hørte,
Jeg tænkte: Hvad kan Guden mene dermed?
Selv er jeg mig bevidſt, at hverken jeg
Veed Meget eller Lidt. Og lyve kan
Oraklet ei, det har det ikke Lov til.

Anytos.

Hvad giorde Du da, for at faae det ret
At vide, Sokrates?

Sokrates.

Jeg gik til Een,
Som gialdt iſær for viis i denne By;
Blot for Orakelet at viſe ſin
Vildfarelſe. Det var en agtet Statsmand;
Jeg nævner Ingen, det behøves ei.
Den Mand holdt ſig ſelv for den Viſeſte,
Men gav derpaa kun maadelige Prøver.
Nu søgte jeg at overtyde ham
Om hans Vildfarelſe; da blev han vred,
Og mange fleer Tilſtedeværende.
Da tænkte jeg, i det jeg vandred hiem:
Meer viis end denne Mand er Du dog altid;
Han bilder ſelv ſig ind at være viis,
Du derimod — Du veed, Du er det ikke.

Melitos.

Og, Sokrates! hvor gik Du ſiden hen,
For at opdage dine egne Gaver?

Sokrates.

Til Digterne! ſaavel de tragiſke,
Som dithyrambiſke; og der erfoer jeg:
De digted ei af Viisdom; deres Værker
Var Frugten af Begeiſtring og Natur.
Vel fandt jeg Nogle, ſom i andre Ting
Indbildte ſig at være ſaare viſe;
Men var det ei, Melitos! Og det var
Dog gode, virkelige Digtere.

Lykon.

Og derpaa gik Du?

Sokrates.

Til Sophiſterne;
Thi dette Navn betyder jo: „de Viſe".
De nøies ikke med at være blot

Viisdommens Elſkere, blot Philoſopher;
Nei, de har fundet Stenen — Diamanten!
Men — om det gaaer nu dem ſom andre Rige,
Der ſielden ſkiænke Fattigdom en Skiærv,
Og jage den med Skiældsord bort fra Døren,
Som andre Gniere; — det veed jeg ikke;
Men dette veed jeg: Jeg fandt Døren lukt,
Hvor jeg forgiæves ſtod og banked paa.
En kunſtig dreiet Labyrinth af Ord
Var al den Gave, ſom der ſkiænktes mig.

Lykon.

Og nu?

Sokrates (alvorlig).

Indſaae jeg førſt Apollons Mening.
Han vilde med Oraklet ſige mig:
Kun lidet værd er menneſkelig Viisdom.
Og han betiente ſig blot af mit Navn,
For dermed at forkynde: Sokrates
Er blandt Uviſe dog den Viſeſte,
Fordi han indſeer klart: han er ei viis.
See, Lykon! ſee, Melitos! Anytos!
Deri beſtaaer den hele Stolthed, ſom
I hade, hvorfor I forfølge mig.
Men I har Uret; thi det Hverv ſom Guden
Har paalagt mig, — udrette maa jeg det!
Indbildſke Viisdoms Damp maa jeg forjage,
Om end den hele Stad fortørnedes.
Med Aandens Lygte, med min Tankes Lys
Maa jeg opklare Mørket og beviſe:
Skatkielderen, hvor Guldet ſkulde giemmes,
Er ofteſt blot en Tumleplads for Muus,
Der ſlaaes i Mørket om — en Spindevæv!

(Gaaer.)

Melitos.

Ha, hvor jeg hader dette Menneſke!
Han tykkes mig, i gamle brune Hylſter,

En Larve, der til Bladene ſig klæber
Paa Hellas Blomſtertræ, for det at ſkille
Lidt efter lidt ved hver en deilig Knup.

Anytos.

Han har fordærvet Alkibiades;
Og Kritias, een af de tredive
Tyranner, og maaſkee den Allerværſte,
Gik ogſaa, ſom en Yngling, i hans Skole.

Lykon.

Alting foragter han, med denne falſke
Beſkedenhed, med dette Drilleri,
Der ſkal betyde Retfærd, Maadehold.
Han dadler alt hvad der er Stort og Skiønt,
Fordi det kommer ei fra ham. Det gamle
Tomhoved pines af en hemmelig
Misundelſe, der kiender ingen Grændſer.
Med platte, flaue Menneſkeforſtand,
Som ſtiller os paa første Trin fra Dyret,
Troer han at gaae tilbunds i Viisdoms Dyb;
Og Viisdomsmændene, Sophiſterne,
Dybſindighedens Virtuoſer, ſpotter
Det ſvage Hoved. Ja, det Ord: „Sophiſt"
I denne Gubbes Mund bli'er til et Skiældsord.
Moralen er ham Alt! Dum Sædelære!
Det Riis, ſom holder Skolebørn i Ave,
For Mænd, for Stater giælde ſkal ſom Septer.
Hans Flauhed ei begriber, at det Maal,
Med Charakteer, Geni at yttre Kraft
I høiſt forſkiellig Glands, i modſat Retning,
Er mere værd, end blød Eensformighed,
End Jagttagelſen af feige Regler,
Hvortil den Aand ei finder ſig forpligtet,
Som er guddommelig. Det Timelige
Har Pligter, Guder kiender ingen Pligt, —
Og det er ſtort at efterligne Guder!

Melitos.

Det var fortræfligt ſagt!

Anytos.

Ja, ypperligt!

Lykon.

Det lærte Gorgias, Protagoras,
Og Hippias og Prodikos. Jeg har
Ei hørt dem ſelv; men veed: det er omtrent
En Quintesſents af deres hele Viisdom.

Anytos.

En Mand, ſom mig, foragter Sokrates!
En af de Rigeſte, der bidrog til
At jage bort de tredive Tyranner.
Ei med min egen Haand — jeg fægter ikke, —
Jeg er en Fredens Borger; men for Guld
Kan man ſig kiøbe mange Kæmpehænder.
Det koſtede mig ingen ringe Sum,
Det kan I troe! Det ſvier i min Lomme.
Men ligemeget! Det er gierne ſkeet.
Det lagde Grunden til mit Fædrelands
Frihed og Fremtids Lykke. Nu kan ſelv
Den Fattigſte, ſelv uſelſt Almuesmand,
Som intet veed og heller intet har,
Sin Stemme give med i Folkemødet.
Er det ei billigt? Det er ægte Frihed!
Jeg er en ſimpel Borger; jeg har ſvunget
Mig op ved Flid, Vindſkibelighed. Jeg
Har heller intet lært — ſom Lykon der!
Og er for gammel til at gaae i Skole.
Min Søn er ung, men han ſkal gaae den Vei,
Hans Fader gik, og heller intet lære.
See det forbittrer Sokrates, at jeg
Min Søn opdrager ei til Videnſkaber;
Og derfor kaſter han mig Garveriet
I Næſen! — Ha, men jeg ſkal garve ham.

Melitos.

Medborgere! Vel, har I Mod, saa kommer
Og træder flux i Forbund med en Ven!
Naar Legemet er sygt og skades af
En usund Føde, som ei kan fordøies,
Da maa det skilles ved den, som en Gift;
Og det formaaes blot ved en kraftig Modgift.
Den gamle Sokrates er mere farlig
I vort Athen, end Mange troe; thi her
Vil man kun Nyt, og det Urimeligste
Jo finder strax Tilhængere. Han troer ei
Paa Guderne. Han spotted med Oraklet.
Har I ei hørt det?

Lykon.

Ja, det gior han altid.

Melitos.

Og han forfører Ungdommen. — Skal vi
Anklage ham for Raadet, og paa Livet,
Som Gudsbespotter, Ungdommens Forfører?

Lykon.

Han har fortient det.

Anytos.

Meer end mangen Anden,
Som dræbtes her i en urolig Tid.
Men dersom Raadet nu frikiender ham?

Melitos.

Ei stævnes han for Areopagos!
De gamle Herrer deelte let hans Blødhed,
Og gik en Middelvei, som havde lidet,
Slet intet at betyde. Lever han,
Saa skader han. Nei — han maa døe.

Anytos.

Han er
En gammel Mand, halvfierdsindstyve Aar;
Let kommer Døden selv i slig en Alder.

Var det ei nok ret at beſtiæmme ham —
Med Pengeſtraf — Landflygtighed? —

Melitos.

Nei, nei!
Han har en Sundhed, ſom kan kappes med
Den Sundeſtes, og der er mangen Yngling,
Som ønſke maatte denne Gubbes Helbred.
Der bider Intet paa ham uden Døden.

Anytos.

Saa lad den bide ham! For mig ret gierne.
Vi vil forklage ham for Heliaia
Paa Folkethinget. Jeg har Venner nok,
Og Sokrates har giort ſig nys af Folket
Forhadt, fordi han heftigt ivred mod
Ochlokrati og vilde Pøbelherſkab.

Melitos.

Godt! Folder Eders Hænder da i min,
Og lad os ſværge Fienden Undergang!
Saa gaae vi hiem til Mit. Jeg ſkriver Klagen.

(De gaae.)

Æſchines kommer tilbage, og ſeer foragteligt efter dem.

Tre Nidinger hinanden række Hænder?
Ha, det betyder ſikkert intet Godt.
Hvad giftig Ogle ruges atter ud
Af plumpe Dumhed, uforſkammet Had?
Det aner mig, det gielder Sokrates.
Herakles! Ha, det er den høie Tid,
At Du engang igien tilbagevender,
At renſe Stalden for Athenerne.
De trænge meer til Røgt i deres Baas,
End hos Augias de tretuſind Oxer!

(Gaaer.)

Værelſe hos Sokrates.

Sokrates. Xanthippe.

Xanthippe.

Du troer maaſkee, naar Du har været ude
Og kiævlet dygtigt førſt med alle Folk,
At i dit eget Huus Du ſkal faae Ro?

Sokrates.

Ak nei, min Huſtru! det jeg venter ei.
Og Menneſket har heller ikke godt
Af altfor megen Ro, ſaa dovner han.
For Kraft at ſtyrke, trænge vi til Kamp.
Og ſkiøndt Du veed, jeg ſkiændes ei med Nogen,
Saa er dog alt den indre Kamp i Sindet,
For Lidenſkaben, for Vredagtigheden
At hæmme, naar den vilde bryde løs
Og hævne krænket ſtolt Omfindtlighed,
En høiſt fortræflig, en høiſt nyttig Ting.
Saaledes bliver Du min Lærerinde
Maaſkee tidt uden at Du veed det ſelv.

Xanthippe.

Ja, drille kan Du godt.

Sokrates.

Jeg vil ei drille;
Men ærligt maa jeg tale nu, ſom altid.
Det er min Hiertensmening.

Xanthippe.

Altſaa ønſker
Du ingen Ro?

Sokrates.

Den finder jeg førſt hiſt
Hos de udødelige Guder. Her
Er Livet ſtedſe Kamp. Hvor Menneſker
Sig tumle, der er Strid. Dog er Naturen
Et Billed af en haabet Salighed.
Og, tro Du mig, jeg ſkiønner ret derpaa,

Naar uden Porten jeg, ved min Platan,
I Fred kan ſidde ved min blide Kilde,
Som mumler kun, ſom ſkiænder ikke paa mig;
Imellem Blomſterne, der fredeligt,
Som gode Genier med lette Vinger
Staae ved hinandens Side; medens Fuglen
En Ode ſynger, mig langt mere værd,
End den Pindariſke ved Væddekiørſlen.
Jeg ſagde før til Lykon, at ei Blomſten
Mig lærte Noget; — men det var kun Spøg —
Thi hvad jeg veed, det veed jeg af Naturen
Meer end af Menneſker.

Xanthippe.

Ja, hvad Du ſiger,
Det er jo altid tornet og forblommet.
Ha, hvor fordømmer jeg det Øieblik,
Da jeg Dig tog til Ægte. Du er hæslig!

Sokrates.

Jeg veed det; men jeg bar dog ingen Maſke
For Anſigtet, dengang Du valgte mig.
Held Den, ſom eier Skionhed! Det er Præget,
Som alt Naturen ham ved Fødſelen
Gav, til at vorde god. Vil han det ei,
Er det hans egen Skyld. Det ſaae vi jo
Med Alkibiades! Hans onde Hierte
Fordreied fælt tilſidſt de ædleſte,
De bedſte Træk. Jeg haaber, ærlig Stræben
Har lagt ſit Udtryk i mit Satyranſigt,
Og viiſt, at Siælen var et bedre værd.

Xanthippe.

Selvroes! ſom ogſaa dengang mig forførte.
Nu lever jeg i Armod med en Tigger.

Sokrates.

En Tigger? tigger jeg? — Dog — Du har Ret,
Om viſe Tanker tigger jeg Enhver.

Xanthippe.

En Drømmer, der ei ſørger for ſit Huus;
Som ſaa hovmodig er, at ei engang
Han ta'er Betaling for ſin Underviisning.

Sokrates.

Jeg underviſer ei; jeg taler gierne
Med unge Menneſker, ſom mig betale
Med Agtelſe, Tillid, Opmærkſomhed.

Xanthippe.

Ja, naar Du ſnakke kan, ſaa er Du glad.

Sokrates.

Du veed, Xanthippe, jeg kan ogſaa tie.
Den Kunſt har Du mig lært, og tog dog ingen
Betaling; hvorfor ſkulde jeg da vel betales?

Xanthippe.

Nu kommer han igien med denne flaue,
Smagloſe Spøg, og med ſin Ironi.

Sokrates.

Du kunde faaet Dig en bedre Mand,
Det vil jeg gierne tilſtaae; tilſtaaer ogſaa,
Det var en Svaghed af mig, at jeg lod
I ældre Aar mig daare, til at offre
Mit Duepar paa Aphrodites Alter.
Og derfor har Du Ret, at være vred.
Det gior mig ondt for Dig; men det er ſkeet.
For Een ſom elſker Pragt og Overflod,
Er dette tomme Huus et Sorgens Huus.
Men, kiære Huſtru! heller ikke ſkylder
Jeg mindſte Hvid til noget Menneſke,
Og det Nødtørftige har aldrig manglet.

Xanthippe.

Et Dyr blot nøies med Nødtørftigheder.

Sokrates.

De gode Guder gav os vakkre Børn.
Du elſker dog din Daphne, lille Kriton
Og din Lamprokles.

Lamprokles kommer.

Xanthippe.

Min Lamprokles! Jo
Det er den rette Karl.

Lamprokles.

Hvad har jeg giort?

Xanthippe.

Han ſpørger om, hvad han har giort, det Aſſkum!
Du Tølper! ſlog Du ei min Skaal itu
Imorges, da Du vilde drikke Vand?

Lamprokles.

Ved Zeus! Det gior mig ondt. — Den faldt af Haanden.
Jeg bad Dig om Forladelſe, — jeg beder
Derom endnu. Men vær dog ei ſaa arrig,
Og ſkiæld mig ikke ud hvert Øieblik!

Xanthippe.

Det maa mig ſiges af mit eget Barn!
Og hvis er Skylden? Gamle Taabenakke!
Slet Ingens uden din. Thi Æblet falder
Ei langt fra Stammen; Du forkiæler dem.
I Guder! jeg ulykkelige Kone!

(Vrider ſine Hænder og gaaer.)

Sokrates.

Min Søn! ſig, kiender Du vel Menneſker,
Som kaldes Utaknemlige?

Lamprokles.

Ja, Fader!
De kaldes Utaknemlige, der nyde
Velgierninger af Andre, men ſom dog
Ei viſe ſig erkiendtlige derfor.

Sokrates.

Saa er en Utaknemlig uretfærdig?

Lamprokles.

Tilvisſe.

Sokrates.

Og vel altid meer, jo ſtørre
Velgierningerne var, ſom viſtes ham?

Lamprokles.

Da meer end ellers.

Sokrates.

Men, hvo har os viiſt
Velgierninger ſaa ſtore ſom Forældre?
Dem takke vi for Livet, alt det Gode,
Som ſkiænktes Menneſker af Guderne.
Iſær fortiener Moderen, ſom fødte
Sit Barn med Smerter og ſom gav det Die,
Som pleied det ſaa mangen ſøvnløs Nat,
Stor Tak; — og juſt fordi hun ædelmodig
Slet ikke giorde det for Takkens Skyld.

Lamprokles.

Men om hun end bevиiſt mig havde den
Og mange fleer Velgierninger, — jeg kan
Ei meer udholde hendes Arrighed.

Sokrates.

Men da Du ſidſt var med i Skueſpillet,
Og ſaae Tragødien, — ſiig mig, Lamprokles!
Troer Du, at Skueſpillerne blev vrede
Da paa hinanden, for de Bitterheder,
Den Ene ſagde der den Anden?

Lamprokles.

Nei,
Det var en anden Sag; de ſagde det
Ei i den onde Henſigt at fornærme,
Ei for at ſkade.

Sokrates.

Troer Du da, din Moder
Vil ſkade Dig? Mon hun ei mener Dig
Det vel ſaa godt ſom nogen fremmed Qvinde?
Og dog giør Du Dig vred derover. Troer Du,
Din Moder hader Dig,

Lamprokles.

Det gjør hun ei.

Sokrates.

Og dog — dog er hun Dig utaalelig!
Siig mig, mit Barn! Er der vel Folk i Verden,
Som Du maa føie, lempes efter? Eller
Har Du besluttet ei at eftergive
For Nogen? Ei at gjøre Dig til Ven
Af noget Menneske?

Lamprokles.

Det vil jeg nok.

Sokrates.

Du ønsker altsaa dog at leve smukt
I Fred steds med din Nabo, at han Dig
Kan laane Lys og Ild, og være Dig
Til Tieneste ved mange Leiligheder?

Lamprokles.

Ja, det forstaaer sig.

Sokrates.

Reiser Du i Selskab,
Til Lands og Vands, saa ønsker Du at vinde
Dens Yndest, som Du reiser med?

Lamprokles.

Det gjør jeg.

Sokrates.

Men hende, som Dig elsker meer end Alle,
Med hvem Du gjør den store Livets Reise,
Kun hendes Yndest vil Du ikke vinde?
Og veed Du ei, at selve Staten straffer
Børns Utaknemlighed? At den foragter
En utaknemlig Søn? At den forlanger
Ei Dueligheb blot og Kløgt og Kundskab
Til sine høie Poster, men et Hierte,
Der fyldes af Høimodighed? At Den,
Som smykker ei sin Faders, Moders Grav,
Ei vorde kan Archont? — Gaa, kiære Søn!

Og anraab de udødelige Guder
Først om Tilgivelſen; at ei de holde
Dig for et utaknemligt Menneſke.
Naar det er ſkeet, — forlig Dig med din Moder!

(Lamprokles kyſſer hans Haand og gaaer.)

Daphne kommer ind ad den anden Dør.

Sokrates.

Der er min lille Daphne. Kom, mit Barn!
Der er min halve Siæl, min egen Pſyche.

(Omfavner hende.)

Du veed vel, jeg har mange Kiæreſter
Og Elſkovshandler, ſom jeg kalder dem;
Thi hvor min Tanke finder Sympathi,
Der er et Stævnemøde for min Aand;
Og der er Eros med i Spillet; nemlig
Den rette Eros.

Daphne.

Jeg forſtaaer Dig nok!
Ei Barnet, Drengen ei med Vingerne,
Hefæſtos, Aphrodites Søn, der løber
Omkring med Pilekoggret. Nei, den Rette!
Den Store — Ynglingen — den ſkiønne Gud,
Som var før Tidens Fødſel; — iblandt Guder
Den Allerældſte, og dog ligefuldt
Den Yngſte, Skiønneſte.

Sokrates.

Ham mener jeg.

Daphne.

Og naar Du nævner Aphrodite, mener
Du ei dermed den jordiſke Gudinde,
Zeus Datter og Dione; hun ſom boled
Med Ares; — nei, den Himmelſke Du mener,
Reen ſom det hvide Skum paa Havets Barm,
Hvoraf hun fremſteg, at beherſke Jorden.

Sokrates.

Min lille Daphne! Har Du nylig talet
Med Platon? Som det synes, sadler Du,
Som han, en dithyrambisk Pegasus,
Og rider dermed giennem Tankens Rige.

Daphne.

Nei, jeg har ikke nylig talt med Platon.

Sokrates.

Hvad er det for et fiint og giennemsigtigt
Smukt Taageslør, som hænger for dit Øie?
Mig synes, Du er ei saa munter, som
Du pleier være. Og skiøndt jeg maa tilstaae,
Du taler som en Bog, saa tykkes mig,
At der er noget Mystisk i din Tale,
Dit hele Væsen; — og Du ligner næsten
Præstinden Pythia i Delphi, naar
Hun sidder paa sin Trefod og begeistres
Af den guddommelige Røg fra Hulen.

Daphne.

Ak, Fader! Det som staaer mig nu for Hov'det,
Det er den Tanke: Skiøndt det vidst var bedst
At hylde den guddommelige Eros, —
Den ældre, himmelske — saa er der dog,
Desværre, mange Piger i Athen,
Som foretrække Drengen.

Sokrates.

Du er dog
Ei alt af deres Tal?

Daphne.

Man siger, at
Han skyder med forskiellig Piil. Den ene,
Som vækker Kiærlighed, den er af Guld;
Den Anden er slet ikke skarp; den er
I Røret fyldt med Bly.

Sokrates.

Den flyver langsomt,
Men træffer ogsaa.

Daphne.

Ikke altid, Fader!
Den vækker tidt Koldsindighed mod Den,
Som elsker os. Saa gik det jo min Navne,
Den altfor knibske Daphne, som foragted
Apollon selv, der elsked hende høit.
Hun flyede fra hans Barm og lod sig heller
Forvandle til et Laurbærtræ, end blev
Hans Fæstemø. Den taabelige Pige!
Jeg kunde græde, naar jeg tænker derpaa.
Den stakkels Gud! Hvad hialp ham nu hans Guddom?
Han blev forsmaaet, foragtet af sin Elskte.
For silde først fortrød det hendes Hovmod;
Det stolte Hierte banked under Barken,
Da slog det omt, for silde, for Apol.
Hun blev hans Laurbærtræ, og hendes Krands
Blev hans; og hun, som ikke favned ham
Med Elskovsvarme, vandt sig nu som Løv
Omkring hans skiønne Hoved; gav ham Æren,
Men Lykken svigted ham. Jeg kunde græde,
Hvergang jeg tænker derpaa.

Sokrates.

Daphne, Daphne!
Betro Dig til din Fader! thi Du elsker.

Daphne.

Nei, kiære Fader! Det bedrøver mig,
Oprigtig talt, at jeg er ei forelsket.

Sokrates.

Fortæl mig Alting!

Daphne.

Du har jo tilladt mig

At gaae imellem ud af Byen, Fader!
Til Fiſkerleiet ved den ſkiønne Lund;
Til Damon og Menalkas, til de gamle
Ærværdige Fiſkere, der leve med
Hinanden i lykſalig Fattigdom.

Sokrates.

Det maa Du gierne! Du kan trænge til
Lidt Munterhed, Adſpredelſe; Du har
Det ei ſaa godt her hiemme. Gaa Du kun!
Du har i Haugen pyntet Dig med Blomſter
Ja, ſeer man vel! Hvortil behøves nu
De rige Damers Pragt og Ædelſtene?
Foraaret ſelv, det er en Juveleer,
Som ſælger os Rubiner og Smaragder
For Ingenting.

Daphne.

Naar Du er hiemme, ſavner
Jeg Intet, Fader! Og det veed jeg viſt:
Ifald engang jeg faaer en Mand, da vil
Jeg aldrig elſke ham ſaa høit ſom Dig.

(Kyſſer ham.)

Sokrates.

Det ſkal Du ikke ſige! Dog — man elſker
Paa høiſt forſkiellig Viis; den Kiærlighed,
Du finder hos en Fader, kan en Elſker
Ei ſkiænke Dig.

Daphne.

Nei ſikkert, ſikkert ei!

Sokrates (ſmiler).

Saa ſig mig da: hvo er den Mand, ſom ei
Du elſker, og ſom giør Dig ſaa bedrøvet,
Fordi Du ikke elſker ham?

Daphne.

Det er,
Som ſagt, en overmaade deilig Mand.

Og ſelv Du ſætter jo ſtor Priis paa Skiønhed.
Det er juſt ingen Yngling, men en Mand
I ſine bedſte Aar; det er en Landmand
I Nærhed af Athen. En vittig Mand,
Med megen Aand; at ſige før han blev
Forelſket i mig; thi nu ſukker han,
Og bliver næſten ſtum, naar vi er ſammen.
Det er forſtrækkeligt, ſom Kiærlighed
Kan giøre Folk enfoldige.

Sokrates.

Hvor ſees I?

Daphne.

Han tidt beſøger mine Fiſkere.
Og der — der har vi da vort Stævnemøde;
Thi ene har jeg aldrig talt med ham.

Sokrates.

Og har han beilet til Dig?

Daphne.

Ja, det har han.
Og Fiſkerne forſikkre, han er god.

Sokrates.

Saa har Du jo to Vidner. Det er nok,
For at beviſe det lovformeligt.

Daphne.

Men jeg har ei ham givet mindſte Haab.
Nei, tvertimod forſtilt mig, ſom om jeg
Slet ikke brød mig om ham. Jeg har været
Koldſindig, ſpodſk imod ham; jeg har ſeet ham
Fortvivle faſt, — og det bedrøver mig.

Sokrates.

Det burde viſt bedrøve Dig, om end
Han var Dig aldrig ſaa modbydelig.
Thi kan Du ei ham giøre lykkelig,
Saa bør Du dog ei krænke, ſkade ham.

Daphne.

Ja — er det ikke ſandt?

Sokrates.

Men deler Du
Hans Følelſer, — da er det daarligt handlet,
At lyve først for Dig og ſaa for ham;
At flagre ſom en Lokkedue, Daphne!
Med ſnebig Flugt, for desto mere ſikkert
At bringe ham i Fælden.

Daphne.

Men, min Fader!
Naar Duen ſelv, et ſaa uſkyldigt Dyr,
Kan Sligt, hvad maa da ikke Menneſket,
Som dog langt mere friſtet er til Synd?
Man kalder Duen Aphrodites Fugl,
Den trækker hendes Vogn; og, tro Du mig!
Den Dreng med Koggeret er dog en Gud;
Og i den ſtiælmſke, lunefulde Leeg
Beſtaaer maaſkee hans ſtørſte Herredømme.

Sokrates.

Spøg ei med Ilden, Barn! Den kunde brænde.
Beſøg igien kun dine Fiſkere;
Jeg kiender dem og det er vakkre Folk,
Skiøndt lidt enfoldige. Hvad hedder Manden,
Som elſker Dig?

Daphne.

Han kalder ſig Patrokllos.

Sokrates.

Bring ham til mig, lad først mig tale med ham!
Ifald Du ei forſmaaer en Faders Raad.

Daphne.

Har jeg forſyndet mig ſaa haardt, min Fader!
At Du mig ſtraffer med et ſaadant Spørgsmaal?

Sokrates (ſmilende).

Jeg vil ei ſtraffe Dig; — men ofte vore
Jo Børnene fra Riſet før vi veed det.

Daphne.

Ak, Du har aldrig revſet mig med Riis,
Og jeg ſkal aldrig krænke Dig med Sletheb.

(Kyſſer ham og gaaer.)

Anden Handling.

Landlig Egn med en Fiſkerhytte. Havet i Baggrunden.

Damon, Menalkas, to gamle Fiſkere.

Damon.

Man ſiger, Sommernatten er kun kort;
Men, Bro'er Menalkas! den kan være lang nok,
Naar Drømmen giækker os. Og jeg har havt
En ſelſom Drøm, ſom ængſter mig endnu.

Menalkas.

Skiænd ikke paa den ſkiønne Sommertid!
Den efter eget Tykke verler ei.
Men tidt forſtyrre Sorgerne vor Søvn,
Da ſynes Natten uden Ende faſt.

Damon.

Min Broder! Kan Du tyde mig min Drøm?
I Aftes ſov jeg ind, i Tanker om
Vor Fiſkefangſt; vi havde, veed Du, ei
Giort os tilgode, og min ſære Drøm
Var Frugt ei af et overdrevet Maaltid.
Nu tyktes mig, jeg ſad paa Klippen hiſt
Med Angelen og lurede paa Fiſk;
Da kom en grumme ſtor og beed paa Krogen.
Du veed nok, Hunden drømmer kun om Brød,
Og Fiſkeren om Fiſk. Jeg trak i Snoren
Med begge Hænder, og forſøgte paa
At drage den uhyre Fiſk i Land.
Dog var jeg ængſtelig derved og tænkte:

„Vil den ei bide Dig?“ Dog lod den ſig
Taalmodig fange. Broder! og det var
En deilig ſtor Delphin af pure Guld.
Da gjøs jeg, og jeg ſagde ved mig ſelv:
Mon ei det er Poſeidons Yndlingsfiſk?
Den vandblaa Amphitrites bedſte Skat?
Jeg løſte den omhyggeligt fra Krogen,
At ei det mindſte Gran af Guldet ſkulde
Med Hagen ſlides af; jeg trak den op
I Strikker bundet. Ak, da giorde jeg
En Eed: at aldrig meer jeg vilde vade
I Vandet paa min nøgne Fod; men leve
Paa Landet mageligt kun af mit Guld.
Brat vaagned jeg — og borte var min Fiſk;
Men ei min Eed! Den ængſter mig endnu.

Menalkas.

Din Eed var jo, ſom Fiſken, kun en Drøm,
Et Blendværk, der forſvandt med ſamt dit Guld.
Lad det ei ængſte Dig, min gamle Broder!
Vad Du kun ud paa dine nøgne Been
Og ſøg i Havet Dig det tørre Brød!
Thi meget mere faae vi ſielden, veed Du.
Men ingen Gud vil ſtraffe Dig for Meeneed.

(Peger hen i en Krog.)

See der! Der har jeg ſamlet, mens Du ſov,
Endnu i Morges tvende Ballier fuld
Af ſort' og hvide Steen, ſom ſendes ſkal
Til Heliaſterne, til næſte Thing
I Hovedſtaden. Hvergang der ſkal vælges
Og der ſkal dømmes, ſkeer det jo ved Steen.
Nu har de Noget for igien. Zeus veed
Hvad det kan være.

Damon.

Ja, vi ſamle Stene
Med Ligegyldighed — de hvide, ſorte —
De er os lige kiære; for en Skieppe

Faae vi et Par Oboler, — det er nok;
Men hiſt paa Folkemødet giælder det
Dog mangen Borgers Liv! Og derfor gyſer
Det i mig, naar jeg ta'er den ſorte Steen.

Menalkas.

Du har en altfor øm Samvittighed.
Nu veed jeg hvad din Drøm betyder.

Damon.

Nu?

Menalkas.

Patroklos, ſom beſøger os, den Rige,
Som boer ei langt fra dette Fiſkerleie,
Han er den Guldfiſk, ſom beriger os.

Damon.

Men Du vil dog ei føre Dig en ſvag,
En uerfaren Møes Hengivenhed
Til Nytte?

Menalkas.

Kiender Du mig ikke bedre?
Han elſker hende, han vil ægte hende.
Han er Athener, han har Borgerret.
Den ſtakkels Sokrates er yderſt fattig;
Med ſine Tanker fanger han ei Guldfiſk,
Saa lidt ſom Du i Drømme med din Angel;
Men dette Giftermaal vil giøre ham
Og Datteren ſaa lykkelig, ſom hin.

Damon.

Ja, det var herligt, hvis det kunde ſkee.
Men hvordan vil Du vende hendes Sind
Til Kiærlighed?

Menalkas.

Derpaa jeg ønſket har,
Imens Du drømte kun, den hele Nat;
Og det kan ſkee —

Ariſtophanes kommer ſom **Patroklos.**

Ariſtophanes.

God Aften, Damon og Menalkas! Kommer
Hun her i Aften? Ikke ſandt, hun kommer?

Damon.

Det kunde være vel hun kom; ifald
Hun faaer den lille Nabodatter med.

Ariſtophanes.

Jeg er ei heller kommen ene. Seer I
Den Mand, ſom ſidder der paa Stenen ude,
Som ſeer paa Bølgerne ved Brændingen?
Han fulgte mig.

Menalkas.

Saa er det da dit Alvor
At ægte Pigen?

Ariſtophanes.

Sikkert! Hvis hun vil.

Menalkas.

Man ei maa tabe Modet. Da din Henſigt
Er ærlig, vil jeg give Dig et Raad.

Ariſtophanes.

Et godt Raad tidt opveies ei med Guld.

Menalkas.

Mit faaer Du for en Smule Sølv; jeg tager
Tiltakke ſelv med Kobber.

Ariſtophanes.

Nu, ſaa ſiig det!

Menalkas.

Du veed, at man tillaver Elſkovsdrikke.

Ariſtophanes.

Fy, fy!

Menalkas.

Jeg mener ei de fæle, ſtærke,
Som gjøre Pigerne forrykt i Hov'det;
Men der er viſſe Kunſter, ſom ei ſkade,
Og ſom man kunde dog forſøge paa.

Ariſtophanes.

Saa ſtig mig een!

Menalkas.

Du er jo ei Kyklop,
Med langt og laadent Diebryn i Panden,
Som fra eet Øre gaaer hen til det andet.
Din Næſe bøier ſig ei tyk og bred
Ud over Læberne. Hvis hun er ſmuk,
Saa er Du med.

Ariſtophanes (leer).

Er Smiger da ſaa ſtor,
I det forfængelige Land, at den
Forfølger os reent ud til Havets Bredder?

Menalkas.

Naar her hun kommer, pleier hun at drikke
Lidt Vand af vores Bæger.

(Hemmelighedsfuld.)

Inde har jeg
Lidt ſort Uld, taget af vor Nabos Vædder.
Snart kommer Maanen frem, da maa Du kalde
Paa Hekate, ſamt paa den underjords
Gudinde, ſom forfærder Hundene,
Naar de om Natten ſtaaer og gøer ad Maanen.
En Laurbærqviſt om Bægret maa Du flætte
Da med den ſorte Uld, før Pigen drikker.

Ariſtophanes.

Og troer Du, at hun drikker Vand af ſligt
Et Bæger, ſom omviklet er af Uld?

Menalkas.

Saaſnart Beſværgelſen er rigtig ſkeet,
Kan Uld og Grenen tages bort igien.
Et Billed maa Du danne Dig af Vox,
Som foreſtiller hendes ſtolte Hierte;
Og det Du ſmelte maa i Ilden, før
Hun drikker. See, da ſmelter Hiertet hende!
Tro mig, hun ſnart forelſker ſig igien.

Ariſtophanes.

Jeg takker Dig, min ærlige Menalkas,
Et Venneraad kan aldrig ſkade. Jeg
Skal tage det med Vennen i Betænkning.
Der kommer han. Tillader I mig, Gubber!
At tale først et Øieblik alene
Med ham?

Damon.

Vi vil ei være Dig til Hinder
I mindſte Maade, derſom Du os lover
At ægte Pigen. Men derſom Du vil
Kun giække hendes Uerfarenhed,
Da ramme Dig med Hævn de vrede Guder!

Ariſtophanes.

Fy, kald ei Guders Hævn ned over mig!
Min Daad fortørner ikke Guderne.

Damon.

Saa gaae vi ogſaa gierne Dig tilhaande.

(Fiſkerne gaae ind i Hytten.)

Eupolis kommer.

Ariſtophanes.

Min Ven og Rival! Min Eupolis, Tak! fordi Du fulgte ſaa langt mig.
Du ſeer mig til Yderlighed bragt; — vi ſtaae ved Kyſten af Havet,
Og der forlader Du — vid det, min Ven! en Sønderknuſt og Fortvivlet.

Eupolis.

Hvad hører jeg? Zeus forbyde ſligt! Ariſtophanes, ſig mig dit Vanheld!
Vi troede, Du var en formuende Mand. Du kiøber en Gaard Dig paa Landet;
Og er til Bettelſtaven dog bragt, og her vil ende fortvivlet?
Fat Mod, min Ven! Fortvivl ikke plat. Tidt Æren deelte Du med mig,
Jeg deler atter med Dig mit Guld.

Ariſtophanes.

Det glæder mig Hiertet at høre.
For Guldet juſt ei; jeg ønſker ei Guld; men det mig, Eupolis, glæder,
At Du er en Ven af det ærlige Slags, ſom hiælper din Broder i Noden.
Vel ofte misunde Du mig min Krands.

Eupolis.

Ja — Laurbærkrandſen er andet;
Men Penge, paa dem er jeg ikke ſaa gridſk. Jeg deler Talenterne med Dig.

Ariſtophanes.

Selv har jeg Talenter, Eupolis! Har kiøbt en Gaard, ſom er koſtbar.

Eupolis.

Saa har Du maaſkee Dig ſlemt forkiøbt; og nu, da Giælden ſkal klares —

Ariſtophanes.

Jeg ſiger Dig nei! Thi Godſet er mit. Der mangler intet paa Gaarden,
Undtagen en Frue, til Huſtru mig, og Arbeidsfolket en Madmo'er.

Eupolis.

Du ſpøger da blot efter gamle Viis?

Ariſtophanes.

Nei! Jeg vil længer ei ſpøge;
Thi Spøgen med Krukken gik her tilvands, ſaalænge til den blev Alvor;
Og lyſtig jeg kom til denne Kyſt, for hiem at vandre bedrøvet.

Eupolis.

Forelſket maaſkee?

Ariſtophanes.

Der Gaaden er løſt. Du finder Veien i Mørke.

Dog var det juſt heller ſaa bælmørkt ei, at Næſen Du derfor behøved
Paa Døren at ſtøde tilblods.

Eupolis.

Fortæl, fortæl!

Ariſtophanes.

Hvad ſkal jeg fortælle?
Er jeg en Epiker, kiæreſte Ven, ſom ud kan ſpinde Bedriften
I mange Sange? Hvor ſnart fortalt! Jeg elſker en ſmuk lille Pige;
Men Eros, ſom til min Manddoms Aar jeg hylded ei, hævner ſig paa mig;
Thi Pigen er knibſk. Men, oprigtig talt, jeg troer hun Comødie ſpiller,
Og det kan ogſaa jeg, ſom vel Du veed.

Eupolis.

Hvad vil da Fortvivlelſen ſige?
Hvem er det?

Ariſtophanes.

Der har vi Spørgsmaalet ret! Der ligger Hunden begravet!
Hvem er det? Broder, jeg varer Dig, naar Du vil Comødier ſkrive,
Da ſpørg Dig altid ſørſt for, om Den, ſom Du med Svøben vil ſnærte,
Ei har en deilig Datter maaſkee, i hvilken Du bliver forelſket.

Eupolis.

Hvo er da Manden?

Ariſtophanes.

Jeg var en Knøs i Ungdomsaarene kaade;
Jeg kiendte ham ei! — I Bad han ei gik, og ſlet var hans lurvede Kappe.
Han ſtod paa Gaden i Tanker tidt, var ſær og hadede Lyſtſpil,

Forbød Tilhørerne did at gaae. Euripides var ham blandt alle
Den kiæreſte Tragiker, for han var rig paa Tankeſprog og paa Gloſer.
Man ſagde, — thi aldrig havde jeg ſelv et Ord end talet med Manden,
At Guderne han foragted, og dem dybt under Begreberne ſatte.

Eupolis.

Du mener Sokrates.

Ariſtophanes.

Nu jeg det veed: jeg giorde ham høi-ligen Uret.
Ved Agathons Giæſtebud jeg ham ſaae; hans Viisdom der jeg beundred.
Ja! det er en klog og en ædel Mand; lidt ſær — hvad ſiger det mere?
Men ingen Sophiſt. Jeg ſelv kan ei meer end Sokrates hade Sophiſter.

Eupolis.

Hans Datter elſker Du?

Ariſtophanes.

Eupolis, ja! Den ſkiønne, den yndige Daphne.
Men ei hun veed, hun en Beiler har, ſom hendes herlige Fader
For hele Folket engang har forhaant; — og det dybt gnaver mit Hierte!

Eupolis.

Naar kiærlig Du fortryder din Synd, ſaa vil Forladelſen følge.

Ariſtophanes.

Hos Faderen vel, men hos Datteren ei. Og vil han Samtykke give
Til Giftermaal med letſindige Svend? Thi at jeg reent nu er omſkabt,
Det veed han ikke.

Eupolis (leer).

Det veed ikke jeg, ſom lever dog dagligen med Dig.

Ariſtophanes.

Og, Eupolis, dog, dog er det ſaa. Jeg viger gierne Dig Pladſen.
Jeg af Theaterlivet er mæt, jeg higer efter Naturens.
Jeg overlader Dig, uden Sorg, de brogetmalede Skiærme,
Samt Mændenes Hob og Ynglingers Flok, med deilige Pigemaſker;
Og Fløiteſpillet, og talrige Sværm, Tilſkuerraden paa Bænken;
De hurtige letforſvindende Klap! Naar nu et Klap jeg paa Kinden
Faaer af min Daphnes ſneehvide Haand, da glemmer jeg Klapperne hisſet.
Vel har jeg med en forvoven Spot tidt lagt mig ud med Athene,
Men altid har jeg en evig Natur holdt høit, ſom billigt, i Ære.
Og Skyerne, Fuglene, Vesperne har ei Aarſag til mig at drille;
Thi jeg ærbødigt har hyldet dem — de aldrig udtømmede Skyer,
Som af en bevægelig Dug-Natur fra Fader Okeanos ſtige
Til Biergenes Aas, med Skove bedækt, hvor ſig fierntlyſende ſtrække
Det frugtfrembringende hellige Lands begeiſtret-ſladdrende Floder,
Imens udødelig Skaberkraft nedryſte de qvægende Skyer.
Og Fuglene ville viſt heller ei alvorligt med Næbet mig hakke;
De ſnadſende Fugle, ſkiøndt jeg dem tidt har høit paa Scenen forklaget,
Fordi de Kornet af Furen ſtial, den nyligpløiede Fure,
Og pikked i Jordbærrets rødmende Frugt; jeg roſte dem kiærlig dog atter,
Fordi de ſnapped den hæslige Myg, ſom ſtikker i fugtige Dale.
Og Frøerne ſelv „Brekkekekex“ har Aarſag ei til at klage!
Jeg roſte dem jo ſom Venner iſær af de ſangforſtandige Muſer,
Af den hornfødde Pan, ſom hos dem i Sivet ſkiærer ſin Fløite.
Ja, Harpeſpilleren ſelv, Apol, der finder Skiold til ſin Lyra.
Men, ſtille Broder! Forlad mig nu! Tag mit Farvel for beſtandig!

Hiſt kommer hun! Kold ſom Artemis, ſkiøn ſom den friſke Demeter;
Og han, ſom ei ſkialv i Muſernes Hal for et Folk, — ei ſelv for Athener —
Han ſkiælver nu, bag Cypreſſens Buſk i Maaneſkin, blot for en Pige!

(De gaae.)

De gamle Fiſkere komme ud af Hytten igien.

Menalkas
(ſeer ud af Scenen).

Der er hun alt. Han hende gaaer imøde,
Den lille Tvedragt ſvinder af ſig ſelv.
Vi ere Gubber, Damon! Men vi glemte
Dog ei den ſøde Spøg, ſom Eros ſkiænker.
Det ligger nu engang i Møens Væſen,
At hun maa pine lidt den Mand, hun ynder.
Kom lad os gaae tilſide! Lad dem tale!

(De gaae.)

Ariſtophanes kommer med **Daphne.**

Daphne.

Jeg træffer Dig igien ved Fiſkerhytten?
Er Du ei kied endnu af dette Sted?

(Afſides.)

Beſynderligt! Min Fader har forbudt mig
At drille ham, og dog kan jeg endnu
Ei lade være.

Ariſtophanes (ſagte).

Ariſtophanes!
Beviis nu, at Du eſt en Skueſpiller!
Vær ikke længer øm, vær ikke ſtum!
Suk ei! Vær kiæk! — Den Sukkende foragtes,
Men den Fortørnede forſoner man.

(Høit.)

Min ſmukke Daphne! Jeg er ikke kommen
Herhid for din Skyld, det kan jeg forſikre.

Du mødte kun min Elskov med Foragt.
Jeg sætter ingen Stolthed i at haanes.
Jeg gik just fra min Gaard en Aftenvandring,
Og grubled over Kiærlighedens Væsen;
Da fandt jeg: Havets Kyster ligner det.
Thi Søen tyder Mandens Kiærlighed:
Alvorlig, stærk og af en dyb Natur,
Skiøn lidenskabelig; men Pigens Elskov
Er kold og flad som Jordens Blomsterkyst.
De runde Lilier bag Sivets Blade
Forførisk lokke Voven hid; den kommer,
Den vover sig, mildtrislende paa Smaasteen,
Som skiærer den, skiøndt den er blød og venlig.
I høie Dynger bruste den derude,
Paa Klippen knust, forhaant af Nattens Blæst.
Hvad vandt den ved at snige sig til Stranden,
Til Blomsterkysten med den faste Varm?
Maaskee et flygtigt Kys; — saa stødes den
Tilbage stolt. Og hvad var Troskabs Løn?
Et smukt — et løst — et øieblikligt — Skum.

Daphne.

Den Flygtige sig tænker Elskov flygtig,
Men ikke hver en Beiler føler saa.
Ei for Leandros var det hvide Skum
Paa Bølgerne kun snelle Stierneskud
I Elskovs Luft, som daled og forsvandt.
De vaade Nympher vinkte ham til Sestos
Fra sit Abydos; og det Hav, som skilte
To store Verdensdele fra hinanden,
Forbandt to Elskende; thi Helespont
Blev ham en sikker Vei til Kiærlighed.

Aristophanes.

Det var en anden Sag. Den skiønne Hero
Forsmaaede haanligt ei hans Elskov, Daphne!
Hun lyste ham med Faklen fra sit Taarn;
Da slog han Bølgen med en kraftig Arm.

Og da den ſlugte ham, da ſtyrted Hero
Sig ned fra Taarnet til det elſkte Liig.
Da var ei Kiærligheden Skum; nei, Skummet
Blev Kiærlighed, — ſom i det Øieblik,
Da Aphrodite ſteg af Bølgerne.

Daphne
(rækker ham ret ſin Haand).

Og har Du mig i Sandhed da ſaa kiær?

Ariſtophanes.

Forfør mig ei til Svaghed, for at haane
Mig atter.

Daphne.

Og Du kalder Elſkov Svaghed?

Ariſtophanes.

Ja — den fortvivlede — ſom ei giengiældes.
Den ſømmer ſig ei nogen Mand. — Lad Jorden,
Lad Elementerne bekæmpe den, —
Det ſiger Intet, naar den finder Gienklang
I Elſkerindens Hierte. Men hvis Hiertet
Er koldt og lukt, — og dog han ſtaaer og banker,
Som en elendig Bedler om en Skiærv:
Da havde han fortient at giennes bort
Med Cerberus, med Helveds værſte Hund,
Fra Hiertedøren.

Daphne.

Hør mig dog, Patroklos!
Jeg kiender Dig jo ikke ret endnu.
Man ſiger, Du var Digter, Skuespiller.
Det var jo Sophokles, ſom med Perikles
Feltherre blev, og Æſchylos den Helt,
Som ſlog ved Marathon og Salamis.
O, det er ſkiønt at dyrke Muſerne!
Vel aldrig end har jeg ſeet Skuespil;
Men lader mig dog tidt derom fortælle.
Hvi har Du da forladt din ſkiønne Kunſt?

Ariſtophanes.

Det Chor, jeg hørte Vaarens Roſer ſynge,
Drog mig fra Phœbos mægtigt hen til Eros.

Daphne
(rækker ham ſin Haand).

Jeg kan ei længer modſtaae, jeg er din!

Ariſtophanes (omfavner hende).

Det er Du! Ha, jeg vidſte det, Du er det.
Ak, i det Mindſte for et Øieblik!
Det Øieblik jeg ſkynder mig at nyde;
Thi jeg er bange for at miſte Dig.

Daphne.

Følg til den ædle Sokrates, min Fader!
Han bød mig bringe Dig; han vil ei nægte
Sit Ja, naar Du ham hilſer ſom min Beiler.

Ariſtophanes.

Det troer jeg ogſaa; men jeg frygter for,
At Den, ſom ønſker det, vil nægte mig det.

Daphne.

Tal tydeligt! Har Du bedraget mig?
Og er Du ikke Den, Du kalder Dig?

Ariſtophanes.

Jo, Daphne! Jeg er Digter, Skuespiller;
Er agtet, yndet af Athenerne;
Har kiøbt en Gaard herude, har Formue,
Jeg elſker Dig. — Det ſynes være nok —
Det Vigtigſte. Patroklos er et Navn,
Dig ligegyldigt, om jeg hedder ſaa,
Hvad heller anderledes, naar jeg er
Godseier — Elſker — Digter — Skuespiller.

Daphne.

Ja, det er ogſaa ganſke mig det ſamme,
Min kiære Ven! Lad det ei ængſte Dig.
Patroklos er et vakkert Navn, han var
Achilles' Ven — en giæv og trofaſt Helt;

Men han blev dræbt, han faldt før Ilion
Indtaget blev; (smilende) Dy, derimod, Du har
Jo vundet Borgen.

Ariſtophanes.

Elſkelige Daphne!
Du er en Pige med Forſtand, Du vil
Ei harmes paa en ufornuftig Viis,
Naar jeg betroer Dig — ak, en Ungdomsvildſkab.
Jeg ſpilled eengang med — var nødt dertil —
I dette Lyſtſpil kaldet Skyerne —
Som Ariſtophanes —

Daphne (forfærdet).

O, alle Guder!
Nu falder det fra Øiet mig ſom Taage —
Du — Du er Ariſtophanes!

Ariſtophanes (forvirret).

Hans Ven!
Tilgiv ham, Huldeſte. Han har fortrudt
Sit Misgreb mange Gange. Han var ung,
Letſindig — ak — ei kiendte han din Fader!

Daphne.

Og ſtilled ham til Spot dog for Athen;
Den ædleſte, den bedſte Mand! — og hængte
Som Giæk ham op i Skyen i en Kurv;
Og lod ham lære Børn at ſlaae Forældre,
At ſpotte Guderne. Jeg ſeer det, Synder!
Jeg læſer i dit Blik — det er Dig ſelv.
Og brat forſvinder nu min Kiærlighed,
Som Nattens Moſedamp for Dagens Straale.

Ariſtophanes.

Jeg har Dig ſagt: Ei kiendte jeg din Fader.
Jeg har misbrugt hans ædle Navn! Det paaſer
Elendigt paa den Laſt, jeg vilde revſe,
Som jeg har revſet, til Athenes Lyſt.

Sophiſter hader Sokrates ſom jeg,
Lad Skyerne bedække da mit Misgreb
Med evig Taage. Stierner kan ei ſlukkes!
Mit Værk fordærver ei din Faders Ære,
Den daarligvalgte Titel ei mit Værk.
Jeg har i lang Tid agtet Sokrates
Som han fortiener.

Daphne.

Ha, det kan Du ei!
Har Du et Hierte til at fatte ham?
Og kunde Du i al din Levetid
Vel giøre ſlig en Ondſkab god igien?
Min dyrebare Fader! tilgiv mig,
At jeg et Øieblik mig daare lod
Af denne Slanges Hvidslen. Nu tyer Daphne
Tilbage til dit faderlige Bryſt!
Hun deler ei ſin Kiærlighed til Dig
Med nogen Fremmed meer; hun fatter klart
Hvad Skat hun var paa Veie til at tabe.
Antigone forlod ei Ødipus,
En blind, vildfaret, hidſig, ſyndig Gubbe;
Og ſkulde jeg forlade Dig, ſom ſeer
Meer ſkarpt og klart end hele Attika?
Hvis Siæl er luttret alt i Jordens Modgang,
Som Guld i Ilden; ſom en ſalig Aand
Befriet fra Støvet i Elyſion?
Nei, Fader! Opluk mig din lave Gavl,
Og tag igien mod en forvildet Due!

(Hun flyer fra Ariſtophanes og vil ile ind i Fiſkerhytten.)

Ariſtophanes (fortvivler).

Zeus! har dit Lyn med ſvovlblaa Flamme ſtyrtet
Mig fra Olympen ned i Tartarus?
Og møder mig Empuſa der, ſom ſtrækker
Sit Bytte med forfærdelig Forvandling,
Før hun fortærer det?

Menon og **Antiſthenes**, tvende Bevæbnede, komme.

(Da Daphne ſeer dem, bliver hun ſtaaende i Hyttedøren.)

Menon.

Der ſtaaer han! Det er Ariſtophanes.
Jeg ſagde Dig det nok! Jo, han er her.

(Griber ham i Bryſtet og drager ſit Sværd.)

Du kommer ikke levende fra Stedet.

Ariſtophanes (kold).

Er I Herolder fra det mørke Rige?
Vil I afhente mig i Charons Baad?
Jeg frygter ei for at beſtige den;
Skiøndt den er løs i Fugerne, — ſkiøndt den
Vil briſte med mig. Jeg er ingen Skygge;
Men mindre ſelv end den; — jeg er et Intet!

Menon.

Tre Nidinger har ſtævnet Sokrates
For Raadet og anklaget ham paa Livet,
For Gudsbeſpottelſe, Ungdomsforføren.
Vi er den Viſes Venner, vi vil hævne
Misgierningen her allerførſt paa Dig,
Som i et nederdrægtigt Skueſpil
Har giort ham latterlig i Folkets Øine,
Og været førſte Aarſag i hans Fald.

Ariſtophanes.

Her er mit Bryſt! Jeg ſkytter ei om Livet,
Jeg takker Dig! Stød til! Hvad nøler Du?

Menon.

Det er mit Alvor, Niding! Tro Du mig,
Du har idag ſeet Lyſet ſidſtegang.

(Han vil gjennembore ham.)

Daphne

(ſtyrter hen imellem Ariſtophanes og den Bevæbnede).

Ha, vil Du dræbe den Uſkyldige?
Stands, Morder!

Menon.

Daphne! — ha, jeg kiender hende,

Det er den Viſes Datter. Jeg vil tugte
Din Faders Fiende, Daphne, hold mig ei!

Daphne.

Forbandet være ſlig en Hævn — et Mord!
Troer Du med Mord at tiene Sokrates?

Menon.

Ha! Du forſvarer Ariſtophanes?

Daphne (omfavner Ariſtophanes).

Det Sværd ſom ham vil dræbe, førſt maa bore
Sig giennem dette Bryſt. — Han er min Brudgom!

Menon (træder forundret tilbage).

Din Brudgom, Daphne?

Daphne (i Angſt).

Ja, han er min Brudgom —
Forſonet med min Fader — Sokrates
Tilgiver ham.

Menon.

Nu — derſom det er ſaa,
Saa krumme vi et Haar ei paa hans Hoved.

Ariſtophanes

(henrykt, med Daphne i ſine Arme).

O, Kiærlighed! ſom gav Naturen Livet,
Hvor ſødt gienføder Du mig her paa ny.

Tredie Handling.

Det heliaſtiſke Thing.

En Hal med Buegange til begge Sider. Man ſeer de forſte Bænkerader i Coulisſerne beſatte med Athenienſiſke Borgere. Foran dem, paa ſelve Skuepladſen, ſidde ſex Archonter, tre paa hver Side. **Melitos**, ſom har talet, gaaer hen og ſætter ſig paa Bænken bag Archonterne.

Sokrates
(midt foran paa Skuepladſen).

Hvad Indtryk Klagerne paa Jer har giort,
Athenere! Det veed jeg ei; men hvad
Mig ſelv angaaer, var det ei meget langt fra,
De havde bragt mig til mig ſelv at glemme,
Saa overtalende har Alle talt.
Skiøndt — Sandhed — den har Ingen af dem talt;
Og den af deres Løgne maatte jeg
Beundre meſt, da de advared Jer
For min Veltalenhed. Det tyktes mig
Den næſten ſtørſte Uforſkammenhed.
Thi naar jeg taler, vil I ſnart erfare,
Hvor ſlet og ret mit Ord, min Talen er.
Og hæsligt vilde det mig ogſaa klæde
I ſlig en Alder, ſom en Dreng at komme
Med prægtig Snak og med høitravende Floſkler.
Jeg beder Eder — tager da tiltakke,
Naar I mig høre tale ligefrem,
Som I paa Torvet og ved Verelboden
Er vant at høre mig; og larmer ei!

Først altsaa maa jeg da forsvare mig
Mod mere farlige Modstandere
End disse Sidste; skjøndt vel ogsaa de
Blev farlige. For lang Tid siden har
Man sagt: der var en Sokrates, en Viis,
Som grubled over Himlens sliulte Ting
Og Underjordens; og hvad der var Uret,
Fordreied han til Ret. See, det var farligt!
Thi slig en Mand er en Ugudelig.
Og De, som vidned sligt om mig dengang,
Var Mænd med Aand, med Fædrelandets Agt.
Værst er det, at det er saa længe siden
At ei jeg kiender dem, og blandt dem Alle
Jer nævne kan — høit — en Komødieskriver.

Aristophanes
(træder frem).

Og her — her staaer han — en Komødieskriver.
Og som jeg offentlig Dig har forhaant,
Saa skylder jeg Dig offentlig en Afbigt.
Og see — den gior jeg villig, uden Skam.
Thi, tvertimod, det vilde være Skam,
Hvis jeg som moden Mand ei skammed mig
Ved Ungdomsubesindigheden. Navnet,
Jeg gav mit Lystspil og dets Hovedmand,
Var usselt valgt, og mere — det var dumt!
Den Vittige kan stundom være dum,
Saa godt som Dumheden kan være vittig.
Orakelet i Delphi vide maa
Hvorfor jeg valgte, Sokrates! dit Navn
I denne store By, saa riig paa Narre.
Zeus veed at der var nok at vælge blandt!

(Der hysses af Forsamlingen.)

Aristophanes.

Saa sagte! Vi er ikke paa Theatret.
Her er vi Heliaster, Borgere.
Jeg har den samme Ret, som I! Og jeg

Udraaber høit paa Thinge: Sokrates
Er en uſkyldig, viis, en ædel Gubbe!

(Han gaaer hen paa ſin Plads igien.)

Sokrates.

I Nøden ſkal man kiende ſande Venner.
Mig glæder høit, min Ven, hvad Du har talt.
Dit Lyſtſpil, fuldt af Vid og ſund Forſtand,
Har altid moret mig. Jeg ſaae det ſelv
Med ſtor Fornøielſe, naar det blev opført,
Og vidſte nok: det var en Misforſtand,
At Navnet „Sokrates" Du havde brugt.
Mod gamle Anfald har jeg, for det første,
Da Intet meer at ſtride. Altſaa til
De nye. — Oplæſer mig endnu engang,
Hvis I vil tiene mig, Melitos Klage!

En **Archont** ſtaaer op og læſer af en Tavle:

Melitos Melitos's Søn, anklager Sokrates, Sophroniſkos Søn, af den Alopekiſke Demos', ſom Forbryder, ſkyldig til at miſte Livet, fordi han fordærver Ungdommen, og dyrker ei de Guder, Staten dyrker, men kun noget Dæmoniſk.

(Han ſætter ſig.)

Sokrates.

Forbryder kaldes jeg! Ungdomsfordærver!
Athenere, men jeg paaſtaaer: Melitos
Er en Forbryder, der kun driver Spot
Med vigtige, med høiſt ærværdige Ting,
Med hvilke aldrig han alvorligt har
Befattet ſig. Kom hen til mig, Melitos,
Og tal!

(En Archont vinker ham, han kommer.)

Sokrates.

Ei ſandt, Du ønſter Ungdommen
Skal trives vel?

Melitos.

Jeg ønſter det.

Sokrates.

Saa ſiig:
Hvo giør den bedre? — Hvo der den fordærver,
Har Du alt ſagt; men ſiig os ogſaa: Hvo
Forbedrer den? — Du tier? — Seer Du vel,
Hvor lidt Du Dig bekymret har om Sligt?
Og tykkes det Dig ikke ſkiændigt dog?
Og er det ikke nok Beviis mod Dig?
Tal dog, Du Gode! Hvo forbedrer den?

Melitos.

Nu — Lovene!

Sokrates.

Derom jeg ſpørger ei
Min Bedſte! Hvilke Mennesker, jeg mener,
Som kiende Lovene, naturligviis.

Melitos.

Her — disſe Dommere.

Sokrates.

Hvad ſiger Du,
Melitos? Disſe her opdrage, de
Forbedre Ungdommen?

Melitos.

Tilvisſe, ja!

Sokrates.

Og — Alleſammen, eller nogle Faa?

Melitos.

Nei, Alle!

Sokrates.

Ha, ved Hera, herlig talt!
En ſielden Rigdom til at fremme Godt.
Og hine Raadmænd ligeſaa?

Melitos.

De med!

Sokrates.

Men Fogderne, Melitos, mon de dog

I Sognet ikke ſtundom dem fordærve?
Gior de dem ogſaa bedre?

Melitos.

Ogſaa de.

Sokrates.

Tilhørerſkarerne, ſom ſidde her,
Til begge Sider?

Melitos.

Iberegnet.

Sokrates (ſmiler).

Alle
Athenere forbedre Ungdommen —
Det er din Mening da, — undtagen jeg.

Melitos.

Det er min Mening.

Sokrates.

Jeg Ulalige!
Men ſvar mig: Derſom Talen var om Heſte —
Troer Du, at Alle kan tilride dem,
At Een dem kun fordærver? Eller omvendt,
At Enkelte — Beriderne — dem ave,
At Uerfarne kun ſkamride dem? —
Du kan ei nægte det, Melitos, om
Du ogſaa gierne vilde. Lykkelig
Var Ungdommen, hvis Een den kun fordærved.
Men jeg vil giøre Dig endnu et Spørgsmaal:
Hvad er det Bedſte, mener Du, — at leve
Blandt gode Borgere, hvad eller ſlette?
Vil man vel heller hiælpes eller ſkades? —
Svar mig, Du Gode! Loven byder Dig
At ſvare mig. Vil Nogen gierne ſkades?

Melitos.

Viſt ikke.

Sokrates.

Og naar nu Du kalder mig

Ungdomsforfører, — mener Du dermed
Forſætlig eller uforſætlig?

Melitos.

Ganſke
Forſætlig, mener jeg.

Sokrates.

Hvordan, Melitos?
Du troer mig i min Alderdom saa dum,
Forſætlig at forføre Næſten til
At ſkade mig? — Det troer Du ei, Melitos!
Det faaer Du heller Ingen til at troe.
Altſaa fordærver jeg den enten ei,
Hvad eller ſkeer det uforſætligt; hvilket
Ei kræver Lovens Straf. I hvert Tilfælde
Har Du jo løiet! Skeer det uforſætligt,
Da trænger jeg til Varſel, Underviisning,
Straffkyldig er jeg ikke. — Nu til Dadlen
Om Guderne. Her maa Du give mig
Lidt nøiere Forklaring om din Mening.
Er det din Mening, at jeg dyrker ei
De Guder, Staten dyrker; eller troer Du,
At jeg er reent ugudelig, og ingen,
Slet ingen Guder dyrker?

Melitos.

Ja, det er
Min Mening juſt: Du dyrker ingen Guder.

Sokrates.

Du ſelſomme Melitos! Hvordan kom
Du dog til denne Mening? Sol og Maane,
Dem holder altſaa jeg for Guder ei,
Som andre Menneſker?

Melitos.

Nei, nei, ved Zeus,
I Dommere! Han troer, at Solen er
En Steen, og Maanen, troer han, er af Jord.

Sokrates.

Der tog Du mig for Anaragoras;
Ham maa Du ſtævne hid for ſlige Tanker.
Altſaa — ved Zeus — jeg troer paa ingen Gud?

Melitos.

Nei, nei, ved Zeus, Athener! Han troer Ingen.

Sokrates.

Det er en Ungdomsſtreg, Athenere!
Melitos her opfunden har en Gaade,
Og prøver om den viſe Sokrates,
(Som Folk mig kalde, mener han, til Spot)
Kan løſe den. Den er ei vanſkelig.
Tillader mig blot paa min vante Viis
At ſvare ham, og giører ingen Larm! —
Siig mig, Melitos! gives der vel Ting,
Som angaae Menneſker, men derfor dog
Ei Menneſker? — I Mænd! Han ſkal mig ſvare,
Og I bør rolige forholde Jer.
Svar! Gives der vel Ting, ſom angaae Heſte,
Men ingen Heſte? Ingen Fløiteſpiller,
Men dog vel Ting ſom angaae Fløiteſpillet? —
Nei, bedſte Mand! Der gives intet Sligt,
Du maa nu ſvare dertil eller ei.
Endnu et Spørgsmaal: Gives der vel Folk,
Som troe paa det Dæmoniſke, men ſom
Ei paa Dæmoner troe?

Melitos.

De gives ei.

Sokrates.

Jeg takker Dig, at Du engang vil ſvare.
Men naar jeg altſaa paa Dæmoner troer,
Er de ei Guder, eller Gudeſønner?
Og hvordan kan jeg troe paa Sønnerne,
Men ikke paa Forældrene? Nedſtamme
De ei fra de udødelige Guder,
Ved Nympher, eller Andre? — Altſaa ſeer man:

Melitos var i ſtor Forlegenhed
For at paadigte mig en virkelig
Forbrydelſe; men da han ingen fandt,
Saa digted han, — ſom han ſædvanlig pleier —
Os noget Slet.

(Melitos gaaer forbittret ben og ſætter ſig.)

Sokrates.

Men det er ikke ham,
Det veed jeg meget vel, ſom ſtyrter mig.
Jeg underligger ikke Anytos og hans
Og Lykons Had, — men Mængdens, — hvis jeg falder.
Dog — hvis det ſkeer, — troer I, jeg frygter Døden?
Nei, nei! Da dyrked jeg i Sandhed ei
De høie Guder, hvis jeg frygted den.
At frygte Døden, I Athenere!
Det er at være indbildt viis, og bilde
Sig ind at vide, hvad man ikke veed.
Thi Ingen veed, hvad Døden er. Maaſkee
Den er det ypperſte, det bedſte Gode;
Og dog man frygter den, ſom om den var
Det ſtørſte Onde. Hvis maaſkee jeg troer mig
Lidt mere viis end Mange, da beſtaaer det
Blot i, at jeg mig ikke bilder ind
At vide, hvad ei Mennesker kan vide.
At ſynde derimod mod Lov og Sæder
Og mod Retſkaffenhed, det veed jeg, at
Jeg ikke bør. — Og nu opfordrer jeg
Enhver, ſom kan beviſe mig, at jeg
Var Ungdommens Forfører! — Alle tie?
Saa træder frem I Mænd, ſom vidne kan,
At jeg var dens Forbedrer. Kriton, Du
Min Ven, og Fader til Kritobulos!
Lyſanias, Du Sphettier, og Fader
Til Æſchines! Antiphon, kom! Du Fader
Til min Epigenes — og Andre fleer!
Jeg ſeer, jeg har ei nødig Jer at kalde,

I trænge Jer frivilligt giennem Mængden,
Til gamle Sokrates.

Fædrene.

Vi takke Dig,
Du ædle Mand! — Du opdrog vore Sønner
Til Dyd og Viisdom. — Leve Sokrates,
Den viſeſte Athener! — Guderne
Beſkytte ham!

Sokrates.

Tak, tak, I gode Venner!
Og gaaer nu hen paa Eders Plads igien,
Og lader mig et Ord først tale her
Med mine Dommere, før de mig dømme.
(Til Folket.)
Maaſkee vil det fortørne fleer blandt Eder,
At ei jeg prøver paa at røre Hiertet!
Thi Mange tog i mindre farlig Sag
Huſtru og Børn fra Hiemmet med, og søgte
Med Taarer at formilde Dommerne
Til Skaanſomhed og til Forbarmelſe.
Maaſkee det krænke vil Forfængligheden,
At ei jeg griber til det ſidſte Middel;
Hvad let jeg kunde; — thi jeg ſtammer, ſom
Homeros ſiger — heller ei fra Egen
Og Fieldene, men kun fra Menneſker.
Jeg efterlader Huſtru, kiære Børn,
Som viſt ſig vil bedrøve ved min Død.
Men ei jeg rokke ſkal Retfærdigheden;
Meenſvorne giør Jer ikke Mines Taarer.
Jeg kræver intet Andet end min Ret.
Og derfor beder jeg, Athenere!
Ei kalder det Indbildſkhed, Ringeagt,
Ifald jeg uden ſlige Sørgeſcener
Gaaer bort herfra og venter paa min Dom.
Det ſkylder jeg Retfærdighedens Mænd,
Det ſkylder jeg min Alder og mit Rygte;

Som — være det nu grundet eller ei —
Hos Sokrates udmærket Noget finder,
Ei ganske Hverdags, — der har bragt ham til
Ei at foragte — ei at frygte Døden.

(Han gaaer. Archonterne reise sig.)

En Archont.

Først skal der stemmes nu, om Sokrates
Er skyldig, eller om han er uskyldig.
Man bringe Krukker, sorte, hvide Stene
Omkring til Folket! Men for Sindet fromt
At stemme til Retfærdighed, ved denne
Høist vigtige Handling — lukker Choret ind,
At sjunge Hymnen, — medens Folket stemmer, —
Til Adrasteia Nemesis, — Athene;
At de bevæge Hierterne til Retfærd,
Og true Den, der handler af en lumsk
Forblommet Hævnlyst, med Giengjældelsen.

(Bagdørene aabnes og Choret, som bestaaer af hvidklædte Ynglinger og Drenge, træder ind.)

Chor.

O, Adrasteia! Hellige Nemesis!
Du Nattens Datter, som med dit Fakkelblus
Opklarer Mørkets Mulm, og rammer
Snart eller silde hver fræk Forbryder.

Straal ned som Stierne giennem din sorte Nat!
Vor Aand opklar, som hildes i Skumringen!
Din Vægtskaal viis, som Retfærd veier,
Træf med dit Spyd den Brødefulde!

Og Du, Athene! der som en Tanke sprang
Af Gudens Hoved, — Mandens og Qvindens Aand
Forener Du, blaaøiede Jomfru!
Theseus at bygge sin Stad Du lærte.

I faldne Muur af gamle Kekropia
Kun tuded Uglen; — ei Du forsmaaede den —

Den blev din Fugl, — den ſaae i Mørke.
Lær dit Athen nu i Mørket ſtue!

(Imidlertid er Stemningen ſkeet. Archonterne mødes med Tavler fra de modſatte Sider og meddele hinanden Udfaldet. Choret træder tilbage og gaaer. Sokrates indbringes igien.)

Archonten.

Tohundrede — ott'oghalvfierdſindstyve
Frikiende Dig, o Sokrates! Men Du
Fordømmes af — Tohundred eenogfiirs.

Melitos (kommer glad).

Tre meer? Saa maa han døe.

Archonten.

Da ikkun Tre
Har Overvægten i at dømme: ſkyldig,
Saa kan Archonterne tillade Dig
Din Straf at vælge ſelv. — Hvis Pengebøder,
Maa Summen være ſtor; men kan Du ei
Udrede den, velan, ſaa vælg imellem
Landflygtigheden eller evigt Fængſel.

Sokrates.

At jeg er ikke vred paa Eder, I
Athenere, for I fordømme mig,
Dertil bidrager Meget.

(Archonterne ſætte ſig.)

Deels er det
Ei kommet mig uventet; tvertimod,
Jeg havde troet, at mange flere Stemmer
Mig ſkulde fælde. Nu er Overvægten
Saa liden, ſaa høiſt ubetydelig,
At hvis Melitos ikke havde brugt
Den her nødvendige Forſigtighed
I ſit Navn blot at underſkrive Klagen,
Saa havde Lykon, Anytos ei her
Havt Lov at ſtemme med, og jeg var fældet
Da blot af Een, imellem flere Hundred.

Ja — hvis de To ei havde hvervet for ham,
Saa havde han ei vundet Femtedelen
Af Stemmerne mod mig; og tusind Drachmer
Han havde maattet bøde for sin Frækhed.
Men — ligemeget! Manden vil min Død.
I, derimod, tillade mig at vælge
Hvad jeg fortiener. Nu er altsaa Spørgsmaal:
Hvad Sokrates af Eder har fortient.
Jeg aldrig brød mig om at vorde riig,
Og Folketaler og Krigshøvding vilde
Jeg heller ikke være. Ærlig sagt:
Fordi jeg fandt mig kaldt til noget Bedre.
Bilægge den udvortes Tvist med Vaaben,
Kan Mange lære Jer; men: stifte Fred
I Sielen, vorde noget Dygtigt der,
Før I forlange Pligter kun af Andre, —
Dertil var ikke mange Læremestre.
Jeg troer at have været Jer en Slig.
Er altsaa Spørgsmaal om Fortieneste,
Da maa den være god og ikke slet.
Og har en Fædrelands-Velgiører da
Bespiisning ei fortient i Prytaneion?
Langt meer end Den, som i olympisk Leeg
Med Tospand, Fiirspand først til Maalet kom?
Thi hin forøger ikkun Statens Glands,
Og trænger ikke til et saadant Maaltid;
Jeg derimod — jeg kan behøve det.
Skal altsaa jeg tilkiende selv mig Ret:
Bespiisning vorder det i Høitidshallen,
Paa Statens, paa mit Fædrelands Bekostning.

(Der hysses og trampes i Forsamlingen, nogle af dem, man seer paa Bænkene, staae op og trække sig tilbage.)

Melitos (kommer).

Du hører Folkets Bifald, Sokrates!
Oprørende Forbryder! Bragt til Tærsklen
Af Dødens Port, og neppe viist et Smuthul

Til Redning, fordrer Du en Hæder, ſom
Kun Staten viſer ſine ſtørſte Mænd.

Sokrates.

Der gives Øieblik i Livet, hvor
Fortieneſten, ſom taler men ei høres,
Opfordrer Menneſket til Selvforſvar,
Hvor det var Feighed, Hykleri at tie.
Den Agtelſe, jeg ſkylder Folk og Stat
Og egen Ærlighed, ſkal ei fornærmes
Af ſlige Kunſter. Derſom ei den Lov
Var indført her, at man paa een Dag kan
Dødsdommen over den Indſtævnte fælde,
Da vilde ſelv I overtydes ſnart
Om min Uſkyldighed. Melitos fordrer
Min Død, om hvilken ſelv jeg yttred nys,
At det var uviſt, om den kunde kaldes
Et Onde. Dog I vil, at jeg ſkal vælge
Hvad klarligt jeg erkiender for et ſligt:
Som evigt Fængſel; hvad er Livet vel
I Trællelænker? Eller Pengebøder;
Jeg er en fattig Mand og har ei Penge.
Saa ſtaaer Landflygtigheden da tilbage.
Men altfor kiært mig maatte Livet være,
Hvis ikke jeg begreb: at Den, ſom ei
Kan trives i ſit eget Fædreland,
Han trives ſlettere blandt Fremmede.
I ſlig en Alder ſkulde jeg mit Liv
Begynde forfra? Gaae fra By til By,
For atter der at vorde landsforviiſt.
Thi hvor jeg kom, der maatte jeg dog tale
Og ſige, hvad jeg tænkte; uden Grandſken
I Aandens Dyb var Livet mig et Intet.
Sig ſlokked Ungdommen at høre mig;
Og trued ikke da den ſamme Skiæbne?
Og naar jeg ſiger Eder, at min Dæmon,
Som tidt i Eenſomhed mig giver Vink,

Advaret har for Sligt — saa troe I mig
Vel heller ikke. Hvis jeg havde Penge,
Saa vilde jeg betale Boderne,
Som I paalægge mig. Men Alt hvad jeg
Kan give Jer, — det er en Mine*) høist.
Dog — Platon, Kriton og Kritobulos
Apollodorus — have tilbudt mig,
Hvis det behøves skulde, tredve Miner.
Saa meget vil jeg da betale Jer,
Og disse Mænd vil gaae i Borgen for mig.

Aristophanes (træder frem).

Jeg byder meer, jeg byder hvad forlanges.
Tag hvad jeg har! Tag hele min Formue!

Melitos (kommer).

For skilde! Han har opbragt Folket med
Sin Indbildskhed, sin Særhed og sin Dæmon.
Og mens han stod og roste høit sig selv
Er skirskindstyve Stemmer gaaet over
Til Modpartiet, som fordømmer ham.

Archonten
(kommer og siger bedrøvet).

Trehundred eenogtredskindstyve Stemmer
Mod hundrede ott'oghalvfemskindstyve
Har dømt Dig — til at tømme Giftens Bæger.

(Der opstaaer en dyb Tausheb.)

Sokrates (bryder den).

Athenere! Det vil ei vare længe,
Før strengt man dadler Jer, for I fordømte
Den vise Sokrates til Døden; thi
At jeg var viis, det vil man paastaae dog,
Om det med Rette skeer nu eller ei.
Og havde blot I lidet givet Tid,
Saa havde reent I kunnet spare Jer
Uleiligheden og Henrettelsen;

*) 12 Rigsdaler.

Thi da var Døden kommen af ſig ſelv.
Dog træffer ei min Dadel Eder alle,
Kun dem der fældte mig. — Nu ſtaaer tilbage
Da blot, at gaae i Døden ſom en Mand.
Thi ſkammeligt det var, ſaavel i Retten
Som naar man gaaer i Krig, at kaſte Vaaben
Og tigge ſin Forfølger om ſin Frelſe.
Men hvad nu følge vil, det ſpaaer jeg Eder.
Man ſiger jo at Menneſker, der ſnart
Skal døe, beſidde hellig Spaadomskraft.
Naar jeg er død, da vil ſnart Straffen følge.
I troe at ſtoppe nu den Dadlermund,
Som kalder Jer til Regnſkab for Jer Vandel;
Men mange Stemmer høiere vil raabe.
Og troe I med Henrettelſer at ſtandſe
Den Dom, der træffer Eders ſlette Handling,
Da feiler I. Athenes Ugle ſnart
Vil atter flagre til Ruinerne
Og hyle frygtelige Varſelslyd.
Jeg træder hiſt for andre Dommere,
For Minos, Rhadamantos, Ækos, for
Triptolemos; — de vil mig ei fordømme.
Jeg træffer Palamedes hiſt og Æas,
Og mange fleer Uſkyldigtmyrdede.
Kiært vil det være mig med dem at tale,
Der kan man tale frit; thi der henrettes
Man ei, fordi man ſiger Sandheds Ord.
Kun een Ting beder her jeg Eder om:
Hvis mine Sønner, naar de vore til,
Om Rigdom ſig bekymre, — hvis de ſtræbe
Til andet Maal end Dydens, — ſtraffer dem
Med Dadel, ſom jeg her har ſtraffet Jer!
Og bilde de ſig ind at være Noget,
Og er dog Intet, — revſer dem, ſom jeg
Har revſet Jer! Og det vil glæde mig,
Naar hiſt — hvad viſt jeg troer, — jeg det erfarer.

Men det er Tid nu at vi ſtilles ad —
Jeg for at døe, I Andre for at leve.
Hvad der er bedſt — det veed kun Guden hiſt!

(Han gaaer.)

Sokrates's Huus.

Xanthippe. Daphne, Lamprokles, den lille **Kriton.**

Xanthippe.

Saadan behandle disſe Uslinger
Den ſtørſte Mand Athen end har beſiddet!
En Mand, hvis Aand og Hierte rev mig hen
I Ungdomsaar saa ſtærkt, at reent jeg glemte
Hans Hæslighed og ringe Herkomſt; da
Jeg i min Frændes, i Perikles Huus
Ham kiende lærte; hvor Aſpaſia
Gav ham den førſte Smag paa Videnſkaber.
Og jeg har ogſaa altid holdt af dem.
Faa ſmukke Møer havde vel, ſom jeg,
Glemt alt det Øvrige, glemt Rang og Velſtand,
Og ſig forelſket i den blotte Viisdom.
Desværre, jeg var fattig, ſom han ſelv.
Er Krybben tom, da bides Heſtene.
Det er et lavt, et pøbelagtigt Ordſprog,
Men er dog ſandt — Dog maa jeg give ham
Den Roes, — det var ei ham, — det kom fra mig;
Naar Børnene førſt havde giort mig vred,
Naar Naboerne havde ærgret mig,
Naar Næringsſorger havde ængſtet mig,
Og naar hans ſære Væſen drilled mig.
Men — det er glemt, det er tilgivet Alt;
Thi han er god, — hans Hierte — det er Guld.
Og han vil nok forſvare ſig ſaaledes,
At Fienderne ſkal alle ſtaae tilſkamme.
Han vender hiem med Seir, det veed jeg viſt.

Thi da var Døden kommen af sig selv.
Dog træffer ei min Dadel Eder alle,
Kun dem der fældte mig. — Nu staaer tilbage
Da blot, at gaae i Døden som en Mand.
Thi skammeligt det var, saavel i Retten
Som naar man gaaer i Krig, at kaste Vaaben
Og tigge sin Forfølger om sin Frelse.
Men hvad nu følge vil, det spaaer jeg Eder.
Man siger jo at Mennesker, der snart
Skal døe, besidde hellig Spaadomskraft.
Naar jeg er død, da vil snart Straffen følge.
I troe at stoppe nu den Dadlermund,
Som kalder Jer til Regnskab for Jer Vandel;
Men mange Stemmer høiere vil raabe.
Og troe I med Henrettelser at standse
Den Dom, der træffer Eders slette Handling,
Da feiler I. Athenes Ugle snart
Vil atter slagre til Ruinerne
Og høie frygtelige Varselslyd.
Jeg træder hist for andre Dommere,
For Minos, Rhadamantos, Ækos, for
Triptolemos; — de vil mig ei fordømme.
Jeg træffer Palamedes hist og Æas,
Og mange fleer Uskyldigtmyrdede.
Klart vil der være mig med dem at tale,
Der kan man tale frit; thi der henrettes
Man ei, fordi man siger Sindheds Ord.
Kun ten [illegible] her [illegible] Eder om:
[illegible] til,
[illegible] de straabe
[illegible] straffer dem
[illegible] ffet Jer!
[illegible] oget,
[illegible] em, som jeg
[illegible] glæde mig,
[illegible] troer, — jeg det [illegible]

Men det er Tid nu at vi skilles ad —
og for at døe, I Andre for at leve.
Hvad der er bedst — det veed kun [illegible]

[illegible]

Sokrates's Haus.

Xanthippe. [illegible]

Xanthippe.

Hvadan behandle disse Uslinger
[illegible] største Mand Athen [illegible]
[illegible] Mand, hvis Aand og [illegible]
[illegible]ngdomsaar saa stærkt, at [illegible]
[illegible] Hæslighed og ringe [illegible]
[illegible] i min Frændes, i Perikles [illegible]
[illegible] kiende lærte; hvor Aspasia
[illegible] ham den første Smag paa [illegible]
[illegible]g har ogsaa altid holdt af dem.
[illegible]mukke Møer havde vel, som jeg
[illegible] alt det Øvrige, glemt Rang og [illegible]
[illegible]g forelsket i den blotte Viisdom.
[illegible]ærre, jeg var fattig, som han selv.
[illegible]rybben tom, da bides Hestene.
[illegible] er et lavt, et [illegible] Ordsprog,
[illegible] er dog sandt — Dog maa jeg give ham
[illegible] Roes, — det var ei ham, — det kom fra mig;
[illegible] [illegible] havde giort mig vred,
[illegible] [illegible] havde angret mig,
[illegible] [illegible] havde angstet mig,
[illegible] [illegible] [illegible] drillede mig.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tilgivet Alt;
[illegible] — [illegible] [illegible] — det er Guld.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jeg vist.

Desværre venter ham kun atter Sorg
Og Ærgrelſer! Thi Datteren gaaer hen
Og ſig forlover med hans værſte Fiende.
Det var da Takken for den megen Godhed,
Hvormed han overdynged Dig, Du Slette,
Du Utaknemlige! paa min Bekoſtning?
Men nu — nu er jeg mere troe end Du.

Daphne.

Nei, kiære Moder! Daphne blev ſin Fader
Saa tro ſom Du din Husbond. Han har givet
Sit Ja til dette Ægteſkab, før han
Gik hen paa Thinget at forſvare ſig.

Xanthippe.

Den Stakkel! Ak, han ſiger Ja til Alt;
Naar blot man ikke diſputerer med ham,
Og han beholder ſine Meninger,
Saa faaer man ham til Alt. Og derfor var
Jeg ogſaa nødt, at tage mig af Huſet;
Og hvis jeg ſtundom ſyntes lidt for mandig,
Saa var jeg nødt dertil; thi Sokrates
Er vel en Viis for hele Grækenland,
Men ingen Husbond i ſit eget Huus.

Daphne.

Trøſt Dig, min Moder! Ariſtophanes
Vil redde ham, hvis han til Bøder dømmes,
Om ſaa det var med hele ſin Formue.

Xanthippe.

Nu, det er ædelt! Det er vel giort, godt giort.
Saa vil jeg ogſaa da tilgive ham.
Der er han.

Ariſtophanes kommer.

Daphne
(iler ham glad imøde).

Ariſtophanes!

Ariſtophanes (bedrøvet).

Min Daphne!

Ulykkelige Huſtru! — Arme Smaa!

Xanthippe.

Hvad er der ſkeet? Du tier. Tal! Din Taushed
Mig ſkriger værſt.

Ariſtophanes.

Man gav ham Valget frit
Imellem Bøder, Fængſel, Landsforviisning.
Han afſlog Alt! Jeg vilde bøde for ham
Med Penge, — men for ſilde! Sokrates
Forbittred Hierterne, fordi han følte
Sin Værdighed og taled ſom han følte.
Da dømte Folket ham tildøde, — til
At tømme Giftens Bæger.

(Børnene græde.)

Xanthippe.

Drikke Gift?
Saa vil jeg drikke med Dig, Sokrates!
Saa vil vi dele Bægret. Du har deelt
Den bittre Livets Kalk med mig; nu er
Det billigt, at jeg deler din igien.
Uhyrerne har dømt den Viſeſte,
Den bedſte Mand til Døden!

(Pludſelig greben af en ſtærk fortvivlet Angers Følelſe.)

Men jeg vil
Ei kaſte Skylden meer paa Fremmede.
Hans Død opdirker Laaſen for min Siæl,
Og ſprænger den forfængelige Dør,
Hvor Selvroes ſidder, Egenkiærlighed
Og ſminker ſig. Nei, nu ſkal Sandhed ſkrige!
Jeg — jeg har dræbt ham. Jeg har giort ham Livet
Utaaleligt. Jeg, jeg har giort ham Døden
Tillokkende. Han vil ei vende meer
Tilbage til den Hule, hvor ham Avind,
Meduſa med de fæle Slangehaar,

Forſtener til den græsſelige Taushed.
Som et fortvivlet Vildt, der grumt forfølges
Af glubſke Blodhund ud til Søens Kyſt,
Han ſtyrter ſig i Havet, drukner der,
For ei at faae ſit Hierte ſønderrevet.
Bort, Maſke! Bort Undſkyldning! Bort hver Løgn,
Som vil forſægte Synd og Skamløshed.
Med revne Klæder og med Flaggerhaar,
Vil jeg Athenens Gader giennemhyle;
Vil kaſte mig paa Tærſklen til hans Fængſel —
Og haaber, at der Nemeſis mig træffer,
Før Folkegiften isner Hiertet ham.

(Vil bort.)

Daphne
(kaſter ſig for hendes Fødder).

O, Moder bliv! Bedrøv vor Fader ei
Med ſlig en Handling, ſom, Du veed, han hader.

Xanthippe (mat).

Nu vel, ſaa ſlutter jeg mig i min Vraa,
Og venter der, til Solen ſynker, Daphne!
Saa drikker han ſin Kalk, og jeg med ham.
Thi der er Gift i flere Bægre, Daphne!
End det, ſom Bødlen rækker Sokrates.

(Hun gaaer ind i Sideværelſet.)

Daphne.

O, arme Moder! Hellig Veemod kan
Ei lindre Sorgens Qval i hendes Hierte.
Forbittrelſen ophidſer hendes Blod;
Og nu — af Kiærlighed og Troſtab til
Vor arme Fader, — ſom, uagtet al
Iilſindethed, hun elſker meer end Livet, —
Maa Braadden ſaare hendes eget Bryſt.

Ariſtophanes.

I arme Smaa, aftørrer Eders Taarer!
Min Daphne, Haabet er ei ganſke ſlukt.
Alt vil jeg vove, for at redde ham.

Jeg ſtaaer Jer nu i Husbonds, Faders Sted.
Det Skib, ſom aarlig gaaer til Den Delos,
Med Krandſe ſmykt, med Sangere, med Præſter,
At helligholde Feſten for Apol,
Det hellige Skib ei kommet er tilbage.
Mens det er borte, maa der ingen Domfældt
Henrettes i Athen. Hvor længe det
Kan vare, veed man ei; maaſkee det kommer
I Morgen alt, om nogle Dage først;
Men Tid til Redning er der, ſom I ſee.
Jeg Alt bereder til den Viſes Flugt;
Og kommer Skibet, bli'er det mere let
I Glædestummelen, — naar Ingen tænker
Paa ſkumle Fængſel, — at bortføre ham.
Vel afſlog han idag Landflygtigheden,
Da den blev budt ham; men der er ſtor Forſkiel
Paa: ſelv at dømme ſkyldig ſig for Brøde,
Paa Thing høitideligt at giøre Løfter
Om evig Fiernen fra ſit Fædreland;
Og paa: at vige for en opbragt Pøbel
En Maanedstid, til den faaer Øiet op,
Og kalder ſelv med Hæder ham tilbage.
Fat Mod, min Daphne! Græder ikke Børn!

(De Smaa tørre Taarerne af Øinene og ſee glade paa ham.)

Jeg ſkylder Eders Fader en Erſtatning!
Jeg hængte ham engang i Skyerne;
Nu ſtandſer jeg ham paa hans Flugt i Sky
Til de udødelige Guder. Der
Han kommer tidsnok; men vi Menneſker
Behøve lidt Guddommeligt paa Jorden.

Fierde Handling.

En Hal.

Æſchines. Platon. Epigenes. Kritobulos.

Æſchines.

I denne Hal, saa nær ved Porten, samles
Vi bedst; og jeg har hidbestilt en Skipper,
Der boer i Nærheden, hvis Fartøi ligger
Seilfærdigt i Piræos. Han kun venter,
At Skibet, som nu kommer hiem fra Delos,
Indlægge skal i Havnen, og at Festen
Skal være feiret, for at lette Anker.
Jeg haaber vist, vi overtale ham
Til at bortføre Sokrates.

Platon.

Ifald
Kun Sokrates sig lader overtale.

Æſchines.

Naar alle vore Penge sammenlægges,
Da vil den Sum ei mangle, som behøves
Til at bestikke Fangevogteren
Og Skipperen, til at betale Fragten.
Hvad mig kun ærgrer er, at denne Giøgler
Deeltager i vort Anslag.

Kritobulos.

Ja det er
Ret ærgerligt. Jeg lider heller ei
Den falske Karl.

Platon.

Hvem?

Æſchines.

Ariſtophanes.

Som overalt, jeg ynder ei Poeter;
De efterligne kun det Synlige,
De hildes i det Sandſeliges Aag.
En Tragiker — det faaer endnu ſaa være —
Men denne plumpe Giøgler —

Platon (venlig).

Æſchines!
Tillad mig, at jeg her modſiger Dig.

Æſchines.

Siig Du mig kun imod! Jeg hører gierne
Vor viſe Lærers kiæreſte Diſcipel.
Ak! naar vor gamle Sokrates er borte,
Maa Zeus vi takke for vor unge Platon.
Du ſætter ſelv jo Digtekunſten dybt
I Rangen i din Phædros?

Platon.

Saa har Du
Mig ei forſtaaet ret. I førſte Rang
Jeg ſætter Dem, ſom dyrke Kiærligheden,
Det Skiønne, Viisdommen og Muſerne.
Er Sangen Virkning af en Skaberaand,
Som danner Idealer for det Skiønne,
Da er det ingen ſmaalig Efterligning,
Ei ſlaviſkt Billed af Naturen blot,
Ei Smigreri, der pirrer Aandens Gane,
Som Kogekunſtens pirrer Legemets;
Og da tilhører den det Ypperſte.
Thi det Guddommelige, Æſchines!
Er jo det Skiønne, Viſe, Gode ſelv.

Æſchines.

Til ſlig en idealſk Poet vil Du
Dog ikke ſtemple Ariſtophanes,

Som føler ſig kun i et komiſkt Dynd,
Beſtryger end, ſom Thespis, Anſigtet
Med Bærmen af den lave Pøbels Fagter,
Og søger Løn i denne Pøbels Latter.

Platon.

Det giør han vel — tilſyneladende!
Jeg ogſaa nok vil tilſtaae Dig, at han
Tidt altfor længe vælted ſig, — og ei
Ironiſk blot — i dette Pøbeldynd.
Dog gik det ham ſom Svanen, Æſchines!
Thi den bli'er ikke vaad i Vandet, veed Du,
Og Draaben triller af de hvide Fiær,
Der ikke plettes. Overgivenheden
Har tidt vel plettet Ariſtophanes,
Men kraftig Lud har vaſket Pletten bort.
Nu luttres han i Kiærlighedens Ild;
Og aldrig var han blot en ringe Giøgler.
Hans Skiæmteſtykker er politiſke —
De angaae hele Folket, Grækenland.
Og i hans Pølſehandlere, hans Narre
Saae Hellas ſine vidtberømte Mænd
Paa Vrangen tidt, men ogſaa tidt i Hiertet.
Og hvad der adler Ariſtophanes,
Det er den ſkionne, yndige Natur,
Der, ſom en Foraarskrands af bedſte Blomſter,
Maa tiene Spottebilledet til Ramme.
Jeg ſkatter Rammen meer end Billedet.
Hans Chor er idealſke; naar han lader
Et Element, Naturen, Dyret tale,
Da — paa ſin Maade — ſtor ſom Æſchylos,
Han hæver ſig ei over Tidens Sæder
Alene; — nei, høit over Tiden ſelv.
Og dog maaſkee bli'er hans det bedſte Billed
Af vort Athen om nogle tuſind Aar.
Thi al den Ynde, ſom Chariterne
Gav Grækerſproget, — den udtrykker Han.

Stor er vist Æschylos og Sophokles;
Men Grækenland er mere skiønt end stort;
Den muntre Skiønhed, dette Skiælmeri,
Den genialste Overgivenhed
Udtrykker han. Og derfor kalder jeg ham
Chariternes og Grækersprogets Yndling.

Æschines.

Jeg troer, min Ven, at Du omvender mig.
Jeg stifter Fred med Aristophanes.

Platon.

Og hvad maaskee som Digter før han savned,
Det vil han finde nu som Menneske,
Naar Kiærlighedens hulde Vanvid har
Giort ham til trofast Elsker af det Skiønne.
Da vorer Vingen paa hans gode Ganger.
Som alle Andre har han twende Heste:
Den Ene — sort, uædel, tøilesløs,
Har giort ham selv og Mange meget af det;
Den Anden: viis og god og ædel, vil
Nu hæve sig til Himlens høie Hvælving,
Til det i Sandhed Værende; ja den
Vil ikke styrte med ham.

Æschines.

Godt! Jeg troer Dig.
See der er Manden, som jeg hid har stevnet;

Jon, en Skipper, træder ind, **Æschines** gaaer ham imøde og trykker hans Haand.

Æschines.

Og som jeg kort og godt kundgiøre vil
Vort Forslag.

Jon.

Hvormed kan jeg tiene Dig?

Æschines.

Du heiser Seil endnu i Aften, Jon?
Ei sandt, Du drager til Sikilien?

Jon.

Jo; derſom Æolos kun og Poſeidon
Tillade det, — og Zeus. Det blæſte ſtærkt
I Nat, og Regnen mægted ei at ſlukke
De røde Lyn. Nu lader det dog til
At blive klart igien til Folkefeſten.

Æſchines.

De mægtige Guder vil ledſage Dig,
Ifald Du øver først en ædel Handling.

Jon.

Jeg har alt offret Ovæg paa deres Alter.

Æſchines.

De vil ei Ovæg — de fordre Menneſker.

Jon.

Der tog Du feil, min unge Philoſoph!
I gamle Dage, veed jeg, det var Skik
At offre Menneſker; men ikke meer;
Og den, ſom vilde prøve nu paa Slig t,
Han fik at giøre med Archonterne.

Æſchines.

Du misforſtaaer! Jeg mener, Den maa være
Et dydigt Menneſke, ſom hiælpes vil
Til lykkelige Skibsfart af Poſeidon.

Jon (leer).

Ifald ſaa var, da frygter jeg, at Kiølen
Kun ſielden vilde pløie Bølgens Ryg.
De fleſte, bedſte Søfolk jeg har kiendt,
De vare nogle ryggesløſe Knægte.

Æſchines.

Men Mordere dog, Jon, var de neppe.
Erindrer Du vel Sagnet om Arion,
Som ogſaa reiſte til Sikilien,
Og ſom de grumme Skibsfolk vilde myrde?
Delphinen redded ham, og Morderne
Leed Korſets Død.

Jon.

Jeg agter ei at myrde.

Æſchines.

Men hvo ei redder den Uſkyldige,
Naar let han kan, den myrder middelbart.

Jon.

Hvem ſkal jeg redde?

Æſchines.

Sokrates! den bedſte,
Den viſeſte Athener, ſom et daarligt,
Et uretfærdigt Folk har dømt tildøde.
I Aften ſkal han tømme Giftens Bæger,
Naar Solen ſynker. Du kan redde ham!
Tillad os, hans Diſciple, Dig at bringe
Paa Skibet Gubben ud i Mørkningen.
Vel kan vi ikke byde Dig ret meget,
Thi vi er fattige; men tred've Miner
Faaer Du dog ſtrax, og ſiden faaer Du fleer.
Der er ei Tvivl om, Folket vil fortryde
Sin Synd, og Staten vil belønne Dig.
Du redder den, at ikke den begik
En Brøde, ſom i mange hundred Aar
Erindringen os vilde ſkændigt plette.

Jon.

Jeg færdig er at tabe Sands og Mæle!
Du vil mig her beſtikke, til at vorde
Oprører mod mit Fædreland, dets Lov —
Og mener: Staten ſkal belønne mig
For mit Forræderi? — Det er dog viſt,
At disſe Philoſopher alle have
En Skrue løs. Dog — Du er ung endnu;
Med Dig maa man ſee lidt igiennem Fingre.
Men denne gamle Skalk, ſom Jer fordærver,
Han ſidder ſom en Rotte nu i Fælden,
Med ſamt ſin brune Kappe; og ham, troer Du,
Jeg ſkulde laane Skibet til hans Flugt?

Nei, nei! saa kiender Du ei Jon ret.
Den Sokrates, en Viis, med stor Forstand?
Ved Bacchus! han har ikke meer end jeg.
Alt hvad han siger — har jeg ofte hørt —
Er ligefrem, hvad alle Mennesker
Begribe kan. Er det en Philosoph?
Ja — var det Gorgias og Hippias!
De tale lærdt og de gaae prægtigt klædt,
Og deres Viisdom maa man dyrt betale;
Men denne Sokrates jo takker Gud,
Naar man for Ingenting vil høre ham.
Han har fordærvet Jer, det er en Skam!
Og han troer ei paa Guderne. Dog mener
Du unge Daare, Guderne mig skulde
Forunde gunstig Fart, naar han var med?
Nei, nei! da vilde Æolos begynde
Ret opbragt først at spile sine Kiæver;
Og ei Poseidon synke lod sin Fork,
Før han os alle havde stødt tilbunds.
Der bliver Intet af! Dog — i Betragtning
Af Eders Ungdom og den gamle Ræys
Snakkesomme List, hvormed han fanged Jer,
Vil jeg for dennegang ei robe Dig,
Og ei forklage Jer for Øvrigheden.
Men kommer mig kun ikke saadan tiere!

Aristophanes har sneget sig i Hælene paa Jon og hørt hans Samtale med Æschines, uden at sees af ham eller denne. I Slutningen af Scenen taler han et Par Ord hemmeligt med de Andre, og faaer dem til at gaae; kun Platon er bleven tilbage, som nu tager Æschines ved Haanden og drager ham bort med sig.

Jon
(leer i det han opdager Aristophanes).

Hvad seer jeg der?

Aristophanes.

Du mærker, Scenen har
Forandret sig. Der er dog intet Folk

Saa ſtolt og indbildſk, ſom de Philoſopher.
En ſtakkels Digter overſee de reent.
Men jeg fortiener ikke bedre Medfart;
Thi hvorfor gav jeg mig i Kaſt med dem?
De troe, der gives ingen Kunſt i Verden,
Som ikke de kan lære Kunſtneren.
Jeg tænkte ret at høre meget her;
Men det blev Vind. Den kan Du bruge, Skipper!
Men Digteren er ikke tient med den.

Jon.

Hvi vil Du give Dig i Kaſt med dem?
De lære Dig jo blot Pedanteri.
Du veed, jeg er en ſtærk Komødiegiænger.
Jeg morer mig i alle dine Stykker;
At ſige, hvor det Løierlige kommer,
Hvor de hinanden prygle, hvor de ſkiændes
Og ſige Grovheder, hvor ubarmhiertig
Den ene Pladsmand Du til Kagen pidſker
Strax ovenpaa den Anden. Det er herligt!
Men lad kun være med de Anapæſter,
Med de ravgale Chor, ſom ingen Siæl
Forſtaaer. — Jeg i det mindſte, jeg forſtaaer
Dem ei.

Ariſtophanes.

Og er dog Siæl ſaagodt ſom Nogen.
Godt, Jon! Godt! Jeg tager mig dit Vink
Til Nytte. Du forſtaaer det bedre viſt,
End disſe Philoſopher; revſer mig
Med ſtørre Ret end de.

Jon.

Jeg revſer ikke,
Jeg ſiger kun min Mening.

Ariſtophanes.

Jeg ſkal rette
Mig efter den. Det er en Skuespillers,
En Digters Pligt at vinde Folkets Bifald;

Og det kan ubetinget ſkee, blot naar
Han ſmukt ſig retter efter Alles Mening.

Jon.

Hvor kan Du rettes efter Alles Mening?
Det var at ſeile jo med alle Vinde.

Ariſtophanes.

Man maa lavere, Ven! man maa lavere.
Men hør! een Godhed er den anden værd:
Og naar jeg efter Meningen mig retter,
Saa giør Du mig igien en Tieneſte.

Jon.

Ret gierne, hvis jeg kan. Hvad ønſker Du?

Ariſtophanes.

Jeg maatte lee, da jeg tilfældigviis
Kom ind, og hørte Philoſopherne
Her handle med Dig, om at føre bort
Den gale Sokrates, ſom ſelv engang,
Du veed, jeg har hængt op i Skyerne.

Jon.

Ja, det var ſkiønne Spas! Jeg loe mig halv
Fordærvet, da jeg ſaae ham hænge der,
Og da Diſciplene — erebuſeerte!
Vil ſige — vendte Bagen op mod Himlen,
Ved alt for dybt at ſtirre ned mod Jorden.

Ariſtophanes.

Her ſaae jeg dem igien fordybede
Saa ſtærkt, at ei de vogted ſig for Vidner.
Dog — det er ſandt — nu er jeg Ven af Huſet.
Og jeg ſkal ikke røbe dem, ſaa lidt
Som Du det har iſinde. Men, ſom ſagt,
Jeg kunde faſt ei bare mig for Latter;
Thi — ſkulde Du vel troe det, kiære Ven?
Jeg ſøgte Dig — omtrent i ſamme Ærind.

Jon (forundret).

I ſamme Ærind, Ariſtophanes?

Ariſtophanes (leer).

Ja, det vil ſige da — forſtaae mig ret —
Jeg er i Sokrates forelſket ei;
Det er ei ham, ſom jeg vil føre bort.
Men — ſværg ved Zeus og ved Poſeidon, at
Du ei forraader mig!

Jon
(ryſter trohiertig hans Haand).

Du tager her
Din Tilflugt til min Vennehiælp; ſaa maa
Du ogſaa troe mig paa et ærligt Anſigt.

Ariſtophanes.

Jeg ſtammer mig, jeg er ei længer Knøs:
For gammel finder Du mig vel til Sligt;
Dog — Eros ſpørger ei om Alderen;
Solviſeren for ham er Sundhedsroſen
Paa friſke Kinder; hvor han finder den,
Han ſpørger ikke ſmaaligt meer om Tiden.

Jon.

Ja, Du faaer Alle til at glemme Tiden,
Og Amor med; men han ei glemmer Dig,
Saavidt jeg mærker. Traf han Dig igien?

Ariſtophanes.

Glykera elſker jeg, den ſøde Glut,
Hipparkas Kiæreſte, den deilige
Hetære. Har Du ſeet det ſtiønne Barn?

Jon.

Nei aldrig!

Ariſtophanes.

Godt! Saa faaer Du hende heller
Ei nogentid at ſee; thi jeg er nidkiær,
Og Ingen paa den hele Reiſe ſkal
Min Elſkte ſee; mens jeg bortfører hende
Fra den forhadte Mand, med hendes Villie.
Men derſom Du vil ſtiænke mig i Aften

En Tilflugt paa dit Skib med min Glykera,
Betaler jeg Dig fyrgetyve Miner.

Jon.

Det er særdeles godt betalt. Du tager
Hetæren fra ſin Kiæreſte?

Ariſtophanes.

Aldeles
Med hendes Minde. Hun er ikke bundet
Til ham ved nogen Lov; men han er hidſig.
Vi flygte bort til Vreden ſætter ſig,
Og ei mig truer meer hans Morderkniv.

Jon.

Den Villighed vil jeg nok viſe Dig.

Ariſtophanes.

I Sandhed?

Jon.

See, der er min Haand derpaa!
Dit Liv ſkal trues ei af nogen Kniv,
Du ei for Pigen ſukke ſkal forgiæves.
Synd var det, hvis Athen Dig ſkulde miſte
Ved Dolkeſtik, og, hvad ſom værre var,
Ved Smægten, Sukken efter nægtet Elſkov,
Hvad vingeſtække kan den bedſte Fugl.
Desuden er det ikke førſtegang,
At jeg har hiulpet Elſkere.

Ariſtophanes.

Det veed jeg;
Det gav mig Mod til at betroe mig Dig.

Jon.

Saa bring Du kun Glykera ud til mig,
Indhyllet i en Kappe med en Hætte,
I Skumringen.

Ariſtophanes.

Og ſelv jeg følger med.

Jon.

Heel vel!

(Gaaer til Døren, men vender tilbage igien, nærmer ſig Ariſtophanes, ſtirrer ham i Øinene og ſiger ganſke rolig:)

Men det er ſandt, endnu et Ord!
Ifald Du narrer mig, ſaa kan Du ei
Fortryde paa, at jeg betaler Dig
Med ſamme Mynt. Det er juſt ei ſaa let
At give Slip paa gammel Vane; hvis
Du ſpiller her Komødie med mig,
Saa driver Du jo blot et lovligt Haandværk
Og øver ſmukt Dig i din egen Kunſt;
Men find Dig ogſaa i, at jeg giør Giengiæld!
Thi jeg maa ſige Dig dog før jeg gaaer:
Jeg veed, at Du forlovet er med Daphne,
Med Datt'ren af den gale Sokrates,
Som Talen nys var om; jeg veed, at Du
Har budt i Raadet hele din Formue
For ham at redde. See nu byder Du
Mig fyrgetyve Miner, for at bringe
Glykera bort! Hvad ſiger Daphne dertil?
Mon ei hun bli'er fortvivlet, naar hun hører
Din Troløshed? — Og hvis hun kommer nu
Paa Skibet, at faae Hævn paa Hæleren —
Og river Hætten af den ſmukke Frille,
Og finder kun — den ſtygge Sokrates!
Saa ſtaaer jeg jo til Latter for mit Mandſkab.
Nei, kiære Giøgler! lad de Fagter fare.
I Skiælmeri Du funden har din Meſter.
Men vær kun rolig! Jeg har ikke glemt
Den Morſkab, ſom Du tidt forſkaffed mig;
Jeg lover, jeg ſkal ei forraade Dig.

(Gaaer.)

Æſchines, Platon, Kritobulos, Epigenes komme tilbage ind ad den modſatte Dør.

Æſchines.

Fik Du ham overtalt?

Ariſtophanes.

Jeg tænkte, Liſt
Der ſkulde hiælpe, hvor ei Sandhed hialp;
Men hverken Liſten eller Sandhed bide
Paa dette Sælhundsſkind.

Platon (ſeer ud).

Hvo kommer der?

Ariſtophanes (ligeſaa).

Xanthippe! Den Ulykkeliges Huſtru;
Og meer ulykkelig end hendes Husbond.
Vel dog, at hende her jeg ſeer igien!
Hun løbet er i Aftes bort fra Huſet,
Hun har ei været hiemme hele Natten.
Vi frygted for, hun havde taget ſig
Fortvivlet ſelv af Dage. Børnene
Har tilbragt Morgenen forfærdeligt.

Æſchines.

Hvad vil den galne Qvinde her hos mig?
Jeg kan ei taale hende; hun har giort
Min ædle Lærer Livet ſuurt; vil nu
Hun fylde Huſet op med ſine Skrig?

Platon.

Hav Agtelſe for den Ulykkelige!
Eſt Du en Mand, ſaa flygt ei for en Qvinde.

Xanthippe kommer med udflagne Haar, bleg og høiſt uordenlig i ſin Paaklædning.

Nu — finder jeg Jer her forſamlede?
Zeus være lovet! — Lad mig ſætte mig
Et Øieblik og hvile først; jeg er
Saa træt, afmægtig.

(Sætter ſig, men ſpringer ſtrax op igien.)

Nei — det er det ſamme;
Jeg hviler ei, før han er ganſke frelſt.
Og kan jeg ikke frelſe ham, ſaa vil
Jeg hvile med ham i den ſorte Seng.

Nu hører mig, min Husbonds Lærlinge!
I vilde gierne redde ham, ei ſandt?
Men vide dog, med ſamt Jer Viisdom, ei
Hvad I ſkal gribe til; og derfor ſtaae I
Raadvilde her — nedſlagne — uden Haab.

Æſchines.

Veed Du da noget?

Xanthippe.

Stod jeg ellers her
Hos dig? Tomhændet? Mener Du, jeg kom
For at beſøge Dig, at klynke med Dig?
Jeg veed ret godt, Du kan ei lide mig!
Og jeg kan heller ikke udſtaae Dig.
Saa gaaer det op! Men vi kan begge lide,
Vi ærligt elſke begge Sokrates,
Og det forener os i Nødens Time. —
Saa hører mig! I Aftes, da jeg fik
Den græsſelige Tidende, da blev
Jeg faſt forrykt. I Phantaſien giorde
Jeg mig de hæsligſte Bebreidelſer,
Og jeg beſlutted ei at leve længer.
See — Børnene — de græd; og da de havde
Sig trætte grædt, ſaa faldt de dybt i Søvn,
Som Børn ſædvanlig pleie; Daphne med
Tilſidſt. — Jeg ſom et Gienfærd ſad paa Leiet,
Bleg i min Oval og ſøvnløs. Stormen tuded
Og Regnen pidſted ned og Lynet blaaned,
Og Tordnen ſkraldede. Da brat en Tanke
Nedſendte Zeus med ſine ſtærke Lyn,
Og den opklarede min mørke Siæl.
Jeg fatted den Beſlutning ſnelt at gaae
I Natten ud, i Storm og Regn og Torden,
Til Fiſkerleiet, til de ſtærke Gubber,
Om hvilke Daphne havde mig fortalt,
De elſted Sokrates. Jeg vidſte ſikkert:
Der laa et Skib i Nærheden derude,

Som ventede nogle Baade blot med Fragt,
For ſtrax at lette Anker, ſeile bort;
Og Skipperen, min Fætter Pythias,
En ærlig Siæl, og ingen feig Athener,
Er Sokrates hengiven i ſit Hierte.
Det vidſte jeg. Saaledes gik jeg da
Fra Staden ud til Fiſkerleiet.

Ariſtophanes.

I

Den græsſelige Storm?

Xanthippe.

Det ſtormed meer,
Det tordned mere vildt i dette Bryſt.
Jeg mærked intet; tvertimod — det Veir
Var mig tilpas; thi det var kiølt at gaae,
Og hverken Lummerheden eller Folk
Opholdt mig. Saadan kom jeg ud til Hytten.
Jeg aabned den — og fandt — ſom Børnene
Derhiemme — de to gamle Gubber ſove
Sødt, Arm i Arm. Jeg vækked dem, og bad dem
At lægge Baaden ud i Natten flux,
At roe mig hen til Skibet, for at tale
Med Skipperen. — De ſtudſed lidt, men ſmilte
Dog ſtrax derpaa. Menalkas ſagde: „Skal
En Qvinde, Broder Damon, os beſkiæmme
Med Tapperhed og Mod? Hun vover Livet
For Manden; vi har ingenting at vove,
Ifald inat vi miſte, hvad imorgen
Maaſkee den ſidſte blege Færgemand
Alt kommer for at hente. Kom! Vi vil
Beſkiæmme Charon; han kun henter Liig,
Men vi vil hente Levende. Vi redde
Den gode Sokrates." Saa talt, var ſnart
De færdige. I Regn og Blæſt og Lyn
Vi kom derud. Jeg hialp dem med at roe

Og med at ſpænde Seilet, med at ſtyre.
Det kan I ſee paa de hudløſe Hænder!

(Hun viſer dem ſine Hænder.)

Poſeidon hialp os, vi kom lykkeligt
Til Skibet ud. Det lyktes mig at røre
Min Fætters Hierte. Godt! i Aften kommer
Han ſelv med Baaden, for at hente Fragt.
Saaledes let vi bære Sokrates
Indſvøbt paa Skibet ud — og han er frelſt.

(Hun falder i Afmagt.)

Æſchines.

Hiælp! Hun beſvimer.

(Han hæver hende halv overende.)

Platon.

Hvilken ærlig Siæl!
Alt hvad med Lidenſkab der kan udrettes,
Udretter hun; men vil Naturen Ro,
Da maa den tvinge hende med en Afmagt.

Æſchines.

Vi hende bære vil ind paa ſit Leie.

Ariſtophanes.

Hun aander alt, hun ſlaaer alt Diet op.

(Reiſer hende i Veiret.)

Æſchines.

Xanthippe! denne Dag forſoner Dig
Med Æſchines. Nu kiender jeg din Kiærne.

(De gaae med hende.)

Torv; i Baggrunden Apollons Tempel.

Prodikos, Archont; **Euſtachios**, en Kriger. I Baggrunden Bevæbnede.

Euſtachios (melder).

En Skipper ønſker ſtrax at tale med Dig,
Han ſiger, han har Ting af Vigtighed
At aabenbare Dig.

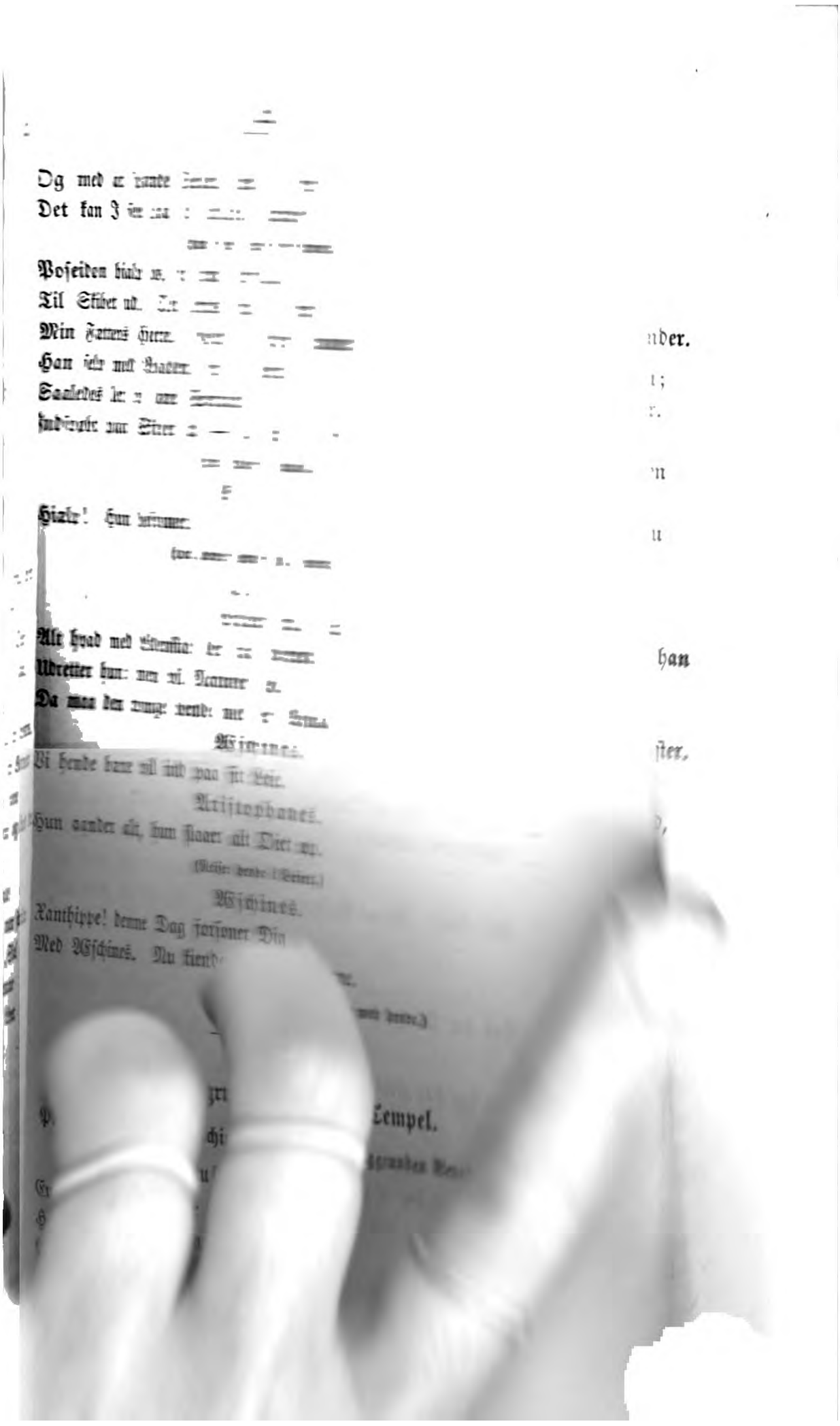

Prodikos.

Saa bring ham hid!
Her midt paa Torvet kan jeg tale med ham, —
Skiøndt i en Kreds af Kæmper, — uden Vidner.
Thi ingen hører os, Euſtachios!
Men fiern Dig ei for langt herfra. Maaſkee
Jeg kan behøve Dig.

(Euſtachios bringer Jon og træder tilbage.)

Prodikos.

Ei, er det Dig
Min gode Skipper? Siig, hvad vil Du mig?
Du ſeer, jeg er beſtiæftiget, jeg har
Kun liden Tid; thi hvert et Øieblik
Kan Choret ventes, kommen hiem fra Delos,
Som her paa Torvet for Apollons Tempel
Skal feire Feſten, før det ſtilles ad.

Jon.

Eſt Du ei een af Ellevemændene,
Som vaager over Byens Tarv og Orden,
Og ſørger for, at Dommen, Folket fælder,
Fuldbyrdes ordenligt i Fængslerne?

Prodikos.

Nei, Ven! Jeg er Archont.

Jon.

Nu, deſtobedre!
Saa har Du jo desmere Myndighed.

Prodikos.

Men jeg har ikke Tid at tale med Dig.

Jon.

Jeg kiender ingen af de Elleve;
Og derſom Du ei vil, at Sokrates
Skal løbe bort, ſaa maa Du høre mig.

Prodikos.

Hvorledes? Tal!

Jon.

Man ſammenrotter ſig,
Man vil beſtikke mig til ham at bringe
Paa Skibet ud iaften, naar jeg ſeiler;
Men jeg er Staten troe, det lykkes ei.
Dog muligt findes der vel andre Narre
Og Sværmere, ſom lade ſig forføre;
Og derfor, Prodikos, jeg varer Dig,
Benyt mit Vink!

Prodikos.

Godt! Jeg benytter det.
Naar Feſten er tilende, ſkal jeg tale
Med Dig i Enrum. Lov mig, midlertid
Ei at betroe den Sag til nogen Anden!

Jon.

Jeg lover det.

Prodikos.

Beſøg mig i mit Huus!

(Jon gaaer.)

Prodikos (vinker Euſtachios).

Hold Die med ham, medens Feſten varer!
Han aabenbared mig, at man har vendt ſig
Til ham, om at bortføre Sokrates.
Du veed, at Raadet — det vil ſige da
De Fleſte — navnligen Archonterne —
Ei ønſke noget meer, end denne Flugt;
Thi ene den os redder for en Brøde,
Der, ſom en Skamplet paa Athenes Skiold,
Vanære Folket vilde for hver Fremtid,
Saalænge Verden ſtod. Ei mægte vi
Selvraadigt at omſtøde Folkets Dom;
Men derfor glædes vi ſaameget meer,
Hvis milde Guder ſkiænke Sokrates
En Vei til Frelſe. Denne Vei har ei
Den hierteløſe Skipper ſpærret ham.
Thi Speiderne har alt berettet mig:

Xanthippe ſelv i Nat har været hos
Sin Fætter Pythias. Han bringer Baaden
I Mørkningen, at hente Sokrates.
Vi Fangefogden gav Befaling til
At bie nogle Timer, med at bringe
Giftbægeret i Fængslet til den Dømte;
Og derſom man beſtikker Fangefogden
Og Vagten, — vove de ei meget ved det.
Gak nu med Guderne! Der kommer Toget.

(Under en Marſch kommer Sanger- og Dandſerchorene, fulgte af Folket.)

Strophe

(medens der dandſes).

Hil, hil Dig, Moder! hellige Læto!
Skionne Børn Kronion
Skiænkte Du; Føbos Apollon takker
Dig for Guddomslivet.
Dig Here forfulgte med nidkiær Harm,
Og forbød hvert Land, ſom med faſte Støtter
Var til Jorden grundet, at modtage Dig;
Da fløi Du, ſom hin frygtſomme Due
Ved Deukalions Vandflod;
Ei en Plet Du fandt, ſom den Trætte modtog.

Antiſtrophe.

Men Den Delos ſvømmed i Havet,
Ei til Jorden grundet;
Blomſtrende ſtrakte ſin Favn den mod Dig,
Mens Du fløi fortvivlet.
Da daled Du ned ved Klippens Hang,
Og bag Palmeſkyggen, ved yndige Bredder
Af den forbi Dig ilende Strøm,
Let da fødte Du Føbos Apollon.
Og Gudinder ham dypped
I den Flod, hvor Iris ſin Regnbue ſlog.

(Sangen tier, Dandſen ſtandſer.)

En Rhapſode
(træder frem og taler).

Men da Føbos Apollon var født af Læto paa Delos,
Raabte han ſtrax: Min Haand ſkal tvinge Lyren og Buen.
Klinge ſkal hin livſaligt i Hal, men denne paa Valen
Vække forfærdelig Skræk med ſin Klang, blandt blødende Fiender.

Føbos, Langtfratræffer! Det takkede Kynthos beſteg Du;
Ofte til Oer Du gik, hvor Dig reiſtes de ſkiønneſte Templer.
Men af Oerne glæder dog ingen dit Hierte ſom Delos.
Der Du bygte Dig ſelv af Horn, ſom Du vriſted af Panden
Paa Steengeder, dem Artemis traf, din jagende Søſter,
Kunſtigt et Alter, af Hornene ſnoet. Ei Kalk eller Leer Du
Brugte dertil. Der gav Du Grækerfolket Orakler,
Mere forſtaaelige tidt, end Pythias Gaader i Delphi.
Didhen ſender Athen hver Sommer et Offer og Sangchor;
Bragt paa det ſelvſamme Skib, ſom Theſeus bygte, dengang han
Spurgte Dig førſtegang. Thi raadner i Skibet en Planke,
Flux indkiles paa Stedet en ny. Saaledes fornyer ſig
Evig den hellige Snekke, med Laurbær ſmykt og med Blomſter.

Modtag, Guldhaarfagre! vor Tak, fordi Du bevared
Theſeus, vor Stamfader, da fromt han bad Dig om Biſtand,
Paa hint hellige Delos, ved Altret bygget af Krumhorn.
Minotaur han betvang; Labyrinthen ei længer med hæsligt
Echo de Myrdedes Skrig gientog; de deilige Drenges,
Ydige Pigers, ſom ſendtes til Straf fra ſørgende Hiemſtavn.
Ingen Sommer ſkal kalde med liflige Straaler i Hellas
Blomſter, Druer og Myrther frem; din hellige Laurbær
Skal ei grønnes, og ſavne vor Feſt paa Klippen i Havet.

Slynger, I Dandſere! nu labyrinthiſke Bugter til Ære
For Stamfaderen. Flygter, I lyſtige Piger og Knøſe!
Spøgende for Minotaur, og forener Jer atter i Klynger.

(Choret ſynger de ſidſte tre Linier, medens Dandſen udføres.)

Archonten (vinker).

Nu ſtandſer brat med Sangen og med Dandſen!
Apollons Præſt af Tempelet udtræder,

Forkynder os det hellige Orakel,
Som Skibet dennegang har bragt fra Delos.

(Baſuntoner.)

Ypperſtepræſten træder ud af Tempelet og ſiger naar han ſtaaer midt i Kredſen:

Orakket lyder dennegang, Athener!
Som det i Oldtidsdage lød for Theſeus:

„Da vil I vorde lykkelige, naar
I lade Jer af Kiærligheden lede."

(Baſuntoner; Ypperſtepræſten gaaer ind i Templet igien. Der herſker et Øieblik en dyb Taushed.)

Platon (træder frem).

Tillader mig, Athener! ſom en fri,
En driftig Borger og ſom Philoſoph,
Hvis Hverv og Kald det er, at pønde ſe paa
Forborgne Ting og at forklare de
Forblommede, — Jer at meddele her
De Tanker, Følelſer ſom mægtigt fyldte
Mig Aand og Siæl, da Præſten os forkyndte
Orakelordet. — Hvad i Oldtids Dage
Tildrog ſig ſom Bedrift blandt Guder og
Heroer, — det tildrager ſig endnu,
Kun paa langt mere ſvag, forblommet Viis,
Som Drift, ſom Lidenſkab i Mandens Barm.
Dog vigtigt nok for os i dette Liv!
Og hiſt, naar Adraſteia veier Daad
Paa Evighedens Vægtſkaal, vil hver Handling
Tilregnes os, ſaa liden den end tyktes.
Ja ofte vorder da det Lille ſtort,
Det Store ſmaat; thi Støvets Kraft mod Guders
Er ſaare ringe; men den gode Villie,
Den agter Guden ſelv hos Menneſket.
End raſer Minotaur i Labyrinthen,
Som daarlig Lidenſkab, ſom ond Bedrift;
End er det Theſeus' Hverv, med Kiærlighed
Til Ariadne, til det Evigſkiønne,

(Som Bacchus, ſom Begeiſtringen har kaaret
Til Himmeldronning,) at forløſe kiækt
En Efterſlægt af hulde Møer og Svende.
Ja, Theſeus' Æt! Du ſtaaer i Labyrinthen.
Grib Kiærlighedens, grib Fornuftens Traad!
Thi Minotaur fortærer blot ei Børn;
Idag Uhyret ſluge vil en Gubbe,
Uſkyldig ſom et Barn: vor Sokrates.
O redder ham fra gruſom Minotaur!
Da vorder hver en Borger atter Theſeus.
Frikiender den Uſkyldige! ſom ſidder
I Fængslet, for at drikke vamle Gift
Naar Solen ſynker, mens I fryde Jer
Ved Spil og Dands. Vee Jer! hvis I foragte
Mit Varſel, da vil Lykken ſvigte Jer.
Ham, hvem Orakelet i Delphi kaldte
Den Viſeſte, ham vil i Delos Føbos
Apollon redde, — for at redde Jer!
Thi let er Død for den Uſkyldige,
Men ſort Fortvivlelſe vil ramme Brøden!

(Gaaer.)

Archonten.

Undſkylder en bedrøvet Ynglings Tale!
Medlidenheden med en gammel Lærer
Aftvang ham Ubeſindighedens Ord.
Ei Folkets Sværm omſtøder Folkets Dom.
Nu iler med Muſik og Sang til Templet
For Artemis, — og der fortſætter Feſten!

(Under Muſik gaaer Sværmen bort.)

Fængſel.

Sokrates i Lænker. Ellevemændene. Æſchines. Fangefogden.

En af Ellevemændene.

Det hellige Skib er kommen hiem fra Delos,
Og, Sokrates! Du lide maa din Straf

Endnu idag, naar Aftenſolen daler.
Thi løſe vi Dig her af Lænkerne,

(Det ſker.)

At uden Tvang Du, dine ſidſte Timer
Tilbringe kan med from Betragtning. Fogden
Vil bringe Bægeret Dig, naar det er Tid.
Og nu — Farvel!

Alle Ellevemændene
(alvorlige og bevægede med ſagte Røſt).

Farvel! Farvel! Farvel!

(De gaae med Fangefogden.)

Æſchines
(griber Sokrates' Haand).

Min Lærer! Du er fri. Selv har de løſt Dig
Fra Lænkerne. Naar Blomſterkalkene
Sig lukke, aabnes Dig dit Fængſelsbuur.
Du ſkal ei tømme Giftens Kalk! Din Huſtru
Har brygget Dig en Drik af Ægtetroſkab,
Langt mere ſød. Der mangler Intet, uden
Din egen Villie. (Venlig.) Vær nu ikke ſær!
Og giør ei med en overdreven Stivſind
Din Vivs og dine Venners Hiælp til Intet.
Ifald Du ikke flygter, vil man troe,
At det er Dines Skyld, ſom ikke hialp,
Og dybt vi ſynke vil i Folkets Agt.

Sokrates (mild).

Nei, Æſchines! Jeg er ei ſtiv og ſær;
Saaledes har Du hidtil ikke kiendt mig.

Æſchines.

Tilgiv mig, Fader! Kiærlighed til Dig
Mig kun forledte til at ivre mod Dig.

Sokrates.

Saa vented Du dog her Modſigelſe?

Æſchines.

Jeg er, ſom Lærling, vant at høre Dig,
Og Du har ofte modſagt mig.

Sokrates.

Ifald
Det ſkeer idag, da er det ikke mig,
Det er Retfærdigheden, det er Sandhed,
Som ſiger Dig imod. Dem vil vi høre;
Du veed, jeg giør i Livet intet Skridt,
Hvor ikke først jeg ſpørger dem til Raads,
Og kun af dem jeg lader mig befale.
Hvad nu Folks Mening angaaer, kiære Søn!
Da ſkal Du ikke bryde Dig for meget
Om den; den har ei meget at betyde.
Men lad os høre hvad Fornuften byder!
Siig, Æſchines! Vi talet har om Retfærd
Saa tidt; var det for Spøg? Kun Barneleg,
Kun et Mundsveir, phantaſtiſk Tidsfordriv,
Naar ei vi havde andet at beſtille?
Hvad eller var det Alvor? Mene vi
Endnu: at Uret bør man aldrig giøre;
Hvad eller har vi ſkiftet ganſke Tro,
Og mene nu: ei altid, men dog ſtundom,
Naar det kan være Meneren til Nytte?

Æſchines.

Og kalder Du det Uret, at Du flygter?

Sokrates.

Bør man ſit Løfte holde, eller kan
Man bryde det, naar der er Fordeel ved?

Æſchines.

Ha, hvem gav Du dit Løfte?

Sokrates.

Lovene!
Dem har jeg villig underkaſtet mig,
Som Statens Borger. Hvis jeg havde været
Med Loven utilfreds, da kunde jeg
Jo reiſt min Vei og ſøgt en fremmed Stat;

Men aldrig dog forlod jeg dette Land,
Som mig har født og baaret og opdraget;
Saa kiært det var mig! Engang kun til Isthmos
Jeg drog, tregange drog jeg bort med Hæren.
Og, Æschines! hvis jeg nu fulgte Dig,
Og Lovene saa traadte frem og sagde:
„Du kalder Dig en Viis, og veed end ei,
At Fædrelandet kræver større Pligt
Af sine Børn, end selv Forældrene?
Ærværdigt, helligt hist for Guderne,
Som for hvert Menneske, der har Fornuft;
Veed ei, at det opbragte Fædreland
Maa lydes meer, end den opbragte Fader,
Hvem enten Du bevise maa din Ret,
Hvad eller ydmyg taale Revselsen.
Thi bruge Vold mod det, det er langt meer
Ugudeligt, end slaae sin egen Fader.
Nu nys for Retten stevnet yttred Du,
At Du slet ikke frygtede for Døden;
Du Døden foretrak for Landsforviisning; —
Nu skammer Du Dig ikke ved at løbe
Som Slave bort fra sønderfilet Lænke!
Nu giør Du Dig foragtet, latterlig,
Mens daarlig Du formummer Dig til Flugt;
Og dine Dommere, som fældte Dig,
Du giver Palmer selv i Hænderne.
Du dine Børn berøver Borgerretten,
Ifald de følge Dig, og blive de,
Da er Du barnløs, og de faderløse,
Og stande brændemærkt af deres Fader.
Og Vennerne, som hialp den feige Gubbe
Til nedrig Flugt, har opbragt Fædrelandet
Og spærret sig hver Vei til Fremtids Held,
Hvis ei de straffes som Forbrydere.
Nei, Æschines! Hils mine Venner! Hils
Min Hustru! Tak dem for den Kiærlighed,

De viſte mig, — men — Sokrates maa døe,
Ifald hans gode Navn ſkal ærligt leve.

(Særdeles venlig og rørt.)

Og lad mig nu omfavne Dig, min tappre,
Min unge Ven! Og bliv ei vred, fordi
Din gamle Fader ſiger Dig imod.
Der komme vil engang den Tid og Stund,
At Du mig giver Ret, naar jeg er borte.

Femte Handling.

Et ſkyggefuldt Sted udenfor Athen, ved Kilden under en Platan.

Platon (ene).

Det hialp mig intet! Som Barbarerne,
Der dandſe vildt og ſlagte Menneſker
Til deres Feſt, ſaaledes ſprang paa Torvet
Athenerne. Fornuftens, Tankens Ord
Var Hagl paa Ubarmhiertighedens Skiold;
Samvittighed i Hiertet ikke vaktes,
Thi der var intet. Egenkiærlighed
Sad i det tomme Bryſt og froede ſig,
Mens Hiernen drak Letſindighedens Ruus. —
Saa døe da, Sokrates! for evig ſiden
At leve. Jeg begræder ei din Død;
Men her paa dette Sted, hvor Du ſaa tidt
Mig underviſte, græde vil din Kilde,
Og kalde med ſit veemodsfulde Kluk
Din Aand, til den paa Zephyrvinge kommer
Og viſter venligt i Platanens Blad.
Her ſkal Erindringen om Dig befrugte
Min Tanke. Daglig ſkal din gode Dæmon
Beſøge mig, og hviſke mig i Øret
Hvad og med hvilke Ord min Pen ſkal ſkrive.

Men hvad er det? Det rasler hiſt i Buſken
Jeg ſeer en Flok Bevæbnede. — De ſtandſe;
Men Høvidsmanden kommer, hilſer mig.

Jeg ſkulde kiende ham, hvis ikke Hielmen
Og Pandsret giorde ham ukiendelig.
Men — nei, ved Zeus! Jeg tager ikke feil,
Det er min Æſchines.

Æſchines kommer bevæbnet.

Det er ham ſelv.
Og nu, min Platon! føler jeg mig førſt
Som Fiſken i mit eget Element.
I havde fanget mig i en Spand Vand,
Og lærte mig i Vandet flere Kunſter,
Som jeg fortræffeligt kan giøre Brug af,
Naar atter frit jeg ſvømmer i min Sø.
Det ſkader ei, at Krigeren kan tænke,
Det ſkader ei, at Krigeren er god;
Men jeg kan ikke ſlaaes med Syllogismer;
Jeg tænker meer med Hiertet end med Hov'det;
Og det er ei ſaa galt, ſom Mange troe.
Naar Hiertet kun er ſundt og ſtærkt og reent,
Saa vogter det ſig nok for Sværmeri
Og falder ikke til Spidsfindigheder.
Og nu begynder jeg min førſte Daad
Med, hvad viſt Xenophon ſtrax havde giort,
Hvis ei han var i Aſien hos Kyros.
Jeg redder Sokrates med Vaabenmagt.
Naar Folket ei vil ſkiænke Livet ham,
Og naar han ei ſig ſelv vil ſkiænke Livet,
Saa maae de begge tvinges. Seer Du hiſt
Den Sværm af Ynglinger? Det er kun lidet!
Ariſtos og Melampos hiælpe mig.
Der hverves overalt, — og det er let.
Et Oprør ſkal forløſe Sokrates.
Før Solen ſynker ſkal jeg ſørge for,
At ei det bliver evig mørkt for Hellas.

Platon.

Et Oprør?

Æſchines.

Som beſtaaer kun i, at vi
Med ſtærke Landſer ſprænge Fængslets Dør,
Borthente Sokrates fra Dødens Hal,
Og bringe ham, bevæbnede, til Skibet.
Saa kan han ſiden, bragt i Sikkerhed,
Beviſe mig, at jeg har handlet galt!
Saa maa han frit mig ſkiænde Huden fuld
Saameget ſom han vil. Han er uſkyldig,
Det er mig nok; og kan jeg redde ham,
Saa vil jeg gierne ſtrax begaae en Synd.

Platon.

Beſynderlige Æſchines! Jeg veed
Ei hvad jeg her ſkal ſvare Dig.

Æſchines.

Saa ti!
Ti ſtille, Platon! det er bedre. Følg!
Ord er der verlet nok, ſom ikke hialp;
Hvor Ord ei hiælpe, maa der Andet hiælpe.
Men ved den evige Zeus og ved hans Lyn,
Jeg ſidder ei med Hænder kun i Skiød,
Mens man i Mortren ſtøder ham Skarntyden.
Et Bæger paa hans Sundhed vil jeg tømme,
Naar frelſt han tumler paa den aabne Sø.

(De gaae.)

Fængſelet.

Ariſtophanes. Daphne. Fangefogden.

Fangefogden.

Her er hans Fængſel; vil I dvæle her,
Saa kommer han viſt ſtrax og taler med Jer.
Han er i Badet tæt herved. Der nyder
Han Vederqvægelſen for ſidſtegang.

(Han gaaer.)

Daphne (seer sig om).

Her altsaa, Fader! er dit Sovekammer?
Det Forrige var ikke meget bedre,
Det Vordende bli'er ikke slettere.

(Seer paa en Lænke, som hænger paa Væggen.)

Jernlænken har man taget af din Fod;
Jordlænken vil nu ogsaa briste snart;
Da binder intet Baand Dig Siælen meer.

Aristophanes.

Min Daphne!

Daphne.

Aristophanes! Her tvinger
Mig Stedet til at tale Alvorsord
Og ærlig Sandhed: jeg er ikke din.
Jeg vil ei daare Dig med Følelser,
Som dette Hierte kan ei længer dele.
Flau forekommer mig og mat
Den hele Drengeleg som Eros øver.
Hvad vil det sige? Ynglingen og Pigen
See pludselig hinanden og forgabes;
Den ydre, legemlige Skionhed seirer;
Og der er intet Spørgsmaal meer om Siælen,
Og der er intet Spørgsmaal meer om Vennen,
Til hvem os Troskab med en Kiæde bandt,
Som Livets bedste Timer sammensmedded.
Og dog — med denne løse Rosenranke
Du troer, at kunne drage mig fra Ham,
Som jeg har elsket fra jeg kunde føle?

Aristophanes.

Jeg river Dig ei fra din Fader, Daphne!
Dig stiller Døden ved ham.

Daphne.

Nei, ved Styx! —
Den Eed var ikke stærk; thi Styx maa være
Saa fort og bred, den vil, saa kan min Siæl
Kiækt overflyve den til Sokrates,

Saa tidt den vil. — Ja — hvis han leved med mig,
Da kunde jeg vel, Ariſtophanes!
Forreſten leve lykkelig med Dig; —
Naar hiſt jeg daglig i hans lille Kammer
Forſt havde ſiddet med ham paa hans Træbænk,
Og ſuget Honningviisdom af hans Læber,
Og ſeet ham i et venligt, himmelſkt Aaſyn; —
Saa venligt og ſaa himmelſkt, at det kunde
Forſmaae, hvad Sandſen, hvad et jordiſkt Die
Kun kalde Skiønt; — fordi det overgik
Hvad Sandſen fatter og hvad Diet ſeer.
Men nu — nu kan ei Eros med ſin Fakkel
Antænde meer mit Hierte; det er dødt
For denne Verdens Lyſt. Nu ſtaaer jeg ſelv
Som Dødens Dæmon med nedvendte Fakkel,
Der ſluktes; — ſtirrer i den ſorte Jord,
Som ſluger Sokrates; — og al min Trøſt
Er — op at løfte Blikket mod hans Himmel.

Ariſtophanes.

O, Daphne! Jeg fortvivler ei, fordi
Du nu forlader mig. Forlad mig kun,
I ſødt livſaligt Pigeſværmeri.
Paa Sorgens Midnat følger dog en Morgen.
Den Mø, der elſte kan ſaa datterligt,
Vil ogſaa ſkiænke Manden Kiærlighed.

Daphne.

Ak, jeg har intet meer at ſkiænke Dig,
Thi Alt jeg miſted, da min Fader døde.
For mig har Eros ingen Roſer fleer.
Men i vor lille Hauge ſtaaer et Bed
Violer; — ved den Bænk, hvor med min Fader
Saa tidt jeg ſad og lytted til hans Ord;
Tidt ſaae jeg ned paa dem, naar der var Noget,
Han ſagde, ſom jeg ikke ret forſtod;
Og det var ligeſom Violerne
Mig hialp til at forſtaae de ſkiønne Tanker.

Dem vil jeg plukke; det er ſidſte Gave
Jeg bringer ham, før Dødens Kalk han tømmer.
Tal Du nu først med ham, ſig ham Farvel,
Og forbered ham paa hans Datters Komme!

(Hun gaaer.)

Sokrates kommer fra Badet.

Nu har jeg ſparet Qvinderne det Arbeid
At bade Liget; jeg har aldrig ønſket
En Andens Hiælp, for hvad jeg ſelv kan giøre.

(Bliver Ariſtophanes vaer, og ſiger muntert ſmilende, i det han rækker ham Haand.)

Ei, Ariſtophanes! — Det glæder mig
At hilſe Dig ſom Svigerſøn, min Ven!
Den Seier fik jeg over Dig, til Straf
For Spotten over Eros. Huſker Du?
Hos Agathons? Hvorledes var det nu
Du maled ham, da Raden kom til Dig?
Da Drueſaften havde muntret os,
Og da din Læge Eryximachos
Først maatte give Dig et Raad mod Hikken,
Som vilde ſtandſe din Veltalenhed.

Ariſtophanes (alvorlig deeltagende).

Endnu Du ſpøger, Sokrates?

Sokrates.

Hvi ſkulde
Jeg ikke ſpøge, Ariſtophanes?
Hvorledes var det, Menneſket var ſkabt
I Tidens første Dage? Som en Kugle,
Med fire Hænder, fire Been. Ei ſandt?
Og hvor han gik, man ſaae ham vende Mølle.
Men for at ſtraffe denne vilde Kaadhed
Skar Zeus ham over, ſom man med et Haar
Igiennemſkiærer Æg. Da ſmægted Hælvten
Beſtandig efter anden kiære Halvdeel.
Og deraf Du forklared Kiærligheden
Platoniſk, — men dog paa din egen Viis.

Ariſtophanes.

O, ædle Sokrates! Jeg klart erkiender
Din Hiertensgodhed ſelv i denne Spøg.
Du vil mig ſkaane for Forlegenheden,
I det jeg — førſtegang i dette Liv
Og — ſidſtegang — kan tale med Dig ene.
Jeg kommer ei med matte Talemaader
At trøſte Dig. Jeg veed, at Du ſtadfæſter
Dit Heltelevnet med en Heltedød.
Jeg kommer meer ei for at redde Dig,
Jeg kommer ei for at beklage Dig. —
Din Eiegodhed fik jeg Prøver paa;
Men, Sokrates! den er mig ikke nok;
Du roligt døer, jeg lever ikke roligt,
Hvis ikke før din Død Du ſkiænker mig
Langt meer endnu.

Sokrates.

Og hvad?

Ariſtophanes.

Din Agtelſe!

Sokrates (ſmilende).

Du underlige Ariſtophanes!
Hvor falder Du paa Sligt? Og troer Du da
Jeg ſkiænkte Dig det Bedſte, ſom jeg eied
I dette Liv — min Daphne — hvis af Hiertet
Jeg ei Dig agted?

Ariſtophanes.

Du har viiſt mig Høimod!
Vid, Menneſkeforſtand tiltroer Du mig;
Du har tilgivet mig en Ungdomskaadhed;
Du ſkiænker mig din Datter, da Du mener
Jeg er forreſten et godt ærligt Skind,
Som, hende tro, vel kan forſørge hende; —
Det er ret godt; — men mig dog ikke Nok!
Det piner mig, at Du ei ret forſtaaer mig.

Som Yngling, Ædle! jeg miskiendte Dig,
Men Du miskiender mig endnu som Gubbe!

Sokrates.

Siig mig, hvad jeg har miskiendt.

Aristophanes.

Sokrates!
Vi leve blot ei, for at handle dydigt;
Vi handle dydigt for at leve skiønt.
Skiønhed og Dyd er beggeto Gudinder;
Jeg var den Førstes, Du den Sidstes Præst;
Og Aristophanes fik ogsaa Noget,
Der seent vil gaae i Arv fra Slægt til Slægt,
Skiøndt paa aldeles modsat Viis. Jeg var
I Eet og Alt forskiellig fra dit Væsen,
Som Morgenen fra Aftnen, Sokrates!
Men ei som Nat fra Dagen.

Sokrates.

Gode Ven!

Aristophanes.

Som Morgenen fra Aftnen, Sokrates!
Thi hin er munter, Aftnen er alvorlig.
I Morgenrøden aabnes Blomsterne,
Da qviddre Fuglene, da springer Lammet
Paa Marken, og den raske Hiort i Skoven;
Da smykker unge Løv den unge Vaar;
Paa Høien sidder Sundhed som Gudinde,
Og Overgivenhed er hendes Datter. —
Men kommer Aftenen og synker Solen, —
Da tindrer Stiernen frem paa Himlens Hvælving
Og hæver Tanken til det Evige;
Da kaster Natten Dagens rige Purpur
Og hyller sig i mørkebrune Skind;
Da spøger Aanden ei, — da er det Alvor.
Og Ingen saae i stierneklare Nat
Saa klart, saa dybt, saa forstende som Du.

Aristophanes.

O ædle Sokrates! Jeg klart erkiender
Din Hiertensgodhed selv i denne Spøg.
Du vil mig staane for Forlegenheden,
I de jeg — førstegang i dette Liv
Og — sidstegang — kan tale med Dig ene.
Jeg kommer ei med matte Talemaader
At trøste Dig. Jeg veed at Du stadfæster
Din Heltelevne med en Heltedød.
Jeg kommer meer ei for at redde Dig,
Jeg kommer ei for at beklage Dig. —
Din Giegodhed fit jeg Prøver paa;
Men, Sokrates! den er mig ikke nok;
Du roligt døer, jeg lever ikke roligt,
Hvis ikke for din Død Du skiænker mig
Langt meer endnu.

Sokrates.

Og hvad?

Aristophanes.

Din Agtelse!

Sokrates (smilende).

Du underlige Aristophanes!
Hvor falder Du paa Sligt? Og troer Du da
Jeg skiænkte Dig det Bedste, som jeg eied
I dette Liv — min Daphne — hvis af Hiertet
Jeg ei Dig agted?

Aristophanes.

Du har viist mig Høimod!
Vid, Menneskeforstand tiltroer Du mig;
Du har tilgivet mig en Ungdomskaadhed
Du skiænker mig din Datter, da
Jeg er forresten et godt ærli
Som, hende tro,
Det er ret
Det pin

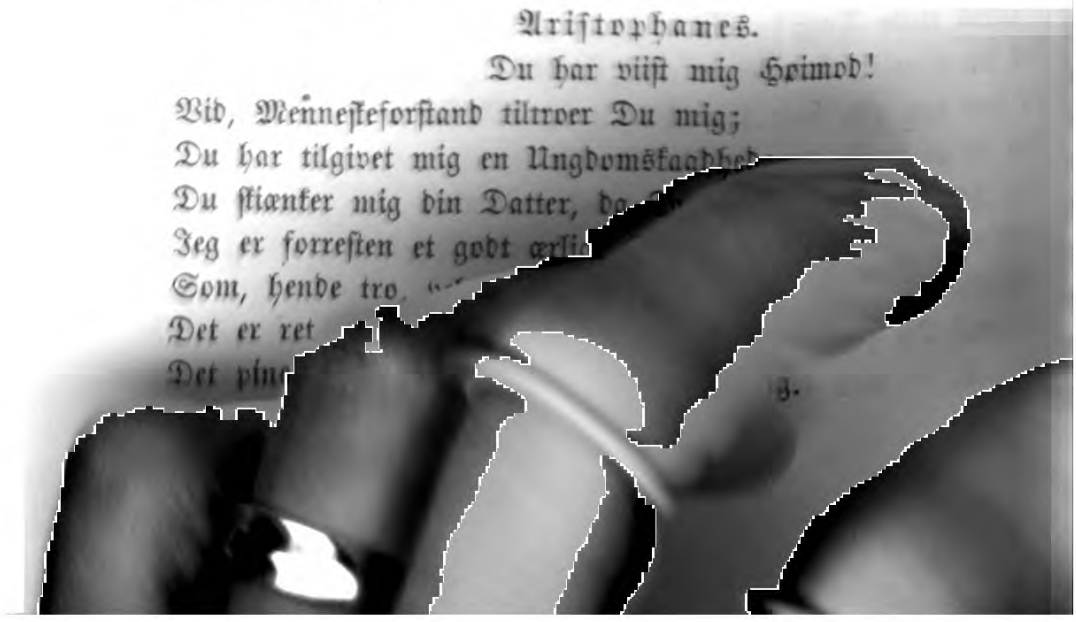

Som Yngling, Ädle [illegible]
Men Du miskiender mig [illegible]

[illegible]

Sin mig [illegible]

[illegible]

Sokrates.

Al min Fortieneſte, det var kun den,
At ei forſætlig jeg mit Øie lukked;
Betvang den onde Drift, ſom friſted mig,
Forfængligheds Blændværk.

Ariſtophanes.

Derfor var Du
Den ſtørſte Kunſtner i vort Grækenland.
Da først Athene havde lært Homer
At ſynge Heltedigte, Phidias
Af Guld og Elfenbeen at danne Hende;
Da Klippernes uformelige Steen
Var ſtaaet frem i ædel Harmoni
Som Gudetempler, — da det vilde Folk
Af viſe Mænd var dannet til en Stat;
Da Helte havde ſtridt og udgydt Blod
For herlige Selvſtændighed; — da ſatte
Pallas Athene Kronen paa det Alt,
Da Dig hun lærte: Dyden i dit Bryſt,
Viisdommen i din Tanke, Villien i
Dit ſtærke Hierte, — til et Pantheon
At bygge, Sokrates! ſom overgaaer
Hint paa Akropolis. Athene modtog
Af Dig et Spyd, der rækker mere høit
End hint, hun fik af Phidias paa Torvet!
Thi dit Atheneſpyd ſees ikke blot
Høit over Muren i Piræushavnen;
Men det vil rage frem høit over Verden.
Og derfor kommer jeg at takke Dig
Som Ven, ſom Græker og ſom Menneſke.
Og ſkulde jeg end ei ſaa heldig vorde,
At Du tilſtod mig meer end dagligdags
Fortieneſte; — ſaa glæder det mig dog,
Hvis Du erkiender — jeg erkiendte Dig!

Sokrates (meget mild).

Min gode Ven! Du vil, jeg ſkal ei ſpøge,

Men ſpøger ſelv, uagtet ſaa alvorlig.
Var jeg en Viis, — ſom ſelv Du kalder mig,
Hvis jeg var blind for din Fortieneſte?
Nei, Ariſtophanes, jeg agter Dig.
Og til Beviis, ſaa hør mit Skriftemaal:
Hvert Menneſke har ſine Feil, den Bedſte
Kan ſelv vel ikke reent aflægge dem;
Jeg vil ei regne til de Bedſte mig,
Men ærligt regner jeg mig til de Bedre;
Dog havde jeg en Feil, ſom ei var liden,
Thi jeg var ſær! — Og havde jeg beundret
Talentet og Geniet meer i Hellas,
Saa havde jeg maaſkee giort ſtørre Fremgang.
Gaa nu med Gud, med den Tilſtaaelſe!
Dog — tag endnu en Fyldeſtgiørelſe:

(Gaaer hen til et Bord, hvorpaa der ligger en Tavle.)

Den Sokrates, ſom ei ſit hele Liv
Skrev Noget, allermindſt Philoſophi,
Har i ſit Fængſel, i de ſidſte Timer
For at adſprede ſig, dog ſkrevet — Digte!
En Ode, ſeer Du, til Føbos Apollon,
Og ſat i Vers tre Fabler af Æſop. —
Tag diſſe Smaating, der har intet Værd
For Kienderøiet, til Erindring om
En gammel Ven, ſom har forſonet ſig
Med Digtekunſten i ſin ſidſte Time.

Ariſtophanes.

O, Sokrates, hvor ſmelter Du mit Hierte!

Sokrates.

Vær lykkelig! og deel din Lykke med
Min Dieſteen, min Daphne. Hvor er hun?

Ariſtophanes.

Hun kommer ſtrax, hun plukker Dig Violer
Kun førſt i Haugen.

Sokrates.

Det er Dødens Blomſt

Og blid Erindrings. Ariſtophanes!
Der ſtaaer en Laurbær i min lille Hauge,
Siig Daphne: hun ſkal binde Dig en Krands
Af den. — Tag den! — Den kom fra Sokrates.

(De omfavne hinanden. Ariſtophanes gaaer.)

Sokrates (ene).

Man bli'er dog bedre, naar det lakker nær
Mod Enden; man bli'er blødere, den ſvage,
Den ſidſte Reſt af daarlig Stolthed ſvinder.
Før Diet briſter aabner Adraſteia
Det allerklareſt for Retfærdigheden.

Fangefogden kommer.

O, Sokrates! Din Huſtru, dine Børn
Er komne ſidſtegang at tale med Dig,
At ſige Dig Farvel.

Sokrates.

Saa lad dem komme!
Hvad Tid er det paa Dagen?

Fangefogden.

Der er godt
Endnu en Time til, før Solen ſynker;
Den ſtinner endnu klart paa Biergene.
Desuden koſter det Dig blot et Ord,
Saa faaer Du Lov at leve nogle Timer,
End efter Solens Nedgang. Denne Godhed
Har ofte man i Fængslet Fanger viiſt;
Og der var Ingen, ſom ei ønſkte det.

Sokrates.

De havde deres Grunde, jeg har min.
De troede vel at vinde ved ſlig Bøn;
Jeg troer ſlet ingenting at vinde ved,
Om Giften ſtrax jeg drikker eller ſiden.
Det vilde tvertimod mig forekomme
Heel latterligt, hvis jeg ved Livet klæbte,
Og vilde holde paa, hvad ei kan holdes.

Bered mig Drikken! Lad mig vide, naar
Den færdig er! Men bi dog, til min Huſtru,
Til mine Børn er borte!

Fangefogden.

Sokrates!
Du vil ei hade mig, mig ei forbande,
Som Mange giorde, naar paa Øvrighedens
Befaling jeg dem bragte bedſten Skaal.
I den Tid, Du var her, har jeg Dig lært
At kiende, ſom den Ædleſte, den Bedſte,
Som den Sagtmodigſte. Du vredes ei
Paa mig; det er ei mig, ſom dræber Dig.
Saa far da vel! Og ſøg nu at udholde
Saa let din Skiæbne ſom Dig muligt er.

(Han gaaer.)

Sokrates.

Tak, tak, min Ven! — Hvor fiint dog føler ei
Det Menneſke! I den Tid, jeg var her,
Han tidt har givet ſig i Tale med mig.
Den bedſte Mand! Og nu deeltager han
Saa varmt i Alt og græder ved min Død.

Xanthippe kommer med **Lamprokles** ved Haanden og har den lille **Kriton** paa Armen; i det hun ſeer Sokrates, ſætter hun Barnet ned.

Xanthippe.

O, Sokrates! Saaledes ſeer jeg Dig,
Saadan belønnes min Anſtrengelſe,
Min Iver for at frelſe Dig, min Slid!
Ja, Du var reddet, hvis en gyſelig
Haardnakkenhed, en Stivſind, uden Lige,
Ei ganſke havde giort mit Værk til Intet.
Som Tigren hierteløs, Du ſønderrev
Den Væv, ſom ærlig Stræben ſpandt inat,
Der ſkulde klæde din og Dines Lykke.
Nu ſtaae vi hiælpeløsfortvivlede;
Vi ſkulde trøſte Dig i Dødens Stund,

Men kan det ei; — ſaa ulykſalige
Som Du, vi kan kun hyle ved din Jammer!

Sokrates.

Min ædle Huſtru! Her er ingen Jammer,
Og din Hengivenhed er ikke Hyl,
Om den end ſkurrer i et kiælent Øre.
Du veed, at altid jeg forſtod dit Sprog,
Som Andre tidt maaſkee dog misforſtod;
Det kom fra Hiertet. Du var utaalmodig,
Men ei Du ſvigted, var ei lunken, kold;
Du traf Dig ei tilbage fra min Armod,
Du deelte den og Du formindſked den,
Ved Flid, ved dine Hænders travle Gierning.
Men aldrig end har dine Hænders Gierning
Erhvervet Dig en Hæder ſom inat.
O, Børn! ſeer diſſe Hænder! kyſſer dem!
De hellige Hænder modtog diſſe Saar
Og Vabler, da inat hun ſpændte Seil
I Tordenveir, at frelſe Eders Fader;
Da hun med Aaren roede, for at finde
Den Havn, hvor Trøſten ſad paa Haabets Anker.
Hun fandt den ei, — men jeg har fundet den.
Jeg gaaer herfra til Guderne, lidt før
Naturen ellers vilde — det er alt!
Men ei dit Arbeid, elſkte Viv, var ſpildt;
Det lærte mig og Grækenland at kiende
Din ſkiønne Siæl, ſvøbt i en ſelſom Dragt.
Sproglærer blev din Daad: den ſiger os
Betydningen af dine Vredesord,
Og viſer — at de var kun Kiærlighedens.

Xanthippe

(kyſſer gientagne Gange hans Haand).

O, Sokrates, min Ven! Jeg ei fortiener
Din Godhed. Alt for ſlet jeg ſkiønte paa
Den Skat, jeg eied mellem nøgne Vægge.
Nu adler Du en ringe Daad til Dyd.

Sokrates.

Xanthippe! Huſtru! vi maa ſkilles ad
For dennegang, — i dette Liv. Jeg haaber
Til Guderne, vi ſamles viſt igien.
Men denne Stund — den er høitidelig,
Og ingen Lidenſkab bør plette den.
Ræk mig din Haand!

(Hun gior det.)

Og vil Du nu opfylde
Min ſidſte Bøn?

Xanthippe.

Den er Befaling mig.
Et helligt Bud.

Sokrates.

Velan, faa ti! Giv ei
Dit Hierte Luft i Ord, der ikke ſvare
Til dine Følelſer og til din Tanke.
See blot paa mig og ſmil — gak ſaa med Gud!
O jeg forſtaaer det Smil og dette Blik.
Det ſtumme Sprog, Siæl giennem Øiet taler,
Er mere værd, end Smertens vilde Lyd
Paa Læberne.

(Til Lamprokles, paa hvis Hoved han lægger ſin Haand:)

Min Søn! adlyd din Moder,
Agt hende, vær en Støtte for din Slægt!

(Tager den lille Kriton op paa Armen og kyſſer ham.)

Du lille Lykkelige veed endnu ei
Hvad Fadertabet er.

Kriton.

Min Fader! kommer
Du hiem i Aften til din lille Kriton?

Sokrates.

Nei, jeg gaaer hen for at beſtille Dig
Og Moder og de kiære Søndſtende
Langt bedre Værelſer, hvor vi ſkal ſamles.

(Han giver dem et venligt Vink og de gaae.)

Hvor er min Daphne? Hvor er Platon?

Daphne kommer med **Kebes** og **Phædon**.

Daphne.

Her
Er Daphne, med en lille Kurv Violer
Til Dig, min Fader!

Sokrates.

Tak, min gode Pige!

Daphne.

Jeg har dem plukket i vor lille Hauge.

Sokrates
(tager Kurven smilende).

Mig synes ogsaa, jeg skal kiende dem,
Endskiøndt de see livagtigt ud i Kurven,
Som andre Smaaviole. Men, mit Barn,
Vi ynde nok Violerne; de dufte
Saa friskt og sødt, og de skal styrke mig
Og bringe Vaaren i mit skumle Fængsel;
Men den blaa Dødningfarve skal ei svække,
Den ei maa nedslaae Sindet; matte Veemod
Sig sømmer vel slig spæd og lille Blomst,
Men ei et Menneske, der staaer for Gud
I Livets sidste, store Time. Lader
Os altsaa være muntre! Husker Du
Det Laurbærtræ, der skygger over hint
Violbed, i vor Hauge? Du skal flette
Imorgen Aristophanes en Krands
Af Laurbær. Den jeg loved — skylder ham.
Vil Du vel det?

Daphne.

Ja, Fader!

Sokrates.

Hils ham fra mig,
Og husk ham paa vor Fest hos Agathon,
Og hvad jeg sagde der om Kiærligheden,
Om Eros: at han er den Stærkeste
Blandt alle Guder; thi han tvang selv Ares

At elſke Aphrodite; at han er
Den ſtørſte Kunſtner, ſom Hefæſtos lærte
At ſmedde Malm; at det er ham, ſom ſørger
For Ættens Fremgang; at ſelv Legemet
Ved ham opnaaer en Slags Udødlighed,
Ved at gientage ſig i mange Slægter;
Men at hans ædleſte, hans bedſte Hverv
Er dog — at avle Dyd og elſke Siæle.
Huſk ham paa det! Tag min Velſignelſe!
Lad ei det Tordenveir, ſom nedſlog i
Din ſkiønne Vaar, affvie dine Blomſter.
Vær lykkelig — og tænk paa Sokrates!

Daphne.

Ja — din Erindring bringer Solen mig
Hvergang den ſtiger og hvergang den daler!

(Hun omfavner ham og gaaer.)

Sokrates
(vender ſig til den unge Kebes).

Hvi ſaa bedrøvet, Kebes?

Kebes.

Sokrates!
Snart høre vi nu ei din Viisdom meer.

Sokrates.

Jeg er en gammel Gartner; jeg har plantet
Og ſaaet i mange Hierter; det vil modnes
Til Høſt engang, naar jeg er ikke meer.
Hvor er min Platon?

Kebes.

Han viſt kommer ſtrax.
O, tal endnu engang med dine Venner!
Og trøſt os, Du ſom er den Stærkeſte,
Den Muntreſte, her ved din egen Død.

Sokrates.

Hvordan kan Døden giøre Dig bedrøvet?
Den være kan jo dog blot Eet af To:
Hvad enten Noget, Kebes! eller Intet.

Hvis den os røved hver en Følelſe,
Og blev en Søvn, hvori den Sovende
Ei ængſtedes, ſelv ei af mindſte Drøm —
Da var den alt en uſkatteerlig Vinding;
Thi viſt jeg troer, hvis Nogen ſammenligned
Slig rolig Nat med alle Nætter, Dage,
Han tilbragt har i et uroligt Liv,
Da foretrak han ſlig velſignet Ro.
Men — hvis Bevidſtheden ei Døden dræber,
Er den en Sielsomſkiftning, en Forvandling,
En Reiſe til et Sted, hvor, efter Sagnet,
Man atter træffer alle ſine Kiære,
Tænk, hvilken Glæde det da vel maa vorde!
At leve der med Guder, og at tale
Med Heſiod, med Orpheus, med Homer,
Og alle ſtore Mænd, ſom var før os.

Kebes.

Du tidt den Mening yttret har, at Alt,
Hvad man i Livet lærer og erfarer,
Er kun Erindring fra et andet Liv;
Ifald ſaa er, da har vi været før.
Men, Sokrates, hvormed beviſer Du
Sandſynligt, at vi blive ved at være?
Mon Sielen ei, naar Menneſket udgiver
Sin Aand i Luften, ſplittes og forſvinder?

Sokrates (ſmilende).

Forunderlige Kebes! frygter Du
Som Barnet Sligt? Da bli'er min Død iſær
I Aften farlig, thi det blæſer ſtærkt.

Kebes.

Ja, ſpot mig kun, men overtyd mig blot!

Sokrates (alvorlig).

Din Siel — er den uſynlig eller ſynlig?

Kebes.

Uſynlig.

Sokrates.

Hvad ei ſees, kan ei forſvinde
For Legemsøine, ſom det aldrig ſaae.
Og herſker Siælen eller Legemet?

Kebes.

Nei, Siælen herſker.

Sokrates.

Siig, min unge Ven!
Hvad er Guddommeligſt, det Herſkende,
Hvad eller det Beherſkede?

Kebes.

Det Forſte.

Sokrates.

Altſaa maa Siælen ligne Guden meer
End Legemet, kun dødeligt og ſvagt,
Og ſammenſat blot af et jordiſk Stof.
Men hvad der er Guddommeligt og Evigt,
Kan ikke være jordiſk ſammenſat;
Og den forløſte Siæl, naar den forlader
Sit Støv, maa gaae til Gud, hvorfra den kom,
Hvis den var reen, retfærdig og uſkyldig;
Thi ellers klæber den ved denne Jord,
Og ſvæver ſom et Gienfærd om ſin Grav,
Og puſler ſom en Skygge blot om Natten,
Indtil den fundet har en jordiſk Larve,
Ved hvilken den kan vorde Dyr paa ny.
Og, Kebes, finder Du det ei ſandſynligt,
At ſlig en feig og graadig Trælleſiæl
Blev til et Æſel? At Tyrannens Aand
Blev til en Ulv, en rovbegiærlig Grib?

Kebes.

Men, Sokrates, er Siæl i Legemet
Ei Klangen i en Lyra? Uden Lyren
Er ingen Klang.

Sokrates.

Du glemmer, unge Ven!

At det er Siælen ſelv, ſom ſpiller Lyra;
Den er ei Klang, men den er Klangens Aarſag,
Og derfor maa den give Klangen ſaligſt,
Naar ſidſtegang den river ſig fra Strængen,
Forenet med ſin Guddomsharmoni.
Skal Fuglene beſkiæmme Menneſket?
Man ſiger, Svanen ſiunger Sørgeſang,
Naar den ſkal døe, — det er Bagvaſkelſe!
Thi ingen Fugl blev endnu hørt at ſiunge,
Naar den var hungrig, tørſtig eller ſyg,
Nei tvertimod, naar den befandt ſig vel!
Og derfor er jeg ogſaa vis derpaa,
At Svalen, Viben og at Nattergalen
Ei klynke ſørgeligt i ſidſte Stund.
Som hellige Fugle, der tilhøre Phøbos
Apollon, ſiunge de livſalig Spaadom
Om Glæden i et bedre Liv; det kommer
Kun an derpaa, at man forſtaaer dem ret.
Men, kiære Børn! Nu ſtunder Timen til.
En dyb — en uforklarlig Følelſe
Forkynder mig, at ſnart min Dæmon kommer,
At give mig et Vink for ſidſtegang
I dette Liv. Gaaer bort et Øieblik!
Og kommer ſaa med Fangefogden atter,
Naar han mig bringer det beſtemte Bæger.

(De gaae.)

Sokrates ſætter ſig hen paa Løibænken og grunder. En ſkion ſagte Muſik lyder. **Hans Dæmon** bliver tilſyne, ſom en Engel i himmelblaat Klædebond, med ſtore hvide Vinger. Den træder hen for ham og taler, naar Muſiken tier.

I Livet ſidſtegang jeg til Dig kommer.
Jeg vared Dig, dengang i Morgenrøden
Du gik, at ſtaae for Folket, for din Dommer,

At ei Du ſkulde vogte Dig for Døden,
At ei med Feighed Du beſmitte ſkulde
Det Hædersliv, ſom kiender ei til Brøden.

Du tidt mig kaldte, Sokrates, den Hulde,
Du undrede Dig ved min Aabenbaring;
I Døden viſt Du kiender mig tilfulde.

Jeg er Samvittigheden — din Erfaring —
Et Tankebilled af Dig ſelv, Du Gode!
Der tappert ſørged for din Dyds Bevaring.

Men ofte Menneſker kun ſlet forſtode
De Anelſer, ſom deres Bryſt oprørte,
Det giorde dem urolige tilmode;

Du, lydig ſom et Barn, din Engel hørte.
Ja, Sokrates! din Uſkyldsengel taler,
Som Phantaſiens Magt her for Dig førte.

Den Fryd, ſom venter, jeg Dig ikke maler;
Men, ſendt fra Gud, jeg kommer Dig at trøſte.
Foragte kan Du Dødens korte Qvaler.

Lad denne Spaadom da din Aand forlyſte:
Hvad Du har ſaaet, ſkal ſtrax ei ſøndertrædes;
Nei, eengang Jorden rigeligt vil høſte.

Og da jeg veed, dit gode Hierte glædes
Ved Andres Lykke meer end ved ſin egen,
Ynkſomt for Hver, ſom udi Nøden ſtædes,

Saa hør: naar nu Du eſt til Himlen ſtegen,
Da vil din Xenephon, din Platon ſkrive
Din Lære; den er ei fra Jorden vegen.

Dog længe ſkal den ſkiult for Verden blive,
Forvanſket lyder den fra mange Munde,
Tre fire hundred Aar vil den fordrive;

Men hvad fra Himlen kom, ei gaaer tilgrunde.
Vankundighed ſkal ikke Jorden kue;
Naar diſſe firehundred Aar henrunde,

Da ſkal en ſtørre Sol for Jorden lue,
Da vil den Gud, Du aner, ſig forbarme,
Og Støv ſkal det Guddommelige ſkue!

Da favner Alt i Kiærlighedens Arme
Den Himmelſke, da lyſer Troens Kærte
For Kæmperne, mens vilde Storme larme.

Da hedder det: Min Søn, giv mig dit Hierte!
Ei blot den Viſe, ſom forgiæves tænker
Med farlig Grandſken, lindre ſkal ſin Smerte;

Men Siælen ſprænger ſine Slavelænker,
Til Himlen den paa Trøſt og Haab ſig ſvinger,
Til Ham, — hvem ogſaa gruſomt Jorden krænker.

Thi, dalet paa Barmhiertighedens Vinger,
Man Ham vil, Sokrates, ſom Dig forhaane.
Man Dødens bittre Kalk Ham ogſaa bringer.

Han vinker Dig nu ved den lyſe Maane
Did, til ſin Himmel. Seer Du vel? Han ſtrækker
Mod Dig ſin Arm, hvor hvalte Buer blaane?

Og Pagtens hellige Kalk han ſelv Dig rækker.

(Synet forſvinder.)

Phædon kommer.

O, Sokrates! fortørnes ei, fordi
Jeg kommer, uden at Du kaldte mig;
Men Omhu for min elſkte Lærer kun
Mig driver til ſlig Egenmægtighed.
Vi hørte høit Dig tale med Dig ſelv;
Men Fangefogden, (ſutter) ſom har lavet Giften,
Dig beder om at være ganſke rolig
Og ikke tale meget. Man har havt
Exempler paa, at de, ſom hidſed ſig
Med altfor lange Taler Blodet varmt,
Har maattet tømme Bægret oftere.

Sokrates (munter).

Ih nu, hvad ſiger det ſaa meer, min Phædon!
At drikke Dødens Skaal tre fire Gange?
Jeg lader mig af den ei Munden binde
Med blotte Trudsler; den maa komme ſelv
Og ſtivne Tungen, derſom jeg ſkal tie.

(Alvorligere.)

Hvad ellers Talen med mig ſelv angaaer —
Har virkelig I hørt mig tale her?

Phædon.

Vi hørte tydelig din egen Røſt
At raabe høit i underlige Versklang,
Der ikke hører Grækerſproget til;
Men hvad det var, det kunde vi ei høre.

Sokrates
(ryſter paa Hovedet).

Der enten jeg er ſkuffet, eller J.
Du veed, at jeg mit hele Liv har troet
At ſee en Dæmon, ſom til visſe Tider
Advared mig og gav mig Raad og Trøſt.

Phædon.

Har denne Dæmon været her igien?

Sokrates.

Ja, mere tydelig end nogenſinde!
Og — være det et Jertegn nu fra Guden,
Hvad eller kun min egen Siæls Indbildning —
Fra Guden kommer det dog ligefuldt!
Og hellig Spaadom bragte dette Syn,
Der giør mig Dødens Stund ſaa ſkiøn og munter,
Som Bryllupsdagen er for Beileren.
Og derfor maa Du love mig, min Phædon,

(Tager venligt med ſin Haand i hans Haar.)

Ei at afſkiære disſe ſkiønne Lokker
Imorgen, naar din gamle Ven er borte.
Siig, lover Du mig det?

Phædon.

Jeg lover det.

Sokrates.

Den Tappre, ſom foragter Døden, uden
At være viis — foragter den af Frygt
For Feighed; kun den Viſe kan foragte
Den uden Frygt, fordi han miſter intet
Der var ham mere kiært, end Det, ſom Døden
Ei kan berøve ham.

Phædon.

Der kommer Fogden
Med det uſalige Bæger.

Sokrates.

Kald det ei
Uſaligt! Det er Hebes Skaal, hvoraf
Hun ſkiænker til Herakles. Vaargudinden
Har ikke bedre Blomſter i ſit Guldhorn.

Fangefogden kommer med Giftbægeret, fulgt af **Kebes** og **Kriton**.

Fangefogden.

Jeg paa dit Bud har tilberedet Giften;
Men Solen ſynker om en Time først.
Archonterne tillade Dig at leve
Til Midnat, Sokrates!

Sokrates.

Min Handling aldrig
Har Lyſet ſkyet, ſkal det ei heller nu;
Jeg Døden driſtig ſkue tør i Øiet
Ved høilys Dag.

Kriton.

Ifald Du bier noget,
Da kommer Platon, kommer flere Venner.

Sokrates.

Jeg ynder ei den megen Afſkedstagen;
Jeg ſparer dem et Syn, ſom ſmerter dem.
(Til Kebes.)
Hvi græder Du, min Kebes?

Kebes.

Ak, det ſaarer
Mig dybt min Siæl, at ſaa uſkyldig Du
Skal lide Døden.

Sokrates
(klapper ham venligt paa Kinden).

Underlige Kebes!
Saae Du da heller at jeg døde ſkyldig?
(Til Fangefogden.)
Hvordan ſkal jeg forholde mig, naar jeg
Har drukket Giften?

Fangefogden.

Du maa gaae lidt op
Og ned ad Gulvet, indtil Benene
Dig blive kolde.

Sokrates.

Godt! Og mener Du,
At Midlet virker ſnart? Ifald der ſkulde
Behøves meer?

Fangefogden.

Jeg pleier ei at lave
Meer end et Bæger fuldt; dog — naar Du tømmer
Det ud tilbunds, ſaa gior det nok ſin Virkning.

Sokrates.

Godt! Fly mig Bægeret!

Kriton
(holder hans Haand angſt tilbage).

O, Sokrates!
Endnu et Ord — ſiig mig din ſidſte Villie!
Hvordan vil Du begraves?

Sokrates
(vender ſig ſmilende til de Andre).

Kiære Venner!
Hvordan beviſer jeg dog denne Kriton,
At jeg — den Sokrates han taler med,
Er ikke Den, han ſiden vil begrave?
Har jeg forgiæves i mit Fængſel da

Sagt ham saa tidt, at naar min Kalk er tømt,
Da tøver jeg ei længer her, men svæver
Til hine salige Boliger? — Dog jeg
Forstaaer Dig nok: Du mener — ikke sandt,
Hvordan Du jorde skal mit Legeme?

(Trykker hans Haand.)

Og hertil svarer jeg: som Skik og Brug er,
Aldeles som Du finder det for godt.
Men nu ei meer om dette Jordiske.
Dog bede tør jeg først til Guderne —
Ei sandt? Og det maa skee, at de forunde
Min Vandring Lykke. Derom beder jeg.

(Han knæler og giør en kort Bøn, derpaa staaer han rask op, griber Bægeret og tømmer det uforfærdet. Kebes og Phædon græde.)

Sokrates
(gaaer frem og tilbage med lange Skridt).

I underlige Mennesker! Hvad skal
Den Græden til? For at befries fra Graad
Jeg sendte Qvinderne herfra. Aftørrer
Da Eders Taarer! Jeg har altid hørt,
At man maa døe med muntre, gode Varsler. —
Nu blive Benene mig tunge.

Fangefogden.

Læg Dig
Da paa dit Leie!

(Han giør det.)

Mærker Du, jeg trykker
Dig Benet haardt?

Sokrates.

Jeg kan ei føle det.

Fangefogden
(sagte til de Andre).

Saaledes døer han nu fra neden opad,
Naar Kulden Hjertet naaer, er det forbi.

Vaabenlarm udenfor; **Platon** træder ind.

Sokrates

(reiſer ſig halv overende, ſtirrer paa Platon og raaber):

Ha, Platon! Jeg har lovt Asklepios
At offre ham en Hane! Glem det ei!

(Han falder tilbage og dør.)

Æſchines ſtyrter ind med **en Flok Bevæbnede.**

Æſchines.

I Guder! Er det ſandt? Er det for ſilde?
Har han igien giort ſine Venners Anſlag
Til Intet?

Platon.

Han er død; han ſagde mig
Sin ſidſte Villie. Jeg kom ei for ſilde.

Æſchines.

Vaagn, Sokrates! vaagn op af Dødens Slum!
Dit Fædreland fortryder alt ſin Daad.
Hvi tømte Du den ulykſalige Kalk?
Træd i din Fængſelsdør, og ſee Athen
Bevæbnet imod dine Mordere.
Melitos bløder alt; ſnart Marmorblokke
Paa Torvet reiſes til din Æreſtøtte. —
O, han er død, og Alting er forbi!
Ei det bundløſe Archipelagos
Udtvætte kan den ſorte, ſtore Skamplet,
Som Nidingsværket ſat os har idag.
Pallas Athene græder i ſin Brynie,
Hun kaſter Hielm og Skiold og ſkarpen Spyd,
Og Uglen flagrer vildt om hendes Lokker.

Platon (til Æſchines).

Mens Du var kiæk, da var jeg bange, modløs,
Nu da Du modløs er — er Platon kiæk.
Du vilde bringe Sokrates en Hiælp,
Som vel jeg vidſte var ham høiſt imod;
Dog — ikke vilde jeg forhindre Dig,

Ifald det lyktes Dig at redde ham.
Men han har reddet ſelv ſit ſande Liv,
Ved ſom en Helt at gaae i Døden freidig:
Og tidsnok kom jeg her, for at modtage
Hans ſidſte Bud: „Asklepios ſkal offres
En Hane!“ Lægekunſtens ſkionne Gud!
Fordi Du bragte ham til evig Sundhed,
Og friede ham fra Jordens ſyge Støv.
Ja, Menneſkelighedens Morgenrøde!
Du bryder frem — høit ſkal din Hane gale
Til Ære for Asklepios, og Platon
Skal hiælpe Jorden til at høre den.

(Gaaer hen og lægger ſin Haand paa Ligets Pande.)
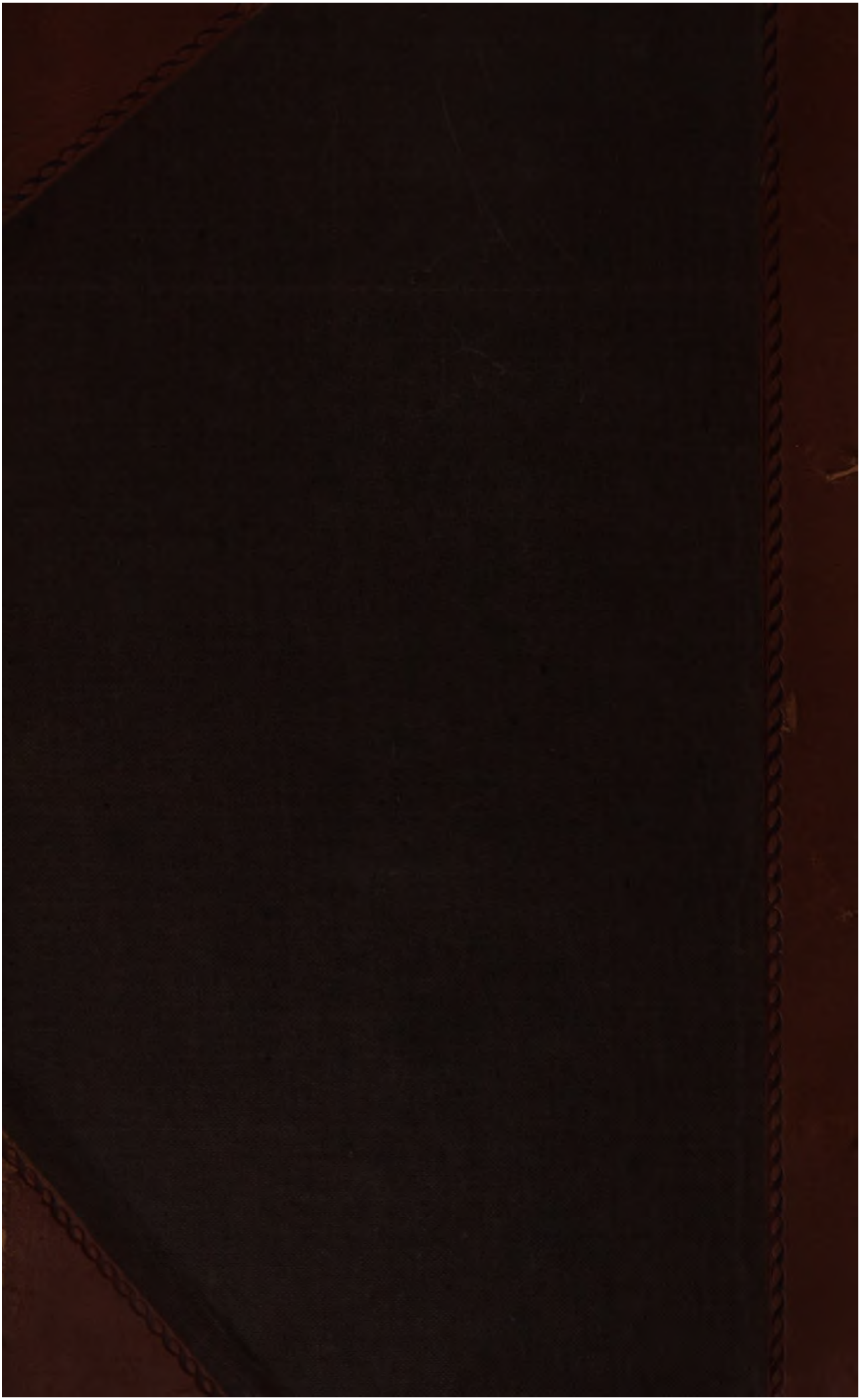
Min elſkte Lærer! Aldrig ſkrev Du ſelv
Et Ord; — din Lærling intet Ord ſkal ſkrive,
Som ei han ſønligt lægger i din Mund;
Thi hvad jeg veed og kan — det kom fra Dig!